

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เมษายน 2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศ
ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใส
และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย
สกว.และต้นสังกัดไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRG 5680060

ชื่อโครงการ : กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชื่อนักวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว

E-mail Address : kamolwan@g.swu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : มิถุนายน 2556 – เมษายน 2562

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (2) เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการศึกษารายกรณี (Case Study) กรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย ทำการเลือกกรณีศึกษาที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นการวิจัยมากกว่าปกติ (Intensity Sampling) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากที่สุด ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต (Life History หรือ Case History) ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) เป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ตัวแทนสำคัญคือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา วิธีการในการถ่ายทอด คือ การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 1.1 คือ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน การรับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานการเมืองท้องถิ่น ความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ความเป็นผู้นำและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า ตัวแทนสำคัญคือ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งฯ วิธีการในการถ่ายทอด คือ การ

จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 1.2 คือ ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรสังคม เศรษฐศาสตร์และสาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ภาวะผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และได้รับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งได้โดยตรง ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง ตัวแทนสำคัญ คือ สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลต้นแบบในการทำงาน และสื่อมวลชน วิธีการในการถ่ายทอด คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การให้คำปรึกษา การประชุม การเป็นต้นแบบในการทำงาน และการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 2.1 คือ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำงานไประยะหนึ่งจนเริ่มคุ้นเคยกับการทำงานในตำแหน่ง และมีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงานเพื่อให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยส่วนใหญ่จะใช้หลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ ใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การกระจายอำนาจ รวมถึงการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง และการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ เป็นผลของการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาตั้งแต่ช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานมาระยะเวลาหนึ่งจนสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้ว่าแนวทางการทำงานแบบใดที่ประสบความสำเร็จสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จนกระทั่งสามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงานได้ และการพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือบุคลากรของเทศบาลสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน และช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นความรู้สึที่เกิดขึ้นหลังจากที่กรณีศึกษาได้

ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจนสามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศและได้รับการยอมรับ ประกอบด้วย ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำงาน และรอเวลาสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน สำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และนิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล จำนวน 5 ราย ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 2 ประการสำคัญ คือ (1)คุณลักษณะสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย มีสมรรถนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีจิตลักษณะที่เหมาะสม มีความตระหนักรู้ทางสังคม มีกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) มีการสะท้อนให้เห็นตนเอง (Self Reflection) มีการขัดเกลาตนเอง (Self Socialization) (2)แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานประกอบด้วย ครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และสมาชิกสภาท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น วิธีการในการถ่ายทอด คือ การอบรมเลี้ยงดู การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต การอบรมให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้ข้อมูลข่าวสารและแสดงต้นแบบที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ ด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นต้นแบบและแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ในประเทศไทยต่อไป

คำหลัก : กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

Project Code : TRG 5680060

Project Title : Work Socialization Process of the Executives of Local Administrative Organizations Recognized for Governance Excellence in Transparency and Public Participation

Investigator : Assistant Professor Dr. Kamolwan Karomprach Klaykaew

E-mail Address : kamolwan@g.swu.ac.th

Project Period : June 2013 – April 2019

This research study has 2 objectives: (1) to understand work socialization process of the executives of local administrative organizations recognized for governance excellence in transparency and public participation and (2) to study how to encourage work socialization to develop governance excellence in transparency and public participation in the executives of local administrative organizations.

For the first objective, the case study method was employed. The key informants consisted of 4 executives of local administrative organizations recognized for governance excellence in transparency and public participation. Intensity sampling was conducted to obtain cases that provide the richest information for the research questions. The research data were collected mainly from life history interviews and in-depth interviews. According to the results, work socialization process of the executives of local administrative organizations recognized for governance excellence in transparency and public participation can be divided into 2 phases. The first phase is work socialization that occurs before the assumption of executive roles in local administrative organizations, comprising 2 subphases. The first subphase is initial socialization in which the key contributors are families and educational institutions. In this subphase, socialization is encouraged through upbringing and role modeling, curriculum-based teaching and extracurricular activities. The important results are the development of basic moral principles, the awareness and understanding of roles and responsibilities of local politicians, fundamental knowledge and skills required for higher education, leadership and collaboration skills. The second subphase is socialization for preparing for the future in which the key contributors are universities and former occupations. In this

subphase, socialization is encouraged through curriculum-based teaching and extracurricular activities and the performance of roles and responsibilities. The important results are knowledge and skills acquired from social work, sociology and anthropology curriculum, the development of public consciousness, leadership, teamwork skills and collaboration skills and occupational experience which can be directly applied to executive positions in local administrative organizations. The second phase of the work socialization process is work socialization that occurs after the assumption of executive roles in local administrative organizations, comprising 4 subphases. The first subphase is socialization of how to perform executive roles in local administrative organizations in which the key contributors are educational institutions, institutions that directly provide knowledge for the executives of local administrative organizations, local administrative organizations with successful management, individuals related to the management of local administrative organizations, career role models and mass media. In this subphase, socialization is encouraged through curriculum-based teaching, advice, meetings, career role modeling and information presentation. The important results are knowledge, skills, experience and guidelines on the performance of executive roles in local administrative organizations. The second subphase is transformation and adaptation process in which the executives of local administrative organizations realize the needs for work transformation and adaptation to achieve more efficient and effective organizational management after getting familiar with their executive roles for a while. Most of them adopted good governance practices consisting of transparency and public participation promotion, equal treatment to local citizens, new public management, decentralization, political neutrality and continuous learning and personal development. The third subphase is the development of management excellence which is the result of going through work socialization before and after the assumption of executive roles in local administrative organizations. Due to their management knowledge, skills and experience acquired after performing executive roles for a while, they are able to evaluate their work performance and determine successful operation guidelines that can satisfy the needs of local citizens and are in accordance with the principles of good governance and eventually deliver management excellence aimed at improving their operations to promote

transparency by disclosing various types of information including local administration budgets to the public and allowing the public to inspect their operations and to promote public participation by allowing the public to take part in the development of local communities, allowing all municipal council members to participate in their operations and allowing government officers or municipal personnel to express opinions and participate in their operations. The last subphase is the security of executive roles in local administrative organizations, arising after going through work socialization process and delivering excellent and approved management, consisting of self-pride, love and attachment to duties and organizations and developing the next generation of leaders.

The second objective is to study how to encourage work socialization to develop governance excellence in transparency and public participation in the executives of local administrative organizations. Therefore, a qualitative research method was applied. The data were collected from a focus group discussion attended by 5 scholars in behavioral science, political science, education, psychology and mass communication who are expert in providing learning activities for individual development. The results can be summarized into 2 main points: (1) the important characteristics of the executives of local administrative organizations consist of the capability of managing organizations in accordance with the principles of good governance, living lives with virtues, ethics and morals, good psychological characteristics, social awareness, growth mindsets, self-reflection and self-socialization and (2) to encourage work socialization to develop governance excellence in transparency and public participation in the executives of local administrative organizations, the key contributors are families, religious institutions, basic educational institutions, universities, institutions that provide knowledge for the executives of local administrative organizations, mass media, local council members and local citizens and the channels of socialization are upbringing, role modeling, teaching, curriculum-based teaching, extracurricular activities, appropriate information and model presentation and participation in monitoring and inspecting the executives of local administrative organizations' operations.

Further research should be conducted on work socialization process of the executives of local administrative organizations recognized for governance excellence

in other aspects such as peace and reconciliation promotion, network strengthening between government, private organizations and civil society and prevention of corruption to produce effective operation guidelines for other local administrative organizations' executives in Thailand.

Keywords : Work Socialization Process, the Executives of Local Administrative Organizations, Governance Excellence, Transparency, Public Participation

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐาศุภร์ จันประเสริฐ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ขอขอบคุณครอบครัว สามี และลูกชายอันเป็นที่รัก ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำให้ผลงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดามารดาและบุพการีผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านที่ให้การถ่ายทอดทางสังคมในสิ่งที่ตั้งใจให้แก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่ช่วงวัยเยาว์จนถึงปัจจุบัน

กมลวรรณ คารมปราษฎ์ คล้ายแก้ว

เมษายน 2562

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย	3
	ปัญหาการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	6
	นิยามศัพท์	7
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	9
	หลักเกณฑ์ในการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำ	12
	คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
	แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	18
	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคม	23
	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน	27
	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง	37
	แนวคิด ทฤษฎีทางด้านจิตสังคมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	39
	แนวคิดทางพระพุทธศาสนากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	41
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	42
3	กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	44
	วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
	จริยธรรมในการวิจัย	47
	การวิเคราะห์ผลข้อมูล	48
	สรุปผลการศึกษา	49
	สรุปผลการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 1	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	สรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 2	73
	สรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 3	104
	สรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 4	128
4	แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน	149
	วิธีดำเนินการวิจัย	149
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	149
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	150
	การวิเคราะห์ข้อมูล	150
	สรุปผลการศึกษา	151
5	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย	169
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	169
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1	169
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2	208
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	220
	บรรณานุกรม	227
	ภาคผนวก	236
	ประวัติย่อผู้วิจัย	248

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ	12
2	เกณฑ์ขั้นนวัตกรรมในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ	14
3	การสังเคราะห์ขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน	31
4	รายละเอียดของกรณีศึกษา	51
5	สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก	179
6	สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า	185
7	สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง	193
8	วิธีการและผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว	201
9	วิธีการและผลลัพธ์ของการพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ	205
10	วิธีการและผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ	218

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
2 มั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	207

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2540 ถึงฉบับปีพุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และป้องกันการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี(Good Governance) เพื่อให้การบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐอย่างแท้จริง(สถาบันส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี, 2555)

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้มีการบัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน ก็พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนประสบความสำเร็จในการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข ในขณะที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนก็มีการบริหารงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีปัญหาการทุจริตที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งการทุจริตที่พบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ ได้แก่

(1)รูปแบบการทุจริตที่เกิดจากตัวบุคคล โดยเฉพาะผู้บริหาร และสมาชิกสภาท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการใช้ตำแหน่งแสวงหาผลประโยชน์ มีญาติหรือพวกพ้องมาเป็นผู้รับเหมา เอื้ออำนวยประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้างให้กับพวกพ้อง การจัดเก็บรายได้แล้วไม่ส่งคลัง การแก้ไขหลักฐานการเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้อำนาจ บารมี และอิทธิพลทางการเมืองไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง (2)รูปแบบการทุจริตที่เกิดจากการบริหารงาน เช่น ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อมูลทางการเงิน งบประมาณ ทำให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปได้ง่าย เพราะไม่มีใครรับทราบและไม่มีผู้ตรวจสอบ รวมถึงเรื่องการบริหารด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง ที่ไม่ถูกต้อง โดยจะอ้างว่าไม่ทราบรายละเอียด และไม่มีการทำทะเบียนยืมเงิน ไม่ทำบัญชีคุมรายรับรายจ่ายให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีการทำหลักฐานการเบิกเงิน ไม่มีการตั้งประชาชนให้เข้ามาตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น (3)รูปแบบการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบและกฎระเบียบ เกิดการทุจริตได้เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำรงตำแหน่งได้ 4 ปี ถ้าหากสมาชิกสภาท้องถิ่นกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มเดียวกันหรือเป็นพวกพ้องกัน ก็จะเป็นช่องว่างให้เกิดการทุจริตได้เพราะขาดการถ่วงดุลอำนาจที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังพบว่ามีทุจริตที่อาจจะเกิดจากความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่างๆ เช่น การตรวจสอบจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการตรวจสอบทุกพื้นที่ การตรวจสอบจะทำการสุ่มตัวอย่างตรวจบางพื้นที่เท่านั้น จึงอาจจะทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ในพื้นที่ที่ไม่ถูกตรวจสอบ (กฤษณ์ วงศ์วิเศษธร, 2561; โกวิท พวงงาม, 2560; สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2556)

“ผู้นำ” หรือ “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” อาทิ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เป็นผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดทิศทางการบริหารองค์กร(Bass, 1990) หากผู้บริหารฯ เป็นผู้ที่ยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีก็จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความโปร่งใสไม่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และเกิดการบริหารงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารฯ ไม่ยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ก็จะทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นได้ ซึ่งจะส่งให้การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเสียหาย มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้ท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางและระดับที่ควรจะเป็น อันจะให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับบริการสถานะในระดับที่เหมาะสม และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีพอ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

ด้วยความสำคัญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักถึงความสำคัญที่จะทำการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในด้านดังกล่าวนี้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาอย่างไรจึงเป็นผู้ที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ได้จะทำให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการกำหนดวิธีการ รูปแบบและเนื้อหาในการพัฒนาให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นหลักสำคัญในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทน(Agents) ที่มีความเกี่ยวข้องในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา อาชีพก่อนดำรงตำแหน่ง สื่อมวลชน และตัวแทนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ โดยในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ปัญหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นปัญหาหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานตั้งแต่ช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งจนถึงช่วงหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างไร มีตัวแทนใดบ้างที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ประเด็นปัญหารองในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1.1) ในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนใดบ้าง ตัวแทนเหล่านั้นมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ อย่างไร และเมื่อได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดฯ แล้วทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างไรบ้าง และ (1.2) ภายหลังการเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการ

ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนใดบ้าง ตัวแทนเหล่านั้นมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ อย่างไร และเมื่อได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดฯ แล้วทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างไรบ้าง

2. แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนควรดำเนินการอย่างไร มีตัวแทนใดที่เกี่ยวข้องบ้าง และมีรายละเอียดในการถ่ายทอดฯ เป็นอย่างไร

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ขอบเขตด้านเนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 มุ่งเน้นที่จะทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนและหลังเข้าดำรงตำแหน่ง ในการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเทียบเคียงปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยจะมุ่งเน้นที่จะทำความเข้าใจโดยไม่ยึดติดกับทฤษฎีมากเกินไปจนละเลยปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษา

ขอบเขตด้านวิธีวิทยา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี(Case Study) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้วิธีการศึกษาแบบ Intrinsic Cases เพื่อศึกษาจากกรณีศึกษาที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างลุ่มลึก ชัดเจน และสมบูรณ์ที่สุด

ขอบเขตด้านกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 ทำการเลือกกรณีศึกษาที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นการวิจัยมากกว่าปกติ (Intensity Sampling) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากที่สุด

โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลการมอบรางวัล “พระปกเกล้าทองคำ” ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2555

ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินการตามภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมีนวัตกรรมทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นสะท้อนให้เห็นมิติของความโปร่งใสในการบริหารงานหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น (รายละเอียดของเกณฑ์ในการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงรายละเอียดในบทที่ 2 หน้าที่ 12) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษากับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ราย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง เป็นกลุ่มที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาสนับสนุนการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา รวมถึงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

4.2 ขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

ขอบเขตด้านเนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 มุ่งเน้นที่จะศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเทียบเคียงปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยจะมุ่งเน้นที่จะทำความเข้าใจโดยไม่ยึดติดกับแนวคิดทฤษฎีมากเกินไปจนละเลยแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากผู้ร่วม

สนทนากลุ่มซึ่งเป็นนักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และนิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลได้

ขอบเขตด้านวิธีวิทยา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขอบเขตด้านผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และนิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล จำนวน 5 ราย

5. ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยในเชิงทฤษฎี

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่มีความละเอียดลึกซึ้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจโดยละเอียดถึงตัวแทน (Agents) ที่ทำหน้าที่การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน รวมถึงเนื้อหาสาระและวิธีการที่ตัวแทนเหล่านั้นใช้ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนทำให้เกิดความเข้าใจถึงบริบทแวดล้อมต่างๆ ของสถาบันที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ที่จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเข้าใจถึงผลลัพธ์(Outcome) ของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต

ความสำคัญของการวิจัยในเชิงปฏิบัติ

เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นผู้ที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่เหมาะสมในการเป็นตัวแทนของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในด้านความโปร่งใสและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

6. นิยามศัพท์

1. **ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หมายถึง นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 และได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนจากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ.2550 - 2555

2. **ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน** หมายถึง นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินการตามภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมีนวัตกรรมทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นสะท้อนให้เห็นมิติของความโปร่งใสในการบริหารงานหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น

3. **กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน** หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ค่านิยม บรรทัดฐาน คุณธรรมจริยธรรม แนวคิด แนวปฏิบัติ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคม เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง บุคคลต้นแบบในการทำงาน สื่อมวลชน เป็นต้น จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี** หมายถึง การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบภายในท้องถิ่นให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ท้องถิ่นเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ถึงการบริหารที่มีความยุติธรรม ความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. ความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา รวมถึงมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปได้โดยง่าย

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติงานโดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ และทำความเข้าใจ สามารถแสดงทัศนะ เสนอปัญหาหรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง คิดแก้ปัญหา รวมถึงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และตรวจสอบผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
 2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน
 3. คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 4. แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 5. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคม
 6. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน
 7. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง
 8. แนวคิด ทฤษฎีทางด้านจิตสังคมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
 9. แนวคิดทางพระพุทธศาสนากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
 10. กรอบแนวคิดในการวิจัย
- ซึ่งหัวข้อต่างๆ ที่กล่าวมามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้ง 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลด

ขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

1.1.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.1.3 การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

1.2 ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

1.2.1 ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้า หมายถึง ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

1.2.2 เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

1.2.3 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

1.2.4 ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของ กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

1.3 ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

1.3.1 การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

1.3.2 การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและ การดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาค ส่วนอื่น ๆ ในสังคม

1.4 ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

1.4.1 คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) ได้แก่

- 1.4.1.1 ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง (I - Integrity)
- 1.4.1.2 ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ (A - Activeness)
- 1.4.1.3 มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม (M - Morality)
- 1.4.1.4 คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง (R - Responsiveness)
- 1.4.1.5 มุ่งเน้นประสิทธิภาพ (E - Efficiency)
- 1.4.1.6 ตรวจสอบได้ (A - Accountability)
- 1.4.1.7 ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย (D - Democracy)
- 1.4.1.8 มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Y - Yield)

ในการวิจัยครั้งนี้ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบภายในท้องถิ่นให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ท้องถิ่นเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไข

เยียวภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ถึงการบริหารที่มีความ ยุติธรรม ความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยจะ ทำการศึกษาความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 ด้าน สำคัญ คือ ด้านความโปร่งใส(Transparency) และการมีส่วนร่วม ของประชาชน(Participation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา รวมถึงมี การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการ วางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปได้อย่างง่าย

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติงานโดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนใน ท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ และทำความเข้าใจ ในการแสดงทัศนะ การเสนอปัญหาหรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง คิดแก้ปัญหา รวมถึงมีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และตรวจสอบผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเป็นเลิศ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและ การมีส่วนร่วมของประชาชน

สถาบันพระปกเกล้าได้มีการมอบรางวัล “พระปกเกล้าทองคำ” แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ มีการบริหารงานเป็นเลิศ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า. 2555)

2.1 เกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ

เกณฑ์ขั้นพื้นฐาน	คำอธิบาย	การประเมิน
1. การทุจริตคอร์รัปชัน	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มี กรณีทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้อง ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน อัน เชื่อได้ว่ามีมูล - ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ไม่อยู่ระหว่างถูกพิจารณาเพิก ถอนสิทธิการเลือกตั้ง(ใบแดง)	-

ตาราง 1 เกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ (ต่อ)

เกณฑ์ขั้นพื้นฐาน	คำอธิบาย	การประเมิน
		- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. การดำเนินงานตามภาระหน้าที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการตามภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกระทำให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ตามระเบียบและกฎหมาย อาทิ - จัดให้มีห้องข้อมูลข่าวสารบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งมีวิธีการหรือแนวทางที่ทำให้ข้อมูลทันสมัยและเข้าใช้บริการได้ง่าย - จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของท้องถิ่นที่แสดงถึงการดำเนินกิจกรรมตลอดจนรายรับ-รายจ่ายของท้องถิ่น รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบ - มีประกาศจัดซื้อจัดจ้างติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน หรือลงเว็บไซต์หน่วยงาน รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบ - อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด	พิจารณาจาก - เอกสารข้อมูลเบื้องต้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งมา - ตรวจสอบเบื้องต้นจากเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ของคณะกรรมการฯ

2.2 เกณฑ์ขั้นนวัตกรรม (Innovation) ในการพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์ขั้นต้นวัดกรรมในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ

เกณฑ์รางวัล พระปกเกล้าทองคำ	คำอธิบาย	การประเมิน
ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	- จำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นมิติความโปร่งใสในการบริหารงาน หรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีจำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นอย่างเหมาะสม ไม่น้อยเกินไปและควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป - โครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอ มีลักษณะต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานไม่ใช่เป็นลักษณะชั่วคราว หรือเฉพาะกิจ - โครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอ สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ ถ้ามีความเหมือนกับที่อื่นจะต้องสามารถบอกถึงความแตกต่างจากที่อื่นและบอกถึงลักษณะเฉพาะของตนเองได้ - โครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอ ควรจะสะท้อนให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น- โครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอ ควรเป็น	พิจารณาจาก - เอกสารข้อมูลเบื้องต้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งมา - การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ของคณะกรรมการฯ - การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับประชาชน กลุ่ม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การเข้าพบผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตาราง 2 เกณฑ์ขั้นต้นวัดกรรมในการประเมินรางวัลพระปกเกล้าทองคำ (ต่อ)

เกณฑ์รางวัล พระปกเกล้าทองคำ	คำอธิบาย	การประเมิน
	กิจกรรมที่แตกต่างจากกิจกรรมที่เคยได้รับรางวัลพระปกเกล้า ความแตกต่างนั้นอาจเป็นกิจกรรมใหม่ หรือมีการพัฒนากิจกรรมเดิมให้มีความต่อเนื่องยั่งยืนไม่อยู่กับที่	- การเข้าพบผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากเกณฑ์การพิจารณารางวัลพระปกเกล้าทองคำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลดังกล่าว ต้องไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินการตามภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นสะท้อนให้เห็นมิติของความโปร่งใสในการบริหารงานหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น

3. คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 3.1 คุณสมบัติผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เจตนีย์ ดิษฐอุตม, 2560) มีรายละเอียดดังนี้
1. มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
 2. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหาร ท้องถิ่น สมาชิกวุฒิสภา
 3. ไม่เป็นผู้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยว่ามีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามหรือไม่ หลังจากที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง สำหรับรองนายก เลขานุการและที่ปรึกษานายก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมาจากการแต่งตั้งของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท

3.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ของนายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ตามกฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของนายกเทศมนตรี(มรุต วันทนการและตรุณี หมั่นสมัคร. ม.ป.ป.) ดังนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติและนโยบาย

2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

ลักษณะการใช้อำนาจของนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงนี้แตกต่างจากการใช้อำนาจของนายกเทศมนตรีในรูปแบบคณะเทศมนตรีในสมัยก่อน กล่าวคือ นายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงมีลักษณะการใช้อำนาจที่เด็ดขาดกว่า และเป็นผู้ใช้อำนาจแต่เพียงคนเดียว ไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจร่วมกับรองนายกเทศมนตรี ซึ่งสามารถสร้าง “ภาวะผู้นำ” ให้แก่นายกเทศมนตรีได้มากกว่านายกเทศมนตรีในรูปแบบคณะเทศมนตรี ที่นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกของสภาเทศบาล

สำหรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ

7. การพาณิชย์ และส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและ
สาธารณูปโภคสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ
กำหนด

จากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการบริหารงานภายในท้องถิ่น หากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็จะทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองก็จะส่งผลให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดการพัฒนายั่งยืน

4. แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 แนวคิดเรื่องบทบาทผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21

พิชญ์นิษฐา พรหมศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร (2558) ได้เสนอแนวคิดในเรื่อง “บทบาทผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21” ว่าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. บทบาทการนำอย่างมีประสิทธิภาพ การนำอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านการบริหารการพัฒนา และการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารให้เหมาะสมกับลักษณะขององค์กร และปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตท้องถิ่น สำหรับกิจกรรมต่างๆ ข้างต้นจะสามารถตอบสนองหรือแก้ไขได้หรือไม่ นั้น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องใช้ความเป็นผู้นำที่ดีในการจูงใจเพื่อระดมพลังความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อเนื่องให้แก่พนักงาน จึงจะสามารถค้นหาหนทางแก้ไข และขจัดปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้หมดไปภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรเป็นดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1.1 มีภาวะผู้นำมีศิลปะในการครองใจคน สามารถจูงใจคนให้เต็มใจร่วมมือหรือให้การสนับสนุน เป็นนักประสานความเข้าใจของทุกฝ่าย สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคคลและประสานประโยชน์ให้เกิดกับองค์กรได้

1.1.2 มีเมตตาธรรม ไม่มีอคติ หรือ ฉันทคติ นักบริหารที่เป็นผู้นำขององค์กรยังต้องรู้จักสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมต้องรู้จักแสดงน้ำใจกับเพื่อนร่วมงานและลูกน้องในโอกาส อันสมควร และสิ่งที่สมควรที่จะต้องมียังยิ่งคือ ความรู้จักอดกลั้น และอดทน ทั้งทางอารมณ์และจิตใจ สุดท้ายคือการรู้จักให้อภัย ถ้าผู้บริหารมีเมตตาธรรมรู้จักให้อภัย จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

1.1.3 ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ในการทำงาน ถ้ามีหลักการที่ชัดเจน การทำงานก็จะง่าย สะดวกเร็วขึ้น มีความเป็นธรรมและตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้แม่นยำ

1.1.4 รอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัย เพราะการมีข้อมูลที่ช่วยให้การตัดสินใจถูกแม่นยำขึ้น จึงต้องรู้จัก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล กระตือรือร้นอยู่เสมอ เป็นนักอ่าน ขยันใฝ่หาความรู้ ช่างสังเกต รู้จักฟัง

1.1.5 รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ทันสมัยรู้ว่าขณะนี้ตนเป็นใคร มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่อย่างไร เพื่อที่จะสวมบทบาท และแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่เข้าไปก้าวก่ายงานในหน้าที่รับผิดชอบของคนอื่น

1.1.6 รู้จักประนีประนอมและยืดหยุ่นจะช่วยลดความขัดแย้งและขจัดปัญหาอุปสรรคในการทำงานได้มากขึ้น

1.2 พฤติกรรมของผู้บริหารท้องถิ่น ควรแสดงออกในลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.2.1 เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักบริหารที่ดีต้องคิดสร้างสรรค์ให้บังเกิดสิ่งที่เป็นไปได้และ ต้องมีความสามารถในการจัดระบบความคิดให้เชื่อมโยง มองถึงองค์กรรมของปัญหาทั้งหมด นอกจากการคิดอย่างมีระบบแล้วยังต้องรู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 มีการสร้างวิสัยทัศน์ นักบริหารที่มีความสามารถต้องมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตออก และคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ ด้วยสายตาที่กว้างไกลจากประสบการณ์ที่สะสมมานานปี ด้วยการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน มองเห็นภาพรวมทั้งระบบ ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ ทันสมัย จะช่วยมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น และสามารถตัดสินใจดำเนินการบริหารองค์กรให้เป็นในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมได้

1.2.3 เป็นนักประชาธิปไตย นักบริหารต้องใจกว้างพอจะยอมรับความแตกต่างทางความคิดและต้องอยู่ท่ามกลางความแตกต่างให้ได้ พร้อมทั้งต้องพยายามประสานความต่างนั้นให้เกิดประโยชน์เชิงสร้างสรรค์

1.2.4 รู้จักควรไม่ควร รู้จักความพอดี เป็นเรื่องยากที่จะบอกอย่างไรจึงพอดี ขึ้นอยู่กับสติปัญญาวิจารณ์ญาณและประสบการณ์ของแต่ละคน ที่จะเรียนรู้ความพอเหมาะพอดี ต้องรู้จักงาน รู้จักดี รู้จักชั่ว แยกแยะออกได้อย่างชัดเจน

1.3 ทักษะของผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะหลายด้าน เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ มีทักษะในการตัดสินใจ มีการจัดการที่ดี มีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีข้อมูลที่ถูกต้องมากพอและทันสมัย รู้จักรุกในโอกาสและจังหวะเวลาที่ดีและเหมาะสม รู้จักรอ เมื่อยังไม่ถึงเวลาที่สมควร นอกจากนี้จะต้องมีทักษะในการวางแผน ทั้งแผนแม่บท และแผนกลยุทธ์ซึ่งยุทธศาสตร์ที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีการกำหนดทิศทางและวิธีการทำงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเดินตาม

แนวทางที่กำหนดไว้ได้โดยสะดวก มีการกำหนดแผนระยะสั้น ระยะยาว สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ในแต่ละขณะได้อย่างเหมาะสม

1.4 กลยุทธ์ของผู้บริหารท้องถิ่น กลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานส่วนเทคนิคจะช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากรอื่นๆ มิให้สิ้นเปลือง เทคนิคที่ดีไม่ควรมีความสลับซับซ้อนมากเกินไป สามารถเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้

1.4.1 กระจายอำนาจเป็น โดยดูจากการกระจายอำนาจหน้าที่และความรู้ผิตชอบไปสู่ความร่วมมือทำงานเพื่องานจะได้สำเร็จลุล่วง เรียบร้อย รวดเร็ว มอบหมายงานที่มีความสำคัญให้ผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาให้เขารู้จักผิตชอบสูงขึ้น เปิดโอกาสให้เขาเป็นเจ้าของงานและตัดสินใจในงานขึ้นสำคัญๆ ให้ความรู้สึในด้านจิตวิทยา ให้โอกาสและสนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ และเป็นประโยชน์

1.4.2 รู้จักทำงานในเชิงรุก มุ่งผลงานในเนื่องานเป็นหลักมากกว่ารูปแบบหรือพิธีการ เป็นฝ่ายเริ่มต้นกระทำก่อนในสิ่งที่ถูกต้อง และจำเป็นเพื่อให้งานสำเร็จ

1.4.3 โปร่งใสและตรวจสอบได้ เป็นหนึ่งในการบริหารการจัดการที่ดี(Good governance) แสดงถึงความสุจริตใจในการทำงาน ต้องเปิดเผย ชัดเจน ตรงไปตรงมา ตอบคำถามของสังคมได้ สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นผู้ปกครองหรือผู้บริหารในระดับองค์กร

2. บทบาทในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้บริหารงานโดยการกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ชุมชน และกลุ่มคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ โดยอาศัยการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล 6 หลัก ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ

2.2 หลักคุณธรรม หมายถึง เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปทำหน้าที่บริการราชการเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม

2.3 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอแนะความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็นการไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ใน

การให้บริการต่อประชาชนในเขตพื้นที่ ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของรัฐ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วอย่างไรก็ตาม การปฏิรูปปรับเปลี่ยนทางการเมือง การบริหาร งานภาครัฐ ระบบราชการ ต้องมีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้ประชาชนได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานของภาครัฐ และการเมือง โดยส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มคนต่างๆรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน มีสิทธิและความเสมอภาคกันทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นความต้องการ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนจัดปัญหาความยากจนยกระดับคุณภาพชีวิตพี่น้องประชาชนอย่างทั่วถึง

2.4 หลักความโปร่งใส หมายถึง เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนและมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมการบริหารเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ สามารถตรวจสอบโดยหน่วยตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบภายนอก

2.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อชุมชนสังคมมีความมุ่งมั่นและตั้งมั่นยึดถือในนโยบายที่ได้แถลงไว้กับประชาชนว่าในการบริหารงานของเทศบาล และในการบริหารงานของเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างสูงสุด

2.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีชาติ รู้จักการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนในระดับองค์กร

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมบัติ บุญเลี้ยง อารีย์ นัยพินิจ และธรรพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2555) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะภาวะของผู้นำที่ดีในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้วยการเชิญผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 ท่าน รองนายกเทศมนตรี จำนวน 3 ท่าน ประธานสภาเทศบาล จำนวน 2 ท่าน ปลัดเทศบาล จำนวน 2 ท่าน และ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 ท่าน มาร่วมอภิปรายถึงลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้นำที่เหมาะสมสำหรับองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร คือผู้นำต้องมีความคาดหวังในอนาคตขององค์กรที่องค์กรจะพัฒนาไปสู่เป้าหมาย นอกจากนั้นต้องเป็นผู้มองการณ์ไกลสามารถกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้เป็นอย่างดี (2) ผู้บริหารต้องมีบุคลิกภาพที่ดี คือ มีร่างกายที่ดูสะอาด มีสุขภาพแข็งแรง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง วางตัวเหมาะสมตามสถานการณ์ แต่งกายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (3) ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ความวิริยะ อุตสาหะ เพราะในการทำงานย่อมมีอุปสรรค และปัญหาคอยทำลายความตั้งใจและสมาธิ ดังนั้น ผู้นำจะต้องไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาองค์กรและผู้นำต้องมีจุดมุ่งหมายในการทำงานเพื่อการพัฒนาองค์กรว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ ความสำเร็จต้องทำ อะไร อย่างไรบ้าง (4) ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมได้แก่ พรหมวิหาร 4 คือมีความเมตตารักใคร่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความ ซื่อสัตย์สุจริต และวางตนให้เหมาะสม นอกจากนั้นควรยึดมั่นในหิริโอตตปละ คือธรรมคุ้มครองโลก (5) ผู้บริหารต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ผู้บริหารองค์กรจะต้องกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนในการปฏิบัติ และนโยบายต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาท้องถิ่นหรือในชุมชนของตนเอง (6) ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีผู้บริหารต้องสามารถงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเข้าใจในความแตกต่างของมนุษย์ และมีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือบุคคลต่อสังคมที่จะช่วยให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้อย่างราบรื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (7) ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานภายในองค์กรให้ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงใดๆ อาจจะมีทั้งการต่อต้านและการสนับสนุน (8) ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ผู้บริหารที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีจะส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ในองค์กรดีด้วย เพราะการสื่อสารในองค์กรที่ดีจะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวแลกเปลี่ยนของข้อมูลข่าวสารในองค์กรทั้งจากเพื่อนร่วมงานสู่เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาสู่ผู้บริหาร ซึ่งทักษะการสื่อสารที่ดีของผู้บริหารจะทำให้ความไว้วางใจกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ลดความกังวล และทำให้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานมีความกระจ่างชัด (9) ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำควรเจรจากับบุคลากรถึงรางวัลบุคลากรคาดหวังที่จะได้รับจากความสำเร็จของการปฏิบัติงาน โดยการตัดสินใจของผู้หน้านั้นควรคำนึงถึงผลที่ตามมาทางศีลธรรมและจริยธรรม ให้ความสนใจบุคลากรเป็นส่วนตัว ควรแสดงความเชื่อมั่นให้บุคลากรทราบว่าจะประสบความสำเร็จในเป้าหมาย ควรใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผิดพลาด ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาจุดเด่นของตนเอง ควรให้ความมั่นใจแก่บุคลากรว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ผู้นำปฏิบัติต่อบุคลากรโดยคำนึงถึงความต้องการความสามารถและความปรารถนาที่แตกต่างกันของบุคคล (10) ผู้บริหารต้องมี

ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ผู้นำควรตอบสนองความต้องการ ของบุคลากรเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการที่องค์กรจะได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือในการทำงานจากบุคลากร ควรแสดงให้บุคลากรเห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ที่จะปฏิบัติงานให้เสร็จตามที่กำหนดไว้ ควรปฏิบัติตนสอดคล้องกับค่านิยมของหน่วยงาน ผู้นำควรกำหนดวัตถุประสงค์หลักในการทำงานของบุคลากรได้อย่างชัดเจนและควรสร้างระบบผลตอบแทนรางวัล เช่น รายได้ทั้งที่เป็นรูปแบบตัวเงิน และที่ไม่ใช่เงิน เช่น เงินเดือนเพิ่ม เงินรางวัล โบนัสสวัสดิการ แก่บุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และต้องใช้ระบบคุณธรรมในการวัดผลการให้รางวัล (11) ผู้บริหารต้องรู้จักใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันนักบริหารงานด้วยการใช้ประโยชน์ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็น เทคโนโลยีจึงได้กลายเป็นเครื่องมือที่จะปรับปรุงความสามารถขององค์การในการทำงานให้ดีขึ้น

จากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณลักษณะดังกล่าวก็จะเป็นผู้นำที่สามารถบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคม เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ รูปแบบพฤติกรรม ค่านิยม กฎระเบียบ ข้อบังคับ บทบาททางสังคม รวมถึงบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ผลจากการการเรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมจะทำให้บุคคลมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่ ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมให้แก่บุคคลได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน (Maccoby, 2016 ; กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557 ; อ้อมเดือน สดมณี และฐาศุภร์ จันประเสริฐ, 2554 ; Watson & Linggren, 1979)

5.1 การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว

ครอบครัว เป็นสถาบันหลักในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคล การที่บุตรหลานจะเติบโตเป็นคนดีของสังคมได้นั้นบิดามารดาและผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการอบรมบ่มนิสัยที่ดี เรียนรู้กฎระเบียบและบรรทัดฐานของสังคม ทักษะ แรงจูงใจ ความเชื่อ และทัศนคติในเรื่องต่างๆ (Parke & Buriel, 2007 ; Musitu, 2006) วิธีการสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิด และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บิดามารดาและญาติพี่น้องจะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการทำหน้าที่อบรม สั่งสอน ชี้แนะ เพื่อพัฒนาให้บุตรหลานมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่ดี สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม หากครอบครัวใดสามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรมก็ถือว่ากระบวนการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวประสบความสำเร็จอย่างมาก ถือเป็นการพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างยิ่งให้กับประเทศชาติ (นริสรา พิงษ์โพธิ์สภ, 2554 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2546 ; เพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2536) ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูจะมีการสื่อสาร พูดคุย ชี้แนะ ชื่นชม ยินดี ว่ากล่าว ตักเตือน ลงโทษ ระหว่างบิดามารดากับบุตร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้บุตรได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี สมควรปฏิบัติต่อไป และพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควรปฏิบัติซ้ำอีก กระบวนการเหล่านี้จะเกิดขึ้นซ้ำๆ จนพัฒนาเป็นแบบแผนการแสดงพฤติกรรม เป็นนิสัยที่อยู่ติดตัวบุคคลไปตลอดช่วงชีวิต(จรรยา สุวรรณทัต, 2535) การได้รับการปลูกฝัง และฝึกหัดให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว จะทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคต (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2545 ; Dawson, Prewitt & Dawson, 1977)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและผลลัพธ์ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีวิธีการและผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน (Hoskins, 2014 ; ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุคนธ์, 2550) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล(Authoritative Style) บิดามารดาจะเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น มีการอบรมที่ชัดเจน มีเหตุผล สนองความต้องการของเด็กตามวุฒิภาวะ มีการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรอย่างสร้างสรรค์ แม้ว่าจะมีการลงโทษก็จะเป็นการลงโทษที่เหมาะสมไม่ใช้ความรุนแรงและอารมณ์ และมีการอธิบายเหตุผลอย่างชัดเจน จะส่งผลให้บุตรมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ดี มีการเคารพเชื่อฟังบิดามารดา และมักประสบความสำเร็จในชีวิต

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ(Permissive Style) บิดามารดาจะให้การดูแลให้ ความรักความอบอุ่นแก่บุตรอย่างเต็มที่ แต่ไม่ให้ความสำคัญในการควบคุมและปรับพฤติกรรม การสื่อสาร พูดคุย และการคำนึงถึงวุฒิภาวะของบุตร จะส่งผลให้บุตรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำ ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ยาก มักจะขาดความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ และไม่สามารถพึ่งตนเองได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ(Authoritarian Style) บิดามารดาจะให้การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก มีความคาดหวังต่อบุตรสูง คำนึงถึงวุฒิภาวะของบุตรค่อนข้างสูง แต่จะไม่ค่อยให้ความใกล้ชิดสนิทสนม และการขาดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ จะส่งผลให้บุตรขาดทักษะทางสังคม ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ยาก มีการเห็นคุณค่าในตนเองและมีความมั่นใจในตนเองต่ำ บางรายอาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีปัญหาในการเรียน

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย(Uninvolved Style) บิดามารดาจะไม่ให้ความสนใจในการดูแล และอบรมสั่งสอน มีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ระหว่างกันน้อยมาก ถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลทางลบต่อบุตรมากที่สุด ทำให้บุตรขาดทักษะทางสังคม ไม่มีเพื่อน และล้มเหลวในการเรียน

5.1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว โดยที่หากบิดามารดามีจิตลักษณะและพฤติกรรมอย่างไร บุตรก็มีแนวโน้มว่าจะมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบิดามารดา เพราะมีความใกล้ชิดกันและมีโอกาสจะเห็นแบบอย่างทั้งแนวคิด แนวปฏิบัติ วิถีชีวิต ทั้งนี้มีการศึกษาพบว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีของครัวครัวมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับจริยธรรมในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554) พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย(กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2559) พฤติกรรมความรับผิดชอบ(จิรพัฒน์ ศิริรักษ์, 2547) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่(สุภาสินี นุ่มเนียม, 2546) พฤติกรรมการประหยัดพลังงาน(มนูญ ภูชลิบเงิน, 2547)

5.2 การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมต่อเนื่องจากครอบครัว ภายในสถาบันการศึกษาผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามหลักสูตรตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยครูอาจารย์จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักสูตร และยังมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม บรรทัดฐาน กฎระเบียบและค่านิยมทางสังคม รวมถึงปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย (กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2559 ; Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker, 1991) นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ รวมถึงบรรยากาศในชั้นเรียนก็มีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมและการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียน(ชลัช จงสืบพันธุ์, 2543)

ทั้งนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นเป็นการฝึกหัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ การรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา การลดความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี(กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2559 ; ทิศนา แคมณี, 2557) โดยผลการวิจัยในต่างประเทศพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษามีความผูกพันต่อหน้าที่พลเมืองและความสำนึกทางการเมืองมากขึ้น (Riedel, 2002)

สำหรับผลการศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่า (1)การอภิปรายแบบเปิดกว้างส่งผลต่อความสนใจทางการเมือง ความสนใจในมุมมองที่หลากหลาย

และความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้ง (2)รูปแบบการเรียนรู้แบบให้บริการชุมชนส่งผลต่อการแสดงออกและการปฏิบัติที่ให้เยาวชนเป็นศูนย์กลาง และการทำกิจกรรมจิตอาสา และ(3)การอภิปรายแบบเปิดกว้างเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม และรูปแบบการเรียนรู้แบบบริการชุมชนส่งผลต่อความเป็นพลเมืองด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (Kahne, Crow, & Lee, 2015) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Knowles, & McCaferty-Wright(2015) ที่พบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนแบบเปิดกว้างมีอิทธิพลต่อความเป็นพลเมืองด้านการขับเคลื่อนทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และผลการศึกษาของ Manganeli (2013) ทำการศึกษาพบว่า บรรยากาศชั้นเรียนแบบเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง และบรรยากาศในชั้นเรียนแบบเปิดกว้างมีอิทธิพลต่อความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Allen & Bang (2015) ที่พบว่าบรรยากาศชั้นเรียนแบบเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันกับกิจกรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

5.3 การถ่ายทอดทางสังคมจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนถือกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1950 หรือประมาณ ปี พ.ศ. 2493 จากนั้นเป็นต้นมาสื่อมวลชนก็เข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยช่องทางที่เป็นที่นิยมในการเปิดรับสื่อได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และสมาร์ทโฟน ทั้งนี้ในระยะสั้นสื่อมวลชนส่งผลกระทบต่อบุคคลในเรื่องความรู้ และการเลียนแบบพฤติกรรมที่ได้พบเห็นจากสื่อ ในระยะยาวสื่อมวลชนส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านความเชื่อ ความเข้าใจ ต้นแบบพฤติกรรม ลักษณะนิสัย การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ มีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสื่อมวลชนในฐานะตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมไว้ว่า สื่อมวลชนมีผลกระทบในทางบวก คือ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเอื้อสังคม การเอาใจใส่ และความผูกพันต่อความเป็นพลเมือง เพิ่มขึ้น (Plot et al., 2016)

สื่อมวลชนจึงได้รับการพิจารณาให้เป็นหนึ่งในตัวแทนของการถ่ายทอดทางสังคมเนื่องจากสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างหลากหลาย เช่น หนังสือพิมพ์นำเสนอข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม วิทยุก็อาจจะนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ เหมือนกัน แต่ที่แตกต่างออกไปจากหนังสือพิมพ์คือ บางรายการอาจจะมีการสื่อสาร 2 ทาง คือ มีการนำเสนอเนื้อหาของข่าวสารการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวนั้นๆ ได้ทางโทรศัพท์ หรือการส่งข้อความ ส่วนโทรทัศน์นำเสนอทั้งข้อมูลข่าวสาร สารคดี ละคร เรื่องสั้น ภาพยนตร์ รวมถึงรายการบันเทิงต่างๆ ปัจจุบันสามารถเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นผ่านทางสมาร์ทโฟนทำให้บุคคลมีโอกาสดในการเปิดรับข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต(งามตา วนิชทานนท์, ม.ป.ป.)

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารที่ส่งผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย และ

พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (วรพล วิแหลม, 2555) และมีผลการวิจัยในต่างประเทศพบว่า การใช้สื่อทุกประเภท(สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต) สามารถร่วมกันทำนายการยึดมั่นผูกพันทางการเมืองด้านกิจกรรมการเลือกตั้ง และกิจกรรมเกี่ยวกับประเด็นหรือนโยบายต่างๆ ได้ และยังสามารถทำนายการยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองได้เช่นกัน (O'Neill, 2010) ผลการศึกษาของ Erentaite, Zukauskienė, Beyers, & Pilkauskaitė-Valickienė(2012) พบว่า ความสนใจในข่าวสารผ่านสื่อมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันในความเป็นพลเมือง การทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการทำกิจกรรมการพลเมืองในอนาคต สำหรับผลการศึกษาของ Hyun & Kim (2015) พบว่า การใช้สื่อประเภท หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคม พบว่าครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนเป็นสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคล โดยเฉพาะครอบครัวและสถาบันการศึกษาถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดทางสังคมในช่วงวัยเด็ก ก่อนที่เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้วิจัยจึงคาดว่าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคม สามารถร่วมทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

6. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายถือว่าเป็น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” จึงกล่าวได้ว่ากรณีศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้มีอาชีพเป็น “นักการเมือง” ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจะทำความเข้าใจโดยประยุกต์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน (Work Socialization) การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ (Professional socialization) การถ่ายทอดทางสังคมในองค์กร (Organizational socialization) และการถ่ายทอดทางสังคมทางอาชีพ (Occupational Socialization) เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน (Work Socialization) เป็นกระบวนการของการถ่ายทอดความรู้ในวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้และทักษะในการอาชีพนั้นๆ รวมทั้งมีบุคลิกภาพตามบทบาทในการทำงาน มีเอกลักษณ์และความยึดมั่นผูกพันในอาชีพ กระบวนการนี้รวมถึงการที่บุคคลซึมซับวัฒนธรรมของอาชีพ ค่านิยม บรรทัดฐาน และจริยธรรมของอาชีพของตน (Stryker, 1978)

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ (Professional socialization) และการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การ (Organizational socialization) (Yung, 1994) โดยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้รับการถ่ายทอดวิชาชีพในระหว่างการศึกษา กับระบบการศึกษาในสถาบันวิชาชีพนั้น (Hayden, 1995) ในขณะที่การถ่ายทอดทางสังคมในองค์การจะเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ ค่านิยมและบรรทัดฐานต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงบทบาทในองค์การและในการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกขององค์การ (Jewell, 1998 citing Louis, 1980) ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การนั้นจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ว่าก่อนที่บุคคลจะเข้าทำงานเล็กน้อยแล้วค่อยๆ ดำเนินต่อไปตลอดชีวิตการทำงาน (Feldman & Arnold, 1983)

6.1 กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การจะเริ่มตั้งแต่ว่าก่อนที่บุคคลจะเข้าทำงานเล็กน้อยจนกระทั่งเข้าสู่การเป็นสมาชิกขององค์การอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การไว้หลายท่านที่สำคัญ เช่น เฟลตแมน (Kreitner; & Kinicki, 2004 citing Feldman, 1981) และกรีนเบิร์กและบาร์อน (Greenberg ; & Baron, 2003) ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นระยะของการนำเข้าสู่องค์การหรือการถ่ายทอดทางสังคมล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าสู่องค์การ (Anticipatory socialization) ระยะที่ 2 จะเป็นระยะของการเผชิญงานใหม่ (Encounter) และระยะที่ 3 การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้เข้ากับองค์การ (Change and acquisition) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนเป็นสมาชิกถาวรขององค์การ (Metamorphosis)

สำหรับ ดีวซ์ และไรท์แมน (Deaux and Wrightsman, 1988) เสนอกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นแสวงหาและคัดเลือก (Investigation) เป็นระยะก่อนการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์การ เป็นระยะของการสืบเสาะแสวงหาเพื่อให้รู้จักและเข้าใจกันระหว่างองค์การกับบุคคล เป็นขั้นตอนที่บุคคลแสวงหาข้อมูลให้เพียงพอเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเข้าสู่เส้นทางอาชีพ
2. ขั้นบรรจุเข้าทำงาน (Entry) ขั้นนี้เป็นช่วงที่อยู่ระหว่างระยะก่อนการเป็นสมาชิกกับการเป็นสมาชิกใหม่ ในขั้นนี้้องค์การมักจัดให้มีการปฐมนิเทศ ให้ข้อมูลและมีการอบรมถ่ายทอดที่เป็นทางการ และฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติม
3. ขั้นเรียนรู้ (Socialization/Learning) บุคคลเกิดการเรียนรู้จากคำชี้แนะพร้อมทั้งให้คำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ขั้นนี้ควรมีตัวแบบที่เหมาะสมก็จะทำให้เกิดความผูกพันกับองค์การ

4. ขั้นยอมรับ (Acceptance) เป็นขั้นของการยอมรับปรับเปลี่ยนค่านิยม ทักษะและจิตลักษณะต่างๆให้สอดคล้องกับองค์กร มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับองค์กร และบุคคลอื่นๆ ในองค์กร โดยผ่านขั้นตอนการเป็นสมาชิกใหม่ ไปสู่การเป็นสมาชิกสมบูรณ์

5. ขั้นดำรงรักษา (Maintenance) เป็นขั้นที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นสมาชิกขององค์กรอย่างเต็มที่ต้องการพยายามจะรักษาสมาชิกไว้มีการให้การเสริมแรง โดยค่าตอบแทน โบนัส เลื่อนขั้น

6. ขั้นหันเห (Divergence) การเจรจาต่อรองบางครั้งไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มหรือองค์กร ไม่อาจสนองตอบความต้องการของบุคคลได้ต่อไป บุคคลจะเริ่มหันหนีมองหาที่ทำงานใหม่

7. ขั้นถ่ายทอดทางสังคมอีกครั้ง (Resocialization) เป็นความพยายามของกลุ่มหรือองค์กรที่จะเรียกความสำนึกในสมาชิก เรียกความสำนึกในสมาชิกภาพกลับคืนมา องค์กรอาจใช้แรงเสริม ประเพณีการสร้างคามภูมิใจให้บุคคล ให้รางวัล โบนัส เลื่อนตำแหน่งหรือตกลงกันด้วยดีให้เป็นทีพอใจทั้งฝ่ายบุคคลและองค์กร

8. ขั้นออกจากการเป็นสมาชิก (Exit) ในที่สุดความผูกพันระหว่างกลุ่มกับบุคคลก็สิ้นสุดลง อาจเป็นไปตามวาระ การเกษียณอายุ หรือวาระฉุกเฉิน คือ ลาออกหรือให้ออก

9. ขั้นจดจำความหลัง (Remembrance) แม้ว่าความผูกพันระหว่างกันจะลดลง แต่ความจดจำในความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับบุคคลทั้งที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจยังคงอยู่และสะท้อนถึงองค์กรด้วย ในระยะนี้องค์กรควรส่งเสริมให้สมาชิกที่ยังคงอยู่ตระหนักถึงความสำคัญของบุคคลที่หมดวาระไป เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเห็นคุณค่าและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นใหม่

ในขณะที่การาเวนและมอร์เลย์ (Garavan and Morley, 1997) เห็นว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กรนั้นมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมก่อนเข้าทำงานใหม่ (Anticipatory socialization) ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในอดีต ได้แก่ พื้นฐานทางการศึกษา การฝึกอบรมเชิงวิชาชีพ เจตคติเฉพาะกลุ่ม ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงาน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างข้อตกลง (The initial psychological contract) ในขั้นตอนนี้ ทั้งบุคคลที่เป็นสมาชิกใหม่และองค์กรก็จะสร้างข้อตกลงของตนเองขึ้น โดยสมาชิกใหม่จะสร้างข้อตกลงที่เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับค่าจ้าง ความปลอดภัยในการทำงาน การวางแผนอาชีพและการให้คำปรึกษา และโอกาสในความก้าวหน้า เป็นต้น ส่วนองค์กรก็จะสร้างข้อตกลงที่เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับสมาชิกใหม่ในเรื่องของความสามารถ ศักยภาพอันเป็นประโยชน์และความจงรักภักดีต่อองค์กร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าสู่องค์กร (The organizational encounter) ในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นที่สมาชิกใหม่จะต้องทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ขององค์กร ในช่วงนี้ถ้าองค์กรได้ทำหน้าที่ในการวางแผนเกี่ยวกับการทำงานของสมาชิกใหม่ไว้อย่างเหมาะสมก็จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรได้

ขั้นตอนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว (Change and acquisition process) ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่บุคคลเริ่มคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว ซึ่งสภาพแวดล้อมขององค์การที่สมาชิกใหม่ต้องเผชิญนั้นอาจทำให้เกิดความรู้สึกประหลาดใจและทำให้บุคคลต้องเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างเพื่อก่อให้เกิดสภาวะคงที่หรือสมดุลอีกครั้ง เช่น การพัฒนาทักษะบางอย่างที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน การทำความเข้าใจในบทบาทเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกทางลบ เช่น ความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือในบทบาทและการหาแหล่งที่ทำงานใหม่

ขั้นตอนที่ 5 ผลของการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization outcomes) ในขั้นตอนนี้ นักวิชาการมองว่าเมื่อบุคคลได้ผ่านขั้นตอนที่ 4 มาโดยไม่ออกจากงานไปก่อนหน้านี้ถือเป็นการประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การ ซึ่งจะส่งผลทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานที่ดี มีความพึงพอใจในงาน มีความผูกพันต่อองค์การและเป็นสมาชิกถาวรขององค์การ

สำหรับขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมด้านอาชีพนั้น แคทซ์และคานัน (Katz & Kahn.1978: ได้แบ่งการถ่ายทอดทางสังคมทางอาชีพ (Occupational Socialization) และการเป็นสมาชิกขององค์การในสังคมออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก (Early Socialization) เป็นการถ่ายทอดในวัยเด็ก เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เป็นการสร้างภาพของตนเองและเกี่ยวข้องกับการเป็นบุคคลที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2. การถ่ายทอดล่วงหน้า (Anticipatory Socialization) เป็นการถ่ายทอดและฝึกให้บุคคลได้รู้จักบทบาทในวัยผู้ใหญ่ในด้านต่างๆ ก่อนที่จะเข้าสู่บทบาทนั้นอย่างเต็มตัวตามกระบวนการที่กำหนดไว้ โดยการถ่ายทอดความรู้ บรรทัดฐานและคุณค่า เป็นการเตรียมสมาชิกให้เข้าสู่สมาชิกขององค์การต่างๆ ในสังคม

3. การถ่ายทอดเพื่อการเป็นสมาชิกขององค์การในสังคม (Socialization Practice of Organizations) กระบวนการนี้เกิดหลังจากบุคคลเข้าสู่สภาวะขององค์การต่างๆ แล้ว

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ดังตาราง 3 การสังเคราะห์ขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

ตาราง 3 การสังเคราะห์ขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

ขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน	Deaux and Wrightsman, (1988)	Greenberg ; & Baron (2003)	Garavan and Morley. (1997)	Katz and Kahn (1978)	จำนวน (ร้อยละ)	ช่วงเวลาที่สังเคราะห์ได้จากแนวคิด
ขั้นตอนการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก		✓	✓	✓	3 (75)	ก่อนเข้าสู่องค์กร/ อาชีพ
ขั้นตอนการถ่ายทอดล่วงหน้า/ขั้นแสวงหาและคัดเลือก	✓	✓		✓	3 (75)	
ขั้นตอนการสร้างข้อตกลง/บรรจุเข้าทำงาน	✓		✓		2 (50)	
ขั้นตอนการเข้าสู่องค์กร/เรียนรู้/การเผชิญงานใหม่	✓	✓	✓		3 (75)	ภายหลังเข้าสู่ องค์กร/อาชีพ
ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว		✓	✓	✓	3 (75)	
ขั้นตอนผลของการถ่ายทอดทางสังคม/การถ่ายทอดเพื่อการเป็นสมาชิกขององค์กรในสังคม	✓		✓		2 (50)	
ขั้นยอมรับ	✓				1 (25)	
ขั้นดำรงรักษา	✓				1 (25)	
ขั้นหันเห	✓				1 (25)	
ขั้นทบทวน	✓				1 (25)	
ขั้นจดจำความหลัง	✓				1 (25)	

จากการสังเคราะห์แนวคิดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่นักวิชาการให้ความสนใจในการศึกษา พบว่า ขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานส่วนใหญ่ที่ถูกนำมาศึกษา ได้แก่ ขั้นตอนการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ขั้นตอนการถ่ายทอดล่วงหน้า ขั้นตอนการเข้าสู่องค์กร ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว ขั้นตอนผลของการถ่ายทอดทางสังคม

6.2 เนื้อหาของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

เชาว์ และคนอื่นๆ (Cho; et al., 1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานไว้โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบจากบุคคลที่เข้าทำงานใหม่ขององค์กร มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน (Performance Proficiency) คือ การเรียนรู้เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมโดยก่อนเข้าสู่อาชีพ เช่น ประสบการณ์เดิม การฝึกอบรม และการศึกษา เป็นต้น และภายหลังเข้าสู่อาชีพก็ยังสามารถพัฒนาความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานได้

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร (People) คือ สิ่งที่ได้จากการมีสัมพันธภาพร่วมกันของสมาชิกในองค์กรเป็นเนื้อหาที่มีผลต่อความสำเร็จและความพึงพอใจในการทำงาน เนื้อหาที่บุคคลจะต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน บุคคลจะเรียนรู้คุณลักษณะทางบุคลิกภาพของกลุ่ม พลวัตรของกลุ่ม ความสนใจร่วมกันทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งเนื้อหาด้านนี้จะทำให้บุคคลมีทักษะทางสังคมและพฤติกรรมที่ยอมรับของสมาชิกในองค์กร

3. การเมืองในองค์กร (Politics) คือ เนื้อหาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของงานและโครงสร้างทางอำนาจในกลุ่มหรือองค์กร สมาชิกใหม่ขององค์กรจะได้เรียนรู้และปรับตัวในการเข้าสู่อาชีพหรือองค์กรบุคคลจะต้องรับรู้ว่ามีใครมีความรู้และมีอำนาจมากกว่าผู้อื่นในกลุ่มองค์กร บุคคลจะเรียนรู้แบบแผนของพฤติกรรมที่เหมาะสมในบทบาทใหม่ของตนในมิติของการเมืองในองค์กร

4. ภาษา (Language) คือ เนื้อหาเกี่ยวกับภาษาทางเทคนิคของแต่ละบุคคล หรือคำศัพท์เฉพาะกลุ่มในองค์กรหรือกลุ่มอาชีพ สมาชิกในองค์กรจะถูกถ่ายทอดเนื้อหาการเรียนรู้ภาษาที่เอาไว้อสื่อสารกันเองกับคนในองค์กรหรือกลุ่มอาชีพเดียวกัน

5. เป้าหมายและค่านิยมขององค์กร (Organizational Goals and Values) คือ เนื้อหาเกี่ยวกับเป้าหมาย ค่านิยมและบรรทัดฐานขององค์กรหรือกลุ่มอาชีพ เนื้อหาจะทำให้สมาชิกเข้าใจในองค์กรเกี่ยวกับกฎและหลักการขององค์กรเพื่อให้บุคคลมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กร

6. ประวัติขององค์กร (History) คือ การรู้ประวัติ วัฒนธรรม ความเชื่อ ข้อปฏิบัติต่างๆ ขององค์กร ก็ทำให้เข้าใจสมาชิกในองค์กรมากขึ้น รวมถึงรู้ประวัติของบุคคลในองค์กร ก็ทำให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสม

6.3 กลวิธีในการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กร

กลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กรซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของพนักงานใหม่ในองค์กรซึ่งแต่ละวิธีประกอบด้วยมิติที่เป็นคู่ที่ตรงข้ามต่อเนื่องกัน (จรัล อุนฐิติวัฒน์, 2548 อ้างอิงจาก Van Mannen & Schein, 1979) ได้แก่

1. การถ่ายทอดทางสังคมแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล (Collective vs. Individual) กลวิธีการถ่ายทอดแบบเป็นกลุ่มคือการจัดเนื้อหา ประสบการณ์ชุดเดียวกันพร้อมกันให้บุคคลที่เข้ามาใหม่เรียนรู้ในสิ่งเดียวกันและพร้อมกันเป็นกลุ่มส่วนกลวิธีการถ่ายทอดเป็นรายบุคคลเป็นการให้เนื้อหา ประสบการณ์ต่อสมาชิกใหม่แยกลำพังเพียงคนเดียวโดยแยกจากบุคคลอื่นในองค์กร

2. การถ่ายทอดทางสังคมแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ (Formal vs. Informal) กลวิธีการถ่ายทอดแบบเป็นทางการ คือ กิจกรรมหรือมีโปรแกรมเนื้อหาการฝึกอบรมที่จัดแยกสำหรับผู้เข้าทำงานใหม่อย่างชัดเจนและเป็นทางการส่วนกลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมแบบไม่เป็นทางการจะไม่มี

ระบุบทบาทของพนักงานใหม่อย่างเฉพาะเจาะจงและไม่แยกกิจกรรมหรือเนื้อหาในการฝึกอบรมออกจากสมาชิกคนอื่นๆ ที่มีประสบการณ์มากกว่าโดยพนักงานใหม่จะเรียนรู้บทบาทใหม่ตามสบายหรือไม่เป็นทางการ

3. การถ่ายทอดทางสังคมแบบยอมรับลักษณะเดิมหรือแบบถอดถอนลักษณะเดิม (Investiture vs. Divestiture) การถ่ายทอดทางสังคมแบบยอมรับลักษณะเดิม คือ กระบวนการที่พนักงานใหม่สามารถใช้ความรู้ความสามารถทักษะของตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่โดยองค์การจะไม่พยายามเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะพนักงานใหม่ส่วนการถ่ายทอดทางสังคมแบบถอดถอนลักษณะเดิม คือ พนักงานเข้าใหม่จะถูกปฏิเสธคุณลักษณะส่วนบุคคลบางประการและให้เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและทักษะใหม่เข้าไปแทน

4. การถ่ายทอดทางสังคมแบบตามลำดับขั้นตอนหรือแบบไม่เป็นขั้นตอน (Sequential vs. Random) การถ่ายทอดทางสังคมแบบตามลำดับขั้นตอน คือ องค์การหรืออาชีพนั้นๆ จะกำหนดขั้นตอนของเนื้อหาในการถ่ายทอดที่เป็นขั้นตอนตามลำดับจนกว่าจะสามารถปฏิบัติงานในขั้นนั้นๆ ได้ส่วนการถ่ายทอดทางสังคมแบบไม่เป็นขั้นตอน คือ การถ่ายทอดที่มีลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในการถ่ายทอดที่ไม่ชัดเจนหรือมักเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอสามารถจัดให้เนื้อหาประสบการณ์ใดก่อนหรือหลังก็ได้

5. การถ่ายทอดทางสังคมแบบมีตัวแบบหรือแบบที่ไม่มีตัวแบบ (Serial vs. Disjunctive) การถ่ายทอดทางสังคมแบบมีตัวแบบ คือ การจัดผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าและมีตำแหน่งใกล้เคียงกัน ให้การดูแลและถ่ายทอดเนื้อหาต่างๆ ให้กับพนักงานใหม่ในการทำงานอย่างใกล้ชิดส่วนการถ่ายทอดทางสังคมแบบไม่มีตัวแบบ คือ พนักงานใหม่ไม่มีผู้ที่มีประสบการณ์หรือตัวแบบที่จะบอกพนักงานใหม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สำคัญในการทำงาน

6. การถ่ายทอดทางสังคมแบบตารางเวลาคงที่หรือแบบที่ตารางเวลาไม่คงที่ (Fixed vs. Variable) การถ่ายทอดทางสังคมแบบตารางเวลาคงที่คือการจัดเนื้อหาในการอบรมแก่พนักงานใหม่ตามกำหนดเวลาที่แน่นอนให้สัมพันธ์กับการทำงานแต่ละขั้นตอนส่วนการถ่ายทอดทางสังคมแบบตารางเวลาไม่คงที่ คือ พนักงานใหม่จะได้รับเนื้อหาในการการถ่ายทอดที่ไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน

6.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

จากศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ทำการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษาตัวแปรการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานเป็นตัวแปรอิสระตัวหนึ่งของการวิจัย ดังเช่น วีรวรรณ สุทิน (2551) พบว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านความพึงพอใจในงานของอาจารย์สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ เช่นเดียวกับอัจฉนา เตมีย์ (2554) ได้ทำการศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ คุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมในกรุงเทพมหานครจำนวน 400 คน พบว่า การ

ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานโดยรวมในแต่ละชั้น ตั้งแต่ชั้นแสวงหาและคัดเลือก ชั้นบรรจุเข้าทำงาน ชั้นเรียนรู้ และชั้นยอมรับและดำรงรักษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน และสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรม ร่วมกับจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้ร้อยละ 38.6 ในขณะที่ ทิพย์วรรณ มงคลดีกล้ากุล (2554) ที่ศึกษาบทบาทของการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การและจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพยาบาลวิชาชีพจำนวน 405 คน พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในองค์การและจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนร่วมกันส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ เช่นเดียวกับการศึกษาของ สาลาวาตีและคณะ (Salavanti, et al., 2011) ที่ได้ทำการศึกษา ผลของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่มีต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาชั้นสูง จำนวน 120 คน ผลการศึกษา พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ นอกจากนี้ จีโกแวนและโกสติก (Njegovan & Kostic, 2014) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของพนักงาน

ในขณะที่ปิ่นนก วงศ์ปิ่นเพชร (2551) ได้ทำการการศึกษาในกลุ่มทหาร พบว่าตัวแปรบทบาทของผู้ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชี่ยวชาญในงานและความพึงพอใจในงานมากที่สุด ในกลุ่มนายทหารชั้นประทวนของกองทัพบกที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่สังกัดเหล่ากำลังรบ นอกจากนั้นยังได้มีการศึกษาในกลุ่มเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในองค์การภาครัฐ ได้แก่ การศึกษาของชัยญาติศรีตรูพ่าย (2552) พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานภายใต้ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงการมีแบบอย่างในการทำงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจสังกัดกรุงเทพมหานครภายใต้ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล

จากผลการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อเจตคติในการทำงาน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานภายใต้ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร รวมถึงส่งผลต่อการรับรู้บทบาทในการทำงาน และการปรับตัวในการทำงาน

6.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นอกจากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานตามกล่าวมาข้างต้นแล้วยังพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางการเมืองในกลุ่มนักการเมือง ได้แก่ งานวิจัยของกมลวรรณ คารมปราชญ์(2554) ที่ทำการศึกษาระบบการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองด้านจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษารายกรณี พบผลที่สำคัญคือ

ตัวการในการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองด้านจริยธรรมให้กับกรณีศึกษา ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และพรรคการเมือง โดยกระบวนการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองด้านจริยธรรมมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันครอบครัว กรณีศึกษามีบิดามารดา บรรพบุรุษ และเครือญาติ เป็นต้นแบบใน 3 ประเด็น คือ (1)การมีความเชื่อและวิถีชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา ส่งผลให้กรณีศึกษา มีความเมตตา กรุณาต่อประชาชน มีการลงพื้นที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน และเป็นที่ปรึกษาให้กับประชาชน (2)การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งผลให้กรณีศึกษา มีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม และ(3)การสนับสนุนพรรคการเมือง ส่งผลให้กรณีศึกษา มีความผูกพันและมีการทำงานเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองที่สังกัด ประกอบกับภายในครอบครัวมีบรรยากาศหรือมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้กรณีศึกษา เริ่มต้นก่อรูปอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย มีความสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง สถาบันศาสนา กรณีศึกษาได้ผ่านการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ และได้ผ่านการบรรพชาเป็นสามเณร ส่งผลทำให้กรณีศึกษา ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าจิตใจให้มีความบริสุทธิ์ มีจิตใจผ่องใสในพระพุทธศาสนา มีความเมตตา กรุณา มีการละเว้นและละอายต่อการกระทำชั่ว การทุจริตและประพฤติมิชอบ สถาบันการศึกษา กรณีศึกษา มีการเรียนในคณะรัฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ประกอบกับกรณีศึกษา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การเป็นหัวหน้าชั้น และประธานนักเรียนที่มาจาก การเลือกตั้ง และการเป็นกรรมการศูนย์การนิสิตนักศึกษาครูแห่งประเทศไทย รวมถึงกรณีศึกษาได้เรียนในชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ส่งผลทำให้มีการพัฒนาอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย พัฒนาความสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และพัฒนาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง กรณีศึกษายังได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมไต่อาทิ ส่งผลทำให้พัฒนาทักษะการพูดและการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการทำงานการเมือง สื่อมวลชน กรณีศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง การทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองมาตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยเด็ก ส่งผลให้กรณีศึกษา มีความสำนึกทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง และมีความผูกพันต่อพรรคการเมือง และ พรรคการเมืองที่สังกัด กรณีศึกษา มีการเรียนรู้ทางการเมืองจากพรรค A ด้วยการมีส่วนร่วมในโครงการของพรรค A ก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิกของพรรค A และภายหลังจากที่เป็นสมาชิกของพรรค A แล้วกรณีศึกษาได้เรียนรู้ทางการเมืองผ่านการอบรมสมาชิกพรรค การสื่อสารพูดคุย และการทำงานร่วมกับสมาชิกพรรคท่านอื่น และการได้เห็นแบบอย่างแนวคิด แนวปฏิบัติ และพฤติกรรมการทำงานจากสมาชิกพรรคท่านอื่น รวมถึงได้เรียนรู้ทางการเมืองจากนักการเมืองอาวุโสของพรรค A ผ่านการอบรมสั่งสอน การสื่อสารพูดคุย และการเห็นแบบอย่างในการทำงานและพฤติกรรมส่วนตัว ส่งผลทำให้กรณีศึกษา มีความผูกพันต่อพรรค A มีอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรค A นอกจากนี้ กรณีศึกษา มีการรับรู้ว่าพรรค A มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้กรณีศึกษา มีอุดมการณ์แบบ

ประชาธิปไตย มีความสำนึกและมีความรับผิดชอบในหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีความรู้สึกรักมี
ประสิทธิภาพทางการเมือง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาเป็นพื้นฐานใน
การทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยในการวิจัยครั้งนี้ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้
วัฒนธรรม ค่านิยม บรรทัดฐาน คุณธรรมจริยธรรม แนวคิด แนวปฏิบัติ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคม เช่น ครอบครัว
สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง บุคคลต้นแบบ
ในการทำงาน สื่อมวลชน เป็นต้น จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น โดยทำการศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 ช่วง
ย่อย ได้แก่ ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่ผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด คือ ครอบครัวและ
สถาบันการศึกษา และช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า เป็นช่วงของการถ่ายทอดและฝึกผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่จะเข้าสู่บทบาทผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มตัว ในช่วงนี้จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยมต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 ภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4
ช่วงย่อย ได้แก่ ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าสู่บทบาทของการทำงานในดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่เริ่มต้นทำความคุ้นเคยกับบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ใหม่ที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับงานสำคัญ 2 ส่วน คือ
การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดูแลประชาชนในเขตพื้นที่ ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลง
และกระบวนการปรับตัว เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำงานไประยะหนึ่งจนเริ่ม
คุ้นเคยกับการทำงานในตำแหน่ง และมีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงาน
เพื่อให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ช่วงที่ 2.3 การพัฒนา
วิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ เป็นผลของการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านกระบวนการ
ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาตั้งแต่ช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และ
ประสบการณ์ในการบริหารงานมาระยะเวลาหนึ่งจนสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้ว่าแนว

การทำงานแบบใดที่ประสบความสำเร็จสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จนกระทั่งสามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ และช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งฯ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่กรณีศึกษาได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ สามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศและได้รับการยอมรับ

7. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง

7.1 การถ่ายทอดทางการเมือง

การถ่ายทอดทางการเมือง(Political Socialization) เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ทางด้านการเมืองให้กับบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และเกิดความโน้มเอียงทางการเมือง(Political Orientations) เช่น ความรู้ทางการเมือง ความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งความโน้มเอียงทางการเมืองเหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อันเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญของพลเมืองของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ระบบการเมืองมีเสถียรภาพ มีความถูกต้องชอบธรรม เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากประชาชนด้วยความสมัครใจ(กมลวรรณ คารมปราษฎ์, 2550 ; Owen, 2008) ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางการเมือง ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง

นอกจากนี้ยังพบการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางการเมืองส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การศึกษาของ กมลวรรณ คารมปราษฎ์ (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังความโน้มเอียงทางการเมือง อันได้แก่ ความสำนึกทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองให้กับบุคคล เนื่องจากเป็นความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองที่มีความสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยตัวการสำคัญที่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังความโน้มเอียงทางการเมืองให้กับบุคคล ได้แก่ สาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ดังนั้นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองของประเทศ และหน่วยงานราชการ องค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนควร

สนับสนุนให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองภายในองค์กร และควรสนับสนุนให้บรรยากาศในการทำงานมีความเป็นประชาธิปไตย และองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ควรสนับสนุนให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารทางการเมืองทั้งในด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอย่างถูกต้องและครบถ้วน สำหรับความรู้สึกผูกพันต่อพรรคการเมืองเป็นความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับรองลงมา โดยตัวการสำคัญที่ทำหน้าที่ปลูกฝังความรู้สึกผูกพันต่อพรรคการเมือง ได้แก่ ครอบครัวยุทธศาสตร์หลักสูตรในระดับปริญญาตรี และสื่อมวลชน ดังนั้น ภายในครอบครัวควรมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิก และควรให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองการปกครอง และควรสนับสนุนให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย และองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนควรสนับสนุนให้มีการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และนักการเมืองทั้งในด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างถูกต้องและครบถ้วน ในขณะที่ ฟาติมา ไทยเศรษฐและประสงค์ กัลยาณธรรม (2560) ได้ศึกษาสถาบันในการถ่ายทอดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สถาบันในการถ่ายทอดทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และสถาบันในการถ่ายทอดทางการเมืองสามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ ร้อยละ 67.7 สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุริพร สลัปสี (2558) การถ่ายทอดทางการเมืองเป็นตัวแปรพยากรณ์ของพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก เช่นเดียวกับผลการศึกษาของฮองและลิน (Hong and Lin, 2017) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการถ่ายทอดทางการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งออนไลน์และออฟไลน์ในผู้ใหญ่ตอนต้นชาวสิงคโปร์ จำนวน 2,000 คน พบว่าการถ่ายทอดทางการเมือง ทั้งจากครอบครัวและเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งออนไลน์และออฟไลน์

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการถ่ายทอดทางการเมืองส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลทั้งในกลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยตัวการที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน สื่อมวลชน

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง พบว่าครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชน เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางการเมืองให้กับบุคคล ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง เช่น ความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อ

พรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ผู้วิจัยจึงคาดว่า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางการเมือง สามารถร่วมทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

8. แนวคิด ทฤษฎีทางจิตสังคมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

8.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง และมีสุข ของคนไทย โดย ศ.ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการสรุปผลงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าวของเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6 ถึง 60 ปี จำนวนหลายพันคนด้วยกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544) ทฤษฎีนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอกผลของต้นไม้ ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2551 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544)

ส่วนแรก คือ ราก ประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก ซึ่งแทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์
2. ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้คิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของ Piaget
3. ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดการณ์หรือทำนายความรู้สึกของผู้อื่น

จิตลักษณะ 3 ประการนี้ จะเป็นจิตลักษณะพื้นฐาน 5 ตัว บนลำต้น และเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผลด้วย ดังนั้นบุคคลจะต้องจิตลักษณะ 3 ประการนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมกับวัย จึงจะทำให้จิตลักษณะอีก 5 ตัวบนลำต้นพัฒนาได้อย่างดี และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาด้วย

ส่วนที่สอง คือ ส่วนที่เป็นลำต้น อันเป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1. ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม
- ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ-ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้า ค่านิยมในการรักษาสุขภาพ ค่านิยมในเรื่องการแต่งกาย ฯลฯ

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้วมักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ฯลฯ

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่เพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

3. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน

4. ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังรับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคชะตา เคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการทำนายได้และควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ

จิตลักษณะ 5 ประการนี้ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือนดอกและผลบนต้นไม้

ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง พฤติกรรมของคนดีและเก่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ (1.1) พฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง หรือทำร้ายตนเอง เช่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การบริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น (1.2) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น ความซื่อสัตย์ การไม่ก้าวร้าว การไม่หาเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น การขับชื้ออย่างมีมารยาทและถูกต้องตามกฎหมาย ฯลฯ

2. พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ (2.1) พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น การเรียน การทำงาน การอบรมเลี้ยงดูบุตร การปกครองของหัวหน้า การเคารพกฎหมาย เป็นต้น (2.2) พฤติกรรมการพัฒนา ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเอง เช่น การใฝ่รู้ การรักการอ่าน เป็นต้น พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น เช่น การเป็นกัลยาณมิตร การพัฒนาสังคม การมีจิตอาสา การสนับสนุนให้ผู้อื่นทำงานอย่างปลอดภัย เป็นต้น

จากทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ที่อธิบายว่าจิตลักษณะทั้ง 8 ประการที่อยู่ในส่วนราก และลำต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นคนดีคนเก่งของบุคคล ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีถือเป็นหนึ่งในพฤติกรรมของคนดีคนเก่ง ในด้านของพฤติกรรม รับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงคาดว่าทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสามารถร่วมทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการ ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

9. แนวคิดทางพระพุทธศาสนากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี

9.1 พรหมวิหาร 4 กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หลัก “พรหมวิหาร 4” ธรรมประจำใจอันประเสริฐสำหรับนักการเมืองผู้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของ ประชาชน (ชลากร เทียนส่องใจ, 2550 ; พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต), 2543) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตใจอันแผ่ไมตรีและคิดทำ ประโยชน์ให้มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า ในข้อนี้นักการเมืองควรมีจิตใจที่ปรารถนาที่จะเห็นประชาชนมี ความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี มีการทำงานที่ดี มีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิต มีสุขภาพที่ดี ด้วยการช่วย สนับสนุนและส่งเสริมให้ปัจจัยเหล่านั้นเกิดขึ้น

3.2 กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ ยากเดือดร้อนของผู้อื่น ในข้อนี้นักการเมืองควรมีความสงสารคอยช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ภัยทุกข์ใจจากเรื่องต่างๆ ในชีวิต ทั้งเรื่องการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพหลักของ ประเทศ แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องต่างๆ อยู่อีกมาก นักการเมืองต้องช่วยเกษตรกรหาทางแก้ไขปัญหาคความ เติ้อร้อนเหล่านี้ให้หมดไป

3.3 มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตใจผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่ม ชื่นเบิกบานอยู่เสมอสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีความสุข เจริญอกงาม ยิ่งขึ้น ในข้อนี้นักการเมืองควรมีความยินดีเมื่อประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความสุข เจริญอกงามในเรื่องต่างๆ ไม่คอยขัดขวาง หรืออิจฉาริษยาเมื่อเห็นประชาชนมีความสุข อีกทั้งควรจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ ประชาชนมีความสุขยิ่งขึ้นไป

3.4 อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วย ปัญญา คือมีจิตใจเรียบตรง เทียงตรงจุดตรงซัง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติ ไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยในเมื่อไม่มีกิจอันควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควร รับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรักรับผิดชอบของตน ในข้อนี้นักการเมืองควรมีใจเป็น

ธรรมกับประชาชนทุกคนให้การดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกเป็นญาติพี่น้อง ใครเป็นเพื่อน ใครเป็นผู้มีบุญคุณ

จากแนวคิดเรื่องพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นธรรมประจำใจอันประเสริฐสำหรับนักการเมืองผู้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน ที่อธิบายว่านักการเมืองที่ดีควรมีจิตใจและแนวปฏิบัติต่อประชาชนอย่างไร ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผู้วิจัยจึงคาดว่าแนวคิดเรื่องพรหมวิหาร 4 สามารถร่วมทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการการถ่ายทอดทางสังคม การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน และการถ่ายทอดทางการเมืองในประเทศไทย ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่บริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประเด็นปัญหาการวิจัยนี้จึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ในทางวิชาการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ และการศึกษาด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้สามารถทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

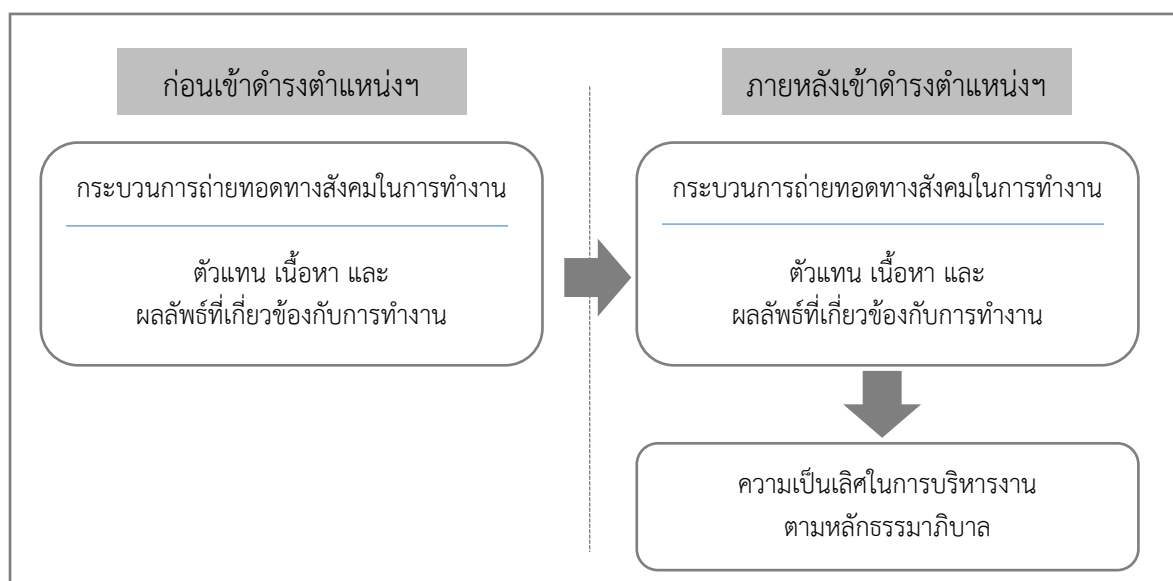
ในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา เนื่องจากเป็นวิธีการที่ทำให้สามารถทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นได้อย่างละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะตอบปัญหาหลักของการวิจัย 2 ข้อ คือ (1)ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานตั้งแต่ช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งจนถึงช่วงหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างไร มีตัวแทนใดบ้างที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ประเด็นปัญหารองในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1.1)ในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจาก

ตัวแทนใดบ้าง ตัวแทนเหล่านั้นมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ อย่างไร และเมื่อได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดฯ แล้วทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างไรบ้าง และ (1.2) ภายหลังจากการเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนใดบ้าง ตัวแทนเหล่านั้นมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ อย่างไร และเมื่อได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดฯ แล้วทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างไรบ้าง และ (2) แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนควรดำเนินการอย่างไร มีตัวแทนใดที่เกี่ยวข้องบ้าง และมีรายละเอียดในการถ่ายทอดฯ เป็นอย่างไร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะทำความเข้าใจถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีต่างมาเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน 5 แนวคิดทฤษฎีด้วยกัน ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา แนวคิดทางด้านจิตวิทยาสังคม แนวคิดทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยา แนวคิดทฤษฎีทางด้านรัฐศาสตร์ แนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในทุกแง่มุมอันจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี (Case Study) มาเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ลึกซึ้ง และทำให้เกิดความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างละเอียดและชัดเจนที่สุด

ทั้งนี้สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในบทที่ 3 นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทน(Agents) ที่มีความเกี่ยวข้องในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา อาชีพก่อนดำรงตำแหน่ง สื่อมวลชน และตัวแทนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ โดยในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 มีวิธีดำเนินการวิจัยและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี(Case Study) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้วิธีการศึกษาแบบ Intrinsic Cases เพื่อศึกษาจากกรณีศึกษาที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างลุ่มลึก ชัดเจน และสมบูรณ์ที่สุด

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 ทำการเลือกกรณีศึกษาที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นการวิจัยมากกว่าปกติ(Intensity Sampling) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากที่สุด โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลการมอบรางวัล “พระปกเกล้าทองคำ” ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2555

ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินการตาม

ภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นสะท้อนให้เห็นมิติของความโปร่งใสในการบริหารงานหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น (รายละเอียดของเกณฑ์ในการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงรายละเอียดในบทที่ 2 หน้า 12) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษากับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ราย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง เป็นกลุ่มที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำสนับสนุนการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา รวมถึงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาจากข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติชีวิตและประวัติการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษา พร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต(Life History หรือ Case History) และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-Dept Interview) โดยระหว่างที่มีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกภาคสนาม และทำการบันทึกเทป(ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล) โดยผู้วิจัยเตรียมความพร้อมของเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา อาชีพ ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กลุ่มการเมืองที่สังกัดหรือพรรคการเมืองที่สังกัด จำนวนสมัยที่ได้รับการเลือกตั้ง รางวัลที่เคยได้รับในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(Life History หรือ Case History) และแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-Dept Interview) ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลักและคำถามรอง โดยคำถามหลักจะเป็นคำถามตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ส่วนคำถามรองเป็นคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้เพื่อขยายคำถามหลักที่ใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ในกรณีที่คำถามหลักแล้วยังได้คำตอบที่ไม่ชัดเจนหรือยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริง

2. เครื่องมือบันทึกเสียง เพื่อใช้ในการบันทึกระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3. สมุดบันทึก ปากกา เพื่อจดบันทึกภาคสนาม ระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทนต่างๆ ตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยทำการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นตามกรอบทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์เป็นผู้พิจารณา
3. นำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ราย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาทักษะในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้วิจัย เพื่อปรับแนวคำถามให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล ใช้หลายวิธีประกอบกัน ได้แก่

1. ทำการศึกษาข้อมูลแหล่งทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติชีวิตและประวัติการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย
2. ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิด้วยวิธีการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ที่เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบรายละเอียดของประเด็นที่ศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการสังเกตแบบไม่เป็นทางการในขณะที่ยกรณีสืบศึกษากำลังปฏิบัติงาน

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ที่เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน ละเอียดและชัดเจนมากขึ้น เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับลึกเกี่ยวกับบุคคล ดังนั้นการนำข้อมูลไปใช้นั้นจึงคำนึงถึงศักดิ์ศรีและคุณค่า สวัสดิภาพ และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น จึงไม่เปิดเผยชื่อจริงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

1. ความยินยอมของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยให้สิทธิแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีหนังสืออธิบาย และขอความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย ซึ่งกล่าวถึงวัตถุประสงค์ การวิจัย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย การนำข้อมูลไปใช้ พร้อมทั้งชี้แจงว่าผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวม และข้อมูลทั้งหมดใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วม และถอนตัวออกจากการวิจัย มีสิทธิในการตอบหรือไม่ตอบคำถามของผู้วิจัย ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ซักถามปัญหาและข้อสงสัยต่างๆ จนเข้าใจชัดเจน และให้เวลาในการคิดทบทวน ก่อนตัดสินใจตอบคำถาม

2. การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ อาจจะทำให้เกิดการลู่ล้าเรื่องส่วนตัว ผู้วิจัยต้องรักษาความลับที่ได้มา โดยไม่แพร่พรายให้ผู้อื่นทราบ การจดบันทึกหรือการบันทึกเทปต้องได้รับการอนุญาตก่อน และทำลายหลักฐานต่างๆ เมื่อสิ้นสุดการศึกษา และในการนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอประวัติชีวิตของกรณีศึกษาโดยใช้ชื่อสมมติ และจะปกปิดชื่อบุคคลที่ถูกกล่าวถึง ซึ่งอาจจะทำให้สามารถสืบทราบได้ว่ากรณีศึกษาผู้นั้นเป็นใคร ผู้วิจัยก็จะไม่นำเสนอชื่อนั้นๆ

การประเมินความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งหลายแหล่ง (Data triangulation) เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษามาแล้วได้ทำการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ ซึ่งทำโดยการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูลหลายแหล่งด้วยกัน ซึ่งได้แก่ แหล่งปฐมภูมิหรือแหล่งบุคคลที่ประกอบด้วย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับประวัติชีวิตของกรณีศึกษา และข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่เป็นทางการในขณะที่กรณีศึกษากำลังปฏิบัติงาน ร่วมกับการสัมภาษณ์ข้อมูล

เกี่ยวกับการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น สำหรับ แหล่งทุติยภูมิหรือแหล่งเอกสาร ที่แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติชีวิต ของกรณีศึกษาแต่ละราย เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากทุกแหล่งว่าข้อมูลที่ได้มานั้น เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

หลังจากทำการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูลแล้ว เพื่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบการบันทึกให้เป็นระบบ ละเอียด ครอบคลุม แยกแยะข้อมูลที่ได้จากการเอกสาร และการสัมภาษณ์ ออกจากกันได้อย่างเป็นระบบ และจัดทำดัชนีข้อมูลให้ชัดเจนและเป็นระบบตามที่ได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้

2. การนำแนวคิด ทฤษฎีมากกว่า 1 แนวคิด ทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับข้อมูล (Theory triangulation)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจาก กรณีศึกษามากกว่า 1 ทฤษฎี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถทำความเข้าใจ และตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษาทั้งหมดได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง พร้อมทั้งเป็นการ ยืนยันถึงความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง และความเกี่ยวข้องกันระหว่างสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ได้ ค้นพบอย่างละเอียดลึกซึ้ง

3. การเลือกผู้ให้ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้รายชื่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะกำหนดเป็น กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จากขั้นตอนการคัดเลือกรายชื่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็น เลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ได้รับการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ จากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2555 ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อขอเข้าพบและเก็บรวบรวม ข้อมูลจากกรณีศึกษาทุกราย พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาทุกราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ การเทียบเคียงรูปแบบ(pattern matching) (Yin, 2003) โดยการสร้างข้อสรุปจากการเก็บข้อมูลที่ได้นำมา เปรียบเทียบกับข้อมูลทางทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต โดยมีขั้นตอนการในการวิเคราะห์ข้อมูลตาม แนวทางของไมล์และฮูเบอร์แมน (Miles; & Huberman, 1994: 10-11) ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอนการจัดการ กับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยในรายละเอียดว่า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของการ ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การลดข้อมูล(data reduction) ผู้วิจัยทำการเขียนสรุปประเด็นที่ได้จากการเก็บรวบรวม ข้อมูล การให้รหัส การร่างหัวข้อย่อยที่เกี่ยวข้อง การจัดกลุ่ม การสร้างหลักในการจำแนกกลุ่มของข้อมูล โดย ผู้วิจัยจะกระทำร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การจัดรูปข้อมูล (data display) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลข้อค้นพบจากการวิจัยในรูปแบบที่สามารถสื่อสารกับผู้อ่านให้เข้าใจได้โดยง่าย เช่น แผนภาพ เป็นต้น กระบวนการจัดรูปข้อมูลนี้เกิดขึ้นนับตั้งแต่ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูล ผู้วิจัยก็ได้เริ่มวางแผนการนำเสนอข้อมูลด้วยการจัดรูปที่เหมาะสมแก่ผู้อ่าน เพื่อช่วยให้งานวิจัยนี้มีความน่าสนใจและเข้าถึงผู้อ่านได้ง่ายขึ้น

3. การร่างข้อสรุปและการยืนยัน (conclusion drawing and verification) ผู้วิจัยทำการตีความ และทำความเข้าใจถึงรูปแบบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในรายงานการวิจัยโดยเป็นข้อสรุปที่ได้รับการตรวจสอบยืนยันถึงความเที่ยงตรงแล้วด้วยวิธีการต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นร่างข้อสรุปตั้งแต่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งแรก และค่อยๆ พัฒนาข้อสรุปนั้นให้มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รายละเอียดของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีกรณีศึกษาในการวิจัยทั้งหมด 4 ราย ผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานเรียงลำดับ ตั้งแต่กรณีศึกษารายที่ 1 – 4 ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดของกรณีศึกษาแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 รายละเอียดของกรณีศึกษาในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ลำดับ ที่	ชื่อ (สมมติ)	เพศ	อายุ	ศาสนา	ระดับ การศึกษา	อาชีพก่อน ลงสมัคร รับเลือกตั้ง	ผู้ให้ การอบรม เลี้ยงดูใน วัยเด็ก	อาชีพบิดา/ อาชีพมารดา	จำนวนที่ น้อง	สถานภาพ สมรส/ จำนวนบุตร	อาชีพของคู่ สมรส
1	นายก 1	หญิง	53	พุทธ	ปริญญาโท	ช่างเสริมสวย	บิดา-มารดา และอา	ค้าขาย	3 คน เป็นคนที่ 1	สมรส / 2 คน	เสียชีวิต
2	นายก 2	ชาย	64	อิสลาม	ปริญญาโท	นักวิชาการ	บิดา-มารดา และปู่ ย่า	กำนัน / ทำสวน	6 คน เป็นคนที่ 3	สมรส / 2 คน	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ
3	นายก 3	ชาย	51	พุทธ	ปริญญาเอก	ธุรกิจ ครอบครัว	บิดา-มารดา	ธุรกิจส่วนตัว	5 คน เป็นคนที่ 3	สมรส / 5 คน	แม่บ้าน
4	นายก 4	ชาย	54	พุทธ	อนุปริญญา	ธุรกิจ ครอบครัว	บิดา-มารดา	ค้าขาย	8 คน เป็นคนที่ 5	สมรส / 3 คน	ธุรกิจส่วนตัว

สรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 1

การนำเสนอสรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 1 ผู้วิจัยใช้นามสมมุติของกรณีศึกษารายที่ 1 ว่า “นายก 1” การนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา และส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1.1 ประวัติย่อ

นายก 1 เกิดเมื่อปี พ.ศ.2508 ที่จังหวัดแห่งหนึ่งในภาคกลาง ได้เติบโตและดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ที่เป็นบ้านเกิดเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางช่วงเวลาที่เข้ามาศึกษาต่อทางด้านเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร และปัจจุบันนายก 1 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ดังกล่าว ในช่วงวัยเยาว์ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ประกอบด้วย บิดา มารดา น้องอีก 2 คน โดยนายก 1 เป็นบุตรสาวคนโต ภายหลังที่บิดาเสียชีวิต นายก 1 ได้รับการเลี้ยงดูจากมารดาและได้รับการสนับสนุนเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพการเสริมสวยจากคุณอาซึ่งเป็นน้องชายแท้ๆ ของบิดา เมื่ออายุประมาณ 20 ปี ได้สมรสกับสามีซึ่งมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) มีบุตร 2 คน

เมื่อปี พ.ศ.2542 นายก 1 ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกิดเป็นครั้งแรก และได้รับการเลือกตั้ง พร้อมกับได้รับการยอมรับจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเป็น “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล” ติดต่อกัน 2 สมัย ภายหลังองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง นายก 1 ได้รับเลือกตั้งเป็น “นายกเทศมนตรี” และได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2562)

1.2 การตัดสินใจทำงานการเมือง

นายก 1 ได้รับการชักชวนให้ทำงานการเมืองจากผู้ใหญ่ที่ให้การเคารพนับถือ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นกำนันของตำบลบ้านเกิด โดยเหตุผลที่ชักชวน นายก 1 ให้เข้ามาทำงานการเมืองท้องถิ่นเพราะมีความเห็นว่า นายก 1 เป็นผู้ที่มีความเสียสละ ชอบการช่วยเหลือผู้อื่น ชอบทำงานเพื่อสังคม และงานบริการ ซึ่งในที่สุดการชักชวนในครั้งนั้นเป็นเหตุให้นายก 1 ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกิด เพราะมีความเห็นว่าการทำงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นงานที่ตนเองชื่นชอบ ตรงกับอุปนิสัย ประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากสามีเป็นอย่างดี

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงที่ 1 นำเสนอการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบทของครอบครัว

บ้านเกิดของนายก 1 อยู่ในตลาดของอำเภอแห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นห้องแถวเรียงกัน 4 คูหา ครอบครัวจัดเป็นครอบครัวขยายที่มีบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้องอาศัยอยู่ร่วมกันหลายคน ทำให้นายก 1 รู้สึกว่าตนเองอยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น

“...ที่บ้าน อยู่เป็นครอบครัวใหญ่ ค่ะ พ่อแม่ปู่ย่าตายาย พี่ป้าน้าอา อยู่กันหมดเลย ก็ารู้สึกอบอุ่นดี ค่ะ บ้านเป็นห้องแถว 4 ห้องเรียงติดกัน อยู่ในตลาด พ่อแม่ก็ค้าขาย แม่ขายโชห่วยในตลาด พ่อรับซื้อพืชไร่ เป็นหน้าๆพวก ข้าวโพด ที่... จะปลูกข้าวโพดกัน... คือพ่อไม่ได้ปลูกเองแต่เป็นพ่อค้าคนกลาง...”

1.1 การศึกษา การประกอบอาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

นายก 1 เป็นบุตรคนโตในบรรดาพี่น้อง 3 คน บิดามารดาของนายก 1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีความตั้งใจที่จะให้ลูกๆ เรียนในสายอาชีพ เพราะเชื่อว่าเรียนจบแล้วจะสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและพึ่งพาตนเองได้ โดยบิดามารดาของนายก 1 มักจะสอนเสมอว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

บิดามีอาชีพค้าขายพืชไร่ ส่วนมารดามีร้านขายของชำหรือร้านโชห่วยอยู่ในตลาดประจำอำเภอ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง คือไม่จัดว่ามีฐานะร่ำรวย แต่ก็ไม่ได้อยู่อย่างยากลำบาก และการที่ครอบครัวมีอาชีพค้าขายและมีบ้านอยู่ในตลาดทำให้มีโอกาสได้พบปะกับผู้คนที่หลากหลาย ทำให้นายก 1 เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั่วไปมาตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์

“...พ่อแม่จบ ป.6 เอง แล้วพ่อแม่ก็มุ่งมั่นอยากให้ลูกเรียนสายอาชีพนอกจากนี้ พ่ออยากให้มีความซื่อสัตย์ ตัวตนเป็นที่พึ่งแห่งตนอะไรประมาณนั้น ถ้าเราไม่รู้คนอื่นก็ช่วยอะไรเราไม่ได้ พ่อสอนว่าเราต้องช่วยเหลือตัวเองก่อน แม่ก็เหมือนๆ กัน แม่เขาก็เหมือนพ่อ คนโบราณต้องพึ่งตัวเองให้ได้...”

“...พ่อก็ทำธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย พืชไร่ แล้วก็โซห่วย ซื้อมีซไร่ เป็นหน้าๆ ไป พวกข้าวโพด” พ่อแม่ก็ค้าขาย แม่ขายโซห่วยในตลาด พ่อรับซื้อพืชไร่เป็นหน้าๆพวก ข้าวโพด ที่อำเภอนี้จะปลูกข้าวโพดกันคือพ่อไม่ได้ปลูกเองแต่เป็นพ่อค้าคนกลางอีกที ส่วนฐานะทางบ้านก็ถามว่าดีไหม ก็ไม่ถึงกับว่าเป็นคนรวยในหมู่บ้าน ก็ไม่ใช่ พอไปได้...”

1.2 ลักษณะนิสัยของบิดามารดา และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

บิดามารดาของนายก 1 ค่อนข้างดุ มีความเข้มงวด และต้องการให้ลูกๆ อยู่ในโอวาท เชื่อฟังและปฏิบัติตามในสิ่งที่บิดามารดาเป็นผู้กำหนดให้ โดยเฉพาะเรื่องการเรียน และการประกอบอาชีพ บิดามารดา มีความต้องการให้เรียนในสายอาชีพเพราะคาดหวังว่าเมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง และพึ่งพาตนเองได้ ถึงแม้ว่าบิดามารดาจะค่อนข้างดุ และมีความเข้มงวดในการดำเนินชีวิต แต่ได้ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิดและเป็นที่ยอมรับได้ในทุกๆ เรื่อง

“...พ่อแม่ก็ค่อนข้างดุ ก็ต้องฟัง ต้องเป็นไปตามที่เขายกเห็นอย่างนี้ๆ ก็ต้องทำตาม อย่างเรื่องเรียนหนังสือถ้าเขาไม่ให้เรียน ก็จะไปเรียนไม่ได้ แม่ค่อนข้างดุชนิดนี้ๆ แล้วก็ยกเห็นลูกมีอาชีพ คือต้องเชื่อฟังพ่อแม่ เขาว่าต้องเรียนอะไรที่ต้องเลี้ยงตัวเองได้ เลยจำคำนี้มา....ถึงแม้ว่าพ่อแม่จะดุแต่ก็มีความใกล้ชิดกับพ่อแม่ มีอะไรก็จะปรึกษาพ่อแม่ได้ค่ะ...”

1.3 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

นายก 1 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาอย่างเข้มงวด โดยบุตรทุกคนต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา ซึ่งบิดามีแนวคิดที่ต้องการให้บุตรมีอาชีพที่สามารถหาเลี้ยงตนเองตั้งแต่วัยเด็ก ภายหลังจากจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จึงให้บุตรทุกคนเข้าเรียนต่อในสายอาชีพ เพราะบิดามารดาคาดหวังว่าเมื่อจบการศึกษาจะได้มีอาชีพที่มั่นคงสามารถเลี้ยงดูตนเองและพึ่งพาตนเองได้ แต่ในระหว่างเรียนก็จะปล่อยให้ทำกิจกรรมที่โรงเรียนอย่างอิสระตามความสนใจ

“การเลี้ยงดูของพ่อแม่ คือต้องเชื่อฟัง เขาบอกว่าถ้าเรียนก็เรียนได้แต่ต้องเลี้ยงตัวเอง ต้องมีอาชีพ เราต้องมีอาชีพส่วนตัวติดตัว ก็คือพ่อบอกว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนอะไรประมาณนี้ ถ้าเราไม่รู้คนอื่นก็ช่วยเหลืออะไรเราไม่ได้... ได้เข้าไปในกรุงเทพฯ ก็ได้เห็นว่าเราต้องหาโอกาส คุณพ่อบอกว่าเราต้องช่วยเหลือตัวเองด้วย ต้องคิดเป็น เขาบอกว่าเรามีต้นแบบอยู่แล้ว เรามีอะไรดี ๆ ไม่ต้องไปดิ้นรน ก็ที่ว่า การที่พ่ออยากที่จะให้ลูกมีวิชาชีพติดตัว”

1.3.1 การได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน

ในฐานะพี่นาย 1 เป็นลูกสาวคนโต จึงได้รับมอบหมายให้ช่วยงานบ้านเกือบทั้งหมด เช่น ทำอาหาร ล้างจาน ซักผ้า ภูบ้าน ดูแลน้องๆ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ต้องช่วยขายของชำที่ร้านด้วย ทำให้ไม่มีเวลาไปเล่นๆ กับเพื่อนๆ เหมือนเด็กคนอื่นที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน

“...ตั้งแต่อยู่ประถมเลย จำความได้ตั้งแต่ชั้นประถม ป.3 ป.4 ก็ทำกับข้าวเข้าครัว จ่ายตลาด ...ทำงานบ้าน ...นอกจากนั้นก็ต้องช่วยค้าขาย เห็นแม่แล้วก็ช่วย เมื่อก่อนเห็นแม่ก็ช่วย เมื่อก่อนยังไม่มีคนใช้ ก็กลับมาช่วยตอน โรงเรียนเล็ก รู้สึกว่าเราต่างจากเด็กคนอื่น เราไม่ได้ไปเล่น วิ่งเล่น จบ ป. 6 แล้วก็ไป ไปเรียน ต่อ แล้วก็ทำงานเลย เหมือนไม่ได้ใช้ชีวิตวัยรุ่น...”

1.3.2 การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ

บิดามารดาของนาย 1 มีความเข้มงวดในการอบรมเลี้ยงดูบุตร มีการกำหนดกฎข้อบังคับในเรื่องต่างๆ ให้บุตรต้องปฏิบัติตาม เช่น จะมีการกำหนดว่าเมื่อเลิกเรียนแล้วต้องช่วยงานบ้าน และช่วยขายของ เป็นต้น หากเมื่อใดที่นาย 1 ขัดคำสั่งของบิดามารดา ก็จะถูกลงโทษด้วยการตีเพื่อไม่ให้ทำผิดซ้ำอีก เช่น ไปเล่นกับเพื่อนๆ ไม่กลับบ้านมาช่วยบิดามารดาขายของหรือช่วยงานอื่นๆ ก็จะถูกตี เป็นต้น

“...พ่อแม่ให้กลับบ้านตรงเวลา เลิกเรียนแล้วต้องกลับถึงบ้าน ก็ตั้งแต่อยู่ประถมเลย จำความได้ตั้งแต่ชั้นประถม ป.3 ป.4 ก็ทำกับข้าวเข้าครัว จ่ายตลาด ...ทำงานบ้าน ...นอกจากนั้นก็ต้องช่วยค้าขาย เห็นแม่แล้วก็ช่วย เมื่อก่อนเห็นแม่ก็ช่วย เมื่อก่อนยังไม่มีคนใช้ ก็กลับมาช่วยตอน โรงเรียนเล็ก รู้สึกว่าเราต่างจากเด็กคนอื่น เราไม่ได้ไปเล่น วิ่งเล่น...ถ้าทำอะไรผิดก็จะดุด่า ถ้าไม่เชื่อฟังก็ลงมือ ...บางทีก็ตีเลย อย่างไม่ช่วยค้าขาย ถ้าไปเที่ยวกับเพื่อนกับเพื่อนๆ ออกไปตลาดอย่างนี้ไม่ได้เลย...จะชอบให้เล่นกับเพื่อน แถวๆ บ้านมากกว่า...”

1.3.3 การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน

ในฐานะพี่นาย 1 เป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว บิดามารดามอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยบิดามารดาดูแลน้องชายอีก 2 คน ที่มีอายุห่างกัน 2 ปี และ 5 ปี ตามลำดับ การได้อยู่ร่วมกันในครอบครัวและการทำหน้าที่ในการดูแลน้องๆ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พี่น้องในครอบครัวมีความรักใคร่ผูกพัน และมีความสนทนสนมกันเป็นอย่างดี จนถึงปัจจุบันพี่นาย 1 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว น้องชายทั้ง

2 คน ได้มาช่วยสนับสนุนในการทำงานด้านบริการสังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น มาช่วยสอนตัดผม มาให้บริการตัดผมฟรีแก่คนพิการ ในช่วงที่มีการออกหน่วยให้บริการประชาชน เป็นต้น

“ก้อยอยู่ในสถานะเหมือนกับว่าเรา 3 คนพี่น้องอยู่ด้วยกันตลอด รักกัน ไม่มีปัญหา ตอนนี้น้องชายก็ยังมาช่วยงาน ก็ให้โรงเรียนมาออกหน่วยเคลื่อนที่ มาสอนคนบ้าง อะไรบ้าง เกี่ยวกับเรื่องของจิตสาธารณะ มาสอนเทคนิค มีบริการตัดผมให้คนพิการ มาแนะนำเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด”

1.3.4 การสนับสนุนทางด้านการศึกษา (สายอาชีพ)

ถึงแม้ว่านายก 1 จะต้องการเรียนต่อในสายสามัญและมีความฝันอยากเป็นแพทย์ แต่บิดามารดาไม่สนับสนุน เนื่องจากต้องการให้นายก 1 มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูและสามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงสนับสนุนให้ศึกษาในสายอาชีพทางการเสริมสวย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะบิดามารดาต้องการให้นายก 1 ประกอบอาชีพช่วงเสริมสวยเหมือนกับคุณอาซึ่งมีความสามารถสูงในการออกแบบทรงผมจนได้รับรางวัลระดับโลก ถือว่าประสบความสำเร็จในอาชีพช่วงเสริมสวยเป็นอย่างมาก นายก 1 จึงเรียนต่อทางด้านการเสริมสวย หลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6

“...พ่อแม่อยากเห็นลูกมีอาชีพ...ต้องมีอาชีพ เราต้องมีอาชีพส่วนตัว ติดตัว...อยากเรียนต่อสายสามัญ ไม่ให้เรียน ก็จะไม่ไปเรียน ถามว่าอยากเรียนไหม ก็อยากเรียน แต่ว่าไม่มีโอกาสพ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนทางด้านนั้น ตอนเด็กๆ มีความฝันอยากเป็นหมอ...”

1.4 การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของนายก 1 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตใน 3 เรื่องที่สำคัญ คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ครอบครัวของนายก 1 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมในเรื่องความเสียสละ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1.1 ความเสียสละ

บิดาของนายก 1 มีความเสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเสียสละทรัพย์สินและใช้ความสามารถหรือความถนัดของตนเองในช่วยงานส่วนรวม เช่น เมื่อมีงานศาลเจ้าประจำปี มีงานบุญที่วัด งานของญาติมิตร บิดาของนายก 1 ก็จะไปช่วยเป็นพ่อครัวเพราะมีความสามารถในการทำอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นอยู่เป็นนิจ และด้วยเหตุผลที่มีความเสียสละจึงทำให้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสุขภิบาลในสมัยนั้น ซึ่งนายก 1 ก็ได้เห็นแบบอย่างความเสียสละจากบิดามารดาอย่างต่อเนื่องและหากมีโอกาสก็จะติดตามบิดาไปช่วยงานส่วนรวมต่างๆ อยู่เสมอ

ภายหลังจากที่บิดาของนาย 1 เสียชีวิต คุณอาซึ่งเป็นน้องชายแท้ๆ ของบิดาเป็นผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและสนับสนุนในเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพแก่นาย 1 โดยคุณอา มีอาชีพหลักเป็นเจ้าของกิจการโรงเรียนเสริมสวยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในจังหวัดบ้านเกิดของนาย 1 ซึ่งคุณอาเป็นช่างทำผมที่มีความสามารถสูงและเคยได้รับรางวัลระดับโลก นอกจากนี้ความสามารถในด้านดังกล่าวแล้ว คุณอา ยังดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกของสโมสรโรตารี เป็นผู้มีจิตใจดี มีความเสียสละ ชอบการทำบุญ ทำงานบริการสังคม ให้การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นประจำ และสนับสนุนให้นาย 1 ช่วยเหลือผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง

“พ่อเขาชอบเอาโต๊ะเงินไปช่วยคนนั้นคนนี้ อะไรอย่างงี้ ชอบทำ ไปเป็นพ่อครัวอะไรอย่างงี้ คือเขาก็ซื้อของมา ก็ลงแรงไปช่วย ไปเป็นพ่อครัวให้ เราก็ไปคะ ก็อยู่ในซอยในบ้านเลย พ่อมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้คน จนได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสุขาภิบาล”

“คุณอาชอบการทำบุญ การช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม ท่านก็คือเป็นพวก สโมสร โรตารี หรืออะไรเขาก็ชอบงานอะไรประมาณนี้ ...อาเขาชอบอยู่แล้ว เขาชอบงานบริการ ช่วยเหลือ ทำเพื่อสังคม”

1.4.2 การปฏิบัติศาสนกิจ

บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของนาย 1 มีการปฏิบัติศาสนกิจตามแบบของพุทธศาสนิกชนอยู่เป็นประจำ ด้วยการไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ งานประจำปีของวัด เป็นต้น นอกจากนี้บ้านของนาย 1 อยู่ใกล้กับศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม ทำให้มีโอกาสไปที่ศาลเจ้าแห่งนั้นเป็นประจำเพื่อไปไหว้และนำส้มไปถวายเจ้าพ่อเจ้าแม่ฯ และเมื่อมีงานประจำปีของศาลเจ้า บิดาของนาย 1 ก็จะไปช่วยงานด้วยเป็นพ่อครัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนาย 1 ก็มีโอกาสดูตามไปด้วยตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก

การที่นาย 1 ได้เห็นแบบอย่างและมีโอกาสดูตามบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดและที่ศาลเจ้าตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้นาย 1 ยังคงการปฏิบัติศาสนกิจอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยไปทำบุญที่วัดในวันพระและวันสำคัญต่างๆ ไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช และไปร่วมงานบุญตามประเพณีอย่างสม่ำเสมอ ส่วนหนึ่งนาย 1 มีความใกล้ชิดกับคุณอาซึ่งเป็นผู้ใจบุญที่เป็นต้นแบบในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจและชักชวนลูกน้องในร้านเสริมสวยไปทำบุญร่วมกันอยู่เสมอ ซึ่งนาย 1 จะไปร่วมทำบุญทุกครั้ง หากไม่ติดงานอื่นๆ ประกอบกับคุณอาเปิดสถานธรรมสำหรับปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชนทั่วไป นาย 1 ก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีมาตลอด เช่น มีการเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรม เป็นต้น

“ช่วงวัยเด็ก ก็จะไปวัดเป็นประจำอย่างออกพรรษา เข้าพรรษา สงกรานต์ แล้วก็ไหว้พระสวดมนต์ และที่บ้านจะอยู่ใกล้กับศาลเจ้า แถวบ้านจะเป็นศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม ที่อยู่ในตลาด มีงานจิว

งานวัด งานประจำปี ออกพรรษา เข้าพรรษาก็ไปกัน แล้วก็แฉวนั้นมันอยู่ใกล้ศาลเจ้า ก็ต้องไหว้พระจีน ก็เอาส้มไปถวายเจ้าพ่อเจ้าแม่ พ่อเขาชอบเอาโต๊ะจีนไปช่วยคนนั้นคนนี้ อะไอย่างงี้ ชอบทำ ไปเป็นพ่อครัวอะไรอย่างงี้ คือเขาก็ซื้อของมา ก็ลงแรงไปช่วย ไปเป็นพ่อครัวให้ เราก็ไปด้วยค่ะ เห็นพ่อไปเราก็ไป ศาลเจ้าก็อยู่ในซอยในบ้านเลย”

“...ก็เขา ส่วนมากก็เวลานั้น ไปทำบุญ ชวนกันทั้งร้านนี้ ไปทำบุญตักบาตรเทศกาลเหมือนกับมีงานเข้าพรรษา ออกพรรษา เขาจะเป็นหัวหน้านำ เขาก็เหมือนกับเรา เขาก็คงอาจจะนิสัยติดติดมาจากเราด้วย ที่ชอบไปวัด ไปเฝ้าพระสังฆราช ไปถวายเงิน ผม(คุณอา) ก็เปิดสถานธรรม เหมือนกับ มีพื้นที่ศึกษาธรรมะด้วย เขามาเลี้ยงอาหารเจ เมื่อเร็วๆ นี้ เหมือนกับคือที่สถานธรรมเราทานเจกันอยู่แล้ว ก็เลยแบบว่าขอยืมสถานที่ เขาก็ร่วมมือด้วย...” (คุณอา ของนายก1)

1.4.3 การทำงานการเมือง

นอกจากบิดาของนายก 1 จะมีอาชีพค้าพิชไรแล้ว เมื่ออายุประมาณ 40 ปี บิดาได้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสุขาภิบาลของตำบลบ้านเกิดอีกด้วย โดยบทบาทหน้าที่ของกรรมการสุขาภิบาลในสมัยนั้นคล้ายคลึงกับบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในปัจจุบันในเรื่องการดูแลโครงสร้างพื้นฐานของตำบล เช่น การทำถนน การทำท่อระบายน้ำ เป็นต้น แต่ยังไม่มียบทบาทในงานด้านอื่นๆ มากเท่ากับสมาชิกสภาเทศบาล ในขณะที่บิดาเป็นกรรมการสุขาภิบาลอยู่นั้น นายก 1 ก็มีโอกาสดูเห็นการทำงานและในบางครั้งได้ติดตามไปทำงานด้วยทำให้ได้เรียนรู้บทบาทการทำงานในตำแหน่งกรรมการสุขาภิบาล

“...ช่วงที่คุณพ่อ อายุ 40 กว่าๆ คุณพ่อเขาเป็นกรรมการสุขาฯ อยู่...กรรมการสุขาฯ ก่อนที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อก่อนที่ตำบล...(ตำบลที่เป็นบ้านเกิดของนายก1) สมัยนั้นก็กรรมการก็เหมือนกับสมาชิก สท. ตอนนี้อย่างงี้ละ ตอนนั้นก็เห็นว่าพ่อเขาไปทำถนน ทำท่อ ทำอะไร เมื่อก่อนยุคนั้นมันจะเป็นแค่โครงสร้างพื้นฐาน ยังไม่มีอะไรที่กระจายอำนาจเข้ามา ก็ดินะ เป็นอะไรที่ทำให้บ้านเมืองเจริญขึ้นอะไรขึ้น จากที่มีสุขาภิบาล...การทำงานของพ่อก็เห็นว่าดินะ เป็นงานบริการดี สมัยนั้นเราก็ไปนะ ถ้าใกล้ๆ ก็ตามไปเหมือนกัน...”

2. การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

นายก 1 เข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอ มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี คือ ได้คะแนนประมาณร้อยละ 70 – 80 และเมื่อโรงเรียนมีงาน นายก 1 ได้ร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น แสดงรำไทย ร่วมประกวดนางนพมาศ ร่วมประกวดนางสงกรานต์ เป็นต้น

ในช่วงที่เรียนชั้นประถมศึกษา นายก 1 มีความฝันที่จะเรียนต่อในสายสามัญและอยากเป็นแพทย์ แต่บิดามารดาและคุณอาไม่ให้การสนับสนุนให้ศึกษาต่อในสายสามัญ เพราะมีความเห็นว่าเป็นลูกผู้หญิงเรียน

สูงไป เมื่อออกเรือนหรือแต่งงานไปก็ไม่ได้มีโอกาสใช้ความรู้อะไรมากนัก มีความต้องการให้เรียนในหลักสูตรที่สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้จะมีความเหมาะสมมากกว่า ครอบครัวจึงสนับสนุนให้เรียนทางการเสริมสวย

“...สมัยนั้นก็เรียนได้ 70 - 80 เปอร์เซ็นต์กว่าก็พอได้ สมัยก่อนก็ไม่ได้เป็นหัวหน้าห้อง แต่ว่าเวลามีรำมีอะไร ชอบไปกิจกรรม...ตอนนั้นจะเป็นแบบรำไทยๆ แล้วก็ประกวด นางสาวกรรณต์ กิจกรรมของประเพณีวัฒนธรรม....ตอนนั้นอยากเป็นหมอ แต่พ่อ แม่ และอา สนับสนุนให้เรียนในสายอาชีพมากกว่า เขาอยากให้เป็นช่างเสริมสวย เขาบอกว่าเป็นลูกผู้หญิง เรียนไปก็เท่านั้นแหละ ผู้หญิงแต่งงานไปก็ไม่ได้ทำอะไร ถ้าแต่งงานแล้วลำบากเราก็กังมีอะไรที่ยึดติดได้... พอจบ ป.6 ก็มาอยู่กับคุณอา เขาส่งเรียนเสริมสวยต่อ พอที่คุณอา น้องคุณพ่อ ชื่อ... เป็นแชมป์ในเรื่องของการออกแบบทรงผม เป็นแชมป์โลกด้วย แชมป์แปซิฟิกด้วย เขาจะมีโรงเรียนเสริมสวยอยู่แล้วในตัวจังหวัด... โรงเรียนเสริมสวยชื่อ... จะอยู่ตรงข้างธนาคาร... ตรงวงเวียนวงเวียน....คุณอาที่เคยเปิดร้านอยู่ในตลาดที่ในอำเภอ... อยู่แล้ว แต่จากนั้นมาบอกว่าที่ตลาด... เป็นตลาดแบบไม่กว้างก็อยากเข้ามาอยู่ในตัวเมืองของจังหวัด... จะได้อะไรที่มันจะดีกว่า...”

ในช่วงที่ 1.1 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก นายก 1 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ ครอบครัว และสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งครอบครัวถือเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยมีวิธีการในการถ่ายทอดมี 2 วิธีการสำคัญ คือ (1)การอบรมเลี้ยงดู ที่ไม่สามารถระบุรูปแบบได้ชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใด แต่มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน และการสนับสนุนทางการศึกษา และ (2)การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความรักใคร่ผูกพันกับพี่น้อง ความเสียสละ การมีวิถีชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา และการได้เห็นแบบอย่างการทำงานการเมืองท้องถิ่นจากบิดา **สำหรับสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น และในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้ถือเป็นการฝึกและเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในการเรียน** นอกจากการเรียนในชั้นเรียนแล้ว นายก 1 ยังได้ร่วมกิจกรรมของโรงเรียนถือเป็นการช่วยพัฒนาความรับผิดชอบและความมีวินัยให้สูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่กรณีศึกษาจะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนในสายอาชีพ

เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นายก 1 ก็เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเสริมสวยเกษตรสยาม กรุงเทพมหานคร ด้วยวัยเพียง 12 ปี โดยมีคุณอาซึ่งเป็นน้องชายแท้ๆ ของคุณพ่อเป็นผู้อุปการะและส่งเสริมให้เล่าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะคุณอาของนายก 1 เป็นช่างผมที่มีความสามารถสูงมาก เคยได้รับรางวัลระดับเอเชียแปซิฟิกและรางวัลระดับโลกด้านการประกวดออกแบบทรงผม ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการเสริมสวย และเปิดกิจการร้านเสริมสวยและโรงเรียนสอนการเสริมสวยอยู่ในตัวเมืองของจังหวัดบ้านเกิด คุณอาจึงคาดหวังว่าเมื่อนายก 1 เรียนจบจะให้มาช่วยงานในกิจการร้านเสริมสวยของตนเอง

“...คุณอาส่งเรียนเสริมสวยต่อ ไปเรียนที่เกศสยามเมื่อก่อน ที่กรุงเทพ...ก็เรียนตั้งแต่เด็กๆ เลยคะ ตอนนั้น ก็ประถมปีที่ 6 ก็ลืบทว่าขบเองคะ... พอจบ ป.6 ก็มาอยู่กับคุณอา เขาส่งเรียนเสริมสวยต่อ พอที่คุณอา น้องคุณพ่อ ชื่อ... เป็นแชมป์ในเรื่องของการออกแบบทรงผม เป็นแชมป์โลกด้วย แชมป์แปซิฟิกด้วย เขาจะมีโรงเรียนเสริมสวยอยู่แล้วที่ในตัวจังหวัด... โรงเรียนเสริมสวยชื่อ... จะอยู่ตรงข้างธนาคาร... ตรงวงเวียนวงเวียน...คุณอาที่เคยเปิดร้านอยู่ในตลาดที่ในอำเภอ... อยู่แล้ว แต่จากนั้นมาบอกว่าที่ตลาด... เป็นตลาดแบบไม่กว้างก็อยากเข้ามาอยู่ในตัวเมืองของจังหวัด... จะได้อะไรที่มันจะดีกว่า...”

2. การประกอบอาชีพ

หลังจาก นายก 1 เรียนจบจากโรงเรียนเสริมสวยเกษตรสยามก็กลับมาทำงานเป็นช่างเสริมสวยที่ร้านเสริมสวยชื่อดังและเป็นโรงเรียนสอนทางด้านเสริมสวยในจังหวัดบ้านเกิด ซึ่งเป็นของคุณอา เริ่มต้นทำงานจากการเป็นช่างเช็ดและซอยผม จากนั้นจึงเริ่มฝึกฝนทำหน้าที่อื่นๆ ทั้งเกล้าผม แต่งหน้า และพัฒนาฝีมือจนสามารถทำการเสริมความงามทุกอย่างในร้านได้ โดยมีคุณอาเป็นผู้สอนรายละเอียดต่างๆ ในการเป็นช่างเสริมสวยให้จนกระทั่งมีความชำนาญมากขึ้น คุณอาจึงเริ่มส่งเข้าแข่งขันในเวทีประกวดทางด้านการเสริมความงาม เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนและร้าน จนประมาณปี พ.ศ.2530 – 2531 นายก 1 ก็ได้เป็นรองแชมป์โลกทางด้านการตัดผมชาย และนายก 1 ถือว่าเป็นช่างทำผมที่มีความสามารถสูง มีลูกค้าถูกใจในฝีมือ และจนถึงทุกวันนี้ก็ยังมียอดลูกค้าประจำที่ต้องมาให้ นายก 1 ทำผมให้อย่างต่อเนื่อง

“...พอที่คุณอา น้องคุณพ่อ เขาจะมีโรงเรียนเสริมสวยอยู่แล้วที่จังหวัดบ้านเกิดของนายก 1 โรงเรียนเสริมสวย จะอยู่ตรงข้างธนาคาร ตรงวงเวียนวงเวียน ก็เปิดโรงเรียนด้วย ก็สอนด้วย ทำกันกงสี แล้วก็จะมีน้องอีก 2 คน ก็ไปเรียนด้วย ก็มาช่วยกันทำ ตอนนี้อยู่กันก็ยังทำอยู่ ก็กงสีกัน แล้วก็มีร้าน 2 ร้าน เรียนจบมาก็เป็นช่างตอนแรกก็ เช็ดก่อน แล้วก็ซอยผม... แล้วก็ไปแข่งขันตามเวทีต่างๆ เพื่อที่จะหาประสบการณ์ จะต้องสร้างชื่อเสียง ให้คนเชื่อถือโรงเรียน จะต้องมีแบรนด์ตัวเองการันตี ตัวเองด้วยคะเพราะถ้าเราเป็นช่าง

เสริมสวยถ้าเราทำไม่เป็น ถ้าเราชอยไม่ได้ กล้าไม่ได้ แต่งหน้าไม่ได้ เราต้องเรียนทุกอย่างถ้าไม่นั้นก็ลำบาก มีปัญหากับช่าง...คุณอาเขาก็จะเทรนตู่ทุกวิชาเลยคะ การเกล้าผมการแต่งหน้า เทคนิค แล้วก็ส่งเข้าประกวดทุกเวทีที่มี ท่านบอกว่าแพ้นะไม่เป็นไรมันได้ประสบการณ์เรื่องของการฝึกฝน...ท่านจะคอยอยู่เบื้องหลัง คอยผลักดัน เป็นเทรนเนอร์ให้...น่าจะประมาณปี 30 ปี 31 ก็ได้เป็นรองแชมป์โลกที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ รองแชมป์การตัดผมชาย...”(นายก 1)

“...ฝีมือเขาดี เขาเก่ง มีลูกค้าติดใจ เดียวนี้ลูกค้าก็ยังมียู่กรุงเทพฯ เขาก็มา ต้องเรียกให้เขามาตัดผมให้ ลูกค้าติดใจเขาอยู่คนเดียว...” (คุณอา ของนายก 1)

3. การศึกษาต่อในการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ประมาณปี พ.ศ.2540 นายก 1 ได้รับการชักชวนจากลูกค้าที่ประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ให้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา นายก 1 จึงได้ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระบบการศึกษานอกระบบ(กศน.) ที่จังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดที่เป็นบ้านเกิด ใช้ระยะเวลาในการศึกษาประมาณ 4 ปี ก็สามารถจบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียนจะไปเข้าเรียนในชั้นเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นอาจารย์จะให้การบ้านมาศึกษาด้วยตนเอง และอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวไปสอบประเมินความรู้ในแต่ละระดับชั้น

“ประมาณปี 2540 มีลูกค้าที่เป็นอาจารย์มาชวนให้เรียนต่อ กศน. ก็ตัดสินใจเรียน เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประมาณ 4 ปี ก็จบ ม.3 และ ม.6 ก็มีไปเข้าชั้นเรียน มีการบ้าน แล้วก็อ่านหนังสือไปสอบเอง..”

4. การสนับสนุนจากคู่สมรส

เมื่ออายุ 20 ปี นายก 1 สมรส กับสามีซึ่งทำธุรกิจค้าขายเฟอร์นิเจอร์ อยู่ในจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดบ้านเกิดของนายก 1 มีบุตรด้วยกัน 2 คน ลักษณะนิสัยของสามี เป็นผู้ที่มั่นใจ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ในยามที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นประจำ สามีสนับสนุนให้ทำงานการเมือง คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาในการทำงานมาโดยตลอดตั้งแต่ก่อนเข้าทำงานการเมือง จนถึงช่วงที่เข้าดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี ทั้งนี้สามีของนายก 1 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2556

“แต่งงานตอนอายุประมาณ 20 แต่ตอนนี้เขาเพิ่งเสียชีวิตไปแล้ว มีอุบัติเหตุนิดหน่อย เพิ่งเสียไปได้ประมาณ 7-8 เดือน แต่จากที่ผ่านมาก็สนับสนุนดี เขาชอบช่วยเหลือสังคม คอยสนับสนุนเราตลอด คือเรื่องการเมือง ถ้าครอบครัวไม่เห็นด้วยมันก็ลำบาก”

ในช่วงที่ 1.2 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดล่วงหน้า นายก 1 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ สถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนสอนการเสริมสวย และการศึกษานอกระบบโรงเรียน และอาชีพช่างเสริมสวย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา การเรียนในโรงเรียนสอนการเสริมสวยนั้นอาจจะไม่ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่ในระหว่างที่เรียนนายก 1 จะได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยอ้อมที่ทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยที่สำคัญ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย เป็นต้น ส่วนสถาบันศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นทำให้นายก 1 ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเรียนในระดับนี้อาจจะไม่สามารถนำมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่การเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียนนั้นผู้เรียนต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบและมีวินัยอย่างสูงจึงจะสามารถเรียนจบหลักสูตรได้ (2)การประกอบอาชีพช่างเสริมสวย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างจากการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามนายก 1 ถือว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพช่างเสริมสวย มีฝีมือดี จนได้รับรางวัลระดับโลกการประกอบอาชีพช่างเสริมสวย และมีลูกค้าประจำจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่านายก 1 เป็นผู้ที่มีความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานสูง มุ่งหวังผลที่เป็นเลิศในการทำงาน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการทำงานในทุกๆ อาชีพ นอกจากนี้การเป็นช่างเสริมสวยทำให้นายก 1 มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับลูกค้าจำนวนมากและเป็นลูกค้าที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมหลากหลายระดับถือเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ และ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง

ในปี พ.ศ. 2542 นายก 1 ได้รับการเลือกตั้งเป็น “สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” หรือเรียกโดยย่อว่า สมาชิก อบต. และได้รับการยอมรับจากสมาชิก อบต. ให้เป็น “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล” ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพครั้งสำคัญในชีวิตจาก “ช่างเสริมสวย” มาเป็น “นักการเมืองท้องถิ่น” โดยในช่วงที่เข้าดำรงตำแหน่งใหม่ๆ นายก 1 ได้รับการถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 วิธีการหลัก คือ (1)การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และ (2)การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรก นายก 1 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนที่ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สถาบันให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในช่วงหลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ภายหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากระบบการศึกษานอกโรงเรียน นายก 1 ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาการพัฒนาชุมชน ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งในระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น นายก 1 ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไปพร้อมกันด้วย โดยเหตุผลที่ตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขาการพัฒนาชุมชนนั้นเนื่องจากต้องการนำความรู้มาพัฒนาและปรับปรุงการทำงาน เพราะเนื้อหาที่เรียนมีความสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ในการทำงานได้โดยตรง เช่น การวางแผนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาวะผู้นำ ปัญหาสังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยา การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

วิธีการเรียนการสอนในสาขาการพัฒนาชุมชนนั้นมีทั้งการฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ทำงานทางด้านการพัฒนาชุมชนและทำงานการเมืองทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง

ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี นายก 1 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนายกองค์การนักศึกษา เนื่องจากเพื่อนร่วมรุ่นซึ่งมีอายุมากกว่ามีความเห็นว่า นายก 1 เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ดี และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน จึงคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

“ตอนนั้นก็ทำงานด้วย แล้วก็เรียน ป.ตรี พัฒนาสังคม ก็เห็นว่ามันตรงกับงานที่เราจะต้องไป เรื่องแผนเรื่องอะไรอย่างนี้ ก็เอามาใช้ได้ ได้เยอะเลย ...ก็เหมือนกับตอนแรกคิดว่าทำไม่ได้ แต่พอจากได้ไปเรียนหนังสือ เข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัย แล้วก็ได้ไปรู้จักพูดคุยกับผู้มีความรู้ จากผู้มีประสบการณ์ ก็จำแบบเขามาบ้างเพื่อที่จะพัฒนานตนเองบ้าง จำจากที่อาจารย์บรรยายบ้าง ไปศึกษาดูงาน ก็สามารถนำความรู้

นั้นมาใช้ได้ ... ก็พยายามคิดอยู่นะว่า เราเป็นเด็กอ่อนน้อม เราก็ต้องให้เกียรติผู้ใหญ่ คิดว่าถ้าเราอยู่ตรงนี้แล้ว เราแข็งก็ไม่ใช่ หรืออาจจะเพราะเราทำกิจกรรมมั้งคะ แล้วส่วนใหญ่เขาก็เป็นผู้สูงอายุ ก็ให้เด็กเป็น”

1.1.1.2 การศึกษาต่อระดับปริญญาโท เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาการพัฒนาชุมชน นายก 1 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาการพัฒนาสังคมทันที เนื้อหาที่เรียนในหลักสูตรนี้มีความสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง เช่น การวางแผนและการพัฒนาสังคม การจัดทำนโยบาย การพัฒนาองค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และการบริหารองค์กร เป็นต้น การเรียนในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่เป็นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การฟังการบรรยายจากอาจารย์หรือวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังศึกษา รวมถึงได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน การทำงานกลุ่ม การสัมมนา และมีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานกับเพื่อนในชั้นเรียน

นอกจากนี้การได้รับความรู้ในการพัฒนาสังคมแล้ว การเรียนในหลักสูตรนี้ยังเป็นโอกาสที่จะทำให้รู้จักกับบุคคลต่างๆ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือในการทำงานได้ เช่น การประสานงานกับโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือมีฐานะยากจน เป็นต้น ทั้งนี้นายก 1 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ในปี พ.ศ. 2551

“ปริญญาโทเรียนด้านพัฒนาลังคม ความรู้เนื้อหาที่เรียนก็จะตรงกับการทำงานนำมาใช้ในการทำงานได้เลย ได้เรียนเกี่ยวกับการวางแผนและการพัฒนาลังคม การจัดทำนโยบาย การพัฒนาองค์กร กฎหมาย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การเรียนก็มีทั้งฟังบรรยาย ศึกษาด้วยตนเอง ดูงาน สัมมนาทำกิจกรรมต่างๆ กับเพื่อน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนที่มีประสบการณ์ และมันจะทำให้เรามีโอกาสรู้จักคนด้วย ถ้ามีเครือข่าย ช่วยในเรื่องการประสานงาน ก็มีนะคะ อย่างคนเจ็บป่วย จะผ่าตัด คนผ่าตัดตา แล้วยากจนก็ไปโรงพยาบาล เพื่อนที่เรียนก็เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล ก็ส่งไปก่อนแล้วไปมาที่หลังได้”

1.2 สถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ นายก 1 ใช้วิธีการเข้าอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการทำงาน เช่น หลักสูตรการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตรทางด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น การเรียนในหลักสูตรต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ การยกตัวอย่างด้วยกรณีศึกษา และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน โดยนายก 1 จะติดตามข่าวสารการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่จากเว็บไซต์และจดหมายเชิญ และเข้าร่วมอบรมในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

“ช่วงเริ่มต้นก็ต้องไปศึกษา อบรมบ่อย ๆ ต้องไปอบรม ไปหาความรู้เฉพาะวิชาศึกษาของกระทรวงต่าง ๆ ที่มี กับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องไปเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ก็จะมีหลักสูตรค่ะ เป็นหลักสูตรอย่าง การพัฒนาบุคลากร เราก็ต้องไปก่อน ตอนแรกก็คือเราก็ต้องอัปเดตในเรื่องของการพัฒนาตนเอง”

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน นายก 1 ใช้วิธีการไปศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะเลือกไปดูงานในองค์กรที่มีความโดดเด่นหรือได้รับรางวัลในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อจะสอบถามผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นว่ามีแนวทาง วิธีการ หรือเทคนิคการบริหารงานอย่างไร ที่ทำให้ประสบความสำเร็จแล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

“ก็มีโอกาสไปดูองค์กร หน่วยงาน ไปโครงการที่เขาทำแล้วประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัล ต่างๆ รางวัลเกี่ยวกับการบริหารงาน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หรือถ้าเจอคนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน เจอแขวง ก็ถามเขาว่าทำไมเขามีระเบียบ เจอดำรงก็ถามเขาทำอย่างไร เขาก็บอกว่าเขามีการแบ่งหน้าที่กันอย่างไร”

1.4 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงแรกของการทำงาน นายก 1 ใช้วิธีการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ในการทำงานด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาก่อน เพื่อเรียนรู้การทำงานทางด้านการบริหารท้องถิ่น และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้มาเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ เช่น ปรึกษาทางด้านข้อกฎหมาย วิธีการบริหารงาน ระเบียบการเงินและพัสดุเป็นต้น เพื่อให้การบริหารงานภายในองค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ

“ช่วงแรกๆ ก็ไม่หนักใจนะค่ะ เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วมีอะไร ก็จะเชิญผู้ใหญ่มาเป็นที่ปรึกษา มาแนะนำ อะไรที่เรายังไม่ทราบ เชิญมาบรรยายเป็นวิทยากรบ้าง เรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย การบริหารงาน ระเบียบการเงินและพัสดุ...”

1.5 สื่อมวลชน หลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 ได้ติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อต่างๆ เป็นประจำ รายการที่สนใจชมส่วนใหญ่จะเป็นข่าวสารการเมืองเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล การปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี และแนวทางการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการทำงานและนำแนวคิดและแนว

ปฏิบัติต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารท้องถิ่นให้มีความเจริญ เช่น เรียนรู้แนวทางด้านการบริหาร การพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรีให้มีความเจริญก้าวหน้า จากอดีตนายกรัฐมนตรีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นต้น

“ก็มีอย่างคนอื่นด้วย ส.ส. ในจังหวัดบ้าง ก็มีคนอื่นบ้าง ในทีวีบ้าง อะไรบ้าง ต้นแบบเขา วางตัวยังไง เขาทำยังไงก็จะทำให้การทำงานไม่ติดขัด อย่างการพัฒนาก็จะไปดูของลุงบรรหาร ทำไมบ้านเมืองเขาเจริญ เขาใช้ยังไง เขาคิดยังไง เขามีวิธีการยังไง ทำยังไง ก็พยายามที่จะดูระดับอย่างนั้น ก็มาปรับใช้ มาดูว่าเราจะทำยังไง ค่อย ๆ ศึกษา ดูนายกบรรหาร นักการเมืองระดับชาติ ก็ดูว่าเขาประสานงบอย่างไรให้บ้านเมืองเจริญ ทำไงที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตในบ้านเรา ก็ต้องศึกษาดูต้นแบบด้วย”

ในช่วงที่ 2.1 สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อ นายก 1 เริ่มต้นทำงานในตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทนที่สำคัญ คือ สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา ภายหลังจากที่นายก 1 เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาการพัฒนาชุมชน และปริญญาโท สาขาการพัฒนาสังคม ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรที่เรียนมีความสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ในการทำงานได้โดยตรง เช่น การวางแผนและการพัฒนาองค์กร การพัฒนาชุมชน ภาวะผู้นำ เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาสังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา จิตวิทยา และการบริหารจัดการชุมชน เป็นต้น วิธีการเรียนการสอนก็มีความหลากหลายทั้งการศึกษาด้วยตนเอง การฟังบรรยาย การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน (2)สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 ยังได้เข้าอบรมจากสถาบันต่างๆ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตรทางด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นการเรียนโดยการฟังบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงในเรื่องดังกล่าว ศึกษาจากกรณีศึกษา และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะการทำงาน (3)องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน นายก 1 ยังใช้วิธีการไปศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน เพื่อศึกษาแนวทาง วิธีการหรือเทคนิคการบริหารงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จ แล้วนำมาปรับใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป (4)บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ เช่น ปรึกษาทางด้านข้อกฎหมาย วิธีการบริหารงาน ระเบียบการเงินและพัสดุ เป็นต้น เพื่อให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามกฎหมาย และ (5)สื่อมวลชน นายก 1 ได้ติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อ

ต่างๆ เป็นประจำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นข่าวสารการเมืองเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล การปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี และแนวทางการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการทำงาน ซึ่งเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดจากตัวแทนดังกล่าวนายก 1 ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและการกระบวนกรปรับตัว

เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไประยะหนึ่งแล้ว นายก 1 ได้เรียนรู้ระบบการทำงาน ได้พบปัญหา อุปสรรคต่างๆ จึงได้นำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับมาในช่วงก่อน มาปรับใช้ในการทำงานด้วยการพยายามหาวิธีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อปรับปรุงการทำงานต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเมื่อทำงานไประยะหนึ่งแล้ว นายก 1 ได้เรียนรู้และเข้าใจว่าการทำงานการต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มการเมืองที่เป็นฝ่ายตรงข้ามอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งในช่วงนี้นายก 1 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงาน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนกรปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น นายก 1 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส นายก 1 เปิดเผยข้อมูลงบประมาณให้ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อมาขอรับการจัดสรรงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้

“...ส่วนใหญ่ในสภาไม่มีปัญหา เพราะจะทำอะไรต้องคุยบอกเขาก่อน เรามีตั้งค์เท่าไร ว่าจะทำอะไร แล้วเขาเดือดร้อนอะไร ก็จะใช้แผนชุมชนมาเป็นตัวตั้ง เราจะได้ลดการขัดแย้ง ถ้าเราไม่มาแบ่งเค้กกัน เรามีเงินเท่านี้ ที่นี้บ้านมันใหญ่แต่เงินมันน้อย...ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้เขาทำแผนมา จะพัฒนาอะไร ใช้บเท่าไร เรามีเท่าไร จัดสรรให้เขาได้เท่าไร ก็ชี้แจง และจัดสรรไปตามความเหมาะสม...”

1.2 วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 พบว่าปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่นส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจหรือไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารท้องถิ่น และมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดทำโครงการต่างๆ ทำให้นายก 1 เปิดโอกาสและเชิญชวนประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ทั้ง

ประชาชนกลุ่มที่สนับสนุนกลุ่มการเมืองของตนเองและประชาชนที่สนับสนุนกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม รวมถึงอดีตสมาชิก อบต. ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น โดยการเชิญเข้ามาร่วมประชุม และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในเขตเทศบาล เพื่อให้เข้าใจในกระบวนการทำงานของนายก 1 และทีมงาน ถือเป็นวิธีการที่ทำให้ประชาชนทุกคนมีความเข้าใจในการบริหารงานของนายก 1 รวมถึงเชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มาเป็นที่ปรึกษาในการทำงานต่างๆ ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มได้ ซึ่งถือเป็นวิธีที่สามารถลดความขัดแย้ง และทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานจากทุกฝ่าย

“พยายามเชิญชวนทุกคน ทุกฝ่าย ฝ่ายตรงข้ามก็เชิญมาด้วย ให้มาร่วมรับรู้ มาแสดงความเห็น ทำให้ลดความขัดแย้ง เข้าใจกันมากขึ้น... อย่างสมาชิกเดิม ๆ ก็ชักชวนมา อ้าวลุงมีญาติหรือเปล่า ลุงก็ส่งมานะจะได้ทำงานทีมเดียวกัน ก็ทำงานด้วยกันมันจะไม่ขัดแย้ง ลุงมีญาติก็เอามานะ เผื่อลุงไม่ลงก็เอาภรรยามาลงก็ได้ เราก็ได้เรียนรู้ไปกับเขาด้วย... ส่วนใหญ่ในสภาไม่มีปัญหา เพราะจะทำอะไรต้องคุยบอกเขาก่อน เรามีตั้งค์เท่าไรจะทำอะไร แล้วเขาเดือดร้อนอะไร ก็จะใช้แผนชุมชนมาเป็นตัวตั้ง เราจะได้ลดการขัดแย้ง ถ้าเราไม่มาแบ่งเค้กกัน เรามีเงินเท่านี้ ที่ที่บ้านมันใหญ่แต่เงินมันน้อย... ก็ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้เขาทำแผนมา จะพัฒนาอะไร ใช้บเท่าไร เรามีเท่าไร จัดสรรให้เขาได้เท่าไร ก็ชี้แจง และจัดสรรไปตามความเหมาะสม... ในส่วนของข้าราชการ ก็ให้วิทยากรเรื่องการคลัง เรื่องระเบียบพัสดุ จะอบรมกันอย่างต่อเนื่อง จะใช้งบประมาณกันเปลืองที่นี้... ส่วนใหญ่จะให้ ผอ.กองคลังมา จัดอบรมบ่อย ๆ แล้วก็มีการติดตามทุกเดือน ติดตามผลการปฏิบัติงานฝ่ายบริหาร และทุกวันที่ 1 วันที่ 3 หัวหน้าส่วนให้รายงานเรื่องรายรับ-รายจ่าย...ถ้าเกิดเขาเข้าใจบางที่เขาไม่ได้ตั้งใจ เขาไม่ได้เจตนา แล้วก็แจ้ง สดง. มาทุกปีก็ดี เราจะได้ไม่ผิดพลาด อะไรที่มันทำไม่ถูกต้องจะได้แก้ไข... เป็นเพราะทุกภาคส่วนช่วยกัน เพราะว่ามีอะไรต้องพูดคุยกันก่อน คือไม่ได้มานั่งทำงานคนเดียว คือเรามีซอยเป็นร้อย ๆ ซอย จะมีตัวแทนซอยด้วย มีประธานซอย มีอะไรเราก็มารุ้กัน มาปรึกษากัน เราก็มจะมีที่ปรึกษาด้านศาสนาวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณสุข ด้านการศึกษา มีทุกด้าน ตามอำนาจหน้าที่ มีกฎหมายกำหนดไว้ แต่ไม่ได้เงินเดือน เอามาเป็นบอร์ดให้ อย่างเช่นลุงคนนี้เป็นมรรคทายก ก็เชิญเขามาเรื่องวัฒนธรรม เทศบาลเราก็สบาย ไม่งั้นก็ต้องจ้างคนเป็นเงินเป็นทอง ทุกเดือนเราก็จะมาเจอกันครั้งหนึ่ง”

2. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร นายก 1 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ มุ่งพัฒนาข้าราชการบรรจุใหม่และข้าราชการที่บรรจุมาแล้วให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ โดยนายก 1 มีความเห็นว่าการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะข้าราชการใหม่จะทำให้มีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน

ได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น ส่วนข้าราชการที่เคยปฏิบัติงานมาก่อนแล้วเมื่อได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงมีการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อให้ข้าราชการทุกคนสามารถจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสนับสนุนให้ข้าราชการไปเข้าอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างต่อเนื่อง เช่น นายก 1 พบว่าบางครั้งในการทำงานเจ้าหน้าที่อาจจะมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ ดังนั้นนายก 1 จึงจัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องการคลัง ระเบียบพัสดุ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) เข้ามาตรวจสอบเป็นประจำ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการกระตุ้นให้ข้าราชการทำงานกันแบบกระตือรือร้นจนเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร โดยมีการกำหนดเกณฑ์การทำงาน และเข้าร่วมประกวดเพื่อขอรับรางวัลพระปกเกล้า เพื่อให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและองค์กรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสนับสนุนให้ข้าราชการที่มีผลงานโดดเด่นได้มีความเจริญก้าวหน้าและเติบโตในสายงานของตนเอง

“การอบรม การพัฒนาที่จะหมุนเวียนกันไป จะพยายามให้เรื่องของความรู้เยอะ ๆ กับข้าราชการใหม่ด้วย เขาจะได้เห็นภาพไปพร้อมกันกับเรา ให้เขาได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เขาจะได้มีประสบการณ์มากขึ้น ทำงานได้ดีขึ้น จะส่งเสริมเต็มที่ ไม่ว่าจะส่งเสริม ใครไม่จบปริญญาตรีก็ไปเรียนซะ ให้ทุนไปเรียน... แล้วอย่างถ้าต้องการพัฒนาเรื่องใดก็เชิญวิทยากรมาอบรม อย่างเรื่องการคลัง เรื่องระเบียบพัสดุ จะอบรมกันอย่างต่อเนื่อง จะชิงบออบรมกันเปลี่ยนที่นี้ .ส่วนใหญ่จะให้ ผอ.กองคลังมา จัดอบรมบ่อย ๆ แล้วก็มีติดตามทุกเดือน ติดตามผลการปฏิบัติงานฝ่ายบริหาร และทุกวันที่ 1 วันที่ 3 หัวหน้าส่วนให้รายงานเรื่องราวรับ-รายจ่าย ...ถ้าเกิดเขาเข้าใจบางที่เขาไม่ได้ตั้งใจ เขาไม่ได้เจตนา แล้วก็แจ้ง สตง. มาทุกปีก็ดี เราจะได้ไม่ผิดพลาด อะไรที่มันทำไม่ถูกต้องจะได้แก้ไข”

“เราก็ต้องทำการบ้าน เราก็เอาเกณฑ์เป็นตัวตั้งในการทำงาน มันก็จะได้มีแบบแผน ก็แจ้งลูกน้องว่า ถ้าเราไม่มีการประกวดมันก็เหมือนว่าเราก็ปล่อยให้ชีวิตไปวัน ๆ เราไม่มีการอัปเดตการทำงาน ไม่ได้มีการกระตุ้นข้าราชการให้รู้จักตื่นตัวให้รู้จักปรับตัวเอง ก็พยายามบอกว่ารางวัลมันไม่ได้ผู้บริหารนะ คือมันได้ส่วนขององค์กร ก็พยายามให้ลูกน้องเขาได้ช่วยกันด้วย จะบอกเลยว่าเรื่องของการทำงานที่ได้อยู่ที่นี่ หนึ่งวัฒนธรรมเราเหมือนพี่เหมือนน้อง สองใครทำงาน รีบ ๆ โตได้เลย จะส่งเสริมเต็มที่ ไม่ว่าจะส่งเสริม ใครไม่จบปริญญาตรีก็ไปเรียนซะ ให้ทุน”

3. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานของตนเอง นอกจากนายก 1 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่นและการบริหารจัดการภายในองค์กรแล้วยังได้มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ดังนี้

3.1 การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (การเมืองระดับชาติ) นายก 1 วางตัวเป็นกลางทางการเมืองโดยการไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ทำให้สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เพื่อให้การทำงานสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด

“จะปิดก็ไม่ได้ เพราะว่าเดี๋ยวชาวบ้านเสียโอกาส...ก็พยายามให้เขาเห็นการทำงานของเรา เขาอยากเข้ามาก็ได้ พรรคอื่นเข้ามาก็ได้ เราก็พยายามฟังก็เอาไว้เป็นความรู้แต่จะทำงานร่วมกันได้หมดค่ะ ถึงจะเปลี่ยนผู้ว่าก็ยังทำได้ต่อเนื่อง”

2. เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แม้ว่านายก 1 จะดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาแล้วหลายสมัยแล้วแต่ปัจจุบันยังคงศึกษา เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงานบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างต่อเนื่อง เข้าอบรมในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เป็นต้น เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“ส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้หยุด นี่ก็ทั้งเสาร์-อาทิตย์ ก็อยากจะเรียน ก็มานั่งเรียนด้วย คือไม่ต้องเดินทางไปกรุงเทพฯ ให้ท่านวิทยากรมา มาจากพระปกเกล้าค่ะ เชิญอาจารย์มา เห็นเป็นหัวข้อสำคัญ อย่างเรื่องคดีวิเคราะห์โครงการ ความเสี่ยง เรื่องของการคิดเชิงยุทธศาสตร์ คิดยังไง คนเขาไม่ค่อยอยากทำแผนหรอก มันเหมือนอะไรมันยุ่งยาก แต่ถ้าเรารู้หลัก มันก็จะไปได้ เขียนอะไรยังไง อยากเรียนก็เลยมานั่งเรียน”

ในช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เกิดขึ้นเมื่อนายก 1 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานทำให้ต้องปรับตัวและปรับแนวทางการทำงาน โดยนายก 1 มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว 3 ด้าน ดังนี้ (1)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย (2)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยมุ่งพัฒนาข้าราชการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการอย่างมีคุณภาพ (3)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ด้วยการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกพรรคที่เข้ามาบริหารประเทศ และเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงานบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น เมื่อนายก 1

ผ่านช่วงนี้ไปทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และเป็นผลต่อเนื่องไปถึงช่วงที่ 2.3 คือวิธีการพัฒนาการทำงานที่เป็นเลิศ

ช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ ภายหลังจากที่นายก 1 ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนต่างๆ และได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานส่งผลทำให้ได้วิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นายก 1 ได้เรียนรู้ว่าการทำงานที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและการทำงานด้วยความโปร่งใสเป็นแนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน จึงมุ่งเน้นการทำงานในแนวทางนี้มาอย่างต่อเนื่อง โดยนายก 1 ได้ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการพัฒนาในเรื่องความสะอาดและทัศนียภาพของชุมชน โครงการจัดการขยะของชุมชน โครงการเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน โครงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชน เป็นต้น

“เมื่อทำงานไปก็ทราบว่าเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวทางที่ดี ช่วยลดความสงสัย ลดความขัดแย้ง แก้ปัญหาชุมชนได้จริง ลดความสงสัยเกี่ยวกับงบประมาณต่างๆ เพราะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ถึงงบประมาณต่างๆ ทั้งหมด เปิดโอกาสให้เขียนโครงการเอง ร่วมมือกันเอง”

2. การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค เมื่อได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 1 ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนทั้งในยามปกติและในยามที่เดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เช่น เมื่อเกิดเหตุน้ำท่วมนายก 1 จะเข้าไปดูแลในพื้นที่เกิดเหตุภายในเวลาไม่ถึง 10 นาที เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย เป็นต้น และให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ได้ดูและหรือเอื้อประโยชน์ให้กับประชาชนที่สนับสนุนฝ่ายตนเองเท่านั้น

“...บ้านนี้มีงานอะไรแกก็จะไป ใครมีเรื่องเดือดร้อนอะไรแกก็จะช่วยเหลือเขาหมด อย่างน้ำท่วมเมื่อสามปีที่แล้ว เรานอนอยู่ นายกโทรหาว่าอาน้ำท่วมแล้ว เลยขอยา มาแล้ว ไปอยู่บ้านที่น้ำท่วมแล้ว เราตื่นขึ้นมาเข้าบ้าน เปิดเครื่องขยายเสียง ชาวบ้านชาวเมืองเขาก็ตื่นกันหมด แล้วกับคนที่อยู่ที่นี่ เรายังไม่รู้เลย ยังไม่ตื่นเลย นายกอยู่นั้นแกไปแล้ว เพราะฉะนั้น มันจะมีอุปสรรคไหมอย่างนี้ คือเรื่องอะไร แป๊บเดียวไม่ถึงสิบนาที นายกไปถึงที่แล้ว...” (สมาชิกสภาเทศบาล)

ในช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ หลังจากผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวแล้ว ทำให้ นายก 1 ปรับวิธีการการทำงานและแนวทางการบริหารงานเพื่อให้พัฒนาองค์กรให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2 ด้าน คือ การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมประชาชน โดยสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและข้อมูลอื่นๆ ให้ประชาชนรับทราบ และ(2)การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค นายก1 ดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนอย่างใกล้ชิด และเท่าเทียมกันมาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นงานที่ค่อนข้างยาก เพราะต้องมึบทบาททั้งในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่นหลายแห่งด้วยกัน ทั้งหน่วยงานระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ซึ่งการทำงานที่ค่อนข้างยากนี้ เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งแล้วจะมีความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งของตนเอง ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง นายก 1 ได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาหลายสมัย เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 1 เข้ามาตลอดโดยไม่เคยสอบตก เป็นเพราะนายก 1 ทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการริเริ่มและดำเนินโครงการต่างๆ มาจนประสบความสำเร็จและทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ เช่น การจัดการศึกษาให้กับเด็กในชุมชน เป็นต้น เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้กับนายก 1 เป็นอย่างมาก และเป็นความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“ที่ประสบความสำเร็จก็คือการจัดการศึกษา เริ่มต้นจากที่ได้ศึกษาชุมชนแล้วไม่มีอะไรเลย ตั้งแต่แรกก็ไปเข้าโรงเรียนอยู่ ไปเข้าห้องแถวอยู่ จนสื่อมาร้องหาว่าเอาเด็กไปขังในห้องเรียน ไม่มีสถานที่ เครียดเลย ต้องทำยังไง ก็มาคุยกับ สท. แล้วก็มีป่าบริจาคที่ให้ เดี่ยวขอซื้อต่อ ก็ซื้อส่วนตัวให้ ถ้ายังนั้นเรามีที่แล้ว เพราะในระเบียบถ้าเราไม่มีที่ก็ขออาคารไม่ได้ อาคารก็เข้าไปขอเอง ก็ได้มาในนี้ประมาณสี่สิบล้าน อันนี้เป็นอนุบาลก็บริการฟรี เสื้อผ้าเจ็ดวันครบหมด ... ก็บอกว่าไม่ใช่เรื่องง่ายมันเป็นเหมือนทะเลมนหลับไม่ได้ มันต้องทำงานตลอด ไม่ใช่ว่านึกอยากจะทำก็ทำ วันนี้อายุหกทำก็ทำ ไม่ใช่ มันเป็นหน้าที่มันต้องทำต่อเนื่อง จริงใจ เสมอต้นเสมอปลาย... ถ้าพี่น้องประชาชนยังแบบว่าให้โอกาส ก็จะทำต่อไป ทำงานเพื่อสังคม เพื่อส่วนรวม เพื่อชาวบ้าน เป็นงานที่ชอบ และถนัด”

2. การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ เนื่องจากนายก 1 เป็นผู้ที่ชอบงานบริการ และดูแลให้คำปรึกษาผู้อื่น มาตั้งแต่เด็ก และเมื่อเป็นช่างทำผมก็เริ่มต้นทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านบริการสังคม ดังนั้นเมื่อได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นทั้งงานบริหารและงานบริการที่ต้องคอยดูแล แก้ปัญหา ช่วยเหลือ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นการทำงานในสิ่งที่ตนเองรักและมีความถนัด ประกอบกับ นายก 1 ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่มีความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ทำงานการเมืองได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม นายก 1 ยังคงมุ่งมั่นที่จะทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป และยังไม่มีเป้าหมายจะเข้าสู่การเมืองในระดับชาติเพราะรู้สึกผูกพันกับงานบริหารในท้องถิ่นและต้องการดูแลอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นแห่งนี้

“...ตั้งแต่เล็กๆ แล้ว เขามีนิสัยเหมือนกับติดพ่อเขา พ่อเขาเหมือนกับชอบช่วยเหลือคนชาวบ้านนะ เออ คนอื่นขอความช่วยเหลือก็ช่วยเขา เหมือนกับตอนนั้นพ่อเขาเป็นสุขาภิบาลด้วย ...ที่ต่างกับเด็กทั่วไปเหมือนกับตอนที่เด็กๆ เราก็กังเกต เอ๊ะ... หลานคนนี้อะทำไมถึงอย่างนี้ เหมือนกับว่ามีใครมาถามอะไรอย่างนี้ เขาจะเทคแคร์ไปหมดเลย แล้วพูดเก่ง ก็ดูง่ายๆ ว่าเขาเป็นคนที่ไม่เหมือนคนอื่น เขาก็ชอบเจอคนนั้นคนนี้... เขาสนใจคนอื่น เขาพูดเก่ง ชอบช่วยเหลือ ชอบเทคแคร์คน คนชอบเขาเยอะนะ.. เขาชอบติดต่อกับคนโน้นคนนี้ เขามีน้ำใจ ช่วยเหลือใครเขาชอบ พาไปฝากทำงาน พาไปงานได้งาน... ผมคิดว่า เขาสนใจคนอื่น ทั้งที่ตัวเองมีลูก มีอะไร ไม่ค่อยได้อยู่กับลูกหรอก เดี่ยวแว็บไปนั่น อยู่กับลูกน้องเขา บริวารที่บ้านเขาเห็นมีอยู่กันเต็ม บางทีตัวเราเอง ยังไม่ค่อยเป็นส่วนตัว ไม่ค่อยชอบบางครั้ง แต่เขาไม่รู้เป็นคนยังไง เขาชอบแบบนั้น...” (คุณอา ของนายก1)

“...คิดว่าอยู่อย่างนี้นั้นก็สบายใจกว่า ไม่ต้องไปยุ่งกับใคร จะได้ดูแลชาวบ้านได้เต็มที่...คือเรื่องการเมือง ถ้าครอบครัวไม่เห็นด้วย มันก็ลำบาก ครอบครัวต้องช่วยกันด้วย ถ้าเกิดว่าไม่นั้น มันก็จะทำลำบาก เพราะอันนี้มันต้องทำ มันต้องเอาใจออกมาทำ มันไม่ใช่เป็นงานที่เป็นว่าเราจะมานั่งแล้วเลิกรากันไป มันต้องคิดอะไรต่อไปเรื่อย ๆ...ไม่ใช่มาแบบข้าราชการ มันมีปัจจัยครอบครัวก็ถือว่าสำคัญ” (นายก1)

ในช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายหลังจากที่นายก 1 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาติดต่อกันยาวนานถึง 3 สมัย โดยไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง ทำให้นายก 1 มีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)ความภาคภูมิใจในใจตนเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 1 เข้ามาตลอดโดยไม่เคยสอบตก และช่วงที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้น นายก 1 ทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ามาอย่างต่อเนื่อง และ(2)การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับ

งานที่ทำ เนื่องจากนายก 1 ได้ทำงานที่ตรงกับอุปนิสัยของตนเอง คือ งานบริการ ที่คอยดูแล แก้ปัญหาช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น และเมื่อดำรงตำแหน่งนี้มาอย่างยาวนานทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำและผูกพันกับประชาชนในท้องถิ่นแห่งนี้

สรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 2

การนำเสนอสรุปผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 2 ผู้วิจัยใช้นามสมมุติของกรณีศึกษารายที่ 2 ว่า “นายก 2” การนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา และส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1.1 ประวัติย่อ

นายก 2 เกิดเมื่อปี พ.ศ.2497 ที่จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ในครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลาม นายก 2 ใช้ชีวิตในอยู่ในพื้นที่แห่งนี้จนกระทั่งจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็เข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร ในช่วงวัยเด็กได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งเป็นบ้านของคุณปู่ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็น “ผู้ปกครอง” หรือในปัจจุบันเรียกว่า “กำนัน” เมื่อคุณปู่เสียชีวิต บิดาจึงได้ย้ายครอบครัวมาอยู่ห้องแถวที่มีญาติพี่น้องของบิดาอาศัยอยู่ใกล้เคียงกัน เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและประกอบอาชีพแล้ว นายก 2 สมรสกับภรรยาซึ่งมีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีบุตร 2 คน โดยภรรยาและบุตรอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

เมื่อปี พ.ศ.2542 นายก 2 ได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลของตำบลบ้านเกิดเป็นครั้งแรก และได้รับการเลือกตั้ง พร้อมกับได้รับการยอมรับจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเป็น “นายกเทศมนตรี” จากนั้นได้รับการได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันมา 3 สมัยและดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2562) โดยพื้นที่แห่งนี้เป็นภูมิลำเนาเดิมของนายก 2 ทำให้มีความคุ้นเคย เพราะได้ดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ตั้งแต่เกิด บรรพบุรุษและญาติพี่น้องก็เป็นคนในพื้นที่แห่งนี้ทั้งสิ้น

1.2 การตัดสินใจทำงานการเมือง

จุดเริ่มต้นด้านการเมือง เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยขณะนั้นทำงานเป็นนักวิชาการสังกัดอยู่ที่ศูนย์บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับบ้านเกิด ทำให้ในช่วงวันหยุดได้มีโอกาสกลับมาอยู่ที่บ้าน จึงมีโอกาสดำเนินการปะกับญาติพี่น้อง รวมถึงเพื่อนๆ ของบิดา จนกระทั่งได้รับการชักชวนให้เข้ามาช่วยพัฒนาบ้านเกิด แม้ในตอนแรกจะปฏิเสธและหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกลุ่ม แต่เมื่อได้รับการชักชวนและโน้มน้าวใจด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ (1) เพื่อมาช่วยกันพัฒนาบ้านเกิดให้พัฒนาเร็วขึ้น (2) เพื่อเป็นเกราะป้องกันอีกชั้นหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์และสร้างอิทธิพลโดยมิชอบ นายก 2 ก็ได้พิจารณาถึงความสามารถของตนเองกับงานด้านการเมืองเป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน จึงได้ตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำงานการเมือง

ในกระบวนการตัดสินใจทำงานการเมือง มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ คือ (1)มีความมุ่งมั่นที่จะนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาบ้านเกิด นายก 2 มีความเชื่อว่าหากตนเองได้เข้าทำงานการเมืองจะสามารถนำความรู้ความสามารถทางด้านที่ตนเองถนัด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และนำประสบการณ์จากการทำงานทางด้านการพัฒนาชุมชนมาใช้ในการพัฒนาบ้านเกิด ด้วยความเชื่อที่ว่า การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้ต้องเริ่มต้นโดยการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เขาพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องรอการพัฒนาจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว และ (2)นโยบายของกลุ่มการเมืองที่สังกัดที่มีตั้งใจที่จะทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกัน ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์หรืออำนาจจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงที่ 1 จะนำเสนอการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า มีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบทของครอบครัว

ช่วงวัยเด็ก นายก 2 ได้พักอาศัยอยู่ในบ้านของคุณปู่ มีลักษณะของบ้านเป็นบ้านไม้ หลังคาเป็นรูปทรงกึ่งปั้นหม้อ ตามแบบกึ่งมาเลย์และกึ่งไทย ตัวบ้านยกพื้นใต้ถุนทำให้มีโล่งโปร่งสบาย ในชั้น 2 ของบ้านเป็นระเบียงที่มีลูกกรงยื่นออกมาเป็นชานสำหรับนั่งเล่น มีพื้นที่โล่งที่สามารถเชื่อมต่อมายังครัวได้ มีการแบ่งออกเป็นห้องเล็ก 3 ห้อง ส่วนรอบบ้านเปิดโล่ง ไม่กำหนดขอบเขตกันอย่างชัดเจน บ้านของคุณปู่มักจะมีผู้คนแวะเวียนมาพูดคุยทั่วไปและปรับทุกข์ในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ ซึ่งบางครั้งจะนั่งพูดคุยกันที่ใต้ถุนบ้าน หรืออาจจะเป็นที่ระเบียงของบ้าน โดยถอดรองเท้าขึ้นมานั่งพับเพียบพูดคุยกัน เนื่องจากภายในบ้านไม่มีโซฟาหรือเฟอร์นิเจอร์ใดๆ แต่เมื่อคุณปู่เสียชีวิต บ้านหลังดังกล่าวได้มอบให้กับน้องสาวของคุณปู่ และบิดาของนายก 2

ได้พาครอบครัวย้ายออกมาอยู่บ้านที่มีลักษณะเป็นห้องแถว ซึ่งมีญาติมาอยู่อาศัยในห้องแถวติดกัน 6-7 ห้อง ถึงแม้ว่าครอบครัวของนายก 2 จะย้ายไปอยู่ที่บ้านหลังใหม่ แต่บ้านของนายก 2 ก็ยังเป็นศูนย์รวมของผู้คนในหมู่บ้านเช่นเดิม เนื่องจากบิดาของนายก 2 ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน ดังนั้นจึงจัดให้บริเวณหน้าบ้านมีโต๊ะและแคร่ยาวสำหรับเป็นที่นั่ง โดยมีการแบ่งบ้านออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเปิดโล่ง และอีกส่วนหนึ่งจะปิดไว้ ซึ่งนายก 2 ได้มีหน้าที่เปิด-ปิดประตูบ้านเป็นประจำทุกวัน

ชุมชนที่อยู่อาศัยในวัยเด็กถือว่าเป็นชุมชนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก ที่หน้าบ้านของคุณปู่ของนายก 2 มีการชุดบ่อน้ำบาดาลไว้สำหรับดื่ม และสำหรับใช้ในครัวเรือนแยกออกจากกัน ถึงแม้ว่าในหมู่บ้านจะมีบ่อน้ำอีก 3-4 บ่อ แต่บ่อน้ำที่ผู้คนในชุมชนนิยมมาใช้คือบ่อน้ำที่หน้าบ้านของคุณปู่ โดยถือว่าเป็นศูนย์รวมของชุมชน ที่ไม่มีการหวงห้ามในการใช้ ผู้คนในชุมชนสามารถมาใช้ร่วมกันได้ เพียงแต่มีกติกาคือ ให้แยกระหว่างบ่อน้ำดื่มและบ่อน้ำอาบเท่านั้น ซึ่งในวัยเด็กนายก 2 เคยลงไปแช่ตัวในบ่อน้ำดื่ม ทำให้ถูกคุณปู่ดุเพราะถือว่าทำผิดกติกาที่ได้กำหนดไว้

ครอบครัวของนายก 2 ถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับครอบครัวอื่นๆ ในหมู่บ้าน และมีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเป็นไปอย่างเหนียวแน่น ส่วนหนึ่งเนื่องจากในชุมชนเต็มไปด้วยญาติพี่น้อง อีกทั้งคุณปู่และบิดาก็ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน ในระหว่างการดำรงตำแหน่งได้มีการทำคุณงามความดี เป็นที่พึงพาให้กับคนยากจนและคนที่เดือดร้อนเสมอ เช่น คุณปู่ได้ยกที่ดินเพื่อให้ชาวบ้านที่เดือดร้อนในเรื่องไม่มีที่ทำกิน เพราะเห็นว่าเป็นที่ดินศักดิ์สิทธิ์ เก็บไว้ไม่ได้สร้างประโยชน์จึงยกให้กับชาวบ้านได้ทำมาหากิน เป็นต้น ด้วยคุณงามความดีที่สืบทอดมานั้นทำให้นายก 2 ได้รับการเมตตาจากผู้คนในสังคมในฐานะที่เป็นลูกหลานของผู้ที่ให้การช่วยเหลือคนในชุมชน

นอกจากนี้ในสมัยเด็ก นายก 2 มักได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ทำให้เห็นว่าเรื่องการช่วยเหลือนั้นเป็นความสนุกสนาน ทำให้มีโอกาสได้เห็นถึงความสามัคคีที่ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงลงได้ เช่น การซ่อมแซมบ้านของสมาชิกในหมู่บ้าน ที่มีคนในหมู่บ้านมาช่วยกันคนละไม้คนละมือ ทำให้การซ่อมบ้านเสร็จอย่างรวดเร็วด้วยความสนุกสนาน เป็นต้น

“..สมัยก่อนบ้านก็ไม่ได้ใหญ่มาก มีห้องอยู่ตรงกลางแล้วก็มืทาง นี่สมมติว่าเป็นตัวบ้านนะ ตรงนี้จะเป็นที่แบบทางเดิน แล้วก็วิ่งเล่น ลานยกพื้นบ้านไม้ แล้วก็มืฟาบ้าน ตรงนี้ก็จะเป้นคล้ายๆ กับกระเปียง แล้วก็มืลูกกรง เป้นขาน แล้วพอมาตรงนี้ก็จะเป็นประตู เพื่อที่จะเป้นทางเดิน ตรงนี้จะไม่มืประตู จะโล่ง เข้ามาครัวอยู่ตรงนี้ แล้วตรงนี้ห้อง 3 ห้อง ห้องตัดอย่างนี้เลย 3 ห้อง... ช่วงที่มืเล็ก ๆ อยู่ มืจำความได้ก็อยู่กับ้านหลังหนึ่ง มืคุณปู่ด้วย คุณย่าด้วย แต่ว่าคุณปู่ไม่ค่อยสะดวกแล้วในตอนนั้น อายุมากแล้ว แล้วก็คุณย่าเองก็ยังขายขนม ตอนนั้นอยู่โรงเรียนกำลังจะขึ้น ป.2 คุณปู่ก็เสียชีวิต ตอนที่มืจำความได้ ก็มืคุณปู่กับคุณย่า แล้วก็ครอบครัวของมืคุณพ่อ ...ตอนคุณพ่อเป็นกำนัน ที่หน้าบ้าน ห้องแถวตรงนี้ หน้าบ้านก็จะมืแบบเป็นแคร่ม้ายาว แล้วก็มืโต๊ะ แคร่ยาวสองตัว มานั่งหน้าบ้าน แล้วก็คนจะมานั่งกินโกปี แล้วบ้านจะเปิดซึกหนึ่ง ประตูบ้านจะเป็นบาน

พับ ที่ซีกหนึ่งก็จะลื้อคอยู่ แล้วก็อีกซีกหนึ่งจะเปิดเข้าไปข้างในบ้านได้อย่างสะดวก โลง พอตกเย็นถึงจะปิด ตอนเด็ก ๆ ผมทำหน้าที่เป็นคนเปิดปิดประตู ทั้งเช้าทั้งเย็น...ช่วงนั้นที่บ้านก็มีคนมานั่ง มาปรึกษาหารือ นั่งคุย กินน้ำชา กาแฟกัน กินโกโก้กันสมัยก่อน... ที่บ้านก็จะมีญาติอยู่ด้วยกัน ชาวบ้านด้วย ส่วนใหญ่ก็เป็นญาติ แล้วก็จะมีบ่อน้ำ 2 บ่อ ที่บ้านคุณปู่ ด้านหน้าและบ่อน้ำด้านหลัง บ่อน้ำด้านหน้าคือบ่อน้ำที่ใช้ดื่ม สมัยก่อนเราดื่มน้ำบ่อ แล้วบ่อน้ำด้านหลังสำหรับอาบ บ่อน้ำนี้ใครจะมาอาบจะโดนตะเพิดเลย ถือว่าเป็นเป็นกตีกากัน...บ่อน้ำนี้ใครมาใช้ก็ได้ ทั้งหมู่บ้านเลย เป็นเหมือนกับบ่อของที่บ้านนี้แหละ แต่ว่าให้คนอื่นมาใช้ด้วย ต้องมีกตีกากคือไม่ให้อาบ บ่อสำหรับอาบก็มีคนอื่นมาอาบด้วย ในชุมชนตลาดที่ผมอยู่ รู้สึกจะมี 4-5 บ่อ... บ้านผมก็เป็นครอบครัวที่อบอุ่น ถ้าเทียบกับครอบครัวอื่นๆ ก็มีที่พูดว่า เขาอิจฉานะในตอนสมัยเด็กๆ หมายถึงว่าเขาก็ยังเอย่ปากว่าดูสิครอบครัวเรา เขาอยู่ด้วยกันแบบนี้...คุณปู่จะเป็นที่พึ่งของชาวบ้าน เรื่องของการเป็นที่พึ่ง สมัยโบราณ คนเขามีอะไรก็มักจะไปหา ก็เป็นที่พึ่งของคนในชุมชน ในหมู่บ้าน อย่างใครลำบากในเรื่องการทำมาหากิน ลำบากในเรื่องที่อยู่อาศัยก็มาพึ่งพิง... ที่ดิน คุณปู่ก็ยกให้ ก็ในคักดินา 400 ไร่ นี่หาของตัวเองไม่เจอเลยนะปัจจุบัน เพราะว่าเดี่ยวใครมาขอเขาก็ให้ เพราะถือว่าไม่มีคุณค่าเท่าไร คนบ้านนอกถือว่าแบ่งกันได้ก็ให้ ใครขอก็ให้ อย่างเมื่อก่อนมีช้าง 3 เชือก ก็ถือว่าเป็นสถานะทางสังคมอันหนึ่งก็เหมือนอย่างคนมีรถ ก็ขายกันแบบให้กันไม่แพง ถ้าใครขอก็ให้ มันไม่ถือเป็นมูลค่าทางเม็ดเงินเท่าไร... สมัยนั้นก็มันสนุก เห็นผู้ใหญ่ช่วยกันคนละไม้คนละมือ คนละนิดคนละหน่อย มาช่วยกัน คนหนึ่งส่งไม้ คนหนึ่งตอก คนหนึ่งทำหลังคา โดยที่ไม่ได้จ้างแรงงานเลยนะ บ้านทั้งหลายเลย เป็นแรงงานที่มาลงแขกกันทั้งนั้นเลย แต่ก็เหมือนเหมือนกัน คือคุณพ่อก็โปรดปรานความช่วยเหลือมา ซึ่งแนวคิดตรงนั้น จริง ๆ ณ ขณะนี้เราพยายามเอามาใช้ในเรื่องของการสร้างกระบวนการการศึกษา...”

1.1 การศึกษา การประกอบอาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

บิดาของนายก 2 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมารดาของนายก 2 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 บิดาดำรงตำแหน่งเป็นกำนันของหมู่บ้านที่นายก 2 อาศัยอยู่ในวัยเยาว์ตั้งแต่ พ.ศ.2513-2537 โดยดำรงตำแหน่งสืบทอดจากคุณปู่ และมารดาของนายก 2 เป็นชาวนา ทำสวนยางและสวนผลไม้

คุณปู่ของนายก 2 ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันประจำหมู่บ้านที่นายก 2 อาศัยอยู่ ซึ่งนายก 2 ได้อาศัยอยู่ในบ้านของคุณปู่ตั้งแต่เกิดจนอายุประมาณ 8 ปี จึงได้ย้ายออกมาเนื่องจากคุณปู่เสียชีวิต เนื่องจากคุณปู่เป็นอดีตกำนัน หรือผู้คนเรียกว่า “ท่านขุน” มาก่อน ทำให้เป็นที่รู้จักและผู้คนในชุมชนให้ความเคารพ เพราะได้ทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและให้ความช่วยเหลือผู้คนไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เคยบริจาคที่ดินให้โรงเรียน 2 ไร่ เป็นต้น ถึงแม้ว่าคุณปู่ของนายก 2 เป็นกำนันที่ได้รับคักดินาเป็นที่ดินจำนวนมาก แต่ด้วยเหตุที่มีจิตใจดีจึงได้บริจาคที่ดินบางส่วนให้กับชาวบ้านและโรงเรียน เมื่อสืบทอดมายังรุ่นของบิดาของนายก 2 จึงทำให้ฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณย่าของนายก 2 มีอาชีพค้าขาย ทำขนมที่มีลักษณะคล้ายขนมทองม้วน

หรือวอฟเฟิล ขายอยู่หน้าบ้านเป็นงานอดิเรก ซึ่งคุณย่าได้เสียชีวิตหลังคุณปู่ ในขณะที่เดินทางกลับจากการไป แสวงบุญที่นครเมกะทางเรือจึงต้องจัดพิธีศพตามประเพณีของชาวอิสลามด้วยวิธีการถ่วงน้ำ

“...พ่อจบ ม.3 และแม่จบ ป.4....คุณพ่อเป็นกำนันตอนนั้นสมัยก่อนประกาศ ฤกษ์อม ปี 2513 ช่วง 14 ตุลา 16 ไซ้มี๊ ที่เขามีปัญหาอะไรกัน ประมาณ 2514 ส่วนแม่ทำสวนยาง สวนผลไม้ เมื่อก่อนบ้านเรา มันทำแบบสวนรวม สวนหลายๆ อย่าง... ตอนนั้นปู่ไม่ได้เป็นกำนันแล้ว แต่ว่าก็ยังทันเห็นคุณปู่ แต่ก็ยังอยู่ที่บ้าน อยู่บ้านเดียวกัน คุณปู่ก็จะมีเหมือนกับท่านก็ได้ทำคุณูปการไว้ค่อนข้างเยอะ คนก็นับหน้าถือตา เป็นเหมือนกับทุนทางสังคมอันหนึ่งเพราะแกก็เป็นคนแรก ๆ ของตำบลที่ส่งเสริมในเรื่องการศึกษา คุณปู่มีส่วนทำให้มีการจัดตั้งโรงเรียนในตำบล คุณปู่ช่วยบริจาคที่ดินให้โรงเรียน 2 ไร่... สมัยคุณปู่ะดี มีศักดิ์นาแต่สมัยคุณพ่อผมเริ่มแยแล้ว เริ่มไม่มีอะไรจะกินแล้ว... ก็ไม่ถึงกับมี พอนิด ๆ หน่อย ๆ...เขาเรียกอะไรละ พ่ออยู่ พ่อมี ไม่ได้อยู่ในฐานะที่ดี... ส่วนคุณย่าขายของ ทำขนมคล้ายๆ วอฟเฟิล ขายอยู่หน้าบ้าน... คุณย่าเสียชีวิตหลังจากคุณปู่ขณะที่เดินทางกลับจากการแสวงบุญที่เมืองเมกะ เสียชีวิตในเรือ ก็ต้องจัดการตามประเพณี คือถ่วงน้ำ”

1.2 ลักษณะนิสัยของบิดามารดา และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

บิดาของนายก 2 เป็นคนซื่อตรง มีระเบียบ วินัยสูง และมีความตรงต่อเวลาเป็นอย่างมาก จึงมักเข้มงวดเรื่องระเบียบวินัยกับบุตร เช่น เวลารับประทานอาหารห้ามพูดคุยหากพูดคุยจะถูกตี ห้ามกลับบ้านผิดเวลาที่กำหนดไว้มิเช่นนั้นจะถูกตี เป็นต้น นายก 2 เคยโดนบิดาตีเนื่องจากไปดูทีวีที่หน้าทีวีการอำเภอ แล้วกลับมาถึงบ้านเกินเวลาที่บิดากำหนดไว้ เมื่อมาถึงบ้านบิดาก็จับให้นอนแล้วตีทันที ส่วนมารดา เป็นคนใจเย็น เก็บความรู้สึกได้ดี ไม่แสดงอารมณ์ และชอบช่วยเหลือผู้อื่น เช่น ถ้ามีคนเดือดร้อนมาขอยืมเงิน มักจะให้ความช่วยเหลือตามความสามารถที่ช่วยได้ทันที เป็นต้น การเลี้ยงดูนายก 2 มารดาจะเน้นเรื่องการมีความรับผิดชอบหน้าที่ และการอดออม มีการตามใจในบางเรื่อง แต่จะเน้นเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่ เช่น เมื่อถึงเวลาต้องช่วยทำงานบ้านหากนายก 2 ไม่ทำหน้าที่ก็จะถูกตี เป็นต้น

นายก 2 มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน โดยเป็นบุตรคนที่ 3 ของบิดามารดา ได้อยู่อาศัยกับบิดามารดาจนเรียนจบชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงได้ย้ายเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้บรรยากาศของครอบครัว มีความอบอุ่นอย่างมากในครอบครัวขยายที่รายล้อมด้วยบิดามารดา และญาติพี่น้อง โดยบิดามารดามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่เคยมีปากเสียงกัน และมารดาไม่เคยขัดแย้งกับบิดาในเรื่องการทำงาน และคอยสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่นอยู่เสมอ นายก 2 เป็นบุตรคนที่ 3 ของครอบครัว บิดามารดาความคาดหวังให้สืบทอดตำแหน่งในเรื่องการบริหารชุมชนต่อไป ทำให้มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบที่มากกว่าพี่น้องคนอื่นๆ ทำให้นายก 2 รู้สึกน้อยใจบิดาและมารดาอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ คือช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้สึกน้อยใจอย่างมาก

จนต้องพิสูจน์ว่าตนเองเป็นบุตรที่แท้จริงของครอบครัว ทั้งนี้ นายก 2 จะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับมารดา มากกว่าบิดา ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเวลาขอเงินจากมารดาจะง่ายกว่าขอเงินจากบิดา

นายก 2 มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพี่น้องทุกคน แต่ไม่ได้สนิทสนมมากนักเพราะนายก 2 ได้ย้ายไปเรียนหนังสือและทำงานอยู่ที่จังหวัดอื่น ทำให้ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน แต่ในช่วงที่อยู่ด้วยกันหากมีเรื่องขัดแย้ง ส่วนใหญ่น้องจะเป็นฝ่ายยอมพี่

“...คุณพ่อเป็นคนซื่อตรง และเป็นคนที่ระเบียบมาก นั่งทานข้าวก็ห้ามพูดเด็ดขาด ถ้าคุยดี สองเรื่องเวลา ถ้าไปไหนนอกเหนือจากนั้นไม่ได้ ผมจำได้ตอนอยู่ มศ.2 ผมปั่นจักรยานประมาณ 8 กิโลเมตร เพื่อที่จะไปคูทิวี เมื่อก่อนที่รืออยู่ที่หน้าที่เราการอำเภอ เขามีน้ำชาขาย คนมันเยอะไงก็อยากที่จะเที่ยว ไปกลับมาโดนหวัดกันหลาย โดยจับให้นอนหวดเลย เขาบอกว่าอย่ากลับดึก แล้วเรากลับผิดเวลา ยังจำได้จนถึงทุกวันนี้... แม่จะใจเย็น แล้วก็เก็บความรู้สึก แกล้มแสดงออก โดยทั่วไปก็จะเหมือนกับแม่บ้าน ถ้าเวลาใครมาหยิบยืมสตางค์ ก็ให้ความช่วยเหลือ แต่ว่าไม่ได้เยอะนะ... แม่ก็ตามใจนะ แต่ก็ดุกับลูกมากๆ เลย ดีบ้างตอนเด็กๆ ผมก็โดนแม่ตี... แม่จะเป็นคนประหยดอย่างหุงข้าวช่วงที่ยังไม่ใช้หม้อหุงข้าวไฟฟ้า จริงๆ เขามาแล้วนะ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า แต่แม่ไม่ให้ใช้ แม่บอกว่าเปลืองไฟ... ตอนเด็กๆ ทำให้มีความรู้สึกแบบ ทำให้เราได้ใกล้ชิดกับผู้ใหญ่ด้วยอะไรด้วย แล้วก็เหมือนกับได้เห็นคุณปู่คุณย่าในตอนเด็ก ๆ...ครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย Extended family อบอุ่นดีครับมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ญาติพี่น้องหลายคนอยู่ด้วยกัน... คุณแม่จะตามใจคุณพ่อ ท่านไม่เคยมีปากเสียงอะไรก็ มีการสนับสนุน ช่วยเหลือกันดี เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นก็ไม่เคยขัดกัน มีความเห็นเหมือนกัน สอดคล้องกันตลอด... ผมนี่เป็น Wednesday child เอาจริงๆ ผมรู้สึกอย่างนั้นจริง ๆ เละนะ หนึ่งเป็นลูกคนกลาง สองเปรียบเทียบความรักที่พ่อแม่ให้พี่สาว มีให้พี่ชาย มีให้น้องชาย มีให้น้องสาว ของเรานี้ทำไมเหมือนกับเขาไม่รักเรานะ อย่างนั้นจริงๆ เลย ผมมีความรู้สึกเราต้องช่วยตัวเอง... แต่ก็ไม่ถึงกับโกรธ เพียงแต่เป็นความรู้สึกส่วนตัว ที่เรารู้สึกของเราไปเอง เคยถามนะ เคยค้นในทะเบียนบ้านด้วยว่าเราเป็นบุตรบุญธรรมหรือเปล่า... ตอนนั้นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อช่วง มศ.1, 2 และหลังจากนั้นก็รู้ชัดแจ้งแล้วว่าไม่ได้เป็นบุตรบุญธรรม ก็ไม่ได้คิดอะไรต่อ ตอนถูกบังคับเยอะๆ ตอนนั้นก็คิด เอ้าทำไมต้องเป็นเรา... ผมสนิทกับแม่มากกว่า เพราะว่าเวลาเราขอตังค์ ขอแม่จะง่ายกว่า ง่ายกว่ามากเลย ขอพ่อนี่ยาก..เรื่องเงินพอกับแม่ก็จะแยกกันบ้าง บางส่วน แต่ส่วนใหญ่แล้วก็คือคลังในบ้านก็คือคุณแม่ ... กับพี่น้องก็ถือว่ามีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกันหรือว่าใกล้ชิดกันแต่ว่าไม่มาก เพราะบางช่วงอยู่ด้วยกัน บางช่วงก็ไม่ได้อยู่ด้วยกัน อย่างผมนี่พอผมจบ มศ.3 ผมก็ออกมา อย่างของพี่เขาพอจบ ป.7 เขาก็ย้ายออกไปเลย...ตอนเด็กๆ ก็ประสาเด็ก แย่งของกันบ้างอะไรบ้าง ถ้าเกิดการแย่งกันส่วนใหญ่พี่น้องจะยอมมากกว่า...”

1.3 การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา

นายก 2 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ค่อนข้างเข้มงวด มีข้อกำหนดต่างๆ ให้ต้องปฏิบัติตาม และเน้นเรื่องการประหยัดอดออม โดยบิดามารดาจะอนุญาตให้ซื้อของที่เป็นที่จำเป็นเท่านั้น หากซื้อของเล่นหรือของที่ไม่จำเป็นบิดามารดาจะบอกกับนายก 2 ว่าไม่จำเป็นหรือไม่มีเงิน และมารดาจะเป็นผู้ที่สอนให้เลือกซื้อสิ่งของและใช้อย่างที่คุ้มค่าที่สุด เช่น ตระกร้า ถ้าชำรุดก็เอามาซ่อมใช้ต่อจนพังจึงจะทิ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้นายก 2 รู้จักเก็บออมเงินเพื่อนำไปฝากธนาคาร ซึ่งเงินออมส่วนหนึ่งมาจากเงินที่ได้ไปโรงเรียนในแต่ละวัน และเงินรายได้พิเศษที่ได้รับจากการช่วยเหลืองานบ้าน และการทำสวน

“...ในครอบครัวจะมีกฎ มีระเบียบต่างๆ ที่พ่อกำหนดให้ปฏิบัติ เรื่องเวลากลับบ้าน ช่วยงานพวกนี้ แล้วเมื่อก่อนที่เขาชอบเล่นรถเป็นลาน ดึงแล้วพุ่งไป จำได้ว่าเห็นแล้วชอบ อยากได้ พ่อบอกว่าไม่มีตังค์ไม่ให้ ยังเสียใจอยู่เลยทุกวันนี้ ก็ได้แต่ดูของเพื่อน ตอนนั้นอายุน่าจะอยู่ที่ประมาณ 7-8 ขวบ อยู่ ป.2 พ่อไม่ให้เลย บอกว่าไม่มีประโยชน์... ถ้านึกถึงคุณแม่ ก็เรื่องประหยัด เขาเรียกว่า คนเราครอบครัวจะมั่นคงถ้ารู้จักประหยัด ในเรื่องของการใช้ของอย่างคุ้มค่า คุณแม่นี่ของอันไหนที่ใช้แล้ว นึกจะทิ้งก็เสียดาย ต้องเอามาซ่อม เอามาใช้ใหม่ เช่น ตะกร้าเออ ก็ใช้จนพังถึงทิ้ง... แม่จะสอนให้อดออม นำเงินไปฝากธนาคาร เงินที่ได้จากค่าขนมไปโรงเรียน และเงินที่ได้จากทำงาน ช่วยงานบ้าน ทำสวนอย่างนี้...”

1.3.1 การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน

ในช่วงวัยเด็ก นายก 2 ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ช่วยทำงานในสวน ทั้งสวนยางและสวนผลไม้ โดยช่วยในเรื่องการถางหญ้าและเผาฟืนเพื่อใช้ทำถ่านตั้งแต่อายุ 10 ปี นอกจากนี้ยังได้รับมอบหมายให้ช่วยงานบ้านอีกด้วย เช่น ซักผ้าของตนเองและน้อง หุงข้าวแบบโบราณ แม้จะมีหม้อหุงข้าวไฟฟ้าก็ตาม เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากนายก 2 ไม่รับผิดชอบงานบ้านตามหน้าที่หรือแอบหนีไปเที่ยวจะถูกลงโทษด้วยการตี โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่น นายก 2 ก็ยังคงแอบหนีบ่อยครั้งทำให้ถูกตีเป็นประจำ นอกจากนี้นายก 2 ได้รับมอบหมายให้ช่วยดูแลน้อง ในตอนเช้าหลังจากตื่นนอนประมาณ 5 โมงและละหมาดแล้ว นายก 2 จะช่วยดูแลน้อง เพื่อให้มารดาทำกับข้าวสำหรับมือเช้า

นอกจากช่วยงานในสวนและงานบ้าน ในช่วงที่เรียนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นายก 2 ก็อาสาช่วยเหลืองานของบิดาในด้านทะเบียน เมื่อมีคนมาติดต่อเกี่ยวกับงานด้านเอกสารหรืองานด้านทะเบียน นายก 2 จะอาสาช่วยรับเรื่องไว้และแจ้งต่อบิดาเมื่อบิดากลับจากลงพื้นที่แล้ว

“...เข้าไปสวน ผมก็ยังช่วย สวนยางสวนผลไม้ แล้วก็เก็บฟืนเก็บอะไรมา เผาถ่านใช้เอง ตั้งแต่อายุ 10 ขวบก็ช่วยงานในสวน... ก็ไปสวน ถางหญ้า ตามร่องยาง แนวต้นยาง แต่ผมคิดตังค์นะ เพราะถ้าจะให้ผมทำตลอดในขณะที่คนอื่นไม่ได้ทำ จะต้องจ่ายผมเลย ร่องละบาท หรือร่องละสองบาท หรือร่องละห้า

บาท แล้วแต่ คือง่าย ๆ เราขอตั้งคั่นแหละ แต่สร้างเงื่อนไขเฉย ๆ อย่างน้อยเราก็ได้มีเงินติดกระเป๋า ไม่ได้ซีเรียสว่าแม่จะต้องให้เราเป็นจริง ๆ จัง ๆ ไม่ถึงขนาดนั้น เพียงแค่เป็นเงื่อนไขสำรอง... ก็มีเมื่อก่อน กลับมาถึงบ้าน ให้ทำงานบ้าน ซักผ้า ของตัวเอง ของน้อง แล้วก็หุงข้าว มีหม้อหุงข้าว แต่ก็ต้องหุงแบบโบราณนะ แล้วก็ตอนค่าละหมาดเสร็จห้ามไปไหนต้องอ่านหนังสือ อันนั้นตั้งแต่ ป.1-7 พอ มศ.1-3 นี่ผมแอบหนีไปเหมือนกัน ก็โดนตีบ่อยก็เพราะเรื่องนี้ โดนตีอยู่บ่อย แต่ก็ไม่ใช่ตนะ... จำได้ตอนเด็ก ๆ ตอนผมอยู่ ป.5 ป.6 ป.7 ผมต้องดูแลน้องด้วยนะ ตอนเข้าก่อนไปโรงเรียนต้องเอาน้องมาเบียด ต้องมาอุ้ม เพื่อที่ให้แม่ทำกับข้าว ปกติถูกปลูกให้ละหมาดตอนเช้า ตอนตี 5 ครึ่งใช้มัย บางทีตื่นมาแล้วก็ยาวเลย บางทีตื่นมาแล้วนอนต่อหลังจากละหมาดจนเสร็จ เพราะแม่ต้องทำครัว ทำกับข้าวห่อให้เราไปโรงเรียน...”

“...ช่วง มศ.2 ปลาย ๆ มศ.3 ช่วง มศ.2 ถือว่าได้ช่วยงานทางด้านทะเลเบียนและบัตรพอสมควร อันนั้นเป็นลักษณะอาสา เพราะบางทีนี่ เวลาคุณพ่อไปอำเภอหรือคุณพ่อไปไหน มีคนมาติดต่อ ผมทำหน้าที่รับเรื่องว่ามาติดต่อเรื่องอะไร แล้วตรงไหนที่เราทำได้ ก็มีแถมอยู่ตรงนั้น ทรายาง งานทะเลเบียน ย้ายเข้าย้ายออก เพราะเราอยู่ มศ.3 แล้ว พอเขียนได้แล้ว...”

1.3.2 การมีกฎข้อบังคับและวิธีการลงโทษของบิดามารดา

ครอบครัวของนายก 2 เป็นครอบครัวขยาย ทำให้มีสมาชิกอยู่หลายรุ่น ทั้ง ปู่ย่า บิดามารดา และพี่น้อง นายก 2 จึงได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ใหญ่มากมาย หรือเรียกว่า “อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่” ตลอดเวลา ดังนั้นในวัยเด็กจึงได้รับการอบรมดูแลอย่างเข้มงวดและเป็นไปตามกรอบที่ผู้ใหญ่เห็นว่าเหมาะสม บิดาจะกำหนดเวลาในการกลับบ้านและไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวเล่น เพราะเกรงว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องยาเสพติดและคบหาเพื่อนที่ไม่ดี โดยครอบครัวของนายก 2 มีการกำหนดวิธีการและเงื่อนไขการลงโทษเมื่อกระทำผิดไว้ค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่น เนื่องจากเป็นช่วงที่เริ่มมีการไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน มีความสนใจใคร่รู้ในสิ่งแปลกใหม่ เช่น อยากดูโทรทัศน์ อยากซ้อมฟุตบอล เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้กลับบ้านไม่ตรงตามเวลาที่เคยตกลงกับบิดา และไม่ได้ละหมาดตามเวลา ดังนั้นนายก 2 จึงถูกลงโทษจากบิดาด้วยการตี และหากนายก 2 ไม่รับผิดชอบงานบ้านตามหน้าที่หรือแอบหนีไปเที่ยวจะถูกลงโทษด้วยการตี โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่น นายก 2 ก็ยังคงแอบหนีบ่อยครั้งทำให้ถูกตีเป็นประจำ

“...ครอบครัวผมเป็นครอบครัวขยาย ยังถือว่ามีคนอีก Generation หนึ่งอยู่ด้วย การที่พ่อแม่ยังอยู่ด้วยกันตลอด ทำให้เห็นถึงเรื่องของเวลาเราทำอะไรยังอยู่ในสายตาเขา... พ่อไม่ค่อยดี พ่อเขาไม่ค่อยเท่าไร แต่จะเข้มงวดเรื่องมั่วสุม หรือไปเที่ยวเตร่ พ่อชอบให้ตรงเวลา เลิกเรียน กลับบ้านตรงเวลา ไม่ให้ไปเที่ยวเตร่... มีบางครั้งก็ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน เล่นที่โรงเรียนสนามเล็ก ๆ เล่นกีฬาเล่นอะไร บางทีกลับบ้านมีติดโดนตี... โดนคุณพ่อตี แล้วบางทีตอนเล่นฟุตบอลบางทีเราเล่นจนมืด ซึ่งในสังคมมุสลิม เราต้องละหมาด 5 เวลา พอตอนหัวค่ำหาไม่เจอ ก็ต้องโดนทำโทษ เรื่องเวลาไม่ต้องพร้อมกันก็ได้แต่ว่าโดยข้อกำหนด

ของทางศาสนา... เจื่อนใจของพ่อคือไปไหนก็ได้ ไปเล่นก็ได้ แต่ว่าตอนเย็นเราต้องกลับมาที่บ้าน แล้วจะต้องทานข้าวพร้อมกัน มานั่งล้อมวง ถ้าไม่ครบให้เช็ดก่อน ถ้าคนไหนขาดให้ไปตาม บางทีก็ตีก่อนทาน บางทีให้ทานเสร็จเรียบร้อยก่อนค่อยดี ท่านก็จะบอกว่าทำไมกลับไม่ตรงเวลา... และเมื่อก่อนพอลกลับมาถึงบ้าน ให้ทำงานบ้าน ซักผ้า ของตัวเอง ของน้อง แล้วก็หุงข้าว มีหม้อหุงข้าว แต่ก็ต้องหุงแบบโบราณนะ แล้วก็ตอนค้าละหมาดเสร็จห้ามไปไหนต้องอ่านหนังสือ อันนั้นตั้งแต่ ป.1-7 พอ มศ.1-3 นี่ผมแอบหนีไปเหมือนกัน ก็โดนตีบ่อยก็เพราะเรื่องนี้ โดนตีอยู่บ่อย แต่ก็ไม่ใช่ดนะ...”

1.3.3 การสนับสนุนทางด้านการศึกษา

ครอบครัวของนายก 2 ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษา โดยส่งให้นายก 2 เข้ามาศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และในระดับปริญญาตรีก็เปิดโอกาสให้เลือกเรียนสาขาวิชาต่างๆ ตามความสนใจ แม้ว่าคุณปู่และบิดามีความประสงค์จะให้นายก 2 เป็นกำนันสืบต่อจากบิดา แต่ไม่ได้กำหนดให้เรียนในสาขาวิชาใดเป็นพิเศษ

“...ก็เนื่องจาก มศ.3 เห็นแววเริ่มเก (เกร) ใจ พ่อเลยไม่ให้เรียนในบ้านเลย พ่อให้ไปอยู่ที่... โรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครเพราะว่ามันมีหอพัก มันก็ได้เรียนเรื่องศาสนาไปด้วย เลยส่งไปอยู่นั่น อยู่ที่นั่นก็เด็กเกเยอะเหมือนกัน แต่ไม่เหงาเลยนะ มันเป็นเรื่องแปลก เรื่องใหม่ เราได้ออกจากบ้าน ได้หลุดจากกรอบของพ่อ ตอนนั้นคุณพ่อไปส่งแล้วบอกว่าให้ตั้งใจเรียน แล้วก็ให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด แล้วก็ให้เรียนให้จบให้สำเร็จ... พอหลังจาก มศ.5 จริง ๆ แล้ว ผมหยุดเรียนไปนิดนึง ไปเรียนมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่งอยู่นิดนึง แล้วก็ในช่วง 2 ปีตรงนั้นประมาณ 17,18,19 อะไรช่วงนั้น ผมใช้เวลาเรียน 4 ปี ตอนนั้นเรียนรัฐศาสตร์ แต่ว่าไม่ได้เรียนเพราะว่าช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อช่วงนั้นอาจจะจะเป็นวัยรุ่นเบิกตาคุโลกใหม่ๆ เลยทำให้ไม่ค่อยสนใจตัวเองมากนัก เรียนบ้างไม่เรียนบ้าง แล้วตอนหลังพอเอ็น (เอนทรานซ์) ติดของอันนี้ก็เรียนมาเรียน... ตอนที่ออกจากรัฐศาสตร์ ก็บอกว่าไม่ถนัด แก (บิดา) ก็บอกว่าคนอื่นเขาก็เรียนได้ ของง่าย ๆ ที่จริงมันก็ไม่ยากจริง ๆ นะ มันเรื่องง่าย ๆ แต่ว่ามันเป็นช่วงวัยของเราไม่รับผิดชอบด้วยแหละ ผมก็ไม่โทษตัวเองนะ ที่เราไม่รับผิดชอบ ถ้าเรารับผิดชอบ หนู (ง่าย ๆ) จะตาย มันไม่ใช่เรื่องยากเลย แต่ว่าตอนนี้มันสายไปแล้ว... ตอนนั้นคุณพ่อก็ไม่ค่อยชอบใจ แต่ไม่ได้โกรธ...”

1.4 การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของนายก 2 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตใน 3 เรื่องที่สำคัญ คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ครอบครัวของนายก 2 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความเสียสละ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1.1 ความซื่อสัตย์สุจริต

ในอดีตคุณปู่ ของนายก 2 ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอน นายก 2 มาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก โดยเน้นย้ำใน 2 เรื่อง คือ เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โดยสอนว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตย่อมเป็นคนที่มีเกียรติ และเป็นแบบอย่างที่ดีแสดงให้นายก 2 เห็นว่าคุณปู่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบ และไม่หลอกลวงใคร และบิดาของนายก 2 ก็เป็นกำนันที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่เอารัดเอาเปรียบใคร และตั้งใจทำงานช่วยเหลือลูกบ้านทุกคน แม้ว่ามีคนมาขอความช่วยเหลือในช่วงกลางคืน บิดาของนายก 2 ก็ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ซึ่งนายก 2 ได้รับฟังคำสั่งสอนและได้เห็นแบบอย่างการทำงานของคุณปู่และบิดามาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก อีกทั้งยังมีโอกาสได้ช่วยงานของบิดาในด้านงานทะเบียนอยู่เป็นประจำ

“...ที่คุณปู่พูดอยู่ประจำ ความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศย่อมอยู่กับคนที่ซื่อสัตย์สุจริต ท่านจะแสดงให้เห็นว่าทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่โกง ไม่เอาเปรียบ ตรงไปตรงมาเสมอ... พ่อเขาก็เป็นกำนันที่ทำงานอย่างเต็มที่ ลูกบ้านมาขอความช่วยเหลืออะไรเวลาไหน ก็ไปหมด กลางคืนก็ไป พ่อทำงานอย่างซื่อตรง ไม่คด ไม่โกง พ่อเหมือนกับคุณปู่...คุณพ่อคุณปู่ก็เคยทำประโยชน์ให้กับพื้นที่มาตลอด คุณพ่อก็ไม่เคยเสียหายในเรื่องทุจริตเรื่องคอร์รัปชัน เพราะท่านเป็นคนซื่อสัตย์ ยอมจน เป็นกำนันจนๆ ไม่เคยคิดในเรื่องของที่จะกินเบี้ยหัวคิว มันก็เป็นทุนทางสังคม... และที่บ้านก็เป็นเหมือนออฟฟิศไปในตัวด้วย ออฟฟิศของกำนัน เขาก็รับเรื่องด้วย มันจะมีผู้ช่วยอีกคนนึง แต่นั่นแหละแต่ด้วยความอยาก ไข่ม้อย ไม่เป็นไรผมทำเอง เขียนเสร็จแล้วไปให้พ่อเซ็น... อันนั้นเป็นลักษณะอาสา เพราะบางทีนี้เวลาคุณพ่อไปอำเภอหรือคุณพ่อไปไหน มีคนมาติดต่อ ผมทำหน้าที่รับเรื่องว่ามาติดต่อเรื่องอะไร แล้วตรงไหนที่เราทำได้ ก็มีแถมอยู่ตรงนั้น ทรายาง งานทะเบียน ย้ายเข้าย้ายออก เพราะเราอยู่ มค.3 แล้ว พ่อเขียนได้แล้ว...”

1.4.1.2 ความเสียสละ

คุณปู่ของนายก 2 เป็นผู้มีน้ำใจต่อผู้อื่น มักจะสอนว่าไม่ควรรังเกียจคนยากจน ไม่ควรเลือกปฏิบัติกับคนที่เดือดร้อน และคุณปู่มักจะหาทางช่วยทุกคนจนสุดความสามารถเสมอ เช่น บริจาคที่ดินบางส่วนให้กับชาวบ้านและโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้บิดาของนายก 2 ก็เป็นกำนันที่ให้ความช่วยเหลือลูกบ้านอย่างเต็มที่ ซึ่งนายก 2 ได้รับฟังคำสั่งสอนและได้เห็นแบบอย่างการทำงานของคุณปู่และบิดามาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก

“...คุณปู่ท่านสอนให้มองถึงการเป็นคนที่มีน้ำใจด้วย ใครที่เขาลำบาก ใครที่เขามีปัญหาเมื่อมาหาเรา เราก็ไม่ควรปฏิเสธ จะยากดีมีจนไม่ว่าจะลำบากยังไงก็ไม่ควรรังเกียจ ให้ช่วยหมด ช่วยจนตัวเองไม่มีอะไรให้ช่วย... แล้วก็อาจจะเห็นพฤติกรรมของคุณพ่อ ที่เขาช่วยคนโน้นช่วยคนนี้ ซึ่งเหมือนกับคุณปู่ที่

ช่วยเหลือคนที่บริจาคที่ดินให้ชาวบ้าน บริจาคที่ดินให้วัด จนคักดินที่ได้ในฐานะที่เป็นกำนันเหลืออยู่ไม่มาก... พ่อเขาก็คือเป็นกำนันที่ทำงานอย่างเต็มที่ ลูกบ้านมาขอความช่วยเหลืออะไรเวลาไหน ก็ไปหมด กลางคืนก็ไป... พ่อเหมือนกับคุณปู่...คุณพ่อคุณปู่ก็เคยทำประโยชน์ให้กับพื้นที่มาตลอด...”

1.4.2 การปฏิบัติศาสนกิจ

นายก 2 นับถือศาสนาอิสลามตั้งแต่กำเนิด โดยได้รับการสั่งสอนเรื่องหลักการปฏิบัติจากบิดามารดา ซึ่งมีความเข้มงวดในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจ เรื่องที่ต้องกระทำเป็นประจำ เช่น เรื่องการทำความสะอาด การละหมาด การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นต้น ในการอบรมสั่งสอน บิดามารดามักจะยึดหลักของศาสนา ทั้งเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และความโอปอฮ์มาอี ซึ่งนายก 2 จดจำได้เสมอว่า บิดามารดามักจะอ่านหนังสือหลักธรรมของศาสนาอิสลามและหนังสือเกี่ยวกับการปกครองแล้วนำข้อความที่ให้ข้อคิดที่ดีมาเขียนไว้ตามมุมต่างๆ ของบ้านด้วยฟูกัน สี และชอล์ก ทั้งภาษาอาหรับและภาษาไทย ซึ่งการได้รับการอบรมสั่งสอนและการเห็นแบบอย่างจากบิดามารดาทำให้นายก 2 ได้นำคำสอนเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ส่วนใหญ่บิดามารดาจะให้ นายก 2 ไปละหมาดรวมที่มีสยิดทุกครั้งที่มีโอกาส ซึ่งการละหมาดรวมนี้ทำให้สมาชิกในชุมชนได้พบปะ พูดคุย สอบถามถึงสารทุกข์สุกดิบ หรือเรียกได้ว่าเป็นเวทีประชาคมย่อยทำให้สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันได้อย่างเหนียวแน่น

“...ตอนเด็กผมก็ไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนศาสนานะ ได้รับการสอนจากพ่อ ในเรื่องหลักการปฏิบัติตามหลักศาสนาอะไรบ้าง ส่วนคุณแม่ปฏิบัติศาสนกิจทุกเวลา คุณแม่มักจะเป็นคนที่ปลุกให้เราตื่นละหมาดตอนเช้า แล้วก็ที่เราเวลาเราไม่ละหมาด คุณแม่ค่อนข้างจะเคร่งในเรื่องของศาสนา... คุณแม่จะเน้นอย่างน้อยเรื่องของความสะอาด เรื่องของการปฏิบัติศาสนกิจที่จะต้องละหมาดวันละ 5 เวลา แล้วเรื่องของการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนซึ่งเป็นเรื่องที่เราชาวมุสลิมต้องปฏิบัติแล้วก็หลักการอิสลาม ทั่วๆ ไปที่มีประมาณ 5 ประการ...ที่สำคัญที่สุดคุณพ่อมักจะบอก ซึ่งมันก็ยึดโยงมาจากเรื่องของศาสนาในเรื่องของการซื่อสัตย์ เราต้องเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตแล้วก็ต้องเป็นคนรับผิดชอบ แล้วก็เป็นคนที่มีโอปอฮ์มาอี... การละหมาดรวมนี้มันเหมือนกับคล้าย ๆ เป็นประชาคมไปด้วยในตัว ที่จะได้พบปะผู้คน ได้ทำบุญด้วยกันแล้วก็เหมือนกับการที่เวลาคนทำอะไรก็ตามที่เป็นลักษณะปัจเจกทำคนเดียวส่วนบุญมันก็ได้บุญน้อย แต่ถ้าพอไปทำหลายๆ คนเยอะ ๆ คนมันก็ได้บุญมากกว่า อันนั้นเป็นแค่ช่องทางแต่ว่าหลักการจริง ๆ เพื่อที่จะต้องการให้เห็นว่าการที่ไปละหมาดร่วมกัน คนได้มีโอกาสพบกัน ได้คุยกันได้ถามทุกข์สุขกัน ได้มีการแลกเปลี่ยนกันอย่างนั้น มันเป็นฐานของการสร้างคนให้เป็นปึกแผ่น... ตอนเด็กผมจำได้ว่าคุณพ่อก็จะเขียนเป็นมอลได้อยู่เรื่อย ๆ แหะตามุมบ้าน ตามฝาบ้าน โดยยกจากเรื่องของการปกครองในหมู่เขาทั้งหลาย คือการปรึกษาหารือกันในหมู่เขาทั้งหลาย โดยยกจากอะดิส จากท่านผู้อ่าน มาเยอะมาก ผมจำไม่ค่อยได้ คุณพ่อก็จะเขียนอยู่เรื่อย ๆ แหะ

สมมติว่าที่เป็นที่ว่าง บนขอบหน้าต่าง คุณพ่อก็จะเขียน ใช้พู่กันกับสีเขียนเองเลย บางทีก็เขียนกับชอล์ก เขียนทั้งภาษาอาหรับ แล้วก็ภาษาไทย ผมอ่านภาษาอาหรับไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าไรในตอนที่...

1.4.3 การทำงานการเมือง

ในอดีตคุณปู่ของนายก 2 ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน และบิดาของนายก 2 ก็ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันด้วยเช่นกัน ทั้งสองท่านได้อบรมสั่งสอนและปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในการทำงานด้านบริหารงานชุมชน ที่ให้ความช่วยเหลือผู้คนที่เป็นลูกบ้านอย่างมาอย่างต่อเนื่อง และบิดามักจะกล่าวว่า นายก 2 เป็นผู้สืบเชื้อสายนักปกครองมาจากคุณปู่และบิดา และได้รับความคาดหวังว่า นายก 2 จะเป็นกำนันสืบต่อจากบิดา ซึ่งในตอนแรกนายก 2 ก็ยังไม่ขึ้นขอรับการทํางานในลักษณะนี้ เพราะเห็นว่าเป็นการทำงานที่ไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง ต้องดูแลลูกบ้านที่มาขอความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาแม้เป็นช่วงเวลากลางคืนและบางครั้งก็เสี่ยงอันตราย หากถ้าบิดาต้องออกไปช่วยเหลือชาวบ้านตอนกลางคืน นายก 2 จะเป็นห่วง กังวล และนอนไม่หลับ ทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่อการทำอาชีพนี้ เพราะรู้สึกว่าเป็นงานหนักและไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว จึงปฏิเสธที่จะเป็นกำนันต่อจากบิดามาตลอด แต่ในเวลาต่อมาเมื่อได้เรียนรู้งานมากขึ้น ก็พบว่าการทำงานในตำแหน่งนี้ทำให้ได้พบปะพูดคุยกับผู้คนหลากหลายและมีโอกาสได้ช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากก็เริ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานในตำแหน่งนี้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามนายก 2 ชอบคำว่า “นักบริหาร” มากกว่า “นักปกครอง”

ในช่วงที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นายก 2 เริ่มช่วยเหลืองานของบิดาเกี่ยวกับงานด้านทะเบียน เนื่องจากบิดามีหน้าที่ออกเยี่ยมชุมชนบ่อยครั้งทำให้ไม่ค่อยอยู่ประจำที่บ้าน เมื่อมีชาวบ้านมาแจ้งเกิด แจ้งตาย หรือย้ายเข้า-ออก นายก 2 จะทำหน้าที่รับเรื่องจากชาวบ้าน แล้วให้บิดากลับมาลงนามภายหลังจากเสร็จจากภารกิจจากการเยี่ยมชุมชนแล้ว โดยบิดาเป็นผู้สอนวิธีการทำงานด้านทะเบียน และได้เห็นบิดาทำงานนี้มาตั้งแต่เด็กๆ ทำให้เรียนรู้วิธีการทำเอกสารและการสัมภาษณ์ประวัติของชาวบ้านที่มาติดต่อจนสามารถช่วยงานของบิดาได้ ผลจากการช่วยเหลืองานของบิดาในด้านทะเบียนทำให้นายก 2 ได้มีโอกาสพูดคุย ชักถาม อยู่กับผู้คน ทำให้นายก 2 เริ่มสนุกกับการได้พบปะพูดคุยกับชาวบ้านที่มีหลากหลายทั้งคนไทย จีน มุสลิม และรู้สึกที่ดีที่ได้บริการและทำให้ผู้อื่นเกิดความสุขสบายใจ ขณะที่ทำหน้าที่ช่วยบิดาก็ยังไม่ได้คิดถึงอนาคตว่าจะต้องประกอบอาชีพอะไร คิดเพียงแค่ว่าทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่านั้น

และคุณปู่และบิดาของนายก 2 มักจะอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่าง que แสดงให้เห็นอยู่เสมอว่าควรให้การช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่มีความเดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยาก และไม่ควรเลือกปฏิบัติ เพราะคนที่มีฐานะดีเขาจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่คนจนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ต้องให้ความช่วยเหลือเขาให้มาก

“...ที่คุณปู่พูดอยู่ประจำให้มองถึงการเป็นคนที่มีน้ำใจด้วย ใครที่เขาลำบาก ใครที่เขามีปัญหาเมื่อมาหาเรา เราก็ไม่ควรปฏิเสธ จะยากดีมีจนไม่ว่าจะลำบากยังไงก็ไม่ควรรังเกียจ ให้ช่วยหมด ช่วยจนตัวเอง

ไม่มีอะไรให้ช่วย... แล้วก็อาจจะเห็นพฤติกรรมของคุณพ่อ ที่เขาช่วยคนโน้นช่วยคนนี้ ซึ่งเหมือนกับคุณปู่ที่ช่วยเหลือคน... จำได้ในช่วง มศ.3 ตอนนั้น อุทัย พิมพ์ใจชน ก็ลงไป ก็ไปคุยไปอะไรที่บ้าน แต่ว่าเหมือนกับจะชวนพ่อเข้าไปอยู่ในพรรคหรืออะไรสักอย่างแต่แอบบอกว่าไม่เอา... พ่อพูดว่า อยู่อย่างแบบกับชาวบ้านอยู่อย่างนี้มันดีกว่า ระดับชาติก็ไม่ได้สนใจ... เขาเรียกอะไรละ พ่อชอบเรียกว่าเป็นสายเลือดคนนักปกครอง ผมไม่ชอบใช้คำว่านักปกครอง ผมว่า เราก็เป็นนักบริหารดีกว่า... ตอนเรียนก็เหมือนกัน จริง ๆ พ่ออยากให้เรียนรัฐศาสตรบัณฑิตศาสตร์ เขาพูดประจำว่าเราเลือดนักปกครองนะ อย่างน้อยก็สายเลือดปกครอง เราต้องเป็นนายอำเภอ เป็นผู้ว่า พ่อชอบพูดแบบนั้น... โดยที่คุณพ่อพูดอยู่เสมอเลยว่าการช่วยเหลือคน เราอย่าไปเลือก ยิ่งถ้าคนลำบากเราต้องรีบช่วยเหลือ ถ้าคนที่เขามีฐานะดี ๆ อยู่แล้ว คนร่ำรวย บางทีเราไม่จำเป็นต้องช่วยอะไร บางทีเขาช่วยเหลือตัวเองได้ ผมก็เหมือน เหมือนผมจะไม่ค่อยตั้งวงอยู่กับคนที่มั่งมีศรีสุข แต่ชอบไปดูแลคนลำบาก... คุณพ่อหลังจากเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่พักหนึ่งไข่ม้อย แล้วค่อยมาเป็นกำนันในปีที่วุ่น... ผมไม่ชอบระบบราชการมาตั้งแต่เด็กๆ แล้ว เพราะว่าเคยเห็นตอนที่คุณพ่อเป็นกำนัน มันยุ่ง กลางค่างกลางคีน ดึกๆ ตื่นๆ มีคนมาเรียก บางทีตีหนึ่งตีสอง เราลงมาเปิดประตู แล้วเราก็กังวลว่าพ่อออกไปข้างนอก ออกไปดูเขาขโมยวัวกันที่บ้าน ไปแล้วอันตรายหรือเปล่า แต่ชาวบ้านมาเรียนก็ต้องไป... รู้สึกว่า มันเหมือนกับไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง สมัยนั้นนะมันก็เป็นส่วนหนึ่งของอาณิสสส์ที่ทำให้ตกมาถึงเรา พอถึงเรานี้จริงๆ ตอนที่มาเป็นนายกก็เหมือนกัน ยิ่งตอนน้ำท่วมใครที่เจ็บไข้ได้ป่วยรุนแรง เขาก็มา... ตอนนั้นไม่ชอบเลย ไม่รู้เป็นเพราะอะไร มันเกิดขึ้น มันอาจจะเห็นเหนื่อย เห็นพ่อแล้วเหนื่อยก็ได้มั้ง เหนื่อยแทนมากกว่า ก็เห็นแล้วรู้สึกกังวล...”

“...ตอนที่พ่อเป็นกำนัน ที่บอกว่าผมต้องเปิดประตู ปิดประตู บางทีผมก็ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน เวลาเขามาแจ้งเกิด แจ้งตาย ย้ายเข้า ย้ายออก อะไรอย่างนี้ เมื่อก่อนเขามาแจ้งที่บ้านกำนัน ตอนนั้นผมจำได้ผมเรียนอยู่ มศ.3 แล้วละ ก็จะเป็นเหมือนกับเวลาผู้ใหญ่เขาคุยกัน เขานั่งสนทนากัน ผมก็นั่งฟังอยู่เล่นๆ อยู่ข้างๆ... ตอนนั้นก็คุณพ่อแฉะด้วย ถ้าใครเขามาติดต่อเรื่องแจ้งย้ายอย่างนี้ อย่างนั้นละ ถ้ามาแจ้งเกิดต้องเอาใบที่เกี่ยวกับแจ้งเกิดมาหรือแจ้งตาย มรณะบัตร ต้องออกภายใน 24 ชั่วโมง แล้วพ่อก็มาเซ็นเอง แต่มีแสตมป์ตรายางไว้ด้วย ถ้าบางเรื่องที่ไม่จำเป็นแสตมป์ตรายาง แต่ว่าส่วนใหญ่เราจะเขียน รับเรื่องแล้วก็เขียนไว้ แล้วก็บอกว่ารอพ่อกลับมาเซ็นแล้วมาเอาพวงนี้นะ... ที่บ้านก็เป็นเหมือนออฟฟิศไปในตัวด้วย ออฟฟิศของกำนัน เขาก็รับเรื่องด้วย มันจะมีผู้ช่วยอีกคนนึง แต่นั่นแหละแต่ด้วยความอยาก ไข่ม้อย ไม่เป็นไรผมทำเอง เขียนเสร็จแล้วไปให้พ่อเซ็น...อันนั้นเป็นลักษณะอาสา เพราะบางทีนี้เวลาคุณพ่อไปอำเภอหรือคุณพ่อไปไหน มีคนมาติดต่อ ผมทำหน้าที่รับเรื่องว่ามาติดต่อเรื่องอะไร แล้วตรงไหนที่เราทำได้ ก็มีแสตมป์อยู่ตรงนั้น ตรายางงานทะเบียน ย้ายเข้าย้ายออก เพราะเราอยู่ มศ.3 แล้ว พ่อเขียนได้แล้ว...หน้าที่ของเราก็แค่บอกว่าเดี๋ยวรับเรื่องไว้ สมมติว่าเขามาบอกว่าวันนี้มีเหตุที่โน่นที่นี้ ช่วยบอกพ่อด้วยนะ แคนั้นแหละเรารับมา พ่อกลับมาบอกโทรศัพท์ยังไม่มีที่นี้ ได้ทำก็เพลินดีนะ มันเป็นเรื่องแปลกนะ เราได้เรียนรู้ไปด้วย ที่สำคัญคือการบริการ เราได้บริการคน มันรู้สึกสบายใจ มีคนเข้ามาคุย เมื่อก่อนผมพูดภาษาจีนได้ด้วยนะเพราะคนที่มาติดต่อ มีทั้งพี่น้องไทย พี่น้องจีน พี่น้องมุสลิม เวลาเขามาติดต่อ คนจีนก็บางทีเขาชวนคุย เราไม่รู้บ้างไม่รู้บ้าง สื่อสารไปแบบเด็กๆ

ทานข้าว ไปไหนมา กลับมาก็โหมง ค่าง่ายๆ ผมพอรู้เมื่อก่อน ตอนนั้นลืมไปเกือบหมดแล้ว... ตอนที่ทำก็รู้สึกสนุก มันได้เขียนด้วย แล้วก็ได้เหมือนกับสัมภาษณ์เขาหรือได้คุยกับเจ้าของเรื่องด้วย...มันเป็นงานบริการ งานที่ทำให้คนอื่นเขาสบายใจ.. .ตอนนั้นไม่ได้คิดเรื่องอนาคตว่าจะทำอาชีพอะไร ไม่ได้คิดเรื่องนี้เลย คิดเพียงแค่ว่าเราให้บริการใครที่มาติดต่อหรือใครที่มาขอความช่วยเหลือคิดแค่นั้น ถามว่าได้คิดเรื่องอนาคตยังงัย ที่จริงผมไม่ได้คิดในเรื่องของการเป็นข้าราชการเลยคือว่าผมเรียนสาขาอะไรก็ได้ จบมาแล้วได้ทำงานเป็นอิสระ...”

2. การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

นายก 2 เข้าศึกษาในระดับชั้นประถม เมื่ออายุได้ 7 ปี โดยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 ได้เรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนใกล้บ้าน และได้ย้ายไปเรียนเมื่อศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีระดับผลการเรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และอยู่ในลำดับที่ 1-7 มาโดยตลอด และได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าห้องตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มาโดยตลอด มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการทำความสะอาด เช็ดชื่อเพื่อน ซึ่งภายหลังในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นายก 2 ได้หลีกเลี่ยงการเป็นหัวหน้าห้อง แต่ขอทำหน้าที่เป็นปฏิคมแทน ซึ่งในตอนแรกก็ยังไม่ทราบว่าเป็นปฏิคมมีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง แต่รู้สึกชอบที่การทำหน้าที่นี้ทำให้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับผู้คนที่หลากหลาย ทำให้รู้สึกดี และชอบมากกว่าการเป็นหัวหน้าห้อง

“...อายุ 7 ขวบก็เริ่มเรียนประถม ป.1 – ป.4 เรียนอยู่ที่โรงเรียนใกล้ๆบ้าน พอป. 5- ป.6 ก็ย้ายโรงเรียน ตอนนั้นเรียนดีนะ อยู่ในลำดับที่ 1-7 มาโดยตลอด... ช่วง ป.1 – 3 ก็เป็นหัวหน้าห้องก็ดูเรื่องความสะอาด เพราะแต่ก่อนพอเลิกเรียนทุกคนจะต้องยกเก้าอี้คว่ำลงบนโต๊ะของตัวเองแล้วก็กวาดขยะ แล้วสองก็คือมีหน้าที่ที่จะต้องเช็คเพื่อนในห้องเรียน ใครขาด ใครมา มาพร้อมไหม แล้วบางทีมันก็นึกใจตรงนั้น ตอนเพื่อนหนี นี่ถ้าเราบอกว่าเพื่อนหนี นี่ตายเลย เพื่อนมันเตะเราตาย ก็บางทีก็โกหกครูมั่งว่าเดี๋ยวมา อะไรเงี้ย ต้องเข้าข้างเพื่อนเพราะอยู่กับเพื่อน... ตอนนั้นเรายังไม่รู้เลยว่าบทบาทหน้าที่เรานี้คืออะไร แต่ว่าสนุกกับการที่เจอะแเจะคน รุ่นที่คนนี้ทีไปเรื่อย อยู่ไม่เป็นที คล้ายไฮเปอร์หรือเปล่าไม่รู้ละ เดี่ยวอันนี้นิดอันนั้นหน่อย มันทำให้รู้สึกว่ามันได้บรรยากาศ มันได้อารมณ์ใช้มัย...”

3. การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นายก 2 เรียนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดบ้านเกิด จนกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนั้นเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในช่วงที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นายก 2 มีผลการเรียนดี อยู่ในลำดับที่ 1-10 มาโดยตลอด และได้รับเลือกให้เป็นประธานในการแข่งขันกีฬาซึ่งต้องทำหน้าที่ในการบริหารจัดการเรื่องการแข่งขันกีฬา กองเชียร์ และดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

“...ผลการเรียนอยู่ในลำดับที่ 1-10 มาโดยตลอด... ระหว่างเรียน นายก 2 ได้รับเลือกให้เป็นประธานในการแข่งขันกีฬาสีของโรงเรียน ตอนเรียน ม.ต้น ผมเป็นประธานสีด้วย ตอนที่ม.งานกีฬา ต้องดูแลการแข่งขันกีฬา กองเชียร์ แล้วก็นานอื่นๆ ในการแข่งขันทั้งหมด...”

3.2 การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น บิดาได้ส่งไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นนักเรียนประจำที่อยู่หอพักของโรงเรียน ผลการเรียนในระดับชั้นนี้เริ่มลดต่ำลง เนื่องจากต้องเรียนเป็นภาษาอาหรับ ซึ่งนายก 2 ไม่ค่อยถนัดเท่าใดนัก

“...ก็เนื่องจาก มศ.3 เห็นแววเริ่มเก (เกร) ใจ พ่อเลยไม่ให้เรียนในบ้านเลย พ่อให้ไปอยู่ที่... (โรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร)...เพราะว่ามันมีหอพัก มันก็ได้เรียนเรื่องศาสนาไปด้วย เลยส่งไปอยู่นั่น อยู่ที่นั่นก็เด็กเกเยอะเหมือนกัน แต่ไม่เหงาเลยนะ มันเป็นเรื่องแปลก เรื่องใหม่ เราได้ออกจากบ้าน ได้หลุดจากแม่บ่มมั่งหรือหลุดจากกรอบที่พ่อแม่ต้องมาขีดให้อยู่ตลอด...ตอนนั้นคุณพ่อไปส่งแล้วบอกว่าให้ตั้งใจเรียน แล้วก็ให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด แล้วก็ให้เรียนให้จบ ให้สำเร็จ... ระหว่างที่เรียนผมเลยเปรียบตรงภาษาอาหรับไง ที่โรงเรียนต้องเรียนศิลป์อาหรับ ซึ่งภาษาอาหรับผมไม่ได้ถนัด ไม่ได้เรียนตั้งแต่ตัวเล็กๆ เหมือนคนอื่น เขาเรียนตั้งแต่ตัวเล็กๆ พอไปบางทีคะแนนภาษาอาหรับมันห่วยมากเลย คือไม่ถึงกับไม่ชอบกับว่าไม่ชอบ แต่คิดว่ามันทำความเข้าใจยาก แล้วอีกอย่างหนึ่งเราซีเกียจด้วย ตอนนั้นสำคัญมันเริ่มซีเกียจมาตั้งแต่ตอนนั้น เราไม่ทันเขา พอไม่ทันก็เลยเบื่อ...”

ในช่วงที่ 1.1 สะท้อนให้เห็นว่าการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก นายก 2 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ ครอบครัว และสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งครอบครัวถือเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยวิธีการในการถ่ายทอดมี 2 วิธีการสำคัญ คือ (1)การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใด แต่มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน มีกฎข้อบังคับและการลงโทษ และการสนับสนุนทางด้านการศึกษา และ (2)การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย

ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ การมีวิถีชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลาม และการได้เห็นแบบอย่างการทำงานการเมืองท้องถิ่นในตำแหน่ง “กำนัน” จากคุณปู่และบิดา สำหรับสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ทำให้ได้ความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้ถือเป็นการฝึกและสร้างนิสัยที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในการเรียน ประกอบกับนายก 2 ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าห้องจึงเป็นโอกาสในการฝึกความเป็นผู้นำซึ่งต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อื่นๆ เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย สถาบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ทำให้ได้ความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเช่นกัน ประกอบกับ นายก 2 ได้รับเลือกให้เป็นประธานในการแข่งขันกีฬา เป็นการฝึกการเป็นผู้นำและการบริหารจัดการในเรื่องการแข่งขันกีฬา ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการทำงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่กรณีศึกษาจะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

นายก 2 ได้เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะรัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง แต่เนื่องจากตอนนั้นไม่มีความสนใจในด้านการเมือง และมีความมุ่งหวังจะเรียนในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มากกว่า จึงได้ลาออก ต่อมาปี พ.ศ. 2519 ได้สอบเข้าเรียนในคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ การศึกษาในคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ทำให้ได้รับเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานในชุมชนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในช่วงปี 3 ได้เริ่มมีการลงพื้นที่กับอาจารย์ ฝึกเก็บข้อมูลในรายวิชาอาชญาวิทยาทำให้มีโอกาสได้พูดคุยกับชาวบ้าน ซึ่งการได้ลงไปทำงานในชุมชนทำให้มีโอกาสได้เห็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการลักขโมย ยาเสพติด การจี้ปล้น ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมเรื่องการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น ทำให้นายก 2 เกิดความรู้สึกรังเกียจและเศร้าใจ และคิดว่าหากเป็นไปได้ก็ต้องการที่จะช่วยหาแนวทางในการแก้ปัญหา จึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้หันมาสนใจทำงานด้านการพัฒนาชุมชนในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ในระหว่างที่เรียนในระดับปริญญาตรี นายก 2 ทำงานพิเศษด้วยการรับจ้างถ่ายรูปในงานสำคัญต่างๆ เพื่อหารายได้มาช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากบิดา รายได้ส่วนนี้นายก 2 นำมาเป็นค่าอาหารและของใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีความสนใจและมีความสามารถในการถ่ายภาพ และดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรมถ่ายรูปของมหาวิทยาลัยด้วย

“...พอหลังจาก มศ.5 จริง ๆ แล้ว ผมหยุดเรียนไปนิดนึง ไปเรียน...อยู่นิดนึง แล้วก็ในช่วง 2 ปีตรงนั้น ประมาณ 17,18,19 อะไรช่วงนั้น ผมใช้เวลาเรียน 4 ปี ตอนนั้นเรียนรัฐศาสตร์ แต่ว่าไม่ได้เรียนเพราะว่าช่วงหัว

เลี้ยวหัวต่อช่วงนั้นอาจจะเป็นวัยรุ่นเบิกตาโลกใหม่ๆ เลยทำให้ไม่ค่อยสนใจตัวเองมากนัก เรียนบ้างไม่เรียนบ้าง แล้วตอนหลังพอเอ็น (เอนทรานซ์) ติดของอันนี้ก็เรียนมาเรียน... ตอนที่ออกจากรัฐศาสตร์ ก็บอกว่าไม่ถนัด แก (บิดา) ก็บอกว่าคนอื่นเขาก็เรียนได้ ของง่าย ๆ ที่จริงมันก็ไม่ยากจริง ๆ นะ มันเรื่องง่าย ๆ แต่ว่ามันเป็นช่วงวัยของเราไม่รับผิดชอบด้วยแหละ ผมก็ไม่โทษตัวเองนะ ที่เราไม่รับผิดชอบ ถ้าเรารับผิดชอบ หมด (ง่าย ๆ) จะตาย มันไม่ใช่เรื่องยากเลย แต่ว่าตอนนี้มันหายไปแล้ว...ตอนนั้นคุณพ่อก็ไม่ค่อยชอบใจ แต่ไม่ได้โกรธ ... พอมาเรียนสังคมวิทยามานุษยวิทยา ก็เห็นว่ามันเป็นเรื่องงานเป็นงานเชิง Interdisciplinary มันเป็นสหวิทยาการ ติดใจตอนนั้น มันเป็นเรื่องที่มีความหลากหลายดินะ มันเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาในเรื่องของโครงสร้างทางสังคม มันจะเป็นเพราะอิทธิพล ในช่วงที่เราถูกบังคับให้เรียนรัฐศาสตร์ ในตอนนั้น มันก็น่าจะมีผลที่ทำให้เราเริ่ม เออสาขานี้ก็น่าสนใจ... .ปริญญาตรีก็มีผล ที่ผมเรียนสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ในตอนปี 1,2,3 ไม่เท่าไร แต่พอตอนปี 4 มันทำให้เห็นว่าเขามีการออกภาคสนาม ไปฝึกงาน มันทำให้เห็นว่าการวิเคราะห์ปัญหา หรือการสร้างกระบวนการกลุ่ม กรุปฮอโรโมน กรุปเวิร์คอะไรพวกนี้ มันต้องใช้ในเรื่องของเทคนิค เรื่องของวิธีการ...ตอนปี 3 ก็เริ่มออกชุมชนแล้วครับ เขามีให้ไปคล้ายๆ ไม่เชิงวิจัย เป็นเหมือนกับไปหัดเก็บข้อมูลของวิชาอาชีววิทยา ไปลงสัมภาษณ์... มันจะมีเรื่องของ การได้รับผลกระทบการใช้ชีวิตในชุมชน ที่มีการลักขโมยเยอะ มีการทำให้เกิดเหตุการณ์ร้าย หรือใครจี้ปล้น ใครขึ้นโรงขึ้นศาล ถูกคดีอะไรต่างๆ อะไรอย่างนี้...เหมือนกับเราได้เอาความรู้ที่เราเรียนในแต่ละวิชาไปขยาย นอกจากเรารู้จากทฤษฎี แต่ทำให้เรารู้ว่าเวลาเราลงพื้นที่ เราก็ต้องเอาเรื่องนี้ไปใช้ยังงี้ เรื่องนั้นไปใช้ยังงี้เหมือนกับได้ความรู้อีกชุดหนึ่ง ความรู้เชิงปฏิบัติชอบนะ ชอบแบบนั้น ไม่ชอบเรียนทฤษฎี... อย่างผมเคยไปอ่านสลัม ตอนเรียนปริญญาโท ไปที่คลองเตย รู้สึกเศร้าเหมือนกันมันเหมือนโลกนี้แตกแฉเลย ถ้าอยู่กันแบบนี้ ซึ่งจริงๆ เขาอยู่ของเขาได้นะ แต่เราเข้าไปนี้เรารู้สึกว่ามองไปตรงนั้นเรื่องยาเสพติด มองไปตรงนี้พ่อแม่ทะเลาะกัน มองไปตรงนี้เรื่องของการเอาประโยชน์ของตัวเอง เห็นแก่ตัวคิดว่าไม่น่าจะมีสังคมแบบนี้... แล้วตอนเรียน ป.ตรี ก็กระเปียดกระเสียนนะ ไม่ค่อยเต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่าไร ผมต้องถ่ารูปหาเงินเลี้ยงตัวเองด้วย เป็นค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายต่างๆ ...สมัยเรียนผมก็เป็นประธานชมรมถ่ายภาพ...”

2. การประกอบอาชีพ หลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นายก 2 ได้ทำงานในตำแหน่งต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 อาสาสมัครในค่ายผู้อพยพลี้ภัย นายก 2 เริ่มทำงานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2523 เป็นงานอาสาสมัครในค่ายผู้อพยพลี้ภัย ในค่ายอพยพของประเทศเพื่อนบ้าน โดยองค์กรแห่งหนึ่งที่ได้สนับสนุนให้จัดตั้งค่ายเพื่อรับผู้อพยพ ซึ่งศูนย์อพยพแห่งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แค้มป์ชั่วคราว ซึ่งเป็นแค้มป์รับคนเข้า และแค้มป์ส่งต่อไปยังประเทศที่สาม หรือที่เรียกว่า แค้มป์ทรานซิส ซึ่งนายก 2 ได้ทำงานในแค้มป์ส่งต่อๆ มีหน้าที่ประสานงานให้ส่งคนเข้าสู่ประเทศที่สามภายใน 3 เดือน ทำหน้าที่หลักในงานด้านสิ่งแวดล้อม งานด้านสุขอนามัย และการบริการอาหาร ในการทำงาน ในที่แห่งนี้ทำให้นายก 2 ได้รับรู้ถึงความทุกข์ยากลำบากของผู้

อพยพ ไปพร้อมๆ กับการมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ถึงวิธีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

“...เป็นค่ายอพยพ สมัยนั้นมันมี ญวน เขมร ลาว ที่แตก แล้วทีนี้คนก็หนีเข้ามา แล้วมันมี องค์กร ... ตั้ง 2 แคมป์ แคมป์หนึ่งเป็นแคมป์รับ อีกแคมป์หนึ่งเป็นทรานซิสแคมป์ แคมป์ที่กำลังจะส่งไปยังประเทศที่ 3 ซึ่งคนที่มาอยู่ทรานซิสแคมป์จะต้องเป็นผู้ที่ถูกกลั่นกรองมาแล้วจากศูนย์ต่างๆ แล้วก็มาอยู่ในแคมป์ชั่วคราว แล้วนี่ก็มาต่อทรานซิส พร้อมที่จะไป ตอนนั้นที่ผมทำอยู่ที่พนัสนิคม ทำอยู่ฝั่งทรานซิส คุมงานทางด้านสิ่งแวดล้อม งานเกี่ยวกับสุขอนามัยด้วยอะไรด้วย แล้วก็ไปเป็นงานบริการในเรื่องของอาหารให้กับผู้อพยพด้วย... ผมเห็นว่ามันเป็นงาน Volunteer เห็นว่ามันเป็นงานที่มีพวกกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เยอะ มันเหมือนกับโชคพาไปด้วย ตอนอยู่ค่ายอพยพมันเป็นเหมือนงานสังคมสงเคราะห์มากกว่าที่จะเป็นการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย มันก็ได้แนวคิดในเรื่องของการสร้างกระบวนการการทำงานเป็นกลุ่มบ้างนิดหน่อยไม่เยอะ แล้วก็ในเรื่องของการ Compromise ก็ได้ ลักษณะของต่อรองเพราะว่าค่ายอพยพนี้ เสือ สิงห์ กระทิง แรด ทั้งนั้นเลยนะ ทุกคนมีความต้องการ คนเขาทุกข์ เขาลำบากมา ทุกคนก็ต้องการจะได้รับการช่วยเหลือ การเดินทาง คนที่จะเข้าไปจัดการตรงนั้นมันก็ต้องเข้าใจในเรื่องของจิตวิทยาด้วย เข้าใจในเรื่องของความต้องการด้วย มันเป็นเหมือนกับคนที่เขาเดือดร้อนมา บางทีฟังเรื่องราวของคนที่เราให้ฟังเราก็น้ำตาไหลด้วย มันเป็นชีวิตที่น่าสงสาร...”

“...งานที่ได้ทำกับศูนย์อพยพ มันทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงานในเรื่องของเพื่อนฝูงเครือข่าย แล้วก็มีความภาคภูมิใจที่เป็นเหมือนองค์กรอิสระ NGO มันทำให้เราได้เห็นภาพของการทำงานในเชิงนานาชาติ มาจากแคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมัน ที่เป็นมูลนิธิ ที่เป็น NGO ของเขาที่来帮助 เลยทำให้เราเห็นถึงเรื่องของการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร... ซึ่งมันก็ได้ประสบการณ์ จากการการทำงานที่... อยู่ส่วนหนึ่ง มันก็ได้ประสบการณ์จากการเรียนส่วนหนึ่งแล้วก็เอามาใช้มาใช้ในการทำงานเป็น Project Program Co Manager ตำแหน่งที่ไปก็คือ Senior Program Coordinator ซึ่งเราต้องทำหน้าที่ในการที่จะประสานงานกับสำนักงานจังหวัด ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ก็แบ่งกันเป็นโซน แล้วก็เราก็ต้องออกไปในพื้นที่ ไปประชุมกลุ่มจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทย เขาจัดประชุมกลุ่มจังหวัดเพื่อที่จะ Appreciate ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตอนนั้นมันส์มาก เพราะต่างคนต่างบอกไม่ใช่หน้าที่ของสำนักงานจังหวัด ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ว่า...”

2.2 นักพัฒนาด้านสาธารณสุข ในปี พ.ศ.2526 ดำรงตำแหน่งเป็นนักพัฒนาสาธารณสุข ในหน่วยงานการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานและการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาในเรื่องสาธารณสุขและการพัฒนาชนบทซึ่งทำให้เกิดประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและชุมชนในชนบท

“ปี 26 เป็นนักพัฒนาสาธารณสุข ในหน่วยงานการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานและการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ทำหน้าที่ในการวางแผน พัฒนาชนบท ก็ได้รับประสบการณ์มากมาย”

2.3 นักพัฒนาชนบท ในปี พ.ศ.2527 ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาชนบทเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทำงานเป็นในตำแหน่งนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี และต่อมาได้เข้าทำงานในตำแหน่ง Senior Program Coordinator เป็นระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน และได้เข้าดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาชนบทแบบผสมผสาน การที่ นายก 2 มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการเป็นนักพัฒนาและการบริหารโครงการมาอย่างยาวนาน ทำให้ได้เรียนรู้เทคนิควิธีการในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการบริหารโครงการ โดยอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ความเสี่ยงและความเป็นไปได้ เพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จของโครงการ ซึ่งลักษณะการทำงานของนายก 2 จะเริ่มเขียนโครงการจากการเจาะลึกไปถึงรากเหง้าที่แท้จริงของปัญหาแล้วเขียนโครงการขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้โดยตรงและแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

“ปี 27 เป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาชนบทเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประมาณ 3 ปี แล้วก็ได้เข้าทำงานในตำแหน่ง Senior Program Coordinator เป็นระยะเวลา 1 ปีครึ่ง และได้เข้าดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาชนบทแบบผสมผสาน... .ที่นี่พอมายู่กับองค์กรแห่งหนึ่ง ตอนนั้นก็ได้อะไรเหมือนกันนั่นแหละ การวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ ก็คือ Logical Framework แล้วพอมายู่กับเดนมาร์ค... ก็เป็นเทคนิคการวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ ซึ่งมันจะมากระแสเดียวกันหมดในช่วงนั้น ที่จะต้องคิด Problem tree analysis แล้วก็การวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ความเสี่ยง วิเคราะห์ตัวของความเป็นไปได้ แล้วก็ดูกรีนนิ่งแอดซัมชั่น อะไรต่าง ๆ นานา ที่คิดว่าน่าจะเป็นปัญหาอุปสรรค ขัดขวางความสำเร็จของโครงการ... ซึ่งตอนแรกก็ใช้เวลาพอสมควร กว่าที่จะทำความเข้าใจ เพราะส่วนใหญ่เขาบอกถ้าคิดโครงการเขียนแล้วก็ทำเลย เราไม่ใช่ ถ้าคิดโครงการก็ต้องมาศึกษาจากรากของปัญหาก็คือรากของต้นไม้ ซึ่งทำให้เขาได้แนวคิดเชิงการวางแผนเชิงวัตถุประสงค์... หลายๆ เรื่องคิดอยากจะแก้ แต่มาดูแล้วองค์ประกอบของปัญหามันซับซ้อน มันแก้กันเดียวไม่หมด มันก็ต้องมาดูที่ความจริงใจของรัฐบาลด้วยเหมือนกัน ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาแบบไหน ปัญหาแบบเลี้ยงไข้ไว้เพื่อที่จะให้เขาต้องพึ่งพาตลอด ซึ่งเห็นแล้วมันน่าเศร้า...การทำงานตรงนั้นมันก็ได้เปรียบอีกอันหนึ่ง ผมก็มีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานในชุมชน การทำงานร่วมกับชาวบ้านผมใช้วิธีโฟกัสกรุป ผมไม่แบบแจก ไม่มี มานั่งคุยเลยในกลุ่มบ้าน ในหมู่บ้านที่ละสิบยี่สิบคน กินน้ำชากาแฟ กินข้าวยา ขนมนมปัง ที่พอจะมีเงินอยู่บ้าง กินกับพี่น้อง...”

2.4 นักวิชาการ ตำแหน่งสุดท้ายก่อนเข้าทำงานการเมือง นายก 2 ได้ทำงานเป็นนักวิชาการสังกัดศูนย์บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ ใกล้ๆ กับจังหวัดบ้านเกิด ทำหน้าที่หลักในการฝึกอบรมให้ความรู้กับชาวบ้าน สร้างกิจกรรมพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม และการบรรยายทางวิชาการเพื่อหาแนวทางในการจัดโครงการบริการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ถือเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง

“ก่อนเข้าทำงานการเมือง เป็นนักวิชาการ สังกัดศูนย์บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัย... ทำงานเกี่ยวกับการฝึกอบรมชาวบ้าน จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม สร้างกิจกรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน และการบรรยายทางวิชาการเพื่อจะได้หาแนวทางในการจัดโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน”

3. การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

นายก 2 ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท(ครั้งที่1) ในปี พ.ศ.2531-2534 ได้เข้าเรียนในคณะสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เนื่องจากมีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งในขณะที่เรียนปริญญาโทนั้น นายก 2 ได้เป็นผู้ช่วยนักวิจัยของอาจารย์ซึ่งทำหน้าที่ช่วยในเรื่องการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และช่วยประสานงานเกี่ยวกับการประชุม รวมถึงได้อาสาทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเพื่อนในรุ่น

“...ปี พ.ศ.2531-2534 ได้เข้าเรียนในคณะสิ่งแวดล้อม ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เพราะผมชอบเรื่องสิ่งแวดล้อม อยากจะหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา และทำงานแบบฟรีแลนซ์อยู่ปีครึ่ง ก็งานวิจัยบ้าง ก็เป็นผู้ช่วยนักวิจัยเวลาอาจารย์เขาไปเก็บข้อมูลก็ไปด้วย งานจัดประชุม...”

4. การสนับสนุนจากคู่สมรส

นายก 2 สมรสกับภรรยา ในปี พ.ศ.2537 โดยภรรยาประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจในองค์กรแห่งหนึ่ง ทั้งคู่มีบุตรร่วมกัน 2 คน โดยบุตรชายคนแรกกำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาในคณะสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ที่มหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่ง และบุตรคนที่ 2 เป็นบุตรสาว ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างไรก็ตามภรรยาและบุตรทั้งสองคนได้ย้ายมาอยู่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากกลัวความไม่ปลอดภัยในด้านการเมือง และภรรยาดูแลคุณแม่ที่เจ็บป่วยบ่อยครั้ง ดังนั้นนายก 2 จึงได้แยกกันอยู่ แต่ยังสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง ซึ่งภรรยาไม่ได้ห้ามปรามหรือขัดแย้งในการทำหน้าที่ของนายก 2 แต่อย่างใด รวมถึงยังให้การสนับสนุนด้านกำลังใจเพื่อให้นายก 2 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนต่อไป

“...ภรรยาอยู่ที่โน้น ก็ได้ให้กำลังใจ ก็แค่ให้กำลังใจ...ก็ผมกลับไปหาบ้านที่ กทม. ช่วงเสาร์-อาทิตย์ วันจันทร์ก็กลับมาทำงาน ตอนนี้ก็เหมือนกับเขาอยู่กรุงเทพฯ ผมอยู่ที่นี่ ลูกก็อยู่นั่น จริงๆ บางทีก็น้อยใจ แต่เราถือว่าทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม คิดในเชิงบวก ได้ประโยชน์กับคนมาก ถึงแม้เราจะเสียประโยชน์ของเราบางส่วน มันก็ยังดีได้ช่วยเหลือ มีความสุข แต่ก็สงสารพวกเด็กๆ ด้วย... เหมือนเราเข้ามาอยู่ตรงนี้แล้ว ก็อยากจะทำให้มันสุจริตเหมือนกัน มันเหมือนกับมันยังไม่ถึง ก็เคยชวนเขาลงมาแล้ว เขาไม่ค่อยสบายใจเรื่องความปลอดภัย เพราะว่าการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เขากลัวเรื่องมันเยอะ ประกอบกับตอนนั้นคุณแม่ แม่ยาย แก่กำลังอายุเยอะแล้วป่วยบ่อยไม่สบายบ่อยด้วย ก็เลยต้องดูแล...”

ในช่วงที่ 1.2 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดล่วงหน้า นายก 2 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ สถาบันการศึกษา และอาชีพนักพัฒนาและนักวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา นายก 2 ศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา เนื้อหาที่เรียนในภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้เรียนรู้ถึงความเป็นมา ปัญหา และแนวทางการแก้ไข และนายก 2 ยังได้เรียนรู้ในภาคปฏิบัติจากการได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน อันเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้มีความต้องการที่จะช่วยหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับชุมชน การศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางด้านสิ่งแวดล้อมทำให้ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติระหว่างที่เป็นผู้ช่วยนักวิจัยช่วยอาจารย์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา และ (2)อาชีพนักพัฒนาและนักวิชาการ ก่อนที่จะตัดสินใจทำงานการเมือง นายก 2 ทำงานในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการแก้ปัญหาสังคมมาโดยตลอด ทำให้ได้เรียนรู้ถึงปัญหาและมีประสบการณ์ตรงในการเขียนโครงการเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ที่สำคัญอย่างมากสำหรับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ และ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง

ในปี พ.ศ.2542 นายก 2 ได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลของตำบลบ้านเกิดเป็นครั้งแรก และได้รับการเลือกตั้ง พร้อมกับได้รับการยอมรับจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเป็น “นายกเทศมนตรี” ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพครั้งสำคัญในชีวิต แต่นายก 2 มีพื้นฐานในการทำงานทางด้านการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาชุมชนมาก่อน จึงสามารถนำทักษะและประสบการณ์จากการทำงานในอาชีพเดิมมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างมาก ในช่วง

ที่เข้าดำรงตำแหน่งใหม่ๆ นายก 2 ได้รับการถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 วิธีการหลัก คือ (1)การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และ(2)การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรก นายก 2 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนที่ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สถาบันให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ และบุคคลต้นแบบในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในช่วงหลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 2 ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 การศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 2 ได้ศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น เพิ่มเติม เพื่อนำมาความรู้มาใช้ในการทำงานบริหารท้องถิ่น การเรียนในหลักสูตรดังกล่าวทำให้นายก 2 ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีและได้รับประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารท้องถิ่นได้โดยตรง เช่น การเมืองการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น ภาวะผู้นำ การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ธรรมนูญ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้วยตนเอง ประกอบกับการฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนและวิทยากรผู้มีประสบการณ์ในสาขาวิชาต่างๆ การสัมมนา และการศึกษาดูงาน

“...ผมมาเรียนต่อปริญญาโท ใบที่ 2 ทางด้านรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น เพราะตรงกับงานที่ทำ ได้เรียนรู้ เช่น การเมืองการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น ภาวะผู้นำ การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ธรรมนูญ แนวคิดทฤษฎี กฎหมาย เป็นต้น การเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้วยตนเอง ฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนและวิทยากร การสัมมนา และการศึกษาดูงาน เข้าไปเรียนเพื่อที่จะได้รู้ว่าเอามาใช้กับองค์กรยังไง ผมให้เรียนหมด ผมก็ตามมาเรียนด้วย เพื่อที่จะดูว่าเขาสอนอะไรกันบ้าง แล้วทำไมเวลาถามหรือเวลาให้น้อง ๆ เขามาใช้สิ่งที่เรียนมามันผิด ๆ อยู่ ก็เลยอยากจะทำเอาวิชาความรู้ที่เราเรียนมา เชื่อมโยงกันดูกับการทำงาน คิดแค่นั้น ...”

1.2 สถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยเฉพาะ เมื่อนายก 2 เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้าอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการโครงการ หลักสูตรการบริหารงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการทำงานได้โดยตรง

“..เข้าอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการทำงานท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น เรามีหัวข้ออบรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผมก็จะไปเข้าอบรมแล้วก็อบรมเรื่องการวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการโครงการ...”

1.3 บุคคลต้นแบบในการทำงาน นายก 2 มีบุคคลที่เป็นต้นแบบในการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

1.3.1 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 โดยได้น้อมนำแนวคิดในการปฏิบัติงานและการบริหารมาใช้ในการทำงานและการบริหารองค์กร โดยเฉพาะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเรื่องการพัฒนาชนบทที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ มิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

“...แนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชัดเจน มันเป็นเหมือนกับตอนที่ผมไปเรียน... หรือตอนที่ผมทำงานของพัฒนาชนบทที่... เห็นชัดเลยว่าแนวคิดของในหลวงเป็นเรื่องที่ควรแก่การที่จะเอาไปเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมทุกมิติเลย ไม่ใช่จะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่เรื่องของความเป็นอยู่หรือเรื่องของทรัพยากร มันทุกเรื่องเลย ก็เลยคิดที่ว่าผมค่อนข้างที่จะได้แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง...”

1.3.2 พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ โดยเป็นแบบอย่างในเรื่องของความซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ ความเป็นสุภาพบุรุษ ไม่โลภ ไม่ลู่แก่อำนาจหรือข่มเหงผู้อื่น มาเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้นายก 2 ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นอิสระ มีความเต็มใจที่จะใช้ชีวิตแบบธรรมดา แม้มีตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นผู้มีอำนาจก็ตาม เน้นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

“...แล้วก็บุคคลที่ผมชื่นชมก็คือ พลเอกเปรม ในเรื่องของความซื่อสัตย์ ในเรื่องของความมัธยัสถ์ ในเรื่องของการเป็นสุภาพบุรุษ ความเป็นคนที่รู้จักขอบเขต ไม่โลภโมโหโหด ไม่ลู่แก่อำนาจ ไม่เป็นคนข่มเหงผู้อื่น จริงๆ แล้วผมอยากใช้ชีวิตแบบอิสระ ที่เขาเรียกว่าอิสระชนนั่นแหละ แต่ว่าไม่ให้ใครมารังแก

ไม่ให้ใครมาดูถูก แล้วในขณะเดียวกันถ้าเรามีโอกาสในการที่จะชดเชยหรือทำงานเพื่อส่วนรวม ก็เต็มใจ มันก็เลยทำให้เห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ไม่หิวหิวเลย ไม่เหมือนบางคนที่ไปลงทุนทำธุรกิจ ทำโน่นทำนี่...”

1.3.3 ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นต้นแบบในเรื่องการทำงานเรื่องการพูดหรือการนำเสนอ ผลงาน ที่มีการการถ่ายทอดเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งนายก 2 ได้ติดตามการทำงานของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและได้เห็นแบบอย่างในเรื่องดังกล่าว จึงได้นำมาเป็นแนวทางและพัฒนาในเรื่องการพูดและการนำเสนอผลงานของตนเอง

“...ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ...ในแง่ของการ present ในแง่ของการนำเสนอ หรือในแง่ของการที่ถ่ายทอดที่ถ่ายทอดเป็นเชิงระบบ ให้เห็นเวลาพูดอะไรมันมีแหล่งอ้างอิง ให้เห็นเวลาพูดอะไร...”

1.3.4 คุณปู่และบิดา ผู้ซึ่งให้การอบรมเลี้ยงดูและเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตให้กับนายก 2 มาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน หรือเรื่องเสียหายใดๆ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และดูแลประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นอย่างดี และเนื่องจากท่านทั้งสองดำรงตำแหน่งเป็นกำนันที่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้นายก 2 มีต้นทุนที่ดีในการทำงานการเมือง เพราะเห็นแก่คุณงามความดีที่คุณปู่และบิดาเคยทำไว้ในอดีต

“...มารับตำแหน่งที่นี่ต้องรับผิดชอบหมดในเรื่องของการบริการจัดการ ที่จริงถ้ามองย้อนกลับไปผมก็ได้ประสบการณ์หรือได้แนวคิดจากคุณปู่กับคุณพ่อด้วยส่วนหนึ่ง โดยที่เราไม่รู้ตัว มันเหมือนกับไม่ได้มาเป็นตัวกำหนดโดยบอกเราโดยตรง เอ่อ...อะไรอยู่ข้างหลังเรารู้สึกอย่างหนึ่ง มันเป็นการสร้างทุนทางสังคมอะไร โดยที่เราไม่รู้ตัว... ช่วงแรกสมัยแรกต้องต่อสู้ทางการเมืองทำหั่นกันสุดฤทธิ์ ใส่ร้ายป้ายสีเอาเรื่องไม่ดีเรื่องอะไรมา ผมโชคดีเพราะว่าทุนสังคมผมเคยทำไว้ตั้งแต่เด็กๆ คุณพ่อคุณปู่ก็เคยทำประโยชน์ให้กับพื้นที่มาตลอด คุณพ่อก็ไม่เคยเสียหายในเรื่องทุจริตเรื่องคอร์รัปชัน เพราะท่านเป็นคนซื่อสัตย์ ยอมจนเป็นกำนันจนๆ ไม่เคยคิดในเรื่องของที่จะกินเบียดหัวคิว มันก็เป็นทุนทางสังคม... พ่อกับปู่ก็เป็นไอ้ดอลผมเหมือนกัน ที่คิดว่าเขาทำงานเพื่อที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวมแล้วก็อุทิศตัวทำงานด้วยหัวใจมากกว่าการทำงานด้วยการใช้สตางค์ ทำงานด้วยความใส ในโอกาสที่แกมี หรือโอกาสที่แกพอช่วยเหลือได้ ซึ่งมันทำให้เราซึมซับมาเรื่อย ถ้ามองในเรื่องของการให้หรือมองในเรื่องของการเสียสละ ก็จะได้แง่คิดของพ่อ ผมถึงไม่รวยซักทีใครมาขออะไรให้ได้ให้หมด...”

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระยะเริ่มต้น นายก 2 ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการศึกษาจากหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในการบริหารงานท้องถิ่น

“..ช่วงแรก ศึกษาเรื่องกฎหมายต่างๆ ก็ใช้กระบวนการอ่านเอา เปิดเอา เรียนรู้เอา ค้นคว้าเอา โดยเฉพาะเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ก็ต้องอ่าน ต้องศึกษา...”

ในช่วงที่ 2.1 สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อ นายก 2 เริ่มต้นทำงานในตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทนสำคัญ คือ สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ และบุคคลต้นแบบในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา ภายหลังจากที่นายก 2 เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำความรู้มาใช้ในการทำงานได้โดยตรง (2)สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ นายก 2 ได้เข้าอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน และ(3)บุคคลต้นแบบในการทำงาน นายก 2 มีบุคคลต้นแบบในการทำงานที่สำคัญคือ (3.1)พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้น้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในการทำงาน (3.2)ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ได้นำแบบอย่างเรื่องการพูดหรือการนำเสนอผลงาน ที่มีการถ่ายทอดเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ มาใช้ในการนำเสนอผลงาน (3.3)คุณปู่และบิดาซึ่งเป็นอดีตกำนัน ได้นำแบบอย่างการทำงานโดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน หรือเรื่องเสียหายใดๆ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และดูแลประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นอย่างดี มาเป็นแนวทางในการทำงาน นอกจากนี้ นายก 2 ยังทำการศึกษาด้วยตนเองเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดจากตัวแทนต่างๆ และการศึกษาด้วยตนเอง ดังกล่าวทำให้นายก 2 ได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไประยะหนึ่งแล้ว นายก 2 ได้เรียนรู้ระบบการทำงาน ได้พบปัญหา อุปสรรคต่างๆ จึงได้นำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับมาในช่วงก่อน มาปรับใช้ในการทำงานด้วยการพยายามหาวิธีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเพื่อปรับปรุงการทำงานต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเมื่อทำงานไประยะหนึ่งแล้ว นายก 2 ได้เรียนรู้และเข้าใจว่าการทำงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจาก

บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มการเมืองที่เป็นฝ่ายตรงข้ามอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งในช่วงนี้นายก 2 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงาน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น นายก 2 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส นายก 2 ใช้วิธีการเปิดเผยข้อมูลโครงการพัฒนาและงบประมาณที่ใช้ให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบอย่างละเอียดเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจว่ามีการจัดสรรงบประมาณอย่างไร

“...เวลาทำโครงการ ผมเปิดเผยหมดเลย แล้วก็บอกตัวเลขหมดเลย ชี้ให้เห็นเลยว่าเงินของเราอยู่ที่ไหน แล้วใช้ตรงไหน... อย่างท้องถิ่นอื่นๆ เขาไม่บอกงบประมาณให้ชาวบ้านรู้เรื่องนี้ แต่ผมบอกหมด เพราะถ้าไม่บอกเราทำงานยาก ถ้าบอกเราทำงานง่าย เพราะเขารู้แล้วอะไรเท่าไร เเปิดเผยเลย ในสมัยแรกซึ่งถือว่าเป็นเหมือนกับการให้ชาวบ้านรู้จักเรา แล้วเราก็ได้รู้จักกลไกสะท้อนกับอีกด้าน โอกาสของการที่จะมาตั้งข้อสังเกต ตั้งแง่เราเชื่อว่ามันยาก เพราะเขารู้แล้วเขาเห็นแล้ว กับการที่เขาไม่เห็นรู้เพียงแค่ว่าจะกระคายจะมีแววจนมาร์คในใจ ใ้ฉันเป็นอย่างนั้นแน่นอนของเราไปเที่ยวอธิบายภายหลังมันก็ไม่ใช้เรื่อง...”

1.2 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารงานภายในท้องถิ่น นายก 2 ได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าจะเป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่อยู่ฝ่ายเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ซักถาม แสดงความคิดเห็นได้โต้แย้งได้อย่างเป็นอิสระ ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นจากทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี โดยนายก 2 ได้เริ่มปรับเปลี่ยนแนวคิดและแนวปฏิบัติของประชาชนในท้องถิ่น ให้ออกมาพร้อมกันแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น จากเดิมที่กระบวนการนี้เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะทำหน้าที่ทั้งคิดและลงมือปฏิบัติโดยไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นและไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมากเพราะเป็นเรื่องที่ประชาชนในท้องถิ่นไม่เคยทำมาก่อน แต่นายก 2 ก็พยายามสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวย ให้ความรู้ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างไร นอกจากนี้นายก 2 มีการรับรู้ว่ามีท้องถิ่นมีการแบ่งขั้วทางการเมือง ว่าแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ให้การสนับสนุน และกลุ่มที่ไม่ให้การสนับสนุน ทำให้การทำงานมีอุปสรรค นายก 2 จึงพยายามดึงกลุ่มที่ไม่ให้การสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

“...ในฐานะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น มันก็ต้องดูสามร้อยหกสิบอยู่แล้ว ถูกมั๊ยครับ ไม่ว่าจะดูทางด้านในแง่ของนิติบัญญัติ ดูทางด้านในแง่ของนโยบาย แล้วก็ดูในแง่ของการจัดการคนภายใน ทั้งสามส่วน ถือว่าเราสามารถสร้างสมดุลในการขับเคลื่อนได้ ในเรื่องโครงการแผนงานกิจกรรม ในเรื่องงบประมาณ ก็เปิดให้คนหรือสมาชิกสภาสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ได้ได้ตลอด ถึงแม้จะเป็นทีมเดียวกันก็ตาม สามารถที่จะสะท้อน อันนี้ตัวอย่างนี้ ไม่ตัวอย่างนี้ อันไหนควร อันไหนไม่ควร ไม่ถึงกับต้องบล็อกโหวตไว้... ตอนแรกยากหน่อย เพราะว่าเขาไม่เคยชิน ไม่เคยที่จะพูด ไม่เคยที่จะแสดงความคิดเห็น ในปีแรก 42, 43, 44, 45 ในสมัยแรกเลย ยากมากที่จะ convince ให้เขาแสดงออก เขาบอกว่าเป็นเรื่องของคุณ คุณก็ไปชี้ เลิกไปแล้วไม่เกี่ยว มาให้เราคิดอะไรมากมายอย่างนี้ไหม้ย แต่ตอนหลังเราพยายามที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ถ้าไม่คิดร่วมโอกาสมันเป็นของใคร แล้วมันก็เท่ากับเจ้าหน้าที่ทำ ถามว่าได้มั๊ย ได้สบายมาก ไม่ได้ยาก ได้แต่สิ่งที่อยากได้ แต่เราอยากได้ความคิดคน... การเรียนรู้งานของผม ผมใช้หลักการการบริหารองค์กร ในฐานะที่ประสบการณ์จากที่ผมเป็นผู้อำนวยการศูนย์แล้วก็เอามาบริหารภายในองค์กรภายในเทศบาล ส่วนเรื่องของชุมชน ก็เอาประสบการณ์จากการที่ทำงานในชุมชน เราทำงานก็ต้องลงพื้นที่ ที่ต้องลงไปพบกับชุมชน ตั้งกรรมการชุมชนไปจัดระบบการทำงานในลักษณะของชุมชน เพราะว่าเทศบาลมันบริหารแบบไม่ใช่หมู่บ้าน มันบริหารแบบชุมชน ซึ่งตอนนั้นคนก็ยังงง ๆ คนก็ยังไม่ชินกับเขตเทศบาล...เราก็ต้องไปสร้างเหมือนกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมแนวใหม่ ก็ได้เห็นว่าจริง ๆ แล้ว ถ้าทำในรูปของตัวแทนมันอาจจะไม่นั้น ต้องทำในรูปของคณะกรรมการระดับพื้นที่ หัวคะแนนอะไรไม่ใช่แล้ว ตอนนี้ต้องกรรมการชุมชนที่เป็นตัวแทน... และอีกอย่างท้องถิ่นมันถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มถือเขา กับกลุ่มที่ถือเราในเทศบาล เลยทำให้มีความรู้สึกที่เราทำให้เกิดความแตกแยกหรือเปล่า ผมคิดเองนะ...แล้วมันทำให้เกิดแรงเสียดทานเกือบจะทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลาจะลงไปชุมชนก็ให้เด็กวัยรุ่นมาเที่ยวแซว เวลาเราคิดโครงการอะไร ก็พยายามบอกว่าไม่โปร่งใส ทั้งๆ ที่เราก็มผ่านกระบวนการ แต่ก็ทุกอย่างผ่านไปด้วยดี...”

1.2 ใช้วิธีการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งสมัยแรกนายก 2 ใช้วิธีการบริหารงานด้วยความเสมอภาค โดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่ให้การสนับสนุนตนเอง แสดงให้เห็นได้จากการพิจารณาอนุมัติโครงการต่างๆ นายก 2 จะพิจารณาจากเนื้อหา รายละเอียดของโครงการ ไม่ได้เลือกว่าโครงการใดเป็นของใคร เป็นฝ่ายตนเองหรือไม่ แม้ว่ากลุ่มผู้ให้การสนับสนุนหรือทีมหัวคะแนนจะคัดค้าน แต่นายก 2 ก็ยังคงยืนยันที่จะปฏิบัติต่อทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคกัน และพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติของฝ่ายตรงข้ามให้เข้าใจการบริหารงานของตนเอง

“...สมัยแรกก็เริ่มพอจะเห็นแล้ว ผมไม่เลือกที่รักมักที่ชังเวลาพิจารณาโครงการ จะทำโครงการ ทำให้หมด ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ที่ขนาดไม่เลือกเราเลยนะ ตอนที่พิจารณาโครงการทีมหัวคะแนนบอกว่า

จะให้ไปได้ตรงนั้นมันไม่เลือกเรา ผมบอกไม่ได้หรอก มันก็ถือว่าเป็นคนบ้านเราเหมือนกัน คล้ายๆ กับเปลี่ยนทัศนคติไม่ดีกับเราให้เข้าใจเรา ผมก็หาเสียงในแบบของผม แล้วก็โชว์ผลงานให้เห็น...”

2. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร

นายก 2 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ มุ่งพัฒนาข้าราชการบรรจุใหม่และข้าราชการที่บรรจุมาก่อนแล้วให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มาใช้บริการได้อย่างมีคุณภาพ โดย นายก 2 ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ด้านวิชาการมาใช้ในการทำงาน จึงได้สนับสนุนให้บุคลากรระดับผู้อำนวยการกองไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทเพื่อให้สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร

“...ผมก็เลยให้น้อง ๆ ที่เป็น ผอ.กอง แล้วก็ที่เป็นสมาชิกสภาไปเข้าไปเรียนก่อน เข้าไปเรียนเพื่อที่จะได้รู้ว่าเอามาใช้กับองค์กรยังไง ผมให้เรียนหมด ก็เลยอยากจะเอาวิชาความรู้ที่เราเรียนมา เชื่อมโยงกันดูกับการทำงาน คิดแค่นั้น...”

ในช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เกิดขึ้นเมื่อนายก 2 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานทำให้ต้องปรับตัวและปรับแนวทางการทำงาน โดยนายก 2 มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว 2 ด้าน ดังนี้ (1)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้ (1.1)ใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย (1.2)ใช้วิธีการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค ด้วยการพิจารณาอนุมัติโครงการต่างๆ จากเนื้อหารายละเอียดของโครงการ ไม่ได้เลือกว่าโครงการใดเป็นของใคร เป็นฝ่ายตนเองหรือไม่ และ(2)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยมุ่งพัฒนาข้าราชการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการอย่างมีคุณภาพ เมื่อนายก 2 ผ่านช่วงนี้ไปทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และเป็นผลต่อเนื่องไปถึงช่วงที่ 2.3 คือวิธีการพัฒนาการทำงานที่เป็นเลิศ

ช่วงที่ 2.3 แนวทางการทำงานที่มีความเป็นเลิศ ภายหลังจากที่นายก 2 ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนต่างๆ และได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานส่งผลทำให้ได้วิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายหลังการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นายก 2 ได้เรียนรู้ว่าการทำงานที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและการทำงานด้วยความโปร่งใสเป็นแนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นในการบริหารงานนายก 2 จึงได้สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อโครงการ การวางแผน และการดำเนินโครงการ และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ทั้งผู้ที่อยู่ฝ่ายเดียวกันและฝ่ายตรงข้ามซึ่งจะทำให้ได้รับข้อมูลครบทุกด้าน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง รวมถึงมีการเปิดเผยข้อมูลให้ทุกฝ่ายได้รับรู้โดยละเอียด และมีการเปิดโอกาสให้สภามณฑลเข้าตรวจสอบโครงการและงบประมาณได้ รวมถึงสามารถแสดงความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการทำงานของนายก 2 ได้อย่างเปิดเผย โดยนายก 2 ได้ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้มีความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน โครงการอาสาสมัครดูแลสุขภาพ โครงการอาสาสมัครดูแลคนพิการ โครงการเกษตรปลอดภัย โครงการจัดการขยะ เป็นต้น

“...ผมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกกระบวนการตั้งแต่คิดหัวข้อที่จะพัฒนา วางแผน เขียนโครงการ ดำเนินโครงการ แรกๆ เขาก็ไม่ค่อยเคย ก็ให้ความรู้เขา ต่อมาเขาก็เข้าใจ แล้วก็ทำได้ และในเรื่องงบประมาณ ก็เปิดให้คนหรือสมาชิกสภาสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ดีได้ตลอด ถึงแม้จะเป็นทีมเดียวกันก็ตาม สามารถที่จะสะท้อน อันนี้ดีอย่างนี้ ไม่ดีอย่างนี้ อันไหนควร อันไหนไม่ควร ไม่ถึงกับต้องบล็อกโหวตไว้... เป็นการเปิดพื้นที่สร้างความโปร่งใสให้เห็นเรื่องของการบริหารงาน มีปลัดท่านหนึ่งเขาเพิ่งเปลี่ยนเข้ามาใหม่ เห็นเรายุ่งกันในสภาเถียงกัน ก็ตกใจ ไหนบอกว่าเป็นทีมเดียวกัน ทำไมเอาเป็นเอาตาย เขาไม่เคยเจอ เขากลับจะทะเลาะกัน จริง ๆ ไม่ใช่ เราต้องการให้เห็น มันเป็นเหมือนกับเปิดพื้นที่ เปิดโอกาสทางความคิดเพื่อที่จะให้ได้ข้อสรุปที่ดีกว่า เพราะบางทีข้อเสนอญัตติของฝ่ายบริหารมันไม่ใช่ว่า 100% มันอาจจะมียางบางอย่างที่ยึดพลาด โอกาสตรงนี้จะได้พัฒนาตัวโครงการไปด้วย...”

2. การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค เมื่อได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 2 กำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน พัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการดูแลทุกข์ สุขของประชาชนอย่างใกล้ชิดเหมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลามในเรื่องของการทำบุญคือการทำให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง โดยไม่ใช้เงินเป็นตัวนำหรือเป็นปัจจัยที่จะทำให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมือง และให้การดูแลประชาชนอย่างเสมอภาคกันไม่แบ่งแยกว่าใครเป็นฝ่ายเดียวกันหรือใครเป็นฝ่ายตรงข้าม

“...อาจจะเป็นเพราะว่า หนึ่งการทำงานเชิงระบบ แล้วก็การเอานโยบายเป็นตัวนำในการหาเสียง หรือตัวนำ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนแล้วก็ผลงานที่มันเกิดขึ้น... การช่วยเหลือเพื่อที่จะให้เขาช่วยเหลือตัวเองได้เป็นหลักการโดยทั่วไปของศาสนา ก็คือเรื่องของการทำบุญ เพื่อให้คนพ้นจากความทุกข์ อยู่อย่างสะดวกสบาย มีความเป็นอยู่ที่ปกติสุขที่คนทั่วไปมีสิทธิ์ที่จะได้รับ หรือควรที่จะได้รับตามศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์หรือตามคุณลักษณะที่เขาปฏิสนธิมาแล้วก่อร่างสร้างตัวเหมือนคนแล้วนี่ก็ต้องได้รับอะไรที่เป็นเบสิค นี่ ถ้าเราสามารถที่จะเป็นตัวหนึ่งพัฒนาโลกต่างๆ ที่เรามีโอกาสอยู่ คนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเรามี ความสุข นั่นคือสิ่งที่มุ่งหวัง แต่ก็เรียนอาจารย์นะว่าไม่เอาเงินนำแน่นอน เป็นตายร้ายดียังไงก็ไม่ เพราะว่าหนึ่ง เราไม่มีเงิน สองถือว่าไม่ใช่เส้นทางเดินของพวกเรา ของผมที่จะต้องทำอย่างนั้น ถึงแม้ว่าจะไปหยอຍืมหรือไป ให้นายทุนมาหนุนหลัง เพื่อที่จะเอาเงินมาใช้เพื่อการเลือกตั้งแล้วถอนทุนคืนแสดงว่าเดินผิดทาง ถ้าเดินอย่าง นั้น สู้ถอยออกมาดีกว่า อย่าเข้าไป...”

ในช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ หลังจากผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการ ปรับตัวแล้ว ทำให้ นายก 2 ปรับวิธีการการทำงานและแนวทางการบริหารงานเพื่อให้พัฒนาองค์กรให้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2 ด้าน คือ การทำงานที่มุ่งเน้นความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค โดยมี รายละเอียดดังนี้ (1)การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมประชาชน โดยสนับสนุนและเปิด โอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ งบประมาณและข้อมูลอื่นๆ ให้ประชาชนรับทราบ และ(2)การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค นายก 2 มุ่งเน้นการดูแลประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้มีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเท่าเทียมกันมาตลอด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในอาชีพ การทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นงานที่ ค่อนข้างยาก เพราะต้องมึบทบาททั้งในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดูแลทุกข์สุขของประชาชน ในท้องถิ่น รวมถึงต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่นหลายแห่งด้วยกัน ทั้งหน่วยงานระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ซึ่งการทำที่ ค่อนข้างยากนี้ ซึ่งการทำงานที่ค่อนข้างยาก เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งแล้วมีความรู้สึกมั่นคงใน การดำรงตำแหน่งของตนเอง ดังนี้

1. มีความภาคภูมิใจในตนเอง นายก 2 ได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมาหลายสมัย เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 2 เข้ามาตลอด โดยไม่เคยสอบตก เป็นเพราะนายก 2 ทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า

มากขึ้น สิ่งที่ทำให้นายก 2 เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เช่น เรื่องการสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น การทำงานแบบโปร่งใส เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม และการสร้างเครือข่าย เป็นต้น

“...งานที่ภูมิใจมากที่สุด ก็เรื่องของกระบวนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม เรื่องการสร้างเครือข่าย คือจะเห็นเลยว่าเราสามารถที่จะเปิดพื้นที่ให้เขาเห็นว่าท้องถิ่นที่โปร่งใสมันมี ท้องถิ่นทำอะไรเขารู้ เรื่องงบประมาณเขารู้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ภาคภูมิใจ”

2. การได้ทำงานที่ตนเองรักและผูกพันกับงานที่ทำ เนื่องจากนายก 2 เกิดและเติบโตในครอบครัวของนักการเมืองท้องถิ่นมีคุณปู่และบิดาดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน ได้เห็นแบบอย่างการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและช่วยเหลือสังคมจากคุณปู่และบิดามาตลอด อีกทั้งยังมีโอกาสได้ช่วยงานของบิดาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก และเมื่อทำงานก็ทำงานในงานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นอาสาสมัคร การเป็นนักพัฒนาชุมชน มาตลอด จึงกล่าวได้ว่า งานพัฒนาท้องถิ่นเป็นงานที่อยู่ในสายเลือดของนายก 2 เมื่อได้มาดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม และเป็นงานที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นจึงถือเป็นการได้ทำงานที่รักและตรงกับอุปนิสัยของตนเอง ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่หนักแต่ก็ทำให้มีความสุขได้

นายก 2 มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป เพราะมีเป้าหมายสูงสุดในการทำงานการเมืองคือ การทำให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าตั้งแต่นายก 2 ได้รับการเลือกเข้ามาจะพยายามพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ จนสามารถเปลี่ยนแปลงให้ชุมชนนี้เป็นชุมชนแบบ Active จากเดิมที่เป็นชุมชนแบบ Passive แต่ก็ยังไม่ถึงเป้าหมายสูงสุดที่คาดหวังไว้ จึงเป็นความท้าทายที่นายก 2 ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะทำให้สำเร็จ เนื่องจากมีความรู้สึกผูกพันกับงานพัฒนาท้องถิ่นแห่งนี้และมีความต้องการที่จะทำให้ท้องถิ่นพัฒนาอย่างยั่งยืน

“...ดูแล้วสารพัดเรื่อง แต่ก็มีความสุขนะ ถือว่าการได้ช่วยคนอื่น เราก็ได้สบายใจ เห็นคนอื่นมีความสุข... มันก็เป็นส่วนหนึ่งเหมือนเราทำบุญเหมือนกันนะ กุศลมันก็ไม่ได้เกิดในชาตินี้ ไม่ได้เกิดตอนนี้ มันไม่ได้เกิดกับเราโดยตรง แต่ก็อาจเกิดกับลูกหลานหรือว่าเกิดกับสังคม นี่ก็ถึงเรื่องของการทำงาน ซึ่งอิสลามก็เหมือนกัน เป็นการช่วยเหลือเจือจูลสังคมก็คือการทำงาน... บางครั้งก็เคยคิดนะ บางครั้ง ทำไมต้องเป็นเราด้วย แทนที่เราจะอยู่กับลูกกับเมียสบายกว่า จริง ๆ คิดแบบนี้ บางทีถ้าเรามาทำหน้าที่ตรงนี้แล้วแล้วเรายู่ ๆ ถอยไป ในเมื่อยังไม่ถึงฝั่ง มันเหมือนกับไม่ได้พิสูจน์ฝีมือ.. ..แต่เราก็ภูมิใจที่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นจากเดิม จากเดิมที่ต่างคนต่างอยู่ แล้วก็ไม่เป็นธุระปะป้ง ทุกเรื่องเป็นเรื่องของทางเราจะจัดการเป็นสังคมแบบ Passive แต่ตอนนี้เป็นสังคมแบบ Active เราสบายใจแล้วนอนตายตาหลับแล้ว ได้ยกระดับการเปลี่ยนแปลงของสังคม...

เรื่องที่ยังอยากทำก็มีเยอะเลย โดยเฉพาะผมชอบเอาโจทย์ใหญ่ที่เราตั้งไว้ ที่เป็นวิสัยทัศน์เศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงวิถีชุมชน คนเป็นศูนย์กลาง ทั้ง 3 สิ่งนี้มันยังไม่เป๊ะเลยสักอย่าง มันแค่ขยับแต่ยังไม่ชัด มันยังไม่คลิ๊ก มันยังไม่ถึง...”

ในช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายหลังจากที่นายก 2 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาติดต่อกันยาวนานถึง 3 สมัย โดยไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง ทำให้นายก 2 มีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)ความภาคภูมิใจในใจตนเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 2 เข้ามาตลอดโดยไม่เคยสอบตก และช่วงที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้น นายก 2 ทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และ(2)การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ เนื่องจากนายก 2 ได้ทำงานที่ตรงกับอุปนิสัยของตนเอง คือ งานบริการ ที่คอยดูแล แก้ปัญหาช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น และเมื่อดำรงตำแหน่งนี้มาอย่างยาวนานทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำและผูกพันกับประชาชนในท้องถิ่นแห่งนี้

สรุปผลการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 3

การนำเสนอสรุปผลการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 3 ผู้วิจัยใช้นามสมมุติของกรณีศึกษารายที่ 3 ว่า “นายก 3” การนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา และส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1.1 ประวัติย่อ

นายก 3 เกิดปี พ.ศ.2510 ได้อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูด้วยตนเอง โดยครอบครัวมีกิจการที่เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน บ้านจัดสรร และรับเหมาก่อสร้าง นายก 3 เป็นบุตรคนที่ 3 ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 5 คน ในเวลาต่อมานายก 3 ได้สมรสกับภรรยาและมีบุตรธิดาร่วมกันทั้งสิ้น 5 คน ทั้งนี้ นายก 3 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และในเวลาต่อมา ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

ในปี พ.ศ.2542 ได้รับการเลือกตั้งและได้รับการยอมรับจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเป็น “นายกเทศมนตรี” และได้ดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2562)

1.2 การตัดสินใจทำงานการเมือง

นายก 3 ได้เริ่มสนใจงานทางการเมืองและติดตามข่าวสารการเมืองตั้งแต่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จนกระทั่งเมื่อเรียนจบและกลับมาช่วยบริหารธุรกิจของครอบครัว ก็ได้รับการเชิญชวนให้ทำงาน

การเมืองท้องถิ่น เนื่องจากบิดาเป็นที่รู้จักและให้ความเคารพนับถือจากนักการเมืองและประชาชนในจังหวัดนายก 3 จึงได้ปรึกษากับบิดา และบิดาก็เห็นชอบและให้การสนับสนุนทำให้ตัดสินใจเข้าทำงานการเมืองและลงสมัครรับเลือกตั้ง นายก 3 ตัดสินใจทำงานการเมืองท้องถิ่นกับกลุ่มการเมืองกลุ่มหนึ่ง เพราะ(1)นโยบายของกลุ่มที่สังกัดที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกัน นายก 3 ได้เข้าทำงานการเมือง โดยเป็นสมาชิกในกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกลุ่มหนึ่ง โดยมีลักษณะที่โดดเด่นในเรื่องของความมุ่งมั่นและความเด็ดขาดในการทำงาน คือมีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และต้องการสมาชิกที่เป็นคนทำงานจริง หากไม่ทำงานหรือไม่มีความรับผิดชอบ ก็อาจมีการเชิญออกจากกลุ่ม ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่บิดาได้เป็นสมาชิกอยู่ โดยหัวหน้ากลุ่มได้ชักชวนผ่านทางบิดา และนายก 3 ชื่นชอบในการทำงานของกลุ่มนี้ จึงตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก และ(2)นโยบายของกลุ่มการเมืองที่สังกัดมีข้อตกลงกันว่าต้องมุ่งมั่นทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง ก่อนที่ นายก 3 จะตัดสินใจเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้นได้สร้างข้อตกลงว่าการทำงานการเมืองนี้เป็นไปเพื่อช่วยเหลือประชาชน ยอมรับการทำงานหนัก ไม่ยึดถือตำแหน่ง มุ่งเน้นการทำงานให้ประชาชนได้รับรู้ เชื่อใจ จนเกิดเป็นความไว้วางใจ และเลือกเข้าไปทำงาน ซึ่งในช่วงที่นายก 3 ตัดสินใจที่จะทำงานการเมืองนั้นถือว่าเป็นช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมืองสูง จึงต้องใช้ผลงานเป็นหลักในการสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน

หลังจากการตัดสินใจครั้งนั้น ในปี พ.ศ. 2533 นายก 3 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น “เทศมนตรี” ครั้งแรก และได้รับการเลือกตั้ง เหตุผลหลักที่ทำให้ได้รับการเลือกตั้งเนื่องจากนายก 3 เป็นคนพื้นที่ และสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน ประกอบกับมาจากครอบครัวที่คนในจังหวัดให้การยอมรับว่าเป็นครอบครัวที่ไม่เอาเปรียบผู้อื่นมาตั้งแต่รุ่นบิดา ทำให้นายก 3 ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่และได้รับการเลือกตั้งตั้งแต่ลงสมัครครั้งแรก เมื่อได้รับการเลือกตั้ง นายก 3 ก็หยุดพักการทำงานบริหารกิจการของครอบครัว แล้วมาทำงานการเมืองอย่างเต็มที่

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงที่ 1 จะนำเสนอการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า มีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่แรกเกิดศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบทของครอบครัว

นายก 3 อาศัยอยู่กับบิดามารดาและพี่น้องทุกคนตั้งแต่วัยเด็ก และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาเป็นหลัก โดยอาศัยอยู่ในบ้านที่มีลักษณะเป็นห้องแถวติดกันในย่านตลาดสด

“...สมัยก่อนก็อยู่เป็นบ้านเป็นห้องแถวอยู่ในเมือง แล้วก็ย้ายมาอยู่เป็นบ้านพัก แล้วก็ขายบ้านตึกแถวก็อยู่เป็นครอบครัว มีพี่ชายกับผม ก็อยู่คนละหลังในพื้นที่แปลงเดียวกัน...”

1.1 การศึกษา การประกอบอาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

บิดาของ นายก 3 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง รวมถึงได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานหอการค้า และประธานนิคมอุตสาหกรรมของจังหวัดบ้านเกิด และดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมพ่อค้าเงิน ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน ทำหน้าที่ดูแลครอบครัวและอบรมเลี้ยงดูบุตรทุกคน ควบคู่ไปกับการเป็นช่างทำผม มีเปิดร้านเสริมสวยในตัวเมืองจังหวัดบ้านเกิด ซึ่งการที่มารดาเปิดร้านเสริมสวยนี้ทำให้เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวของนายก 3 ได้พบปะกับผู้คนที่หลากหลายที่มาเสริมสวยที่ร้าน ทั้งภรรยาของผู้ว่าราชการจังหวัด ภรรยาของผู้พิพากษา ภรรยาของตำรวจ ครอบครัวของนายก 3 ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับดีเพราะบิดาเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการทำธุรกิจ และเนื่องจากบิดาของนายก 3 เคยมีฐานะยากจนมาก่อนจึงมีความเมตตาต่อคนยากจน และให้การช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้ยากไร้ทุกครั้งที่มีโอกาส จนทำให้ได้รับการยอมรับจากคนในจังหวัดในเรื่องของความมีน้ำใจชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ซึ่งนายก 3 ได้เห็นแบบอย่างในเรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นของบิดามาตั้งแต่วัยเด็ก

“...คุณพ่อ จบแค่ประถม... พ่อก็รับเหมาก่อสร้าง ตอนช่วงนั้นอยู่ เป็นประธานหอการค้า แล้วก็ประธานนิคมอุตสาหกรรมจังหวัด... ในขณะนั้น แล้วก็ไปเป็นนายกสมาคมพ่อค้าเงิน... คุณแม่ เป็นแม่บ้านสมัยตอนแม่ทำก็เปิดเป็นร้านเสริมสวย เป็นร้านเสริมสวยชื่อดังอยู่ในจังหวัด.... ตอนนั้น แม่ก็เล่าให้ฟังก็เป็นความโชคดีเหมือนกันเพราะเสริมสวยสมัยก่อนคนไม่ได้เปิดเยอะแยะอะไรขนาดนี้ ต้องไปเรียนอยู่กรุงเทพฯ ก็เป็นนักเสริมสวยมาเปิดร้านเสริมสวย ก็เสริมสวยสมัยก่อนไม่ได้เปิดเยอะแยะขนาดนี้ ก็เปิดร้านเสริมสวย ก็ถือว่าเป็นช่องทางหนึ่งในการที่รู้จักคน สมัยก่อนก็คุณนาย คุณนายผู้พิพากษา คุณนายตำรวจ คุณนายผู้ว่า ก็ต้องไปทำผมไง ก็รู้จักคนนั้นคนนี้ ก็ทำผมไปก็รู้จักกัน ก็แนะนำกันไปก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่รู้จัก แล้วก็แม่ก็เป็นคนดูแลลูกๆทุกคน... พ่อคุณแม่มีฐานะก็จะชอบช่วยเหลือคน ก็ทำบุญ ทำการกุศลช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะว่าแม่ก็เป็นคนยากจนมาก่อนนะครับ พอมีโอกาส มีฐานะ ก็เห็นใครคนยากคนจน ก็จะไปช่วยแจก

ช่วยเงินบ้านสิ่งของอะไรบ้างก็เป็นคนที่ยอมรับของคน....ในสังคมขณะที่ท่านอยู่ ก็ถือว่าเป็นคนคนหนึ่ง ที่ทุกคนยอมรับในเรื่องของความช่วยเหลือ...”

1.2 ลักษณะนิสัย และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

บิดาของนายก 3 เป็นผู้ที่ชอบการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม แม้จังหวัดที่ใช้ชีวิตอยู่นั้นจะไม่ใช้บ้านเกิดของตนเองก็ตาม แต่บิดาก็ได้ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถที่ตนเองมี เช่น การสร้างบ้านให้กับผู้ที่เดือดร้อน ยกหนี้ให้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ให้อภัยผู้อื่นเสมอ โดยไม่โกรธแค้น อาฆาตผู้อื่น แม้จะเคยมีปัญหาในการทำธุรกิจแต่บิดาก็ให้อภัย ทำให้นายก 3 มีความเห็นว่าบิดาเป็นคนที่มองโลกในแง่ดีและได้เห็นแบบอย่างความคิดและพฤติกรรมของบิดามาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก แต่ในครอบครัวบิดาจะดุและเข้มงวดกับบุตร

ส่วนมารดาของนายก 3 เป็นแม่บ้านที่ดูแลลูกๆ ด้วยตนเอง ไปควบคู่กับการเปิดร้านเสริมสวยของตนเอง โดยมารดาเป็นคนใจดี ตามใจลูก และไม่เคยตีลูก ซึ่งนายก 3 มีความใกล้ชิดกับบิดามารดา ไม่มีปัญหาความขัดแย้งกับบิดามารดา และเมื่อนายก 3 มีปัญหาใดๆ ก็มักจะปรึกษากับบิดามารดาอยู่เสมอ ครอบครัวของนายก 3 ถือเป็นครอบครัวที่อบอุ่น สมาชิกในครอบครัวมีความรักและสามัคคีกันเป็นอย่างดี

“พ่อเป็นคนช่วยเหลือสังคมแล้วก็ออกงานสังคม แก่เป็นคนพื้นเพไม่ใช่คนที่จังหวัดนี้เป็นคนจังหวัดอื่น แต่ย้ายมาสร้างรากฐานอยู่ที่จังหวัด...พ่อจะช่วยเหลือคนเยอะแยะ เยอะมากๆ สร้างบ้านให้เขาก็มีคนที่เคยช่วยเหลือด้านธุรกิจแล้วก็เกลียดชังแก แล้วก็เกล้งหรือว่าเกล้งด้านธุรกิจบ้างเพราะแกติดต่อกับราชการ พอเวลาแกแก้ปัญหาได้ แก่ก็ยังคิดอยู่เสมอว่าคนที่เกล้งเรา ทำให้เราโต ทำให้เรารู้จักคนนั้นคนนี้กว้างขึ้นกว่าเดิมอีก แต่พอเวลาย้อนกลับ พอเวลาเขาเกษียณแล้วแกก็ไปช่วยดูแลเขา ยกตัวอย่างสมัยก่อน เรื่องที่ยืมเงินแล้ว เอาที่มาแลก สุดท้ายเขามาขอที่คืนแกก็ให้ไปเฉยๆ ก็ไม่ได้เอาเงินคืน ทั้งๆ ที่เคยเกล้งทางธุรกิจมาบ้าง ก็พยายามคิดอยู่เสมอว่า ทุกคนมีเรื่องที่มาที่ไป จนทำให้เรามาอยู่ปัจจุบัน มันไม่ใช่เรื่องที่จะไปเกลียดชังกันหรืออะไรน่าจะเป็นคนที่ยอมรับคน อโหสิให้ อะไรอย่างนี้ คล้ายๆ สไตลอย่างนั้น... พ่อจะเป็นคนคิดเชิงบวกครับ จนบางคนว่าแกแบกโลกไว้อยู่คนเดียวอะไรอย่างนี้ ทั้งพี่ทั้งน้องทั้งคนอื่น ใครไม่รู้จำก็ช่วยหมด ก็เป็นที่นับหน้าถือตา แต่ในครอบครัวก็จะเป็นคนดู แต่ว่าถ้าเกิดอยู่กับคนอื่นก็เป็นเรื่องปกติ... คุณแม่ไม่ค่อยสอนจะเป็นคนตามใจ คำสอนแม่นี้ไม่ค่อย แต่ว่าแม่เป็นคนใจดี แม่ไม่เคยตีลูกเลย...ในครอบครัวก็ใกล้ชิดกัน แล้วก็สร้างความอบอุ่น ไม่ได้มีปัญหา ตอนเด็กๆ เวลามีปัญหา ก็จะปรึกษาพ่อแม่ได้ตลอดครับ...”

1.3 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

บิดาของนายก 3 ใช้คำสอนจากหนังสือเก่าแก่ของชีวิตในการอบรมสั่งสอนบุตร โดยเน้นการสอนเรื่องความกตัญญู การสำนึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ รวมถึงเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนี้บิดายังปลูกฝังให้พี่น้องต้องมีความสามัคคีกัน รัก ดูแล และต้องคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยบิดาจะเป็นแบบอย่างใน

เรื่องการช่วยเหลือพี่น้อง เนื่องจากบิดาเป็นพี่ชายคนโตที่ช่วยน้องๆ ทุกคนให้สร้างอาชีพและมีฐานะที่มั่นคง บิดาจะเล่าประวัติชีวิตให้ลูกๆ ได้รับรู้และเข้าใจว่าตนเองผ่านการดำเนินชีวิตมาอย่างไร ตั้งแต่ช่วงที่ดำเนินชีวิตด้วยความยากลำบากจนกระทั่งสามารถสร้างฐานะให้กับตนเองและน้องๆ ทุกคนได้

“...พ่อจะพูดถึงเรื่องของ ให้รู้จักคำว่าระลึกถึงผู้มีพระคุณ ครับ ท่านจะพูดถึงว่าการที่จะให้คนยอมรับนี้ คือการให้ การให้ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เราเป็นผู้แพ้ แต่ว่าการให้จะทำให้ทุกคนยอมรับในสังคม ครับ แล้วก็ให้ระลึกถึงพระคุณคนที่ที่มีพระคุณกับเรา ครับ นี่เป็นคำสอนอยู่ในหนังสือเก่าแก่แห่งของชีวิต ที่ตอนช่วงที่ท่านเสียชีวิตไว้ ก็คือมีประวัติที่เก็บไว้ก่อนท่านเสียชีวิตที่รวบรวมไว้ ส่วนมากจะเน้นเหมือนกับคนจีนที่สอนพยายามยึดถือเรื่องของบิดามารดา ผู้ที่มีพระคุณพอคนจีนรุ่นนี้อาจจะเป็นรุ่นที่แบบพ่อแม่เสียแล้วเผาแต่ของท่านจะมาทำฮวงซุ้ย แล้วก็พิธีจีนค่อนข้างที่จะตรงกับกิจกรรม เช่น วันตรุษจีน วันเซ่งเม้ง ต้องไม่เคยขาดนะ ครับแล้วก็สอนกันมาตลอด แล้วก็เรื่องของความสามัคคีของคนในครอบครัว พี่กับน้อง ตัวป่าเองแก็จะเป็นคนพี่ชายคนโต แต่ว่าแก็จะดูแลพี่น้องทุกคนนะครับ ใครไม่มีปัญหา ใครมีปัญหาแก็ถือว่าเป็นพี่ใหญ่ดูแลสร้างฐานะให้แต่ละคน พวกรุ่นอาาก็คือรุ่นพี่น้องกัน พอรุ่นลูกก็พยายามสอนเรื่องของความกตัญญู เรื่องของสำนึกของผู้มีพระคุณ เรื่องของความรักความสามัคคีแล้วก็เรื่องของการให้ เพราะฉะนั้นพูดถึงเรื่องของการให้ไม่ได้หมายความว่าเราเป็นผู้แพ้ แต่ว่าการให้นั้นจะเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ส่วนมากพ่อไม่ได้สอนแต่ส่วนมากไม่ได้ทำให้ดู ท่านรับผิดชอบในเรื่องของการดูแลแล้วก็เปรียบเทียบกับตัวเองอยู่เสมอก็พยายามแล้วว่าชีวิตตัวเองยากจนมาก่อนมาถึงขณะนี้ คือให้มองดูตัวแก็เป็นตัวอย่าง แล้วก็พยายามที่จะมองว่าเราเคยผ่านความลำบากมาก่อน ไม่ใช่เหมือนกับ รุ่นผมเนี่ยยังมองเห็นความลำบากอยู่ แต่ท่านก็พยายามมองว่า ถ้าเกิดรุ่นไหนไม่เคยเห็นความลำบาก เขาจะไม่สำนึก ไม่เข้าใจ แต่ก็พยายามที่จะเอาประวัติตัวเองเข้ามาเล่าอยู่เสมอครับ”

1.3.1 การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน

ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก บิดามารดาได้รับมอบหมายให้บุตรทุกคนต้องดูแลทำความสะอาดเตียงนอนของตนเอง แต่งานอื่นๆ ก็จะมีแม่บ้านช่วยทำให้ เช่น การทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้า เป็นต้น และเมื่อเจริญวัยขึ้น บิดามารดาก็จะมอบหมายให้ นายก 3 ช่วยดูแลน้องๆ ในขณะที่มารดาทำงานอื่นๆ

“...อ้อ แต่ว่าที่เป็นหน้าที่หลักของตัวเองก็คือเตียงนอนต้องจัดการกันเอง ครับ ไม่ถึงขั้นซักเสื้อผ้าเองก็มีนมซักให้แล้วก็โตขึ้นมาหน่อย ก็ช่วยดูแลน้อง แล้วก็ไม่มีอะไรก็ธรรมดา...”

1.3.2 การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ

บิดามารดากำหนดให้นายก 3 ช่วยดูแลน้องๆ ในขณะที่มารดาทำงานอื่นๆ เมื่อนายก 3 ไม่ทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ หรือทำผิดไม่เป็นไปตามที่ลงกันไว้ เช่น ไม่ดูแลน้อง ดิิดดูทีวี เป็นต้น ถ้าบิดาเห็นก็จะ

ลงโทษด้วยการตี ส่วนมารดาไม่เคยตีแต่ก็ไม่ขัดแย้งกับบิดา เพราะเห็นว่าบุตรมีความผิดจริงก็ควรได้รับการลงโทษ แต่เมื่อนายก 3 เติบโตขึ้นบิดาก็จะใช้วิธีการพูดคุยกันด้วยเหตุผลแทนการลงโทษด้วยการตี อย่างไรก็ตามนายก 3 ถือว่าเป็นเด็กไม่ดื้อ ไม่เกร ไม่ทำร้ายผู้อื่น เพราะบิดาจะสอนให้เป็นคนดีและไม่ให้ไปทำร้ายผู้อื่น

“...ถ้าทำผิดพอก็ดี นี่แหละครับ คนจีนสมัยก่อน ลูกผิดก็ตี ไม่เรียวบ้าง อะไรเจอแฉะนั้นก็ดีเรื่องการบ้านไม่เกี้ยว เพราะว่าพ่อตีพวกผม ครอบครัวยุคผม พี่น้องไม่ใช่คนเกร ไม่มีใครเป็นนักร้อง ไปตีใครไปอะไรใคร อาจจะด้วยด้วยพื้นฐานของพ่อที่สอนมา ให้เป็นคนดี แล้วก็ไม่ได้ให้เป็นนักร้อง ไม่ได้ให้ไปทำร้ายใคร ส่วนมากเรื่องก็ดูเล่นๆ ไม่ไปดูแล หรือปล่อยน้องนะครับ ก็สมัยก่อนติดทีวี ก็ไปดูทีวีข้างบ้าน กลับมาแก็เห็นก็ไล่ตีกัน ก็เป็นเรื่องของเด็ก เป็นเรื่องขาดความรับผิดชอบมากกว่า เพราะว่าเรื่องอื่นผมไม่มีอะไร เพราะว่าไม่ใช่เด็กเกรแล้วก็ไม่มีอะไร ส่วนคุณแม่เคยตีลูก เวลาพ่อตีแม่บอกว่าก็ตีแล้ว ก็ไม่ได้มีอะไรครับ ผิดก็คือผิด แต่ว่าสมัยก่อนก็ทำโทษด้วยการตี ตอนเด็กๆ ก็ตี โตขึ้นมาก็ส่วนมากก็ไม่ค่อยนั้น ก็คุยกันด้วยเหตุผล...”

1.3.3 การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน

บรรยากาศภายในครอบครัวของนายก 3 มีความอบอุ่น เนื่องจากบิดามารดาและพี่น้องทุกคนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกัน โดยบิดามารดา มีการปลูกฝังให้รักพี่รักน้องตามวิถีปฏิบัติของครอบครัวชาวจีน ที่พี่น้องมีความรัก สามัคคี ดูแล และต้องคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้พี่น้องยังคงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจนถึงปัจจุบัน ไม่เคยมีปัญหาความขัดแย้งใดๆ โดยบิดาจะเป็นแบบอย่างในเรื่องการช่วยเหลือพี่น้อง เนื่องจากบิดาเป็นพี่ชายคนโตที่ช่วยน้องๆ ทุกคนให้สร้างอาชีพและมีฐานะที่มั่นคง ซึ่งนายก 3 และพี่น้องทุกคนได้รับฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและเห็นแบบอย่างที่บิดาปฏิบัติต่อพี่น้องมาตลอดจึงถือปฏิบัติตาม ทำให้พี่น้องทุกคนยังคงมีความรักใคร่ผูกพันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด

“...ชาวไทยเชื้อสายจีน รุ่นปู่คือเป็นคนจีน... มีความใกล้ชิดกัน แล้วก็มีความอบอุ่น โดมาก็ยังหอมแก้มกัน ยังจู่มือกัน ลูกสาวก็ยังจู่มือ... พ่อจะพูดถึงเรื่องของความสามัคคีของคนในครอบครัว พี่กับน้อง ตัวป้าเองแก็จะเป็นคนพี่ชายคนโต แต่ว่าแก็จะดูแลพี่น้องทุกคนนะครับ ใครไม่มีปัญหา ใครมีปัญหาแก็ถือว่าเป็นพี่ใหญ่ดูแลสร้างฐานะให้แต่ละคน พวกเราพี่น้องก็คือพี่น้องกัน... พี่น้องก็มีความใกล้ชิดกัน แล้วก็มีความอบอุ่น โดมาก็ยังหอมแก้มกัน ยังจู่มือกัน...”

1.3.4 การสนับสนุนทางการศึกษา

บิดามารดา ได้ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรทุกคน โดยการส่งเสียให้บุตรทุกคนรวมถึงนายก 3 ได้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในจังหวัด และเมื่อเติบโตขึ้นก็ส่งเสียให้เข้ามาเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับระดับประเทศในกรุงเทพมหานคร

“...ป้าแก่เรียนหนังสือน้อย จึงพยายามส่งเสริมให้ลูกเรียนหนังสือนะครับ แล้วก็ผมคิดว่าท่านก็คงมองการณ์ไกลน่าจะวิสัยทัศน์ ที่มอง ณ ขณะนั้นด้วยก็ได้ เพราะว่าถ้าเกิดว่าถ้าเป็นคนจีนธรรมดาสมัยก่อนก็คงให้เรียนอยู่ที่จังหวัด... อยู่ที่โรงเรียนเทศบาล อยู่อะไรต่างๆ ธรรมดา พ่อดีของผมโชคดี พ่อดีแก่ก็มีคนรู้จักเพื่อนฝูงเยอะ ก็มีคนชวนให้มาเรียนโรงเรียน... ก็เป็นโรงเรียนประจำ ก็ เริ่มจากพี่ชายก่อน ผมก็ได้มาเรียน ก็ได้มาเรียนตามที่ประวัติ นั้นแหละ พ่อส่งเสริมให้ลูกเรียนหนังสือทุกคน ทั้งลูกชาย ลูกสาวก็ส่งเสริมด้วยเหมือนกัน ทุกคนก็มาเรียน ตอนสมัยนั้นก็มาเรียนโรงเรียน แต่เด็กต่างจังหวัดพยายามให้เรียนโรงเรียนประจำ เพราะว่าจะไม่ต้องไปส่งลูกลำบาก ผู้หญิงก็เรียนโรงเรียน...ก็เป็นโรงเรียนประจำ....”

1.4 การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ บิดามารดาของนายก 3 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตใน 2 เรื่องที่สำคัญ คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมและการปฏิบัติศาสนกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ครอบครัวของนายก 3 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมในเรื่องความเสียสละ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 ความเสียสละ

บิดาของนายก 3 เป็นผู้ที่ทำให้การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมมาตลอด แม้จังหวัดที่ดำเนินชีวิตอยู่จะไม่ใช่ว่านเกิดของตนเองก็ตาม แต่บิดาก็ได้ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถที่ตนเองมี เช่น การสร้างบ้านให้กับคนอื่น ยกหนี้ให้ เป็นต้น และจะปลูกฝังบุตรในเรื่องความเสียสละ การให้ ความมีน้ำใจต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมเสมอ ซึ่งนายก 3 ได้เห็นแบบอย่างของบิดามาตั้งแต่เด็กทำให้มีนิสัยชอบการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมเช่นเดียวกับบิดา

“พ่อเป็นคนช่วยเหลือสังคมแล้วก็ออกงานสังคม แก่เป็นคนพื้นเพไม่ใช่คนที่จังหวัด...เป็นคนจังหวัดอื่น แต่ย้ายมาสร้างรากฐานอยู่ที่จังหวัด...พ่อจะช่วยเหลือคนเยอะแยะ เยอะมากๆ สร้างบ้านให้เขาก็คมี... ยกตัวอย่างสมัยก่อน เรื่องที่ยืมเงินแล้ว เอาที่มาแลก สุดท้ายเขามาขอที่คืนแก่ก็ให้ไปเฉยๆ ก็ไม่ได้เอาเงินคืน ทั้งๆ ที่เคยแกล้งทางธุรกิจมาบ้างก็ พ่อพยายามคิดอยู่เสมอว่า ทุกคนมีเรื่องที่มาที่ไป จนทำให้เราได้อยู่ปัจจุบัน มันไม่ใช่เรื่องที่จะไปเกลียดชังกันหรืออะไรน่าจะเป็นคนที่ยอมรับคน อโหสิให้ อะไรอย่างนี้ คล้ายๆ สโลว์อย่างนั้น...”

1.4.2 การปฏิบัติศาสนกิจ

ครอบครัวของนายก 3 ได้สนับสนุนให้บุตรทุกคนได้ปฏิบัติศาสนกิจ และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ โดยกิจกรรมทางศาสนาที่นายก 3 ทำร่วมกับบิดามารดามาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก เช่น การ

ทำบุญ ตักบาตร ไหว้พระเกจิอาจารย์ รวมถึงการเป็นเจ้าของภาพทอดกฐิน การรับเสด็จสมเด็จพระสังฆราช รวมถึงปลูกฝังในเรื่องการทำความดี ความเสียสละ และการช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น

“...เรื่องกิจกรรมทางศาสนาก็ปกติธรรมดาเหมือนกับทุกคน เวลาถึงงานวัด งานอะไร งานกฐิน ก็ไปตรงนั้นเป็นเจ้าของงานกฐินก็มี ไปวัด ก็ไปตักบาตร นะครับ ก็ไปหาเกจิอาจารย์ ครับ ก็ไปกราบไหว้ ให้มีความเป็นมงคล สมัยก่อนถ้าเกิดพระสังฆราชท่านเสด็จมาจังหวัดอุดร ท่านก็จะพาไป ไปกราบไปไหว้ และก็ยังยึดเรื่องของงานประเพณีต่างๆ ตลอด เน้นการทำความดี...”

2. การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

นายก 3 เป็นชอบการไปโรงเรียนตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก โดยจะเชื่อฟังครูและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ในสมัยนั้นมีความฝันที่เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตตามลักษณะของความเป็นเด็กผู้ชาย นั่นคือการเป็นทหาร ตำรวจ แต่ก็มีเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ในขณะที่บิดาของนายก 3 คาดหวังให้เป็นผู้พิพากษา แต่ก็ไม่ได้ถึงกับบีบบังคับมากนัก ปล่อยให้นายก 3 ได้ตัดสินใจเลือกเรียนตามความสนใจแต่จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ

“...ผมชอบไปโรงเรียน เชื่อฟังครู ไม่ค่อยโดนทำโทษเพราะเป็นเด็กค่อนข้างที่จะไม่ใช่หัวอ่อนแต่ว่าเชื่อฟัง ไม่ชอบแหกกฎ ผลการเรียนก็กลางๆ... ตอนประถมคิดไปเรื่อย ปีหนึ่งก็เปลี่ยนไปเรื่อย ทหาร ตำรวจ อะไรก็บ้าไปเรื่อย... เรื่องการเรียน เรื่องอาชีพคุณพ่อให้ตัดสินใจเอง ครับ เลือกคณะอะไรหรืออะไร คุณพ่อไม่ค่อยบังคับ เพียงแต่ว่าอยากให้เป็นนั่นอยากให้เป็นนี่เฉยๆ แต่ว่าถึงเวลาก็ได้ไม่บังคับอะไร สมัยก่อนพ่อก็อยากให้ผู้พิพากษา ก็เหมือนผู้ใหญ่สมัยก่อน แต่ก็ไม่ถึงกับบังคับให้เป็น”

3. การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

เมื่อจบระดับประถมศึกษาแล้ว นายก 3 ได้ย้ายเข้าเรียนในโรงเรียนประจำแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ นายก 3 ได้เรียนที่โรงเรียนแห่งนี้จนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งช่วงแรกที่มาเรียนต้องมีการปรับตัวอย่างมาก เพราะเป็นโรงเรียนประจำต้องพบกับเพื่อนใหม่ และบรรยากาศในชั้นเรียนแบบใหม่ แต่นายก 3 ก็ยังคงรักษาระดับผลการเรียนให้อยู่ในระดับปานกลาง และถือว่ามีผลการเรียนดีขึ้นกว่าช่วงที่เรียนในระดับประถมศึกษา ในระหว่างเรียนหากไม่เข้าใจในบทเรียนนายก 3 จะใช้วิธีการไปปรึกษาเพื่อนที่เก่งกว่าและให้ช่วยสอน และในโรงเรียนแห่งนี้จะมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นคณะ คณะละประมาณ 100 คน และใช้วิธีการดูแลกันแบบรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง มีกฎระเบียบต่างๆ ให้ปฏิบัติตาม และหากไม่เชื่อฟังรุ่นพี่ก็จะถูกทำโทษถือเป็นการฝึกวินัยในการอยู่ร่วมกัน

ในระหว่างเรียน นายก 3 ได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าวงดนตรีจากการคัดเลือกของครูที่สอนวิชาดนตรี โดยการพิจารณาตามความสามารถและบุคลิกภาพ ทำหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในวง จัดตารางฝึกซ้อม รวมถึงการจัดระเบียบแถวในช่วงที่มีการซ้อมและการแสดง นอกจากนี้ระหว่างเรียนยังเล่นกีฬาอีกหลายชนิด โดยมีกีฬาที่ถนัดที่สุด คือกีฬารักบี้ และในขณะที่เรียนระดับชั้นมัธยมปลายมีความฝันเกี่ยวกับอาชีพในอนาคตว่า อยากเป็นนักตกแต่ง และสนใจที่จะศึกษาต่อทางด้านมัณฑนศิลป์ เพราะชื่นชอบการวาดรูปมากเป็นพิเศษ

“..มัธยมไปเรียนที่.. ที่โรงเรียนก็มีถึงมัธยมปลาย แต่ว่าพอเราเรียน ถึง ป.6 แต่ก่อนมี ป.7 ก็ไปเรียนต่อที่นั่นเลย ก็อยู่โรงเรียน... ตลอดจนถึงมัธยมปลาย ตอนไปใหม่ๆ ก็ปรับตัวเยอะ เพราะไปอยู่โรงเรียนประจำ ต้องมาเจอเพื่อน เพื่อนก็มาจากทางอีสาน มาจากบ้าน แล้วมาเข้ากลางเทอม ก็โดนแกล้ง โดนอะไร ก็ธรรมดา เด็กผู้ชาย ...ตอนนั้นพ่อก็บอก เรียนไปเถอะลูก ... ที่โรงเรียนเขามีเรื่องของระบบซีเนียร์ ครับ รุ่นพี่ รุ่นน้อง รุ่นน้องต้องเชื่อฟังรุ่นพี่ แล้วก็มีระบบ ก็เป็นระบบซีเนียร์ แล้วก็รุ่นพี่ใช้รุ่นน้องได้ รุ่นน้องเชื่อฟังรุ่นพี่ ไม่ได้ก็โดนทำโทษ แต่ก่อนก็โดนชิล ชิล ก็โดน ... เขาจะมีการแบ่งออกเป็นคณะ แต่ละคณะ คณะหนึ่งก็ประมาณสักร้อยคน แล้วก็รุ่นพี่ดูแลกันเอง แล้วก็ผู้กำกับคณะคอยดูแลรับผิดชอบ แล้วก็เหมือนกับบ้าน บ้านหนึ่ง มีเด็กอยู่ประมาณสักไม่เกินร้อยคน ครบอยู่ในนั้น... ผลการเรียนก็จะกลาง ๆ เขยิบขึ้นไปนิดหนึ่ง วิธีการของผม คือ จะไปคุยกับเพื่อน ให้เพื่อนที่เก่งช่วยสอน ก็พยายามเข้าตีสันทิ ช่วยกันเรียน ดิวกัน ก็จะทำให้การเรียนเป็นไปด้วยดี... การทำกิจกรรมตอนนั้นก็มีเป็นหัวหน้าวงเป็นตอน ม.ปลายนะ เป็นหัวหน้าวงดนตรี ทำหน้าที่รวมคน ครบ แล้วก็จัดตารางฝึกซ้อมแล้วเวลาเข้าขบวนก็รับจัดแถว การคัดเลือกก็ดูความสามารถแล้วก็ดูบุคลิกดูอะไรว่ามีความเหมาะสม ที่โรงเรียนต้องเล่นกีฬาทุกอย่างเพียงแต่ว่าใครถนัด ใครเก่งอะไร ถ้าเกิดเก่งเขาก็ให้เป็นตัวแทนไปแข่งขันกับคณะอื่น... ตอนเรียนมัธยมผมอยากเป็นนักตกแต่ง พวกมัณฑนศิลป์ ชอบวาดรูปวาดอะไรตั้งแต่มัธยมก็จะฝึกฝนไปทางด้านนั้น”

ในช่วงที่ 1.1 สะท้อนให้เห็นว่าการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก นายก 3 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ ครอบครัว และสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งครอบครัวถือเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยวิธีการในการถ่ายทอดมี 2 วิธีการสำคัญ คือ (1)การอบรมเลี้ยงดู ที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใด แต่มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน มีกฎข้อบังคับและการลงโทษ และการสนับสนุนทางด้านการศึกษา และ (2)การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม และการปฏิบัติศาสนกิจ ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และการมีวิถีชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา สำหรับสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ให้ได้ความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้ถือเป็นการฝึกและ

สร้างนิสัยที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในการเรียน สถาบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ทำให้ได้ความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเช่นกัน ประกอบกับ นายก 3 ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าวงดนตรีทำหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในวง จัดตารางฝึกซ้อม รวมถึงการจัดระเบียบแถวในช่วงที่มีการซ้อมและการแสดง เป็นการฝึกการเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการทำงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่กรณีศึกษาจะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

นายก 3 ได้สอบเข้ารับการศึกษาคือในระดับปริญญาตรี ในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร การเลือกเรียนระดับปริญญาตรี เพราะความชอบในมหาวิทยาลัย ประกอบกับมีเพื่อนไปเรียนอยู่ด้วยกัน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเลือกคณะที่เรียนมากนัก เพราะเห็นว่าเมื่อจบระดับปริญญาตรีแล้วจะกลับมาบริหารกิจการที่บ้าน ซึ่งในขณะที่เรียนระดับปริญญาตรีนี้ นายก 3 ยังไม่สนใจหรือชอบงานด้านการเมือง แต่ในที่สุดก็พบว่า การเรียนในคณะดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมของบิดา เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะในเรื่องแนวคิดในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเชื้อมะเร็ง ซึ่งนำความรู้ที่ได้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการทำงานปัจจุบัน ซึ่งวิชาที่เรียนและกิจกรรมที่ทำส่งเสริมให้เกิดความสนใจ การดูแล ช่วยเหลือผู้อื่น และการทำงานการเมืองมากขึ้น บรรยากาศในการเรียนระดับปริญญาตรี เป็นการเรียนที่อาจารย์ผู้สอนเน้นให้รับผิดชอบตัวเอง ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระในการเรียนและการแต่งกาย ทำให้เพื่อนบางคนแต่งตัวตามสบาย เช่น สะพายเป้ ใส่รองเท้าแตะไปเรียน เป็นต้น แต่นายก 3 มีความคิดว่าการไปเรียนต้องให้เกียรติสถาบันการศึกษาและอาจารย์ผู้สอน จึงแต่งชุดสุภาพเรียบร้อยไปเรียนตลอดระยะเวลา 4 ปี

ในระหว่างที่เรียนอยู่ในระดับปริญญาตรี นายก 3 ได้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครพัฒนาชนบทของคณะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คณะจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาออกไปพัฒนาหรือแก้ปัญหาในชุมชน เช่น แก้ปัญหาชุมชนแออัดต่างๆ ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงปิดภาคเรียน นายก 3 กับเพื่อนๆ ยังร่วมกันไปเป็นอาสาสมัครไปช่วยเหลือคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่สถานีรถไฟหัวลำโพง นอกจากนี้ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 นายก 3 ได้รับเลือกให้เป็นประธานชมรมรักบี้ ซึ่งเป็นกีฬาที่เล่นมาตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงเป็นกีฬาที่มีความถนัดที่สุด และได้รับเลือกให้เป็นประธานชมรม มีหน้าที่ในการบริหารชมรม กำหนดนโยบายในการแข่งขันกีฬา และดูแลนักกีฬาทุกคนในชมรม

“...จริงๆ เลือกเพราะมหาวิทยาลัยมากกว่า เพราะเพื่อนก็เรียนอยู่โน่น แล้วก็พอดีจังหวะเราเข้าคณะสังคมฯ แล้วก็มหาวิทยาลัยเขาเปลี่ยนคณะได้ ตอนนั้นก็คิดว่าพอไปดูคะแนนตัวเองก็เปลี่ยนเป็นนิติได้ครับ แต่ว่าก็เหมือนกับว่า เราก็คิดอยู่เอ๊ะ ว่าเข้าไปหนึ่งปี แล้วก็กลับมาทำธุรกิจช่วยที่บ้าน ก็เข้าไปหนึ่งปีก็เรียนให้จบๆ ะ เพราะที่บ้านก็มีธุรกิจที่บ้านอยู่แล้ว ก็เลยไม่ซีเรียสเรื่องคณะอะไร แต่ว่าเลือกเพราะว่ามหาวิทยาลัยมากกว่าพอดีเพื่อนๆ เขาอยู่มหาลัยนี้ ก็ตามกัน... การเรียนคณะนี้เพราะคิดว่า เออเรียนทางด้านนี้มันก็ตรงกับที่เราเห็นคุณพ่อเนอะครับ พ่อทำเรื่องสังคมเรื่องอะไรอยู่ตลอด... การเรียนในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ก็ได้ใช้ เพราะว่าอยู่เทศบาล มีกองสวัสดิการและสังคม ก็มีโอกาสได้ใช้ เรื่องของแนวความคิดในการดูแลผู้สูงอายุบ้าง ผู้พิการบ้าง ผู้ติดเชื้ เอช ไอ วี บ้าง... ก็บ่มเพาะอยู่ที่นั่นจะอยู่ที่มหาวิทยาลัย....มากกว่า เพราะตอนเรียนอยู่โรงเรียน...นั่น ก็ยังไม่ถึงกับสนใจเรื่องการเมือง แต่ในโรงเรียน... จะเป็นเรื่องของเพื่อน เป็นเรื่องของการรับผิดชอบอะไรมากกว่า ก็มาเริ่มสนใจตอนที่อยู่ที่มหาวิทยาลัย... ผมว่าห้วงของชีวิตของคน ถ้าเกิดช่วงการศึกษาทุกการศึกษามันเป็นช่วงเปลี่ยนของเรา นะครับ ผมคิดว่าจุดเปลี่ยน ผมคือตอนปริญญาตรี เพราะว่าตอนเด็กมันเรียนตามครู พอปริญญาตรีแล้วนี่ มันเริ่มเลือกที่อยากเรียนอะไร พอคำว่าเลือกอยากจะเรียนอะไร มันก็จะเป็นข้อเริ่มต้นของว่าเรียนแล้วเราจะไปทำอะไร คิดว่าตอนช่วงปริญญาตรี ส่วนตอนปริญญาโทมันเหมือนกับเสริมความรู้ของเรา... ตอนที่เรียนครูให้รับผิดชอบตัวเอง เหมือนกับเรื่องการแต่งตัว บางคนก็สะอาด เป๋ใส่รองเท้าแตะ แต่ผมไม่ ผมว่าถ้าเกิดเป็นลักษณะนั้น ก็คือไม่ให้เกียรติกับคนสอน ต้องให้เกียรติกับสถาบัน แต่ว่าเราก็ไม่ได้บอกไม่ได้พูดกับเขาแต่ว่าเราก็ไม่ทำ...ก็ใส่ชุดสุภาพเรียบร้อย เพราะที่มหาวิทยาลัยไม่มีชุดนักศึกษา ผู้ชายก็ใส่ชุดเรียบร้อย อ้อ ปีหนึ่งให้ใส่เสื้อขาว...”

“...ตอนเรียนคณะสังคมสงเคราะห์เขามีออกหน่วย เขาเรียกว่าฟิวเวอร์คออกไป ก็ไปอยู่ตามสลัมต่างๆ ใน กทม. ก็ไปอยู่ในเครือข่ายที่สถานีรถไฟหัวลำโพง แล้วก็ไปอยู่ตรงแถวชุมชนแออัดไปอยู่กับกลุ่มทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ ก็ไปช่วยกัน และมีไปดูคนเร่ร่อน ตอนไปอยู่ที่สถานีรถไฟหัวลำโพงก็คอยดูพวกแรงงานที่มาจากต่างจังหวัดที่โดนเขาหลอก หรือพวกจัดหางานที่โดนเขาหลอก แล้วเราก็ไปช่วยออกมา ก็เจอหลายเคสครับ คือมีทั้งช่วงที่ไม่ใช่เป็นเรื่องของหน่วยกิต คือคล้ายๆ ว่าเป็นอาสาสมัครไปกันเองกับเพื่อนๆ ก็ชอบ ตอนนั้นก็ไปทำช่วงปิดเทอม... เรื่องกีฬาที่ตอนนั้นพอเข้าไป ก็เหมือนกับเรานับหนึ่งใหม่ ก็เป็นเด็กปี 1 แล้วผมก็ได้เป็นประธานรักบี้ เป็นตอนอยู่ปี 4 รักบี้ก็ไม่ได้ชอบมากที่สุด แต่ว่าถนัดทางด้านนี้มากกว่า เพราะว่าเล่นรักบี้แล้วเจ็บ แต่ถนัด

2. การประกอบอาชีพ

ภายหลังจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นายก 3 ได้กลับมาช่วยบริหารธุรกิจของครอบครัว โดยบิดาได้มอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงเรีอ บริหารงานตลาดสด และบริหารบ้านจัดสรร รวมระยะเวลาประมาณ 5 ปี จากนั้นจึงเริ่มต้นทำงานการเมือง จนกระทั่งได้รับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี

การบริหารธุรกิจของครอบครัวทำให้นายก 3 ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการบริหารจนธุรกิจมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำทักษะในการบริหารธุรกิจมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

“...ก็ก่อนที่จะมาเป็นนายกณะฯ ก็ไปเป็นผู้จัดการอยู่ที่โรงเรีอย ที่จังหวัด...ก่อน ทำงานอยู่ 3 ปีแล้ว ก็กลับมาจังหวัด... ครบ มาบริหารงานที่ตลาดสด แล้วก็ทำบ้านจัดสรร...ตอนนั้นอยากทำงานเหมือนพ่อ เพราะว่า พ่อจังหวัดที่ พ่อเริ่มทำธุรกิจเริ่มมั่นคง เราก็เห็นทิศทาง แล้วเห็นความก้าวหน้าสามารถที่จะดูแลครอบครัวอะไรได้...”

3. การสนับสนุนจากคู่สมรส

ภรรยาของนายก 3 ทำอาชีพเป็นผู้พิพากษาสมทบคดีเด็กและเยาวชน และให้การสนับสนุนงานการเมืองของนายก 3 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชมรมแม่บ้านเทศบาล และกิจกรรมด้านสังคมที่เกี่ยวกับเด็ก ถึงแม้ว่าภรรยาของนายก 3 จะไม่ถนัดเรื่องการเมือง แต่ก็ไม่ได้คัดค้านเรื่องการทำงานด้านการเมืองของนายก 3 เพราะมีความเห็นว่านายก 3 ได้ทำงานเพื่อส่วนรวม และได้เริ่มทำงานเพื่อสังคมและงานการเมืองมาตั้งแต่ง่อนที่จะแต่งงาน ภายหลังการแต่งงานภรรยาของนายก 3 จึงเป็นผู้ที่คอยให้การสนับสนุน

“...ภรรยาเป็นแม่บ้าน แล้วก็เป็นผู้พิพากษาสมทบคดีเด็กและเยาวชน การช่วยงานจะมาในนามของชมรมแม่บ้านเทศบาล มาช่วยกิจกรรมงานเด็ก... เขาไม่ชอบเรื่องการเมือง คือไม่ใช่ไม่ชอบ คือผมทำงานการเมืองก่อนแต่งงาน เขาก็ต้องรับรู้... ผมไม่ได้ให้มาย่งหรือว่ามาเป็นเป็นหลังบ้านหรืออะไรต้องติดต่อไม่ใช่ แต่ว่าจะมาในนามของชมรมแม่บ้านเทศบาล มาช่วยกิจกรรมงานเด็ก ออกงาน จะมากกว่า จะมาสั่งงานอันนั้น ผมไม่ให้ทำ...”

ในช่วงที่ 1.2 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดล่วงหน้า นายก 3 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ สถาบันการศึกษา และอาชีพนักบริหารธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา นายก 3 ศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านสังคมสงเคราะห์ เนื้อหาที่เรียนในภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา การพัฒนา และการช่วยเหลือสังคม และนายก 3 ยังได้เรียนรู้ในภาคปฏิบัติจากการได้ทำกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท และได้ไปทำงานเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร อันเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและแนวทางในการช่วยแก้ไขปัญหาดังๆ ให้กับกลุ่มคนในสังคมทั้งผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่ติดยาเสพติด และ (2)อาชีพนักบริหารธุรกิจ ก่อนที่จะตัดสินใจทำงานการเมือง นายก 3 ช่วยครอบครัวบริหารธุรกิจต่างๆ ทั้งธุรกิจโรงเรีอย ตลาดสด และบ้านจัดสรร ซึ่งการบริหารธุรกิจของ

ครอบครัวถือเป็นการพัฒนาทักษะและก่อให้เกิดประสบการณ์ในการบริหารงานที่มีความสำคัญอย่างมาก สำหรับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ และ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง

เมื่อเข้าดำรงตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” แล้ว นายก 3 มีวิธีการเรียนรู้งานเมื่อเข้าสู่องค์กรในช่วงแรกๆ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2542 นายก 3 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น “เทศมนตรี” และได้รับการเลือกตั้ง โดยในช่วงที่เข้าดำรงตำแหน่งใหม่ๆ นายก 3 มีวิธีการเรียนรู้การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 วิธีการหลัก คือ (1)การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และ (2)การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรก นายก 3 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนที่สำคัญประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สถาบันให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ และบุคคลต้นแบบในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานในช่วงหลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 3 ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 การศึกษาต่อในระดับปริญญาโท นายก 3 ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหารจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง การศึกษาในหลักสูตรนี้ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง นโยบายสาธารณะ และแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง วิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท จะมีทั้งการฟังบรรยายในชั้นเรียน การอภิปราย การสัมมนา และเปลี่ยนความคิดเห็น การศึกษาจากกรณีศึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ และการศึกษาดูงาน ซึ่งความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้รับการเรียนในหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้โดยตรง

“...ตอนช่วงเป็นรองนายกเทศมนตรี ก็ไปเรียนต่อคณะรัฐศาสตร์ สาขาการเมืองการปกครองที่มหาวิทยาลัย ก็ได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง นโยบายสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง การเรียนก็มีทั้งการฟังบรรยาย อภิปราย สัมมนา ดูงาน ค้นคว้าอิสระด้วยตนเอง...”

1.1.1.2 การศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก นายก 3 ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา เนื้อหาที่เรียนจะเกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการต่างๆ สำหรับการพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น วิธีการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการศึกษาดูงาน และในปัจจุบันอยู่ในช่วงของการพัฒนาริชาโนทัศน์ในหัวข้อยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพที่เน้นในด้านการส่งเสริมและการป้องกันก่อนเกิดปัญหาสุขภาพหรือการเจ็บป่วยทดแทนการใช้งบประมาณสำหรับการรักษา เหตุผลที่สนใจศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ทางด้านนี้เพราะต้องการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานทางด้านหลักประกันสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

“...ตอนนี้เรียนต่อระดับปริญญาเอกตอนนี้กำลังทำงานวิจัย เรื่องของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพภายใต้นโยบายหลักประกันสุขภาพของหลัก ประกันสุขภาพ พอดีของเทศบาลเรากำลังทำเรื่องเข้าสู่ระบบของกองทุนหลักประกันสุขภาพ แล้วก็มันเป็นเรื่องใหม่ของท้องถิ่นด้วย ก็อยากจะทำเรื่องนี้เพื่อที่จะหาเป็นโมเดล ที่จะเอามาทดลองใช้ ถ้าเกิดมันทำได้ เราก็จะได้อำเภอเป็นต้นแบบให้กับท้องถิ่นอื่นๆ ด้วย เรื่องนี้อยู่ในความสนใจของผม แต่ว่ามันเป็นเรื่องใหม่ ที่ท้องถิ่นส่วนมากเราไม่ได้เข้าสู่ระบบของหลักประกันสุขภาพ เพราะว่าแต่ก่อนเราพูดถึงเรื่องของหลักประกันสุขภาพ มันน่าจะไปอยู่ตรงที่โรงพยาบาล แต่พอเข้าไปลึกๆ แล้ว ในเรื่องของหลักประกันสุขภาพสิ่งที่เขาอยากได้ มันคือการส่งเสริม แล้วก็การป้องกัน เพราะว่าถ้าเกิดไปสนับสนุนเรื่องของการรักษา มันก็เป็นปลายเหตุแล้ว เพราะฉะนั้น เขาจะมุ่งที่จะให้ท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน เรามีเครือข่าย อสม. มาให้เทศบาลส่งเสริมแล้วก็ดูแลเรื่องสุขภาพ ก็เลย มีอะไรต่างๆ ซึ่งอยากจะใช้งบของ คสช. เห็นแล้วก็เลยน่าจะมาเป็นแนวคิด เลยเข้าไปศึกษา...”

1.2 สถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ เมื่อได้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง นายก 3 มีความสนใจและได้เข้าอบรมในหลักสูตรเพื่อพัฒนานักบริหารระดับสูง เช่น เรื่องการบริหารงานภาครัฐ ขอกฎหมายของการบริหารงานราชการระเบียบ กพร. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แนวคิดทฤษฎีทางด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ซึ่งการเรียนในหลักสูตรดังกล่าว นอกจากจะได้รับความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการทำงาน

แล้วยังทำให้มีโอกาสได้รู้จักผู้บริหารท่านอื่นๆ ที่เข้าร่วมอบรมพร้อมกันทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างกันซึ่งบางส่วนสามารถนำมาใช้ในการทำงานได้

“...นำมาใช้มันเป็นการเปิดโลกทัศน์ เรื่องแนวคิดทางด้านทฤษฎีของการบริหารงานของภาครัฐมากกว่า นำไปใช้นั้นขึ้นอยู่กับว่าเราจะนำไปใช้ในเรื่องอะไร ครับ ไม่ถึงกับว่าได้เป็นต้นแบบ ได้เป็นโมเดลแล้วเอามาใช้กับเรา แต่ว่ามันเป็นการเพิ่มความรู้ให้กับเรา เรื่องระเบียบข้อกฎหมายเรื่องของการบริหารราชการ เรื่องของระเบียบ กพร. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แล้วก็เอามาประยุกต์ใช้กับที่เรา ทำงาน ก็จะเป็นอย่างนั้นมากกว่า แล้วก็ connection รู้จักคน มีเพื่อนเพิ่มขึ้น เพราะว่าพอเราเรียนระดับนี้แล้วมันก็มีระดับผู้บริหารที่อื่นๆ มันก็ถือว่าเป็นโอกาสที่เราได้รู้จักคนเพิ่มขึ้น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ก็นำมาใช้ในการทำงานได้... เราทำงานอยู่ทางนี้แหละครับ แล้วเรื่องของการเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่น่าสนใจแล้วเราสัมผัสอยู่ตลอด แล้วทำให้เห็นเรื่องภาพกว้างของระบอบประชาธิปไตย ที่ไม่ใช่เรื่องแค่เรื่องของการเลือกตั้ง แต่มันมีพื้นฐานมาจากอะไร สมัยอริสโตเติล สมัยกรีก จนมาถึงปัจจุบัน ก็เป็นเรื่องที่ปูพื้นฐานให้เราแน่นขึ้น แล้วก็ให้เราคลั่งคลั่งใจในเรื่องของการบริหารงาน แล้วก็การที่เราเข้าไปชุมชนหรือว่าการอธิบายเรื่องของระบบประชาธิปไตยให้ชุมชนให้คนได้รู้...”

1.3 บุคคลต้นแบบในการทำงาน นายก 3 มีต้นแบบในการทำงานที่สำคัญดังนี้

1.3.1 นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี นายก 3 ชื่นชมว่าเป็นนักการเมืองน้ำดี มีความซื่อสัตย์สุจริต สมถะ มีบุคลิกภาพที่ดี มีการวางตัวอย่างเหมาะสม มีศิลปะการพูด ซึ่งบิดาของนายก 3 ก็ชื่นชมนักการเมืองท่านนี้ว่าเป็นนักการเมืองที่ดี มีประวัติโปร่งใส ซื่อสัตย์ และไม่เคยใช้เงินในการเลือกตั้ง

“...สมัยนั้น ท่านชวน ยุคเก่าแก่แล้ว ชอบการพูดฝีปาก คารม บุคลิก แล้วก็ เป็นนักการเมืองน้ำดี มีความซื่อสัตย์สุจริต พ่อเขายังบอก ไม่เคยขายเสียง ไม่เคยใช้เงิน ก็เริ่มสนใจ ว่าเฮ้...เขาได้รับการเลือกตั้งจากอะไร เพราะอะไร...”

1.3.2 อดีตนักการเมืองในจังหวัดบ้านเกิด นายก 3 มีความเห็นว่าเป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการเตรียมการที่ดี วางแผนอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ปัญหา และมีความถนัดในเรื่องการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างมาก

“...ท่านทำการเมือง ไม่ได้มาเล่นการเมืองซะ แบบว่ามาทำงานเพื่อบ้านเมือง มันก็เลยมองใน 2 ประเด็น ถ้าเกิดว่ามองเป็นเรื่องการเมืองก็ไม่ต้องอะไรหรอก ก็เหมือนกับประชานิยม พาเขาไปเที่ยว นะครับ ทำให้ถูกใจ จัดงานเลี้ยงบ่อยๆ เลี้ยงมวลชนเยอะๆ ก็คงถูกใจ แต่ว่าถ้าเกิดเรามองเรื่องการพัฒนา ก็คง

ต้องมองเรื่องวิสัยทัศน์ วางแผนอนาคต แล้วก็เตรียมการ แล้วก็เรื่องของการบริหารบุคคล พยายามสร้างให้เขาเห็นภาพ เขามองเห็นเราพัฒนาองค์กรของเราในเรื่องขับเคลื่อนในการทำงาน แล้วก็พูดถึงเรื่องของการพัฒนา พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาด้วย ก็เป็นสิ่งที่ท่านยึดถือสิ่งนี้มาโดยตลอด...”

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระยะเริ่มต้น นายก 3 ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการศึกษาด้วยตนเอง ด้วยการอ่านหนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่น

“..ช่วงแรกก็ต้องศึกษาข้อมูลเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ การบริหาร ใช้วิธีการอ่านหนังสือ ตำรา ศึกษา เรียนรู้...”

ในช่วงที่ 2.1 สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อ นายก 3 เริ่มต้นทำงานในตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทนสำคัญ คือ สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ และบุคคลต้นแบบในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา ภายหลังจากที่นายก 3 เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในคณะรัฐศาสตร์ สาขาการเมืองการปกครอง และปริญญาเอกในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งสามารถนำความรู้มาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง (2)สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ นายก 3 ได้เข้าอบรมในหลักสูตรเพื่อพัฒนา นักบริหารระดับสูง เช่น เรื่องการบริหารงานภาครัฐ ข้อกฎหมายของการบริหารงานราชการ ระเบียบ กพร. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แนวคิดทฤษฎีทางด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน และ(3)บุคคลต้นแบบในการทำงาน นายก 3 มีบุคคลต้นแบบในการทำงานที่สำคัญคือ (3.1)นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นต้นแบบในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต สมณะ มีบุคลิกภาพที่ดี มีการวางตัวอย่างเหมาะสม มีศิลปะการพูด และ (3.2)อดีตนักการเมืองในจังหวัดบ้านเกิด เป็นต้นแบบในเรื่องการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการเตรียมการที่ดี วางแผนอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ปัญหา ซึ่งนายก 3 ได้นำแนวปฏิบัติของบุคคลต้นแบบมาปรับใช้ในการทำงาน ซึ่งเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดจากตัวแทนต่างๆ ทำให้นายก 3 ได้รับความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว

เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไประยะหนึ่งแล้ว นายก 3 ได้เรียนรู้ระบบการทำงาน ได้พบปัญหา อุปสรรคต่างๆ จึงได้นำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับมาในช่วงก่อน มาปรับใช้ในการทำงานด้วยการพยายามหาวิธีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเพื่อปรับปรุงการทำงานต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเมื่อทำงานไประยะหนึ่งแล้ว นายก 3 ได้เรียนรู้และเข้าใจว่าการทำงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมักจะพบปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มการเมืองที่เป็นฝ่ายตรงข้ามอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งในช่วงนี้ นายก 3 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงาน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น นายก 3 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส นายก 3 จะมีการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้รับรู้และให้สิทธิในการนำเสนอความคิดเห็นหรือคัดค้านกันได้หากมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน โดยใช้วิธีการทำงานในรูปแบบของของคณะกรรมการเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการและร่วมกันดำเนินงานต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

“...ส่วนความโปร่งใสนี้ ผมว่าผมใช้คำว่า รู้คนเดียวโปร่งใสคนเดียว รู้หลายคนโปร่งใสหลายคน เวลาทำงานทุกคนต้องมาคล้ายๆ เหมือนกับว่ามาคานกัน ไม่ใช่แค่ทำงานคนเดียว ผมพยายามที่จะทำให้เป็นรูปธรรม เป็นรูปแบบกรรมการ แต่ว่าไม่ใช่ทำแล้วมันจะเป็นเรื่องที่ทำให้ข้าหรือซับซ้อนอะไรต่างๆ แต่ว่าพยายามทำให้เป็นทีม...”

1.2 วิธีการทำงานโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นายก 3 มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม และสามารถแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อลดความผิดพลาดในการตัดสินใจ และในการทำงาน

“...ผมชอบทำงานที่มีส่วนร่วม ไม่ชอบตัดสินใจคนเดียว แล้วก็เรื่องของระเบียบต่างๆ เราพยายามที่อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของการทำงาน แต่ว่า เพียงแต่ว่าการทำงานแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบ ผมพยายามที่จะให้ทุกคนเสนอความคิด ...คนส่วนใหญ่พอใจ ทั้งคนทำงานด้วย เพราะว่าเราก็ให้แต่ละคนช่วยคิดด้วย...”

1.2 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้วยการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การพัฒนาทางด้านระบบสาธารณสุข นายก 3 ให้ความสนใจในเรื่องด้านสาธารณสุข และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีความมุ่งหวังให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ โดยในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่ง นายก 3 ได้พัฒนาระบบสาธารณสุขไปทั่วถึงแล้วจึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาระบบสาธารณสุข

“...ผมชอบด้านสาธารณสุขครับ ผมให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันนะครับ เพราะว่าเทศบาลมันรับผิดชอบหรือว่าภารกิจที่รับจากส่วนกลาง มอบให้มันครอบคลุมหลายๆ ส่วน ผมคิดว่าถ้าเกิดเทียบไล่ลำดับของการทำงานที่ผมชอบคือ สาธารณสุข ด้านการศึกษา แล้วก็ข้างนะครับ ช่วงนี้ผมอาจจะมองต้อยต่ำกว่าคนอื่น เพราะว่าระบบสาธารณสุขของเรามันทั่วถึงแล้ว แต่ว่าด้านคุณภาพชีวิตของคนมันเป็นเรื่องสำคัญ มันอาจถูกพูดถึงความเป็นเมืองน่าอยู่ โดยเอาเรื่องของด้านสาธารณสุขเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เพราะว่าทางด้านสาธารณสุข มันจะรวมถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องของสุขภาพของคน แล้วก็เรื่องของพื้นที่สีเขียวต่างๆ มันจะครอบคลุมหมด...”

1.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร
นายก 3 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้กับประชาชน โดยนายก 3 ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความสะดวกสบาย ทันสมัย รวมถึงลดขั้นตอนการมาให้บริการที่เทศบาลให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ให้มีขั้นตอนเหลือน้อยที่สุด ประกอบกับการใช้เครื่องมือที่สมัยเข้ามาช่วย เช่น แท็บเล็ต เป็นต้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะนายก 3 นำประสบการณ์จากการบริหารธุรกิจส่วนตัวมาใช้ในการทำงานการเมือง อย่างไรก็ตาม นายก 3 มีความเห็นว่าตั้งแต่ตนเองเข้าดำรงตำแหน่งก็ได้พัฒนาท้องถิ่นในเรื่องของระบบสาธารณสุขไปต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า เป็นต้น มาอย่างต่อเนื่องจนในปัจจุบันถือว่ามีความสมบูรณ์มากแล้ว

“...จะบอกว่ายังไง จะบอกว่าประชาชนยอมรับกับท้องถิ่นได้ เราก็ต้องทำเรื่องบริการให้เขาพึงพอใจ เป้าหมายของเขาคือต้องการในเรื่องของการบริการ ถ้าเกิดเราพัฒนารูปแบบการบริการของเราให้เหมือนกับเอกชน แต่ว่าอยู่ในรูปแบบระบบราชการ ผมว่าเขาน่าจะพอใจ ไม่ใช่ถึงกับแต่ภาพมาราชาการแล้วนึกถึงแต่ภาพคนแก่ๆ มานั่งรับบริการแล้วก็มาเรื่องมาก มีขั้นตอนต่างๆ แต่เดี๋ยวนี้ผมก็ใช้แท็บเล็ต เป็นเรื่องการกรอกเอกสารซึ่งจะลดขั้นตอนลงไปเยอะ... การติดต่อราชการเดี๋ยวนี้แตกต่างไปเยอะครับ แต่ว่ามันก็จะขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ขึ้นอยู่กับคนมุมมอง บางคนถ้าเกิดมองในเรื่องของมวลชนเพียงอย่างเดียว ก็จะไปในชุมชนมาก

ก็คือทุ่มงบประมาณไปในเรื่องที่เขาสัมผัสได้ อย่างถนนหลวง ไฟฟ้า แสงสว่าง แต่ว่าเทศบาลเราเลยจุดนั้นไปแล้ว เพราะเรามีความพร้อมในเรื่องนี้เกือบจะครบถ้วนแล้ว เพราะฉะนั้นต้องย้อนกลับมาพัฒนาอาคารสำนักงาน แล้วก็เรื่องสร้างเครือข่ายเพื่อที่การรับบริการก็จะได้ใกล้ชิดเขามากขึ้น... เพราะว่าพอเราทำงานเอกชนมา พอมาทำเทศบาล ทำให้ขั้นตอนมันเยอะ ทำให้มันยุ่งยาก เราก็พยายามที่จะลดขั้นตอนต่างๆ หรือว่าลดวิธีการต่างๆ มาเยอะเยอะมากมายนะครับ จนพยายามที่จะหาตัวชี้วัดเรื่องของการลดระยะเวลาการทำงานให้สั้นลง... ก็ใช้วิธีเอกชน เหมือนที่เขาเคยทำ แล้วก็เรื่องของการประเมินผลงาน ก็พยายามที่จะเอารูปแบบที่ทันสมัย เดี่ยวนี้เวลาให้บริการเวลาประเมินผลก็ใช้แบบแต่ละเอา พอใจ/ไม่พอใจ ให้แต่ละที่หน้าเคาน์เตอร์ ก็พยายามเรียนรู้ในสิ่งที่เอกชนเขาทำ เอามาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น...”

1.2.2 เปิดช่องทางเพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อนายกฯ ได้ง่ายที่สุด โดยเริ่มต้นจากที่นายก 3 ได้สังเกตถึงกระบวนการที่ประชาชนจะขอเข้าพบกับตนเองว่ามีหลายขั้นตอน ดังนั้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน นายก 3 จึงเปิดช่องทางในการติดต่อทั้งเรื่องราชการและเรื่องส่วนตัว โดยให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อโดยตรง ทาง facebook ส่วนตัว และเปิดโอกาสให้สามารถติดต่อที่บ้านได้หากมีเรื่องเดือดร้อนเร่งด่วน ซึ่งการเปิดช่องทางดังกล่าวมีความมั่นใจว่าจะได้รับการช่วยเหลือเพราะได้ติดต่อกับนายกฯ โดยตรง

“...เดี๋ยวนี้มันง่าย ผมพยายามบอกทุกคนว่าไม่ต้องมีพิธีรีตอง ผมก็ประกาศเบอร์โทรศัพท์ผมไป ใครอยากติดต่อหรือว่ามีปัญหาอะไร ใช้โทรศัพท์เอาเลย ไม่จำเป็นต้องมาเจอหน้านายก... ก็ใช้ทางโทรศัพท์... แล้วก็ดูที่ผลงานเอา บางทีบอกไม่เจอนายกแล้วก็ไม่ไปทำให้ แล้วพอเป็นอย่างนี้ ทุกคนก็เริ่มสะดวก เพราะว่าไม่ต้องเดินทาง ไม่ต้องเสียเวลามาหานายก... แต่ว่าเวลาคนเดือดร้อนหรือว่าเวลาอกเวลางานก็ยังมาหาผมที่บ้านได้...”

1.2.3 การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ภายในองค์กร นายก 3 นำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้การร้องเรียนเรื่องราวต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยประชาชนสามารถติดต่อหรือร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook LINE เป็นต้น โดยไม่ต้องมารอกข้อมูลทีเว็บไซต์

“...เดี๋ยวนี้เรื่องการติดต่อสื่อสาร ในเรื่องข่าวหรือเรื่องเกี่ยวข้องกับไม่ว่าจะเป็นการเมือง คนก็เริ่มให้ความสนใจเยอะ สมัยก่อนคนพอถึงเวลาข่าวต้องปิด ต้องเลื่อนช่อง รอดูละคร แต่ปัจจุบันคนกลับมาดูข่าว เพราะฉะนั้นคนจะติดตาม อย่างเราในฐานะของท้องถิ่นหรือว่ารับผิดชอบในเมืองนี้ คนจะติดตามเรื่อง ผมก็จะพยายามที่จะให้เครือข่ายมีการติดต่อสื่อสาร หรือแจ้งเหตุร้องเรียนผ่านทางเครื่องมือ ไม่ใช่แค่ต้อง

มารออยู่ในเว็บไซต์ของเทศบาล เหมือนเฟสบุ๊คผม หรือเหมือนเครือข่ายเทศบาลอย่างเนี่ย ทุกคนสามารถร้องเรียนได้ ผมกลับว่าเป็นช่องทางที่เร็วกว่าเดิมอีก อย่างการใช้ไลน์กลุ่มทำให้ติดต่อกันได้ เร็วมาก แล้วก็สามารถที่จะรีเช็กได้ ส่งภาพมาอะไรต่างๆ เราคิดว่ามีช่องทางไหนที่ทำให้มันคล่องตัวได้เราจะทำ .เมื่อก่อนใช้ What app แล้วก็มาไลน์ แต่พอไลน์ เริ่มมีกลุ่มขึ้นมาเราก็ใช้เป็นเครื่องมือ... ผมพยายามเหมือนว่าเราเป็นผู้นำ พอเราใช้อะไร เรามีทิศทางไปไหน คนก็เริ่มสนใจ อยากจะทำตาม ใช้ตามเราไปด้วย ก็จะทำให้การติดต่อสื่อสารกันง่าย สะดวก รวดเร็ว...”

3. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ภายหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งไประยะหนึ่งแล้ว กรณีศึกษาได้เปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงานของตนเอง ดังนี้

3.1 การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง(การเมืองระดับชาติ) เนื่องจากเมื่อเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งเป็นช่วงที่การเมืองระดับชาติมีความขัดแย้งกัน ทำให้นายก 3 ต้องยึดความเป็นกลางทางการเมือง โดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อให้การทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น มีความต่อเนื่อง และยังคงมีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้ง 2 ฝ่าย

“...มันเป็นธรรมชาติ พอเราอยู่ตรงนี้แล้ว เราไม่ได้เข้าไปอยู่ในพรรคไหน เวลาว่าสีเหลืองแรงๆ ก็หาว่าเราเป็นแดง พอว่าสีแดงแรงๆ หาว่าเราเป็นสีเหลือง ก็ปกติ แต่ว่าประชาชนทุกคนรู้ว่าเรากลาง เราอยู่ในระหว่างที่เราทำงานในฐานะคนท้องถิ่น ใครมาก็ได้ แต่ว่าเรามุ่งเรื่องการพัฒนาแล้วก็ความถูกต้องพยายามแบ่งให้มันชัดเจนว่าเราไม่ยุ่งกับการเมืองใหญ่ นะ แต่การเมืองใหญ่ ก็อย่ามายุ่งกับเรา โอกาสที่เราไปยุ่งกับเขาก็ได้เหมือนกัน...”

ในช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เกิดขึ้นเมื่อนายก 3 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานทำให้ต้องปรับตัวและปรับแนวทางการทำงาน โดยนายก 3 มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว 3 ด้าน ดังนี้ (1)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น โดยใช้ 2 วิธีการหลัก คือ (1.1)วิธีการทำงาน โดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และ(1.2)การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้วยการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของประชาชน (2)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยใช้การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของประชาชน และ(3)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ด้วยการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกพรรคที่เข้ามาบริหาร

ประเทศ เมื่อนายก 3 ผ่านช่วงนี้ไปทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และเป็นผลต่อเนื่องไปถึงช่วงที่ 2.3 คือวิธีการพัฒนาการทำงานที่เป็นเลิศ

ช่วงที่ 2.3 แนวทางการทำงานที่มีความเป็นเลิศ ภายหลังจากที่นายก 3 ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนต่างๆ ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานส่งผลทำให้เกิดวิธีการทำงานที่เป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นายก 3 มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม และสามารถแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจาก นายก 3 มีความเชื่อว่าการทำงานต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่มีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญมาร่วมกันคิดและตัดสินใจ โดยนายก 3 ได้ยึดถือหลักการมีส่วนร่วมมาตั้งแต่เริ่มดำรงตำแหน่ง จึงได้จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชน และบุคลากรในองค์กรมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น และให้เสนอแนะการพัฒนาหรือแก้ปัญหา เพื่อลดความผิดพลาดในการตัดสินใจ และภายในสำนักงานก็มีการเปิดให้มีสภากาแฟทุกวันศุกร์ โดยเปิดโอกาสบุคลากรทุกระดับขององค์กรมานั่งพูดคุยกันทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีการไปพบและพูดคุย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ซึ่งนายก 3 มีความเชื่อว่าการทำงานร่วมกันต้องช่วยกัน และมีแนวคิดในการทำงานว่า “ผู้ใหญ่ตั้ง ผู้น้อยดัน คนเสมอกันต้องสนับสนุน” จึงจะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ในการทำงาน นายก 3 จะมีการเปิดเผยข้อมูลให้ทุกคนได้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้รับรู้และให้สิทธิในการนำเสนอความคิดเห็นหรือคัดค้านกันได้หากมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน โดยใช้วิธีการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการและร่วมกันดำเนินงานต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ และภายในองค์กรยังมีการให้รางวัลแก่ข้าราชการที่การทำงานด้วยความโปร่งใสเพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญและร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความโปร่งใส โดยนายก 3 ได้ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการจัดการขยะ โครงการพัฒนาและดูแลเด็กเล็กและผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการดูแลคลองให้สะอาด เป็นต้น

“...หลักธรรมเธอ ผมไม่ได้มีแบบเป็นหลักอะไรต่างๆ แต่ว่าผมจะคิดว่าเรื่องการทำงานมันเป็นเรื่องที่ผมชอบ ผมชอบทำงานที่มีส่วนร่วม ไม่ชอบตัดสินใจคนเดียว แล้วก็เรื่องของระเบียบต่างๆ เราพยายามที่อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของการทำงานแต่ว่า เพียงแต่ว่าการทำงานแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบ แม้ว่าเราจะ

ทำงานราชการมันจะมีลำดับของสายบังคับบัญชา ทั้งผู้บังคับบัญชา ทั้งเพื่อนร่วมงาน แล้วก็ผู้ใต้บังคับบัญชา ผมจะบอกอยู่เสมอว่า ผู้ใหญ่ถึง ผู้น้อยถึง คนเสมอกัน ต้องสนับสนุน ก็คือมันต้องเป็นเครือข่าย ต้องช่วยกัน... ผมพยายามที่จะให้ทุกคนเสนอความคิด ไม่ใช่เฉพาะแค่เวลาสภากาแฟ ผมจะมีหลากหลายช่วง ให้คนมานั่งคุยกัน แล้วก็ต่างคนก็ต่างมาแชร์มาพูดอะไรกัน... คุยกันเรื่อง ลัทธิเพทะนะ นั่งกินกัน วันนี้ฉันนี่ วันนี้ฉันนี่ รับผิดชอบ ก็จะไปกินกันเหมือนแะเยี่ยมสำนักงานเขา... คนส่วนใหญ่พอใจ ทั้งคนทำงานด้วย เพราะว่าเราก็ให้แต่ละคนช่วยคิดด้วย... ส่วนความโปร่งใสนี้ ผมว่าผมใช้คำว่า รู้คนเดียวโปร่งใสคนเดียว รู้หลายคนโปร่งใสหลายคน เวลาทำงานทุกคนต้องมาคล้ายๆ เหมือนกับว่ามาคานกัน ไม่ใช่แค่ทำงานคนเดียว ผมพยายามที่จะทำให้เป็นรูปธรรม เป็นรูปแบบกรรมการ แต่ว่าไม่ใช่ทำแล้วมันจะเป็นเรื่องที่ทำให้ข้าหรือซับซ้อนอะไรต่างๆ แต่ว่าพยายามทำให้เป็นทีม... แล้วก็มีการให้รางวัล ต่อข้าราชการที่มีความโปร่งใสในการทำงานด้วย เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร...”

2. การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค เมื่อได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายก 3 มีการลงพื้นที่พบประชาชนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทำหน้าที่ในการดูแลทุกข์ สุขของประชาชนในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิดเหมือนกับเป็นครอบครัวเดียวกันและได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา และกิจกรรมประเพณีต่างๆ ทำให้มีโอกาสดำเนินการพูดคุย สอบถามสารทุกข์สุขดิบ ทำให้เกิดความใกล้ชิดและเกิดความผูกพันต่อกัน ซึ่งการที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายนั้นทำให้เชื่อใจว่าจะไม่ถูกทอดทิ้ง ทำให้ประชาชนให้การยอมรับและให้ความไว้วางใจมาตลอด

“...เราจะพูดถึงเรื่องของการดูแลชุมชน การเข้าถึงชุมชน ใกล้ชิดชุมชนแล้วก็ให้เขามีความรู้สึกว่าเราเป็นครอบครัวเดียวกัน แล้วก็มีความผูกพันกัน เพราะอย่างนี้แล้วคำว่าเราไม่ทอดทิ้งกัน มักจะได้ยินอยู่เสมอ... ผมไปร่วมงานบุญ งานประเพณีต่างๆ ถือว่าเป็นงานหนึ่ง ของส่วนหนึ่งของนักการเมืองนะ ทำให้ได้พูดคุย สอบถามเรื่องราวต่างๆ จากชุมชน มีอะไรเขาก็มาคุย...”

3. ใช้หลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ในเรื่องของการตอบสนองความต้องการของประชาชน มุ่งเน้นการบริการประชาชนที่มีความสะดวก รวดเร็ว โดยนายก 3 เน้นการพัฒนากระบวนการติดต่อราชการให้เหมือนกับระบบงานของเอกชน คือลดขั้นตอนและลดระยะเวลาในการติดต่อและดำเนินการให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยในการติดต่อ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกพึงพอใจที่ไม่ต้องใช้เวลาในการติดต่อราชการยาวนานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

“...ตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยการทำให้เขามาดูติดต่อได้สะดวก รวดเร็ว เขาก็พอใจหมด... ผมว่าลดเวลาให้เขาก็เท่ากับเขามีเวลาหากินเพิ่มขึ้น ไม่ต้องเสียเวลามานั่งรอนานๆ หลายชั่วโมง...”

ในช่วงที่ 2.3 หลังจากผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวแล้ว ทำให้ นายก 3 ปรับวิธีการการทำงานและแนวทางการบริหารงานเพื่อให้พัฒนาองค์กรให้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2 ด้าน คือ การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและข้อมูลอื่นๆ ให้ประชาชนรับทราบ (2)การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค นายก 3 มีการลงพื้นที่เพื่อดูแลทุกข์ สุขของประชาชนเป็นประจำ และ (3)การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ นายก 3 มุ่งเน้นในเรื่องของการตอบสนองความต้องการของประชาชน มุ่งเน้นการบริการประชาชนที่มีความสะดวก รวดเร็ว โดยการพัฒนาระบบการติดต่อราชการให้เหมือนกับระบบงานของเอกชน

ช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นงานที่ค่อนข้างยาก เพราะต้องมึบทบาททั้งในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่นหลายแห่งด้วยกัน ทั้งหน่วยงานระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ซึ่งการที่ค่อนข้างยากนี้ ซึ่งการทำงานที่ค่อนข้างยาก เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งแล้วมีความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งของตนเอง ดังนี้

1. ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง นายก 3 มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้สร้างผลงานที่เป็นการวางรากฐานและเป็นผู้พัฒนา จนได้เห็นผลงานที่ปรากฏในเชิงประจักษ์ คือ พัฒนาการให้มีความทันสมัยและสามารถใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการให้บริการประชาชน ซึ่งปัจจุบันสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองเป็นผู้วางแผนการพัฒนามาตั้งแต่ต้น

“...พัฒนาองค์กรให้ทุกคนยอมรับ มันอาจจะมองดูไม่ใช่เป็นตึกเป็นอะไร แต่ว่าเราสร้างองค์กรของเราให้เป็นรูปแบบของการพัฒนา คล้ายๆ เป็นภาคเอกชน เหมือนตึกนี้ เหมือนอาคารนี้ แต่ก่อนตอนปี 33 โดนเผาไป เราก็พยายามที่จะไปของงบประมาณส่วนกลางมา แล้วก็เอามาปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริการ

ประชาชนในรูปแบบใหม่ แล้วก็สร้างความทันสมัยในเรื่องของระบบเครือข่าย เชื่อมโยงของระบบสารสนเทศ อาคารนี้เป็นเรื่องที่ว่าผมภูมิใจ ที่พัฒนาแล้วก็สร้างแนวความคิดต่างๆ ให้หลอมรวมกัน แล้วก็ประชาชนสามารถสัมผัสได้...”

1.2 การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ นายก 3 มีความรักและมีความสุขในการทำงาน โดยเฉพาะในบทบาทในตำแหน่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงประชาชน รับฟัง และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชนได้ ทำให้มีความสุขกับการทำงานที่มีโอกาสได้ช่วยแก้ไขปัญหา ได้ให้ความช่วยเหลือ และคอยให้คำแนะนำต่างๆ กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งทำให้การทำงานในทุกวันเป็นไปด้วยความสุข ความสนุกสนาน และผูกพันกับบทบาทหน้าที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“...เพราะว่าบริหารเป็นเรื่องของการมองเรื่องการทำงานให้เกิดเป็นรูปธรรมได้มากกว่า เหมือนกับว่าเราอยากจะก่อสร้างอะไร แก้ปัญหาอะไร แล้วเราก็สามารถเข้าไปแก้ปัญหานั้นได้ มันเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งในเรื่องของการวางทิศทางของเมืองด้วย ว่าอนาคตอยากให้เป็นยังไง แล้วก็พัฒนาไป ส่วนไหนฝ่ายบริหารสามารถทำได้ เพราะฝ่ายสภาเป็นเพียงแค่ผู้สนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ แล้วก็เรื่องของร่างเทศบัญญัติต่างๆ ซึ่งจะได้สัมผัสในเรื่องของการพัฒนาเท่ากับฝ่ายบริหาร... ตั้งแต่ทำงานมาก็ยังสนุกกับงานอยู่ สนุกกับการแก้ไขปัญหา สนุกกับชุมชนมาขอความช่วยเหลือ สนุกกับคนที่คอยแนะนำ ดื่นเข้ามาพร้อมที่จะทำงาน สนุกสนาน มีความสุขทุกวัน...”

1.3 รอเวลาสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง ในการดำรงตำแหน่งในทุกวันนี้ทำให้นายก 3 มีความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำมาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และยังคงมีความตั้งใจที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดีที่สุด เพื่อรอเวลาในการสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมเข้ามาบริหารงานต่อไป ซึ่งทำให้นายก 3 มีความเห็นว่าการสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมในการมาทำงานในตำแหน่งนี้ต่อไป ต้องอาศัยระยะเวลา โดยในปัจจุบันนายก 3 มีความพึงพอใจในการดำรงตำแหน่งนี้ โดยไม่คิดว่าจะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองที่สูงขึ้น ดังนั้นในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งก็จะมุ่งมั่นทำหน้าที่บริหารงานให้ดีที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

“...ผมไม่มองอนาคตการเมืองที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ผมพอใจที่อยู่ในตำแหน่งนี้ แล้วก็ผมเชื่อว่าคงไม่ใช่เป็นนายกตลอดกาล เพราะว่าเวลาเราอยู่นานๆ ปัญหาที่เราเคยเจอ พอนานๆ ไปมันจะรู้สึกว่ามันไม่ใช่ปัญหา คือมันเจออยู่บ่อย แต่ว่าผมคิดว่าเวลาเราวางรากฐาน มันต้องพูดถึงเรื่องกลุ่มการเมือง เพราะว่าสักพักหนึ่งคือผมมีงานอยู่ที่บ้านอยู่แล้ว ก็สักพักหนึ่ง สักสมัยหนึ่งก็คงจะยุติ ก็ให้คนที่ความสามารถ มีแนวคิดหรือว่ามีมุมมองในขณะขณะนั้น ที่มันมองไปไกลกว่าเรา ก็คงจะมาทำหน้าที่..ผมคิดว่าคนอื่นที่มีความคิดดีกว่าเรา

คิดเก่งกว่าเรา ก็อาจจะมียะเยกว่าเราก็คงได้ แต่ว่าช่วงที่เราอยู่ในตำแหน่งต้องทำให้ดีที่สุด ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด...”

ในช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายหลังจากที่นายก 3 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาติดต่อกันยาวนานถึง 3 สมัย โดยไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง ทำให้นายก 3 มีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ และรอเวลาสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)ความภาคภูมิใจในใจตนเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 3 เข้ามาตลอดโดยไม่เคยสออบตก และช่วงที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้น นายก 3 ทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ามาอย่างต่อเนื่อง (2)การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ เนื่องจากนายก 3 มีความรู้สึกรักและมีความสุขกับงานที่ทำ คือ งานบริการ ที่คอยดูแล แก้ปัญหา ช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น และเมื่อดำรงตำแหน่งนี้มาอย่างยาวนานทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ และ (3)รอเวลาสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง ซึ่งต้องใช้เวลานานพอสมควร จึงยังคงมุ่งมั่นบริหารงานในตำแหน่งนี้ต่อไป จนกว่าจะมีผู้ที่เหมาะสมเข้ามาสืบทอดตำแหน่งนี้ทดแทนตนเอง

สรุปผลการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 4

การนำเสนอสรุปผลการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของกรณีศึกษารายที่ 4 ผู้วิจัยใช้นามสมมุติของกรณีศึกษารายที่ 4 ว่า “นายก 4” การนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา และส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1.1 ประวัติย่อ

นายก 4 เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2507 เป็นบุตรคนที่ 5 ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 8 คน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่อบอุ่น บิดามารดามีความขยันขันแข็งและตั้งใจประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก นายก 4 ได้รับการฝึกให้รับผิดชอบช่วยกิจการของครอบครัว เช่น เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เป็นต้น ตั้งแต่อายุในวัยเด็ก เมื่ออายุได้ 27 ปี ได้สมรสกับภรรยา และมีบุตรทั้งสิ้น 3 คน

นายก 4 เริ่มทำงานการเมืองเมื่ออายุ 25 ปี จากการชักชวนของผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ และได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาลเป็นครั้งแรกใน พ.ศ.2529 จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 และได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกด้วยกันให้ดำรงตำแหน่งเป็น “นายกเทศมนตรี” จากนั้นก็ได้รับการเลือกตั้งมาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2562) โดยในพื้นที่แห่งนี้เป็นบ้านเกิดของนายก 4 และได้ดำเนินชีวิตในพื้นที่แห่งนี้มาตลอด ทำให้มีความคุ้นเคยกับประชาชนในท้องถิ่นและรู้จักสถานที่ต่างๆ เป็นอย่างดี

1.2 การตัดสินใจทำงานการเมือง

จุดเริ่มต้นของการทำงานการเมืองของนายก 4 คือ ได้รับการชักชวนจากผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพนับถือให้เข้ามาทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาล เนื่องจากมีความเห็นว่า นายก 4 เป็นผู้ที่มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และชอบช่วยเหลืองานส่วนรวม และมีความเป็นกลาง สามารถทำงานร่วมกับทุกคนทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้ใหญ่ที่ชักชวนยังมีความเห็นว่านายก 4 เป็นบุตรของครอบครัวที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานและเป็นครอบครัวที่มีน้ำใจชอบช่วยเหลืองานส่วนรวมอยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 1 ประวัติชีวิตก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก และ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบทของครอบครัว

ครอบครัวของนายก 4 อยู่ในตำบลแห่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเนื่องจากบิดาชอบช่วยเหลืองานส่วนรวม งานบุญ และงานของเพื่อนบ้าน ทำให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกในครอบครัวของนายก 4 ทุกคนเป็นขยันทำงาน ขยันประกอบอาชีพ ทุกคนมีทักษะในการค้าขาย และมีความรักใคร่สามัคคีกันเป็นอย่างดี แต่ไม่ได้มีความสนใจในเรื่องการเมือง เพราะจะเน้นในเรื่องการประกอบอาชีพ และการหารายได้มากกว่า

“...ครอบครัว พ่อก็ช่วยงานผู้ใหญ่บ้าน ช่วยเหลืองานส่วนรวม งานของเพื่อนบ้าน เมื่อมีงานบุญ พ่อก็ไปช่วยงานเขา ช่วยทุกอย่างที่ช่วยได้ เมื่อมีงานเขาแรงกัน อย่างช่วยกันทำไร่ ทำนาแบบนี้ พ่อก็จะไปช่วย เขาชอบทำงาน ชอบช่วยเหลือกัน...เมื่อมีงานงานบุญ งานบวช พ่อ แม่ก็จะไปช่วยเขาทำกับข้าว ทำอาหารเมื่อก่อนบ้านไหนมีงานบวชพวกเราจะดีใจมากๆ ที่จะได้ไปร่วมงาน ไปช่วยงาน ก็พากันไปช่วยทั้งครอบครัว...ครอบครัวผมเป็นครอบครัวที่ขยันทำงาน พ่อแม่จะขยันทำมาหากินมาก เราประกอบอาชีพค้าขายกันทุกคน

พ่อแม่ให้ทำงาน ให้ช่วยงานตั้งแต่ยังเด็กๆ ก็ต้องช่วย พี่น้องทุกคนเรารักกัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน ร่วมมือ ร่วมใจกันทำงาน ทำมาหากิจตั้งแต่เด็ก โดยมีพ่อแม่เป็นแบบอย่าง...สมัยก่อนนั้นบ้านเราไม่ค่อยสนใจการเมือง จะเน้นการทำมาหากิน หารายได้มากกว่า...”

1.1 การศึกษา การประกอบอาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

บิดาจบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนมารดาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพหลักของครอบครัวคืออาชีพด้านการเกษตร และการค้าขาย ในช่วงแรกบิดามารดาช่วยกันประกอบอาชีพทางด้านด้านการเกษตร เช่น การปลูกพืชไร่ พืชสวน เลี้ยงสัตว์ ทำการเกษตรตามฤดูกาล ในเวลาต่อมาได้เริ่มทำธุรกิจรับจ้างขนส่งสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น เนื่องจากบิดาเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งไม่เคยหยุดงาน และมีหัวคิดทางการค้าขาย จึงได้คิดทำอาหารขายให้กับคนงาน ซึ่งการทำงานต่างๆ นั้น บิดามารดาจะให้บุตรทุกคนได้มีส่วนช่วยในการทำงานและมีหน้าที่รับผิดชอบ นอกจากทำการค้าขายแล้ว บิดายังทำงานการเมืองท้องถิ่นด้วย โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นผู้ที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชอบอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม ส่วนมารดาช่วยงานบิดา และทำการค้าขายสินค้าทางการเกษตรตามฤดูกาล และอื่นๆ เช่น ขนมน้ำพริก เป็นต้น ด้วยเหตุที่บิดามารดาของ นายก 4 เป็นคนขยันประกอบอาชีพ และมีหัวการค้า คิดทำอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงดูครอบครัวตลอดเวลา ครอบครัวจึงมีฐานะที่มั่นคง

“...พ่อ จบชั้น ป.2 แม่ ไม่ได้เรียนหนังสือ... ครอบครัวเราจะมุ่งเน้นการทำงาน พ่อจะคอยคิดที่จะทำอาชีพใหม่ๆ หารายได้อยู่ตลอดเวลาทั้งปลูกพืชไร่ พืชสวน ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ พัฒนาไปเรื่อยๆ ไม่หยุด จากที่ทำไร่ ทำสวน ต่อมาก็ทำรถรับจ้าง มีรถบรรทุก รับจ้างขนของ ขนส่งสินค้าทางการเกษตร จากที่นี่ไปขายต่อที่นั่น แล้วเอาสินค้ากลับมาขายด้วย...เมื่อก่อนก็ทำการเกษตร ค่าขายผลไม่ตามฤดูกาล เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ไม่หยุด ต่อมาก็มีรถรับจ้างขนส่งสินค้าทางการเกษตร... พ่อมีหัวการค้า ทำอาหารไปขายให้กับคนงาน ตามโรงงานต่างๆ โดยพวกเราพ่อแม่ พี่น้องร่วมกันทำ ช่วยกันทำในครอบครัว ทุกคนช่วยกันทำงานมาตั้งแต่ผมเด็กๆ... นอกจากการค้าขายแล้วพ่อได้รับเลือกให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะพ่อเขาชอบช่วยงานส่วนรวม เช่น ใครต้องการซ่อมแซมต่อเติมบ้าน คุณพ่อจะไปช่วยเหลือได้ดี ช่วยทำอาหารเวลามีงานบุญ ช่วยทุกอย่างที่ช่วยได้... แม่ก็ช่วยพ่อทำการเกษตร แล้วก็ทำขนม ทำน้ำพริก ขนมห่วง ขนมหอยนางรมไปเรื่อยๆ คิดทำการค้าไปเรื่อยๆ... พ่อแม่เขาเป็นคนขยันมาก มีความอดทน ทำงานตลอด ไม่เคยหยุด ไม่เคยบ่นเหนื่อย พ่อจะมีหัวทางการค้า คิดค้าขายต่อยอดไปเรื่อย ทำให้ฐานะครอบครัวก็มั่นคง ไม่ขัดสน”

1.2 ลักษณะนิสัยของบิดามารดา และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

บิดาของนายก 4 เป็นคนที่มีทักษะการคิดที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความจำดี สามารถสร้างเฟอร์นิเจอร์ โดยอาศัยการจดจำวิธีการจากผู้อื่น และมีความสามารถพิเศษ คือ ลายมือสวย และมีความขยัน

ชั้นแข็ง ทำงานทุกวัน ไม่มีวันหยุด และเป็นคนเจ้าระเบียบ มีแผนในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องการทำมาหากิน นอกจากนี้ บิดาเป็นผู้ที่ชอบช่วยเหลือญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และส่วนรวม เช่น การช่วยทำอาหารในงานบุญ เป็นต้น มารดาเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งเช่นเดียวกัน คอยช่วยเหลือบิดาในการประกอบอาชีพ และหารายได้เลี้ยงครอบครัว ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง มีความประหยัด และอดออม สามารถเก็บเงินและช่วยบิดาสร้างฐานะขึ้นมาจนครอบครัวมีฐานะมั่นคง โดยบิดามารดามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรักใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำมาหากินและการเลี้ยงดูบุตร ไม่มีความขัดแย้งหรือทะเลาะเบาะแว้งกันแต่อย่างใด และนายก 4 มีความสนิทสนมกับมารดามาตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากอยู่อาศัยและช่วยมารดาทำงานมาตั้งแต่เด็กจนถึงอายุประมาณ 25 ปี รวมถึงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพี่น้อง มีการแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี บิดามารดาจะเป็นผู้มอบหมายงานให้บุตรรับผิดชอบ และบุตรทั้ง 4 คน จะแบ่งหน้าที่กันเองตามความเหมาะสม โดยไม่มีความขัดแย้งกัน

“...แม้ว่าพ่อจะไม่ได้เรียนหนังสือสูงๆ แต่พ่อเป็นคนหัวดี มีความคิดสร้างสรรค์สามารถประกอบเฟอร์นิเจอร์ได้เองจากการจดจำวิธีการทำจากการดู ช่วยผู้อื่นทำเฟอร์นิเจอร์ก็สามารถมาทำเองได้ ไม่ได้ไปเรียนที่ไหน พ่อเป็นคนความจำดีและเป็นคนลายมือสวย เขียนหนังสือสวยมาก... พ่อขยันทำงาน ไม่มีวันหยุด ทำงานทุกวัน ไม่เคยว่างเว้นจากการทำงานเลย คิดทำการค้าไปเรื่อย... พ่อเป็นคนขยันทำงาน มีความคิดที่จะทำงานต่าง ๆ อยู่ตลอด ชอบทำการค้าขาย เลี้ยงครอบครัว... และพ่อจะเจ้าระเบียบ มีแผนในการดำเนินชีวิต ออกความคิดในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว... พ่อจะชอบช่วยเหลือญาติพี่น้องในครอบครัว เครือญาติ... และชอบช่วยงานบุญ เช่น งานบวช งานวัด เช่น ช่วยทำอาหาร ทำกับข้าว มีงานเมื่อไหร่พ่อแม่และลูกๆ ทุกคนจะไปช่วยกันด้วยความเต็มใจ... แม่เป็นคนขยัน ประหยัด อดออม พอเพียง คือใช้เท่าที่มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย คิดที่จะหาเพิ่ม ...ทำมาค้าขาย จะเก็บหอมรอบริบ เก็บเงิน จนมีฐานะมั่นคงขึ้นมา...แม่ขยันมาก ช่วยพ่อทำมาหากิน พ่อคิด แม่ช่วย และลูกๆ ก็ช่วยกันทุกคนจนทำให้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวและมีฐานะดีขึ้นเรื่อยๆ... พ่อแม่รักกันดี ช่วยกันทำมาหากิน พ่อแม่ไม่เคยขัดแย้ง ไม่เคยทะเลาะกัน ไม่มีปัญหาอะไร ช่วยกันทำมาหากินมาตลอด ... พ่อคิดริเริ่มทำมาหากิน แม่ช่วยเก็บและบริหารจัดการเงินภายในบ้าน และเลี้ยงดูลูกๆ แบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้ลูกๆ ช่วยกันทำ... ผมสนิทกับแม่มาก มาตั้งแต่เด็กๆ และอยู่กับแม่ ทำงานกับแม่จนโต ประมาณอายุ 25 ปี และในครอบครัวผมพี่น้องรักใคร่ กลมเกลียวกันดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยงาน พ่อแม่ให้ช่วยทำงานก็ช่วยเหลือกัน...แต่ละคนก็จะจัดสรรหน้าที่กันว่าใครจะทำหน้าที่อะไร แบ่งงานกัน และช่วยเหลือกันมาตลอดจนโต...”

1.3 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

บิดามารดาของนายก 4 สอนให้บุตรทุกคนต้องตื่นตั้งแต่เช้า โดยบิดามารดาจะทำตัวเป็นแบบอย่างก่อน คือ ตื่นเช้าทั้งคู่ ทำให้บุตรทุกคนต้องตื่นเช้าตามไปด้วย มารดาสอนให้บุตรรู้จักคุณค่าของการ

สร้างและรักษาทรัพย์สินสมบัติของตนเอง โดยสอนให้ขยันทำมาหากินสร้างฐานะ และให้หาทรัพย์สินสมบัติเพิ่มเติมขึ้นมาโดยไม่นำทรัพย์สินสมบัติเก่าไปขาย

“พ่อแม่เป็นคนขยันตื่นนอนแต่เช้า และให้ลูกต้องตื่นนอนแต่เช้าตามไปด้วย ผมเองก็ต้องตื่นเช้า ช่วยงานพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก ถ้าไม่ตื่นก็จะถูกตีเลย ตีกันในมุ้งเลย แม่จะคอยปลุกถ้าปลุกแล้วไม่ตื่นก็ตีเลย ตีตรงมุ้งเลย... พ่อแม่จะเป็นต้นแบบสอนให้ลูก ๆ ขยัน หาทรัพย์สินเพิ่ม ไม่ใช่ขายของเก่าที่มี แต่ต้องหาใหม่มาเพิ่ม... เช่น วันนี้เรามีทอง 1 บาท ปีต่อไป เราต้องหาเพิ่ม ให้มากขึ้น ไม่ใช่เอาทองเก่าที่มีไปขาย อย่างนี้”

1.3.1 การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน

นายก 4 ได้รับการมอบหมายจากบิดามารดาให้ช่วยทำงานกิจการค้าขายของครอบครัว ทั้งการค้าขายด้านการเกษตร และการขายอาหารและขนม เช่น ช่วยขูดมะพร้าวเพื่อให้มารดาใช้ทำขนม ปลอกมะพร้าววันละ 60 ลูก หั่นหอยกกล้วยเพื่อเลี้ยงหมู เป็นต้น และช่วยงานบ้านมาตั้งแต่ยังเด็ก โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น หาบน้ำมาใส่ปี๊บมาสำหรับใช้ในครอบครัว ซักเสื้อผ้าของตนเอง เป็นต้น

“...ผมต้องช่วยพ่อแม่และครอบครัวค้าขาย ทำไร่ ทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ ตั้งแต่เด็กๆ ...พ่อแม่มอบหมายหน้าที่ให้ลูกๆ รับผิดชอบงานต่างๆ ภายในบ้าน เช่น หาบน้ำ ขายของ เลี้ยงหมู ขูดมะพร้าวเพื่อทำขนมขาย งานบ้านก็ช่วย มีหีบน้ำใส่ปี๊บมาไว้ใช้ ทำกับข้าว ขูดมะพร้าว ช่วยขายของ ขายขนม ซักเสื้อผ้าของตัวเอง ช่วยเหลือตัวเองมาตั้งแต่เด็ก... ตั้งแต่เด็ก ผมมีหน้าที่ขนน้ำจากสระมาใช้ภายในบ้าน หั่นหอยกกล้วย ขูดมะพร้าวเพื่อให้แม่ทำขนม ปลอกมะพร้าววันละ 60 ลูก...”

1.3.2 การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ

บิดามารดาของนายก 4 กำหนดให้บุตรทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการช่วยงานของครอบครัว และมีกฎข้อบังคับในเรื่องของเวลา เช่น เวลาตื่นนอน เวลาช่วยงานของครอบครัว เป็นต้น และหากไม่ทำหน้าที่หรือทำหน้าที่ไม่ตรงเวลาก็จะลงโทษด้วยการดุและตี โดยนายก 4 เคยถูกลงโทษจากบิดามารดาเมื่อทำผิดในเรื่องต่างๆ เช่น นอนตื่นสาย กลับบ้านไม่ตรงเวลา แอบหนีไปเที่ยวเล่น ไม่มาช่วยงานตามเวลา เป็นต้น นอกจากนี้นายก 4 ยังเคยถูกลงโทษเพราะทำผิดศีลธรรมคือ ไปเล่นซุกซนจนได้รับบาดเจ็บ และขโมยผลไม้ของผู้อื่นมารับประทาน เมื่อมารดาทราบก็ตามตีทันทีเพื่อให้เกิดความหยาบจำและไม่ทำผิดศีลธรรมซ้ำอีก

“...พ่อแม่จะตีอย่างเดียว สอนก่อนเล็กน้อย แล้วก็ตี เพื่อให้จำ และไม่ทำผิดอีก .อย่างที่บ้านจะเป็นคนตื่นเช้าๆ กัน ถ้าวันไหนผมตื่นสาย พ่อแม่จะปลุก ถ้าไม่ตื่นก็จะตีที่มุ้งเลย หรือวันไหนถ้ากลับบ้านไม่

ตรงเวลา ไปเที่ยวงานวัด กลับมาช้า ก็จะไม่โดนตี แม่จะเตรียมไม้ไว้ตีเลย ถึงบ้านก็ตีเลย ถ้ารู้ว่าแอบไปเล่น ไม่ช่วยงานก็ตีอีกเหมือนกัน... แล้วตอนเด็กๆ มีครั้งหนึ่งผมเคยไปขโมยทับทิมของชาวบ้านมากิน แม่รู้ ก็ตีเลย ตามไปตีตรงนั้นเลย ไม่อยากให้ทำอีก ตีให้จำ ให้รู้ว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งผิด ไม่ควรทำอีก แล้วก็มีตอนเด็กๆ ก็ชอบเล่นชนไปเรื่อย ขึ้นต้นมะพร้าวแล้วก็ตกลงมาได้รับบาดเจ็บ พ่อแม่รู้ก็สมน้ำหน้า ไม่ได้ลงสาร เห็นใจอะไร บอกว่าจะได้จำไม่ไปชุกชนอีก...”

1.3.3 การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน

บิดามารดาของนายก 4 มีบุตรทั้งหมด 8 คน ทุกคนอยู่อาศัยในบ้านหลังเดียวกันอย่างอบอุ่น บิดามารดามอบหมายให้บุตรทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยกันประกอบอาชีพของครอบครัว ทั้งการค้าขาย การเกษตร และการขนส่ง การได้ทำงานร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้มีความรักใคร่ ผูกพัน และมีความสามัคคี และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

“...ในครอบครัวผมพี่น้องรักใคร่ กลมเกลียวกันดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยงาน พ่อแม่ให้ช่วยทำงานก็ช่วยเหลือกัน...แต่แต่ละคนก็จะจัดสรรหน้าที่กันว่าใครจะทำหน้าที่อะไร แบ่งงานกัน และช่วยเหลือกันมาตลอดจนโต...”

1.3.4 การสนับสนุนทางการศึกษา

บิดามารดาของนายก 4 ได้สนับสนุนให้บุตรได้เล่าเรียนตามความสามารถ แต่เนื่องจากนายก 4 ไม่ชอบการไปโรงเรียน แต่สนใจเรื่องการทำงานและการประกอบอาชีพมากกว่าจึงออกมาช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพตั้งแต่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

“...เรื่องการเรียน ถ้าจะเรียนพ่อแม่จะสนับสนุนและสามารถส่งเสียให้เรียนได้ แต่ผมไม่สนใจที่จะเรียน ไม่ชอบไปโรงเรียน ชอบทำมาค้าขายประกอบอาชีพมากกว่า ก็เลยออกมา ไม่ได้เรียนต่อ มาช่วยพ่อแม่ทำงาน...”

1.4 การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ บิดามารดาของนายก 4 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตใน 3 เรื่องที่สำคัญ คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ครอบครัวของนายก 4 เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1.1 ความขยันหมั่นเพียร

บิดามารดาของนายก 4 เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก บิดามารดาจะช่วยกันทำมาค้าขาย และวางแผนคิดหาวิธีการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัว โดยจะทำงานเป็นประจำทุกวันไม่เคยมีวันหยุด ตื่นนอนและทำงานทุกอย่างตรงตามเวลาและแผนการที่กำหนดไว้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับบุตรทุกคนต้องถือปฏิบัติตามไปด้วยโดยไม่ต้องสอนตรงๆ ทำให้บุตรทุกคนมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพและมารดาเป็นผู้ที่ประหยัดอดออมดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงจนครอบครัวสามารถสร้างฐานะที่มั่นคงได้

“พ่อเป็นคนขยันทำงาน มีความคิดที่จะทำงานต่าง ๆ อยู่ตลอด ชอบทำการค้าขาย เลี้ยงครอบครัว... และพ่อจะเจ้าระเบียบ มีแผนในการดำเนินชีวิต ออกความคิดในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว... แม่เป็นคนขยัน ประหยัด อดออม พอเพียง คือใช้เท่าที่มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย คิดที่จะหาเพิ่ม ...ทำมาค้าขาย จะเก็บหอมรอมริบ เก็บเงิน จนมีฐานะมั่นคงขึ้นมา...แม่เป็นคนขยันแม่เป็นคนขยัน ประหยัด อดออม พอเพียง คือใช้เท่าที่มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย คิดที่จะหาเพิ่ม ...พ่อแม่จะทำมาค้าขาย จะเก็บหอมรอมริบ เก็บเงิน จนมีฐานะมั่นคงขึ้นมา...แม่ขยันมาก ช่วยพ่อทำมาหากิน พ่อคิด แม่ช่วย และลูกๆ ก็ช่วยกันทุกคนจนทำให้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวและมีฐานะดีขึ้น...”

1.4.2 การปฏิบัติศาสนกิจ

บิดามารดาของนายก 4 มีการปฏิบัติศาสนกิจของพุทธศาสนิกชน ทั้งการไปทำบุญตักบาตร ช่วยงานบุญ งานบวชของเพื่อนบ้านในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และบุตรทุกคนรวมถึงนายก 4 ก็ได้ปฏิบัติและติดตามบิดามารดาไปวัดและไปช่วยงานบุญตั้งแต่วัยเด็ก และเมื่อนายก 4 อายุครบ 20 ปี บิดามารดาได้สนับสนุนได้บวชเป็นพระภิกษุเป็นเวลา 3 เดือน ในขณะที่บวชอยู่นั้น นายก 4 ได้ปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำจนสามารถนำหลักธรรมต่างๆ ที่ได้ศึกษาระหว่างที่บวชนั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ พร้อมทั้งได้ช่วยงานวัด เช่น ปลุกต้นไม้ ทำความสะอาด พัฒนาวัด เป็นต้น

“...ครอบครัวจะไปร่วมงานบุญ งานบวช อยู่ตลอด ไปช่วยทำกับข้าวด้วย ส่วนผมก็บวชประมาณ 3 เดือน ตอนนั้นก็อยู่วัด ช่วยงานที่วัด ปลุกต้นไม้ ทำความสะอาด พัฒนาวัดอยู่ตลอด 3 เดือน ผมเป็นคนชอบทำงานอยู่แล้วตอนบวชก็ช่วยงานวัดตลอด... การบวชก็ได้นำหลักคิดจากการบวชมาใช้ คือ เรื่องหลักธรรมต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงาน...”

1.4.3 การทำงานการเมือง

นอกจากบิดาของนายก 4 จะประกอบอาชีพค้าขายและทำการเกษตรแล้ว ยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นผู้ที่ช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชอบอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม ซึ่งนายก 4 ก็ได้เห็นแบบอย่างการทำงานในตำแหน่งนี้ของบิดามาตลอด จนทำให้มีนิสัยที่คล้ายคลึงกับบิดาในเรื่องของการทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม และด้วยเหตุผลที่มีลักษณะนิสัยดังกล่าวจึงทำให้นายก 4 ได้รับการเชิญชวนให้ทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาล

“...นอกจากการค้าขายแล้วพ่อได้รับเลือกให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะพ่อเขาชอบช่วยงานส่วนรวม เช่น ใครต้องการซ่อมแซมต่อเติมบ้าน คุณพ่อจะไปช่วยเหลือได้ดี ช่วยทำอาหารเวลามีงานบุญ ช่วยทุกอย่างที่ช่วยได้...”

2. การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

นายก 4 ได้ศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-7 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดบ้านเกิด มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เพราะไม่ชอบการเรียนหนังสือและการไปโรงเรียน แต่ชอบประกอบอาชีพมากกว่า ทำให้มีผลการเรียนไม่ดีนัก แต่จะอยู่ในกลุ่มของเพื่อนที่มีผลการเรียนดี ถึงแม้ว่านายก 4 จะไม่ชอบการเรียนหนังสือแต่ชื่นชอบการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน มักอาสาเข้าช่วยเหลือครูอาจารย์อยู่เป็นประจำ จนมีความสัมพันธ์ที่ดีและใกล้ชิดกับครูอาจารย์ วิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด คือ วิชาทำอาหาร เพราะช่วยมารดาทำอาหารมาตั้งแต่เด็ก ถ้าหากวันใดมีการเรียนทำอาหารมักจะอาสาทำอุปกรณ์การประกอบอาหารไปที่โรงเรียนเป็นประจำ และจะเป็นวันที่มีความสุขมาก ในขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา นายก 4 ยังไม่ได้มีการคาดหวังเกี่ยวกับการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง แต่เน้นการทำหน้าที่ในปัจจุบันให้ดีที่สุดมากกว่า

“...ผมไม่ค่อยชอบการเรียนหนังสือและการไปโรงเรียน เพราะชอบทำงานมากกว่า พ่อแม่ต้องบังคับให้ไป...แล้วก็เป็นคนเรียนไม่เก่ง แต่อยู่ในกลุ่มนักเรียนที่เรียนเก่งก็ทำให้ผลการเรียนพอใช้ได้ ไม่ได้ดีอะไรมาก... ผมไม่ค่อยชอบการเรียน ชอบอาสาทำงาน ทำกิจกรรมของโรงเรียน และตอนเด็กๆ ก็ได้เป็นผู้ช่วยในชั้นเรียน ไม่ได้เป็นหัวหน้าห้อง แต่จะคอยช่วยเหลือเพื่อนๆ และครูอาจารย์อย่างสม่ำเสมอช่วยทุกอย่างที่สามารถจะช่วยเหลือได้ ขนของ ใช้แรงงาน ครูให้ทำอะไรก็ทำ ผมชอบอาสา... ในห้องเรียนสมัยก่อน ครูจะดุมาก จะลงโทษด้วยการหยิก เช่น มาสายก็จะโดนหยิก ดื้อ ขน ไม่เชื่อฟังครูก็จะโดนเหมือนกัน... ผมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู เพราะอยู่ในกลุ่มเด็กเรียนเก่ง แต่ตนเองเรียนไม่เก่ง ก็คอยจะช่วยงานครู ก็จะมีใจใกล้ชิดกับครู เพราะว่าคอยช่วยงานเขาอย่างสม่ำเสมอ... ตอนนั้นผมชอบเรียนทำอาหาร ก็จะแบ่งกันว่าใครจะเอาอะไรไป...ผมก็จะได้รับมอบหมายให้เอาเตาไป พอถึงวันเรียนก็จะเอาใส่รถเข็นไปที่โรงเรียน วันไหนได้เอาไปจะดีใจ

มาก ดีใจที่จะได้ทำกับข้าว เพราะทำกับข้าวมาตั้งแต่เด็กๆ ก็จะขออนุญาตแม่เอาเตาไปโรงเรียน เอาใส่รถเข็นไป วันนั้นจะดีใจมาก... ตอนเด็กๆ ความฝันเกี่ยวกับไม่มี เน้นที่การทำหน้าที่ในปัจจุบันให้ดีที่สุด....ทำหน้าที่ทำงาน ประกอบอาชีพปัจจุบัน ทำหน้าที่ดีที่สุด...”

3. การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

ภายหลังจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาแล้ว นายก 4 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็ได้ลาออกมา ภายหลังจึงเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ (กศน.)

“...เรียนจบชั้น ม.1 แล้วก็ออกกลางคัน จากนั้นก็ไปเรียนต่อ กศน. และเรียนต่อจนจบอนุปริญา...”

ในช่วงที่ 1.1 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก นายก 4 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ ครอบครัว และสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งครอบครัวถือเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยมีวิธีการในการถ่ายทอดมี 2 วิธีการสำคัญ คือ (1)การอบรมเลี้ยงดู ที่ไม่สามารถระบุรูปแบบได้ชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใด แต่มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน และการสนับสนุนทางด้านการศึกษา และ (2)การเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความรักใคร่ผูกพันกับพี่น้อง ความขยันหมั่นเพียร การมีวิถีชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา และการได้เห็นแบบอย่างการทำงานการเมืองท้องถิ่นจากบิดา สำหรับสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น และในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้ถือเป็นการฝึกและเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในการเรียน นอกจากนี้ในระหว่างที่เรียน นายก 4 ยังได้ช่วยงานคุณครูเป็นประจำเป็นการพัฒนานิสัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจและการช่วยเหลือผู้อื่น

ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่องหน้า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่กรณศึกษาจะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาต่อในการศึกษานอกระบบโรงเรียน

นายก 4 ได้พักการเรียนไปเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อมาภายหลังจึงเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ (กศน.) การเรียนในการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะไปเข้าเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นอาจารย์จะให้การบ้านมาศึกษาด้วยตนเอง และอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวไปสอบประเมินความรู้ เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงเข้าศึกษาต่อในระดับอนุปริญญา

“...หยุดเรียนไปตอน ม.1 จากนั้นก็ไปเรียนต่อที่ กศน. แล้วก็ไปต่อจนจบอนุปริญญา...”

2. การศึกษาต่อในระดับอนุปริญญา

เมื่อนายก 4 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาจากระบบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) แล้ว ได้ศึกษาต่อในระดับอนุปริญญา และศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี แต่ยังไม่จบ ก็ได้พักการเรียนไป

“...เรียน กศน.ต่อ แล้วก็ไปต่อจนจบอนุปริญญา และมาเรียนต่อปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัย...แต่เรียนไม่จบ ออกมาก่อน...”

3. การประกอบอาชีพ ภายหลังจากที่ได้พักการเรียนในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1 นายก 4 ก็ได้ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเจริญวัยจึงได้มีการประกอบธุรกิจของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 อาชีพเกษตรกร

นายก 4 เริ่มช่วยทำงานในกิจการของครอบครัวในด้านการเกษตรมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ วัยเด็ก เช่น การเลี้ยงหมู การค้าขายพืชผลทางการเกษตร ปลูกพืชไร่ ทำขนมขาย เป็นต้น และเมื่อมีวันว่างมักจะรับผลไม้จากจังหวัดอื่นมาขายต่อ รวมถึงรับจ้างขนส่งดินทราย เป็นการหารายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

“...ผมทำการค้าขายพืชผลทางการเกษตร ผลไม้ รับของมาขาย ทำขนมขายกับแม่ เลี้ยงหมู และปลูกพืชไร่ไว้ เมื่อว่างวันก็ไปทำงานอื่นๆ เช่น นำผลไม้จากจังหวัดอื่นๆ มาขาย ขายแตงโม สับปะรด ขายทุเรียน มันสำปะหลัง ดินลูกรัง วั่งทราย หารายได้ตลอด ครอบครัวผมทำงานกันตลอดไม่เคยหยุด...”

3.2 อาชีพรับจ้างขับรถขนส่งผลไม้

เมื่อมีอายุ 25 ปี นายก 4 ได้เริ่มทำอาชีพขับรถรับจ้าง ขนส่งของ โดยขณะนั้นได้รับเงินค่าจ้างเป็นครั้งแรกจึงได้นำไปซื้อทองในลักษณะผ่อนส่งทองได้จำนวน 6 สลึง ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจอย่างมาก ต่อมาเมื่ออายุได้ 27 ปี หลังจากที่มีเงินเก็บและสามารถผ่อนทองเป็นของตนเองได้ จึงเริ่มทำอาชีพรับจ้างขับรถขนส่งผลไม้ ขนส่งสับปะรด ได้ค่าจ้างเที่ยวละ 100-120 บาท โดยได้รับค่าจ้างจากการจัดเรียงสับปะรดน้ำหนัก 2 ตัน จะได้ค่าจ้าง 20 บาท ดังนั้นจึงมีรายได้จากการขับรถขนส่งและจัดเรียงสับปะรดวันละประมาณ 300 บาท ทำให้มีเงินเก็บเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอายุ 30 ปีสามารถซื้อรถบรรทุก 10 ล้อ เป็นของตนเองได้ โดยใช้เงินดาวน์ไป 150,000 บาท เป็นเงินเก็บของตัวเอง 70,000 บาท ส่วนที่เหลือเป็นเงินที่บิดามารดาสมทบทุนช่วยออกให้ การที่สามารถซื้อรถบรรทุกเป็นของตนเองได้นั้นสร้างความภาคภูมิใจให้กับนายก 4 เป็นอย่างมาก

“...นอกจากการช่วยครอบครัวทำการเกษตรและค้าขายแล้ว เมื่ออายุประมาณ 25 ปี ก็เริ่มขับรถรับจ้าง ขนของ ส่งของ ทำได้ระยะหนึ่งก็เริ่มเก็บเงินซื้อทองแบบผ่อนส่ง เพื่อนในกลุ่มเป็นคนผ่อนส่ง ได้ 6 สลึง ตอนนั้นผมดีใจมากๆ เป็นการทำงานที่มาจากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง... เมื่ออายุประมาณ 27 ปี ผมก็เริ่มมีรถบรรทุกเป็นของตนเอง ทำอาชีพขับรถรับจ้าง ขนของ ขนผลไม้ แยกสับปะรดค่าจ้างเที่ยวละ 100-120 บาท ค่าขนและจัดเรียงสับปะรดประมาณ 2 ตันได้ค่าแรง 20 บาท ทำงานขับรถขนส่งของได้วันละ 300 บาท เริ่มเก็บเงิน เก็บไปเรื่อยๆ จนอายุประมาณ 30 ปี ก็ได้ซื้อรถ 10 ล้อ ตอนนั้นดาวน์ไป 150,000 บาท ตอนนั้นดีใจมากที่มีรถเป็นของตัวเอง ที่ได้จากเงินเก็บของตัวเอง 70,000 และได้เงินสนับสนุนจากพ่อแม่อีกส่วนหนึ่ง...”

3.3 กรรมการสุขาภิบาล

ในปี พ.ศ.2529 นายก 4 มีอายุ 25 ปี มีผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพนับถือชักชวนให้ลงสมัครเป็นกรรมการสุขาภิบาล เพราะเห็นว่าเป็นผู้ที่ชอบงานช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ซึ่งในครั้งนั้นนายก 4 ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นกรรมการสุขาภิบาล โดยมีหน้าที่ในการดูแลเรื่องระเบียบการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและถนนภายในสุขาภิบาล ซึ่งการจะดำเนินงานดังกล่าวต้องการความร่วมมือจากประชาชน ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการทำงานการเมือง ที่ทำให้นายก 4 เริ่มเรียนรู้บทบาทของการทำงานงานการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งในขณะนั้นนายก 4 ก็ทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาลควบคู่ไปกับการขับรถขนส่งของ

“...ตอนที่มาเป็นกรรมการสุขาภิบาลเพราะมีผู้ใหญ่ชักชวน เพราะเขาเห็นว่าชอบช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยงานส่วนรวม ก็เริ่มเป็นกรรมการสุขาภิบาล ด้วยการได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาล ตั้งแต่อายุประมาณ 25 ปี แล้วก็ได้รับการเลือกตั้งมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงตอนนี้ก็ไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง ได้รับเลือกมา

ตลอด... ในช่วงเริ่มต้น เป็นกรรมการสุขาภิบาล มีหน้าที่ดูแลจัดระเบียบเรื่องการก่อสร้างบ้านเรือน ถนนหนทาง กรรมการก็ต้องไปขอความร่วมมือจากประชาชน ขอแรงเขามาช่วยกันทำถนน...”

3.4 ประกอบธุรกิจส่วนตัว

หลังจากทำธุรกิจขนส่งทำให้มีรายได้ และมีเงินเก็บมากพอสมควร จึงเริ่มทำการทำธุรกิจค้าขายวัสดุก่อสร้าง ซึ่งถือว่าเป็นการทำธุรกิจที่ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง และปัจจุบันยังคงดำเนินธุรกิจมาอย่างต่อเนื่อง โดยขณะนี้ภรรยาและบุตรทั้ง 3 คนช่วยกันดูแลกิจการ

“...จากนั้นเริ่มก่อสร้างสร้างตัว มีอุปกรณ์การทำธุรกิจก่อสร้างทุกประเภท และค้าวัสดุก่อสร้าง โดยในปัจจุบันก็ให้ภรรยาและลูกๆ ทั้ง 3 คน ช่วยกันดูแล... ผมชอบการค้าขายเพราะทำให้มีรายได้เข้ามาตลอดทุกวัน...”

3.5 การสนับสนุนจากคู่สมรส

นายก 4 ได้แต่งงานกับภรรยาตอนอายุ 27 ปี ปัจจุบันมีบุตรด้วยกัน 3 คน โดยภรรยาไม่ชอบงานสังคม ไม่ออกงานสังคม แต่ไม่ได้ห้ามในเรื่องการทำงานการเมือง แต่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนนายก 4 มาโดยตลอด และทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรทุกคนเป็นอย่างดี นายก 4 สนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาและเปิดโอกาสให้บุตรเลือกเรียนตามความสนใจ มีการสอนให้บุตรทุกคนช่วยเหลือและดูแลตนเองได้ เน้นการสอนด้วยการพูดคุยทำความเข้าใจกัน และไม่ลงโทษด้วยการตี

“ผมแต่งงานตอนอายุ 27 ปี ภรรยาไม่ชอบการออกงานสังคม แต่ไม่ได้ห้ามไม่ให้ทำงานการเมือง เขาก็คอยสนับสนุน ช่วยดูแลลูกๆ ทุกคน ผมจะให้ลูกๆ ได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจ เราคอยให้การสนับสนุนแต่ให้เขาเลือกเอง ศึกษาหาที่เรียนด้วยตนเอง อย่างลูกคนโตจะไปเรียนปริญญาโทที่ประเทศอังกฤษ ก็ให้หาที่เรียนเอง สมัครเอง... ผมจะสอนลูกๆ ให้ช่วยเหลือตนเองได้... และเด็กๆ สมัยนี้ดีไม่ได้แล้ว ต้องพูดคุยกัน ค่อยๆ สอนเขา ถ้าดีเขาจะโกรธ ก็ต้องคุยกัน...”

ในช่วงที่ 1.2 สะท้อนให้เห็นว่าในการถ่ายทอดลง นายก 4 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการประกอบอาชีพ (1)สถาบันการศึกษาในการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาทำให้นายก 4 ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเรียนในระดับนี้อาจจะไม่สามารถนำมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่การเรียนในระบบการศึกษานอกระบบเรียนนั้นผู้เรียนต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบและความมีวินัยอย่างสูงจึงจะ

สามารถเรียนจบหลักสูตรได้ (2)การประกอบอาชีพ แม้ว่าการประกอบอาชีพค้าขาย และการเป็นเกษตรกร จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานการเมืองหรือการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การประกอบอาชีพดังกล่าวจนประสบความสำเร็จและสร้างฐานะของครอบครัวให้มีความมั่นคงได้แสดงว่าการประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานคือความขยันหมั่นเพียร และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้นายก 4 ประสบความสำเร็จในอาชีพดังกล่าวและสามารถสร้างฐานะที่มั่นคงได้ จนสามารถประกอบธุรกิจค้าขายวัสดุก่อสร้างจนประสบความสำเร็จ ซึ่งประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นอกจากการประกอบอาชีพดังกล่าวแล้วนายก 4 ยังได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสุขาภิบาลที่มีหน้าที่หลักในการดูแลเรื่องระเบียบการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและถนนภายในสุขาภิบาล เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการทำหน้าที่ในการเป็นผู้แทนของประชาชนในท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ และ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง

เมื่อเข้าดำรงตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” แล้ว นายก 4 มีวิธีการเรียนรู้งานเมื่อเข้าสู่องค์กรในช่วงแรกๆ 2 วิธีหลัก คือ (1) การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และ (2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรก นายก 4 ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนที่ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลต้นแบบในการทำงานและสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่ง นายก 4 ศึกษาการทำงานจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ปริกษาผู้เชี่ยวชาญ ในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากมีปัญหาในการทำงาน นายก 4 จะใช้วิธีการปรึกษาหารือกับผู้ที่เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เป็นต้น เมื่อเข้าไปปรึกษากับผู้ใหญ่จะทำให้ได้รับคำแนะนำในการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหา และทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีไม่มีปัญหาติดขัด

“...หากมีปัญหาในการทำงานก็จะปรึกษากับผู้ใหญ่ ผู้รู้ ต่าง ๆ ที่ให้ความเคารพนับถือว่าจะแก้ปัญหากันอย่างไร เช่น ผู้ว่า นายอำเภอหรือคนอื่นๆ ที่มีความรู้ความสามารถ... มีปัญหาผมจะเข้าหาผู้ใหญ่ อย่างเช่น ผู้ว่าฯ นายอำเภอ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมได้ด้วยดี ไม่มีปัญหาติดขัดการทำงานก็จะราบรื่น...”

1.1.2 การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงแรกของการเข้าสู่ตำแหน่ง นายก 4 ได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอ อย่างสม่ำเสมอ ระหว่างการเข้าร่วมประชุมจะทำให้ได้รับความรู้และแนวทางในการทำงาน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม

“...ช่วงแรกๆ พยายามเข้าร่วมประชุมทุกอย่าง ทั้งการประชุมในจังหวัด อำเภอ การเข้าร่วมตรังนั้นทำให้ได้ความรู้และแนวทางในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆ และได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อประชาชน...”

1.2 บุคคลต้นแบบในการทำงาน นายก 4 มีต้นแบบในการทำงานที่สำคัญดังนี้

1.2.1 อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด นายก 4 ได้ชื่นชมแนวทางการทำงานของอดีตผู้ว่าราชการท่านหนึ่งในเวลาต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย เพราะเป็นผู้ที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดถือความถูกต้อง ไม่มุ่งหวังประโยชน์เพื่อตนเอง ซึ่งนายก 4 เคยร่วมงานกับอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดท่านนี้และได้นำแนวปฏิบัติของท่านมาใช้ในการทำงาน

“...ผมชอบแนวทางการทำงานอดีตผู้ว่าฯ ท่านหนึ่งและเป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย เพราะเป็นคนตรง ซื่อสัตย์ ไม่เอาผลประโยชน์ ยึดถือความถูกต้อง ใครมาพูดเรื่องผลประโยชน์ท่านไม่เอาเลย ไม่สนใจ...”

1.3 สื่อมวลชน เมื่อเข้าทำงานการเมืองแล้ว นายก 4 ก็เริ่มให้ความสนใจติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ ทั้งความเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงาน

“...เริ่มติดตามข่าวสารการเมืองตอนที่เริ่มทำงานการเมืองแล้ว เพื่อจะได้รู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น นำความรู้มาใช้ในการทำงาน แก้ปัญหาต่างๆ...”

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนายก 4 ก็ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น เรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบายเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เป็นต้น จากหนังสือ ตำรา และแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงานโดยตรง

“...ศึกษาเรียนรู้บทบาทการทำงานต่างๆ เช่น เรื่องวิชาการจากหนังสือ แหล่งข้อมูลต่างๆ หรือจากข้าราชการที่ทำงาน ที่มีประสบการณ์ในงานนั้นๆ โดยตรง จะใช้วิธีการหาข้อมูลก่อน ถ้ายังไม่ได้คำตอบก็จะใช้วิธีการสอบถามจากผู้ที่มีประสบการณ์...”

ในช่วงที่ 2.1 สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อนายก 4 เริ่มต้นทำงานในตำแหน่ง “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทน คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลต้นแบบในการทำงาน และสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เป็นต้น และใช้วิธีการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รับความรู้และแนวทางในการทำงาน (2)บุคคลต้นแบบในการทำงาน ได้แก่ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดถือความถูกต้อง ไม่มุ่งหวังประโยชน์เพื่อตนเอง และ(3)สื่อมวลชน นายก 4 มีการติดตามข่าวสารการเมืองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงาน นอกจากนี้นายก 4 ยังใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจากหนังสือ ตำราและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงานโดยตรง

ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว

เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไประยะหนึ่งแล้ว นายก 4 ได้เรียนรู้ระบบการทำงาน ได้พบปัญหา อุปสรรคต่างๆ จึงได้นำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับมาในช่วงก่อน มาปรับใช้ในการทำงานด้วยการพยายามหาวิธีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเพื่อปรับปรุงการทำงานต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเมื่อทำงานไประยะหนึ่งแล้ว นายก 4 ได้เรียนรู้และเข้าใจว่าการทำงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ซึ่งในช่วงนี้นายก 4 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงาน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น

นายก 4 ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้วิธีทำงานเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส นายก 4 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงาน ทำให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดการทำงานและการบริหารงบประมาณ มีความเข้าใจในการทำงาน และนำข้อมูลไปถ่ายทอดเรื่องการทำงานและการบริหารงานของนายก 4 ต่อไป จากที่ก่อนหน้านี้มีข่าวลือว่าการบริหารงานมีการทุจริต ไม่ตรงไปตรงมา ภายหลังจากที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมก็ทำงานและได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำงานของเทศบาลและของนายก 4

“...หากเกิดปัญหาต่างๆ เช่น มีคนพูดกันว่าการกระทำที่ไม่ตรงไปตรงมา มีการทุจริต หลังจากที่มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มาทราบรายละเอียด งบประมาณอะไรต่างๆ พวกเขาก็จะพูดกันปากต่อปากว่าการทำงานของเทศบาล/ ของนายก เป็นอย่างไร หลังๆ ประชาชนก็จะเข้าใจมากขึ้น เพราะเราเปิดเผยให้เห็นงบประมาณ เห็นรายละเอียดทุกอย่าง...”

1.2 วิธีการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงานได้แล้ว นายก 4 ได้สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเขียนแผนโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ด้วยการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมาอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนจนสามารถเขียนและดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของตนเองได้

“มีการจัดอบรมการทำแผนงานให้กับประชาชน เพื่อให้ทุกคนทำแผนเป็น เขียนโครงการเป็น โดยการจัดอบรมให้ความรู้ วิทยากรที่มีความรู้มาจากมหาวิทยาลัย....มาบรรยายให้ความรู้จนทุกคนเข้าใจและทำงานเป็น...”

2. การเปลี่ยนแปลงและการกระบวนปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร นายก 4 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ **แนวใหม่**คือ มุ่งพัฒนาข้าราชการให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ โดยนายก 4 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ให้กับบุคลากร เช่น จัดอบรมเรื่องการเขียนแผนโครงการ เป็นต้น โดยนายก 4 จะสนับสนุนในด้านการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้จากมหาวิทยาลัยมาบรรยายให้กับข้าราชการและประชาชนได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง และยังมีการสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการมอบหมายให้ข้าราชการในเทศบาลช่วยกันในการค้นหาความรู้ที่จำเป็นในการทำงาน แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้อื่นฟัง ทำให้เกิดการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร จากนั้น นายก 4 จะนำความรู้เหล่านั้นมาวิเคราะห์แล้วนำมาใช้ในการทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และหากพบว่าข้าราชการมี

ความขัดแย้งในการทำงาน นายก 4 จะเชิญฝ่ายที่มีความขัดแย้งมาพูดคุยปรึกษาหารือกันด้วยเหตุผลและหาทางออกร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจกัน และสามารถทำงานร่วมกันต่อไปได้

“...มีการจัดอบรมให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมาก็อบรมการทำแผนงานให้กับ ข้าราชการ เพื่อให้ทุกคนทำแผนเป็น เขียนโครงการเป็น โดยการจัดอบรมให้ความรู้ ทักษะการที่มีความรู้มาจากมหาวิทยาลัย...มาบรรยายให้ความรู้จนทุกคนเข้าใจและทำงานเป็น... ให้น้องๆ ช่วยกันหาข้อมูลที่เป็นในการทำงาน แล้วให้เล่าให้ฟัง แล้วนำมาคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองเพื่อนำไปใช้ในการทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น... หากข้าราชการในเทศบาลมีปัญหา ก็จะพยายามหาทางแก้ไขเพื่อให้ทำงานร่วมกันได้ เช่น เรียกมาพูดคุย หรือจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้เขาได้พูดคุยกัน และได้ทำงานร่วมกันได้ดี ไม่ให้มีความขัดแย้ง ผิดใจกัน ถ้าผิดใจกันมันจะทำงานด้วยกันยาก ก็ต้องแก้ไขให้เร็วที่สุด...”

3. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น นายก 4 ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจในการทำงาน โดยนายก 4 จะมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ทั้งในการทำงานและระหว่างที่มีการประชุมร่วมกัน โดยไม่ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เพียงผู้เดียว

“..ผมเปิดโอกาสให้สมาชิก ส.ท. แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ และมอบหมายหน้าที่การทำงานให้กับ ส.ท. ทุกคน ให้มีบทบาทในการทำงาน...”

4. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานของตนเอง นอกจากนายก 4 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่นและการบริหารจัดการภายในองค์กร แล้วยังได้มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ดังนี้

4.1 การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (การเมืองระดับชาติ) นายก 4 วางตัวเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ทำให้สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกพรรคที่เข้ามาบริหารประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เพื่อให้สามารถทำงานบริหารท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องและเป็นประโยชน์กับประชาชนให้มากที่สุด

“ผมทำงานได้กับทุกพรรค ทุกคน ทุกฝ่าย ใครมาผมก็สามารถทำงานด้วยได้ ผมไม่เข้าใครเป็นพิเศษ”

ในช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เกิดขึ้นเมื่อนายก 4 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานทำให้ต้องปรับตัวและปรับแนวทางในการทำงาน โดยนายก 4 มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว 4 ด้าน ดังนี้ (1)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย (2)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยมุ่งพัฒนาข้าราชการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการอย่างมีคุณภาพ (3)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยใช้หลักการกระจายอำนาจให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทในการทำงานและมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานได้อย่างเต็มที่ และ(4)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง โดยการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ทำให้สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกฝ่ายที่เข้ามาบริหารประเทศ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งในการทำงาน เมื่อนายก 4 ผ่านช่วงนี้ไปทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และเป็นผลต่อเนื่องไปถึงช่วงที่ 2.3 คือวิธีการพัฒนาการทำงานที่เป็นเลิศ

ช่วงที่ 2.3 การทำงานที่มีความเป็นเลิศในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ภายหลังจากที่นายก 4 ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาระยะหนึ่งได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนต่างๆ ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานส่งผลทำให้เกิดวิธีการทำงานที่เป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นายก 4 ได้เรียนรู้ว่าการทำงานที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและการทำงานด้วยความโปร่งใสเป็นแนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน นายก 4 จึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่ (1.1) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในการกำหนดแผนงาน และในขั้นตอนต่างๆ โดยมีการเปิดเผยงบประมาณให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เขียนโครงการพัฒนาชุมชนมานำเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป (1.2)เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน นายก 4 ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล(ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ตั้งแต่การกำหนดแผนงานและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ทุกขั้นตอนการทำงานโดย

ละเอียด ไม่กุมอำนาจทุกอย่างไว้ที่นายกฯ เพียงคนเดียว โดยทำทุกอย่างให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ และ (1.3) เปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือบุคลากรของเทศบาลสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน นายก 4 ได้ใช้วิธีการกระจายอำนาจในการทำงานให้ข้าราชการได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ให้แต่ละส่วนเป็นคนจัดซื้อจัดจ้างเอง ไม่รวมอยู่ที่นายกฯ ทั้งหมด เป็นต้น โดยมีหลักการว่าทุกฝ่ายต้องเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด และเมื่อตัดสินใจเลือกแล้วต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้เลือก ในส่วนของการบริหารงานด้วยความโปร่งใส นายก 4 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงาน ทำให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดการทำงานและการบริหารงบประมาณ มีความเข้าใจในการทำงาน และนำข้อมูลไปถ่ายทอดในเรื่องการทำงานและการบริหารงานของนายก 4 ต่อไป ทั้งนี้ นายก 4 ได้ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการส่งเสริมประวัติของชุมชน เป็นต้น

“...สมาชิกสภาฯ ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การวางแผน และการดำเนินงานต่างๆ ของเทศบาล และรับรู้ทุกขั้นตอนของการทำงานโดยละเอียด ไม่กุมอำนาจไว้คนเดียว ทำทุกอย่างโดยเปิดเผย... ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกภาคส่วนให้เข้ามาร่วมกันทำงาน ร่วมกันคิดแก้ปัญหา... ทำให้ประชาชนเข้าใจการทำงาน เข้าใจวัตถุประสงค์... มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน ร่วมประชุม เป็นกรรมการตรวจรับ ทำให้ทราบรายละเอียดของการใช้งบประมาณ และการบริหารในเรื่องต่างๆ ว่าเรื่องของตนเองจะได้รับการแก้ไขเมื่อไร อยู่ในแผนของปีใด และเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแผนงานได้ด้วยการเขียนแผนเอง เขียนโครงการต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเสนอ ... ในเทศบาลก็ให้ข้าราชการ หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานทั้งหมด ในการประชุมต่างๆ ต้องมีข้อมูล รับรู้เรื่องราวทุกเรื่อง เช่น การจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ให้ทำด้วยตนเอง ไม่มารวมศูนย์ที่นายกคนเดียว แต่ทุกคนต้องเลือกในสิ่งที่ดีที่สุดและต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้เลือกแล้ว... หากเกิดปัญหาต่างๆ เช่น มีคนพูดกันว่ามีกรกระทำที่ไม่ตรงไปตรงมา มีการทุจริต หลังจากที่มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาทราบรายละเอียด งบประมาณอะไรต่างๆ พวกเขา ก็จะพูดกันปากต่อปากว่าการทำงานของเทศบาล/ ของนายก เป็นอย่างไร หลังๆ ประชาชนก็จะเข้าใจมากขึ้น เพราะเราเปิดเผยให้เห็นงบประมาณ เห็นรายละเอียดทุกอย่าง...”

2. การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค นายก 4 เกิดและเติบโตในท้องถิ่นนี้และอยู่อาศัยมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ทำให้รู้จักพื้นที่แห่งนี้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีการลงพื้นที่พบประชาชนเป็นประจำทุกวัน ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และนายก 4 มักจะเดินทางไปร่วมกิจกรรมงานสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น งานวัด งานประเพณี งานของชุมชน เป็นต้น รวมถึงได้เน้นย้ำให้สมาชิก

สภาเทศบาลทุกคนต้องลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชนทุกคน เพราะมีความเห็นว่าเมื่ออาสาเข้ามาทำงานแล้วก็ต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกคนในท้องถิ่นอย่างเต็มความสามารถ

“...ผมรู้พื้นที่ดีทั้งหมด ลงพื้นที่ทุกพื้นที่ รู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี รู้ว่ามีหัวประปาอยู่ที่ไหนบ้างที่ไหนเป็นอะไร อย่างไรผมจะรู้หมด ผมลงพื้นที่เป็นประจำทุกเช้า ทุกวัน ไปร่วมงานสังคม งานวัด งานประเพณีแห่พญายม งานของชุมชนเป็นประจำ ในทีมของผม จะเน้นย้ำว่าทุกคนจะต้องทำงาน ลงพื้นที่ ช่วยเหลือประชาชนเพราะอาสาเข้ามาทำงานตรงนี้แล้วต้องทำเต็มที่...”

ในช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ หลังจากผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวแล้ว ทำให้ นายก 4 ปรับวิธีการการทำงานและแนวทางการบริหารงานเพื่อให้พัฒนาองค์กรให้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2 ด้าน คือ การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การทำงานที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมประชาชน โดยสนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลมีส่วนร่วมในการทำงานและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเปิดโอกาสให้ข้าราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและข้อมูลอื่นๆ ให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และ(2)การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค นายก 4 ดูแลประชาชนในท้องถิ่นทุกคนอย่างใกล้ชิดและลงพื้นที่พบประชาชนทุกวันมาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงอยู่ในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นงานที่ค่อนข้างยาก เพราะต้องมึบทบาททั้งในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่นหลายแห่งด้วยกัน ทั้งหน่วยงานระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ซึ่งการทำที่ค่อนข้างยากนี้ เมื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งแล้วจะเกิดความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งของตนเอง ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง นายก 4 ได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาหลายสมัย เพราะได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าเป็นผู้ที่ทำงานเพื่อท้องถิ่นด้วยความขยันหมั่นเพียรและมีการลงพื้นที่พบประชาชนเป็นประจำทุกวัน และได้รับการยอมรับจากสมาชิกสภาเทศบาลในทีมเดียวกันที่มีความเห็นว่า นายก 4 มีความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลทำให้บริหารท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ามาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้กับนายก 4 เป็นอย่างมาก และเป็นความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“...ผมรู้พื้นที่ที่ดีทั้งหมด ลงพื้นที่ทุกพื้นที่ รู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี รู้ว่ามีหัวประปาอยู่ที่ไหนบ้างผมลงพื้นที่เป็นประจำทุกเช้า ทุกวัน ไปร่วมงานสังคม งานวัด งานประเพณีแห่พญายม งานของชุมชน... ได้รับการเลือกตั้งมาทุกครั้ง และได้รับเลือกให้เป็นนายกฯ ตั้งแต่ปี 42 เพราะคนในทีมมีความเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความก้าวหน้ากว่าคนอื่น มีความเป็นผู้นำ...”

2. การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ นายก 4 ใช้ชีวิตในท้องถิ่นแห่งนี้มาตั้งแต่เกิด ทำให้มีความรู้สึกพื้นที่แห่งนี้เป็นอย่างดี ประกอบกับตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นายก 4 มีการลงพื้นที่เป็นประจำทุกวัน ไปร่วมงานบุญและกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่จนมีความผูกพันใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น จึงมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ เพราะเป็นงานที่รักและตรงกับอุปนิสัยในเรื่องความมีน้ำใจและชอบการช่วยเหลือผู้อื่นของตนเอง

“...ตอนนั้นก็มีผู้ใหญ่ที่รู้จักและเคารพนับถือกัน ให้เข้ามาช่วยทำงานการเมือง เพราะเป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น... ผมรู้พื้นที่ที่ดีทั้งหมด ลงพื้นที่ทุกพื้นที่ รู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี รู้ว่ามีหัวประปาอยู่ที่ไหนบ้างที่ไหนเป็นอะไร อย่างไรผมจะรู้หมด ผมลงพื้นที่เป็นประจำทุกเช้า ทุกวัน ไปร่วมงานสังคม งานวัด งานประเพณีแห่พญายม งานของชุมชนเป็นประจำ...”

ในช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายหลังจากที่นายก 4 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาติดต่อกันยาวนาน โดยไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง ทำให้นายก 4 มีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)ความภาคภูมิใจในใจตนเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและเลือกนายก 4 เข้ามาตลอดโดยไม่เคยสอบตก เพราะมีการลงพื้นที่เป็นประจำทุกวันและดูแลประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และได้รับการยอมรับจากสมาชิกสภาเทศบาลในทีมเดียวกันว่าเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลทำหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และ(2)การมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ เนื่องจากนายก 4 ได้ทำงานในท้องถิ่นของตนเอง และเป็นงานที่ตรงกับอุปนิสัยของตนเอง คือ ความมีน้ำใจและชอบการช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้ดำรงตำแหน่งมาอย่างยาวนานทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำและผูกพันกับประชาชนในท้องถิ่นแห่งนี้

บทที่ 4

แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน สำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในบทที่ 4 นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 มีวิธีดำเนินการวิจัยและสรุปผลการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มในการวิจัย

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านนักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และนิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล จำนวน 5 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในเรื่องแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งผู้วิจัยทำการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นตามกรอบทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์เป็นผู้พิจารณา
3. นำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับนักวิชาการ จำนวน 1 ราย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับแนวคำถามให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และ นิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล จำนวน 5 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยมีขั้นตอนการในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไมล์และฮูเบอร์แมน (Miles; & Huberman, 1994: 10-11) ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอนการจัดการกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยในรายละเอียดว่า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การลดข้อมูล(data reduction) ผู้วิจัยทำการเขียนสรุปประเด็นที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การให้รหัส การร่างหัวข้อย่อยที่เกี่ยวข้อง การจัดกลุ่ม การสร้างหลักในการจำแนกกลุ่มของข้อมูล โดยผู้วิจัยจะกระทำร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การจัดรูปข้อมูล(data display) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลข้อค้นพบจากการวิจัยในรูปแบบที่สามารถสื่อสารกับผู้อ่านให้เข้าใจได้โดยง่าย เช่น แผนภาพ เป็นต้น กระบวนการจัดรูปข้อมูลนี้เกิดขึ้นนับตั้งแต่ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูล ผู้วิจัยก็ได้เริ่มวางแผนการนำเสนอข้อมูลด้วยการจัดรูปที่เหมาะสมแก่ผู้อ่าน เพื่อช่วยให้งานวิจัยนี้มีความน่าสนใจและเข้าถึงผู้อ่านได้ง่ายขึ้น

3. การร่างข้อสรุปและการยืนยัน(conclusion drawing and verification) ผู้วิจัยทำการตีความ และทำความเข้าใจถึงรูปแบบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในรายงานการวิจัยโดยเป็นข้อสรุปที่ได้รับการตรวจสอบยืนยันถึงความเที่ยงตรงแล้วด้วยวิธีการต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นร่างข้อสรุปตั้งแต่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งแรก และค่อยๆ พัฒนาข้อสรุปนั้นให้มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รายละเอียดของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของนักวิชาการทางด้าน พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล สามารถสรุปได้ 2 ประการสำคัญ คือ (1) คุณลักษณะสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และ (2)แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1 เป็นผู้มีความสามารถในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะ เรื่องความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้ที่จะดำรงตำแหน่งควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะ เหล่านี้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้

“ก่อนอื่นผู้บริหารต้องมีความตระหนักกว่าการทำงานด้วยความโปร่งใส และการที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ดี ต้องเห็นประโยชน์ของการทำเรื่องที่ดี เรื่องที่ถูกต้อง และต้องมีความรู้ ในเรื่องนี้ในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ อาจจะต้องได้รับการพัฒนาก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

“ต้องมีการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ก่อนจะเริ่มต้นต้องรู้พื้นฐานในการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารก่อน ต้องมี knowledge และ skill เพื่อให้เกิด competencyในเรื่องธรรมาภิบาลนี้ก่อน” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

1.2 เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีจิตใจใฝ่คุณธรรม จริยธรรม และมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ เพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รู้ผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การทุจริตคอร์รัปชัน โดยคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่ควรมีคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความเสียสละ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตา กรุณา และควรรักษาศีลหรือหลักปฏิบัติเบื้องต้นของทุกศาสนาเป็นได้อย่างเคร่งครัด

“...ควรต้องมีคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา กรุณา และควรมีศีลเป็นพื้นฐาน เพราะจะทำให้มีความละเอียดและกลัวที่จะกระทำผิดทุจริต คดโกง...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

1.3 เป็นผู้มีจิตลักษณะที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

“การพัฒนาที่ปัจจัยทางจิต หรือจิตลักษณะถือว่ามีความสำคัญมาก ปฏิกิริยาให้มีจิตลักษณะที่เข้มแข็งให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการดำรงตำแหน่ง ” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

1.4 เป็นผู้ที่มีการตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการตระหนักรู้ทางสังคม มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตระหนักรู้ถึงความคาดหวังของสังคม และมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามที่ประชาชนคาดหวังว่าเป็นอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้

“เราต้องมี social awareness ต้องรู้ผลกระทบต่อภาพรวม เป็นผู้นำถ้ามีความตระหนักก็จะมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีว่าจะบริหารอย่างไร จะใช้บออย่างไร ให้เกิดผลดีต่อพื้นที่ เขาจะเกิดความเห็นอกเห็นใจชาวบ้าน แล้วก็จะทำประโยชน์เพื่อท้องถิ่นนั้นๆ ได้” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

1.5 เป็นผู้มีกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) มีความเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีความเข้าใจในเรื่องกรอบความคิดเติบโต แล้วพัฒนาตนเองให้มีกรอบความคิดแบบนี้ เพื่อให้มีความเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่สามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้หากมีการพัฒนาและใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

“สอนให้ตัวเองมี growth mindset ต้องรู้ว่าตนเองสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานได้จากความพยายาม” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

1.6 เป็นผู้ที่มีการสะท้อนให้เห็นตัวเอง (Self Reflection) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสะท้อนให้เห็นตัวเอง (Self Reflection) และมีการขัดเกลาตนเอง (Self Socialization) เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเองให้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน โดยเฉพาะในคุณลักษณะที่คาดหวังคือการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

“...ต้องมี self socialization ต้องสอนตัวเองให้ได้ และมี self reflection ขัดเกลาและพัฒนาตนเองให้ทำงานได้ดี มีความถูกต้อง ไม่ทำในสิ่งผิด และต้องมีการสะท้อนกลับว่าทำอะไรลงไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ดีอย่างไร ต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองต่อไปอย่างไร จะทำให้กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง มั่นใจที่จะทำในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง รู้ว่าทำอะไรที่ดี หรือไม่ดี มีการเกรงกลัวเมื่อทำผิด...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย (1)มีสมรรถนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2)มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมในการดำเนินชีวิต (3)มีจิตลักษณะที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง ได้แก่ มีเหตุผลเชิง จริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อการดำรงตำแหน่งฯ (4)มีการตระหนักรู้ทางสังคม (5)มีการรอบความคิดเติบโต (6)มีการสะท้อนให้เห็นตนเองและมีการขัดเกลาตนเอง

2. แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ (1)ครอบครัว (2)สถาบันศาสนา (3)สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน (4)สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา (5)สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (6)สื่อมวลชน (7)สมาชิกสภาท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.1 บทบาทของครอบครัวกับการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้การพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะสำคัญเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็น “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” สามารถแบ่งครอบครัวออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1)ครอบครัวที่กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนักการเมืองอย่างชัดเจน และ (2)ครอบครัวที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนักการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.1.1 บทบาทของครอบครัวที่กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีบิดามารดาหรือสมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีการวางแผนให้บุตรหลานดำรงตำแหน่งทางการเมืองสืบต่อไป ครอบครัวที่มีเป้าหมายเช่นนี้ควรให้การสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การบริหารหรือการพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้โดยตรง และควรอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีความเข้มงวดมากกว่าครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยการอบรมเลี้ยงดูและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลานในการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับควรเน้นที่จะปลูกฝังบุตรหลานให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะสำคัญของการมีธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปพร้อมกันด้วย ซึ่งมีแนวทางการปลูกฝังดังนี้

2.1.1.1 แนวทางการปลูกฝังเพื่อให้บุตรหลานมีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสในอนาคต ครอบครัวควรปลูกฝังให้บุตรหลานเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ถูกต้องของสังคม โดยในครอบครัวควรมีกฎระเบียบและวิธีการลงโทษที่ชัดเจน ก่อนการลงโทษควรมีการอธิบายถึงเหตุผลก่อนเสมอ เพื่อให้บุตรหลานรับรู้และเข้าใจว่าควรทำในสิ่งที่ถูกต้องและหากทำผิดจะถูกลงโทษเสมอ และจะไม่กล้าทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง

“สำหรับครอบครัวที่มีเป้าหมายชัดเจน ก็จะเป็นการอบรมเลี้ยงดูทางตรง ว่าจะให้ลูกหลานเป็นนักการเมืองหรือทำงานที่เกี่ยวข้อง ควรบ่มเพาะลูกหลานตั้งแต่เด็กๆ ด้วยการมีกฎระเบียบที่ชัดเจน หากทำผิดก็ต้องสอนให้รู้อย่างนี้คือสิ่งผิดทำไม่ได้ ถ้าทำแล้วจะถูกลงโทษ และเน้นย้ำในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อพัฒนาให้เขาเป็นผู้ที่มีธรรมาภิบาลในเรื่องของความโปร่งใส ให้มีคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดี เรื่องของการมีส่วนร่วม ก็จะต้องฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ ด้วยการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้านแล้วให้เขาทำตามหน้าที่ของเขา ฝึกในเรื่องของความเสียสละ ทำเพื่อส่วนรวม อย่างแท้จริง ไม่มีสิ่งแอบแฝงหรือผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“บางครั้งครอบครัวเลี้ยงดูบ่มเพาะมาอย่างดี ไม่ได้ตั้งใจให้มาโกง แต่พอเข้ามาก็เจอเพื่อนร่วมงานเขาทำกัน ก็ต้องตามน้ำ ดังนั้นครอบครัวต้องสร้างวินัยให้เข้มข้น พ่อแม่ต้องมีความเข้มแข็งระหว่างทาง ปลูกฝังให้ทำตามกฎระเบียบที่กำหนด ทำพฤติกรรมที่ดีไปเรื่อยๆ เมื่อโตขึ้นเด็กจะเริ่มเข้าใจไปเอง การคิดอย่างนามธรรม เริ่มในช่วงวัยรุ่น” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

“ผู้ปกครองควรเข้มงวด ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีๆ ซ้ำๆ มีเส้นทางที่ชัดเจนไม่ออกนอกกรอบทางช่วงแรกอาจจะน่าเบื่อ แต่ถ้าพ่อแม่ให้ทำซ้ำในสิ่งที่ดีๆ ถูกต้อง ถ้าทำผิดก็แก้ไขให้ถูก เด็กจะเกิดการเรียนรู้ และมี

พฤติกรรมที่ดี มีวินัยสูง ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง... พ่อแม่ที่วางแผนชัดเจนจะปูเส้นทางให้ลูกทุกด้าน ทั้งวางแผน การศึกษา ความประพฤติ เพื่อสะท้อนความดีของตระกูล และเตรียมพร้อมสู่การเป็นนักการเมืองในอนาคต” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

“ครอบครัวที่มีเป้าหมายชัดเจนว่าจะให้เป็นนักการเมือง จะปูเส้นทางชัดเจน การพัฒนาที่ ปัจจัยทางจิต หรือจิตลักษณะถือว่ามีความสำคัญมาก ปูปลูกฝังให้มีจิตลักษณะที่เข้มแข็ง ให้มีเหตุผลเชิง จริยธรรมสูง เพื่อให้พฤติกรรมจริยธรรมที่ดี” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“ครอบครัวที่มีเป้าหมายชัดเจนว่าจะให้เป็นนักการเมือง ควรปลูกฝังให้ลูกหลานมีความ เสียสละ ซื่อสัตย์ มีวินัยตั้งแต่เด็กๆ” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

2.1.1.2 แนวทางการปลูกฝังเพื่อให้บุตรหลานมีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดีในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคต ครอบครัวควรปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบ การเสียสละ ทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง มีจิตสำนึกสาธารณะ และทำงานโดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยในครอบครัวควรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านให้ชัดเจนว่า แต่ละคนมีหน้าที่อย่างไร และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนให้สมาชิกต้องทำหน้าที่ของตนเองให้เต็ม ความสามารถที่สุด รวมถึงปลูกฝังความคิดและเป็นแบบอย่างในเรื่องการคิดถึงเรื่องของส่วนรวม เสียสละ ความสุขส่วนตัวหรืออาจจะเป็นการเสียสละทรัพย์สิน เงินทอง สิ่งของ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้กับผู้อื่นหรือ ส่วนรวม แสดงให้บุตรหลานเห็นว่าการตัดสินใจทุกๆ เรื่องต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมก่อน ผลประโยชน์ส่วนตนเสมอ

“การเรียนรู้แบบซ้ำๆ จะให้ยั่งยืน ควรให้เหตุผลว่าทำไมต้องทำ แล้วมันจะมีความยั่งยืน ถ้ารู้ ว่าทำเพื่ออะไร มีผลดีอย่างไร เด็กจะค่อยเรียนรู้และทำความเข้าใจ ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ” (นักวิชาการทางด้าน จิตวิทยา)

“อย่างครอบครัวที่พ่อเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านกำนัน ต่อมามีการตั้งเป็นสุขาภิบาล พอมาตอนนี้ มันก็ใหญ่ขึ้นเป็นเทศบาล ก็จะมีการสืบทอดตำแหน่งมาที่ลูกหลาน ช่วงแรกๆ บางคนอาจจะไม่ได้เรียนจบสูง มากนักอาจจะจบแค่ ป. 6 แล้วมาเรียนต่อ เมื่อได้ตำแหน่งแล้ว... ครอบครัวที่มีความตั้งใจจะให้ลูกหลานเข้าไป ทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เขาก็จะบ่มเพาะลูกให้อิสระทางความคิด ควบคุมพฤติกรรมเน้นเรื่องความ ซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ไม่ซิกแซก ไม่ให้ทำอะไรที่ผิด ที่ไม่ดี แม้ว่าครอบครัวจะไม่ได้มีฐานะดีมากนักแต่ก็ เป็นสิ่งที่พ่อแม่บ่มเพาะมันจะสืบทอดมาถึงช่วงวัยทำงาน ให้ความช่วยเหลือสังคม คิดถึงส่วนรวม พฤติกรรม

พวกนี้คือถูกบ่มเพาะมาตั้งแต่เด็กๆ พ่อแม่เป็นต้นแบบ ตอนเด็กๆ ก็อาจจะยังไม่เข้าใจ แต่โตมาก็จะเข้าใจมากขึ้น และก่อตัวเป็นนิสัย พ่อแม่เขาไม่ได้สอนโดยตรงแต่ทำให้ดู อย่างใครมาขอความช่วยเหลือเรื่องอะไร ก็จะช่วยเหลือเขาไป ช่วยด้วยสิ่งของบ้าง เงินบ้าง แรงงานบ้าง ตามกำลังที่ช่วยได้ พวกลูกก็จะเห็นแบบอย่าง” (นักวิชาการทางการศึกษา)

2.1.2 บทบาทของครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเป็นนักการเมืองอย่างชัดเจน แนวทางการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้บุตรหลานมีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เพราะหากมีคุณลักษณะดังกล่าวเมื่อบุตรหลานเติบโตขึ้นก็เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และหากมีโอกาสเป็นนักการเมืองหรือเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ครอบครัวควรมีวิธีการดังนี้

2.1.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนรู้การใช้ชีวิตตามแบบประชาธิปไตย และปลูกฝังในเรื่องความมีวินัย เสียสละ ความอดทน การรักผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

“ครอบครัวควรอบรมเลี้ยงดูการอบรมแบบประชาธิปไตย ให้มีนิสัยเสียสละ อดทน รักผู้อื่น อยากร่วมช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ จะต้องเลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ต้องพูดคุยสื่อสารกัน” (นักวิชาการทางการศึกษา)

“การเป็นพลเมืองทุกคนควรเน้นเรื่องการทำหน้าที่ของตนเอง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีจิตสำนึกสาธารณะ ...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

2.1.2.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การเป็นต้นแบบในการทำงานเพื่อส่วนรวม การช่วยงานสังคม การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎของสังคม เป็นต้น

“พ่อแม่ต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อย่างไปวัด ไปทำบุญ ไปช่วยงานที่วัด ไปช่วยยกโต๊ะ ยกของ พาลูกไป ลูกก็จะซึมซับกิจกรรมพวกนี้ไป การสอนแบบนี้จะทำให้ช่วงหนึ่งของอายุเด็ก อย่างเด็กผู้ชายพอเขาเข้า

สู่วัยรุ่นก็จะเริ่มห่างออกไปไม่ค่อยอยากจะไปทำกิจกรรมกับเรา แต่ผู้หญิงก็อาจจะไปบ้าง” (นักวิชาการทางการศึกษา)

สรุปได้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) บทบาทของครอบครัวที่กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมียุทธศาสตร์ในการถ่ายทอดที่สำคัญ คือ สนับสนุนให้เรียนในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรง การอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรมีกฎระเบียบและวิธีการลงโทษที่เหมาะสม มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน ปลูกฝังให้คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวม การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ การมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่ง มีเจตคติและพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล (2) ครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ การมีเจตคติและพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยและมีความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

2.2 บทบาทของสถาบันศาสนากับการในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล มีแนวทางในการดำเนินการ คือ สถาบันศาสนาทุกศาสนาควรอบรมสั่งสอนให้ศาสนิกชนมีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมอันดีงามตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ศาสนิกชนเป็นคนดี มีแนวปฏิบัติที่ดีงาม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ควรมีการแสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำผิดในเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น หากคดโกง ทุจริตคอร์รัปชันจะได้รับผลกระทบอย่างไร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินการของสถาบันศาสนา อาจจะต้องมีสถาบันอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่ ครอบครัวต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าไปทำกิจกรรมที่ศาสนาสถานตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยเด็ก เช่น วัดในศาสนาพุทธ โบสถ์ในศาสนาคริสต์ มัสยิดในศาสนาอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้ สื่อมวลชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อที่จะนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม รวมถึงหลักคำสอนที่จะส่งเสริมให้ศาสนิกชนมีจิตลักษณะและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

“...สถาบันศาสนาก็มีความสำคัญ ทุกศาสนาควรเน้นย้ำในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และเรื่องของธรรมาภิบาลควรชี้ให้เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติตาม หรือการทำผิดศีลธรรม เขาบอกแล้วจะทำให้เกิดผลอย่างไร จะได้รับกรรมอะไร เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว และไม่กล้าทำ ตั้งแต่เด็กๆ ครอบครัวควรพาไป

วัด ไปโบสถ์ ไปมัสยิด ให้ทำกิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้ขัดเกลาลึกลับใจ ให้เรียนรู้หลักธรรมต่างๆ และสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีในการนำเสนอหลักคำสอนที่ส่งเสริมให้ทำความดี ประพฤติดี ประพฤติตามหลักธรรมาภิบาล มีความละอาย ไม่กล้าทำผิด...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

สรุปได้ว่าสถาบันศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล โดยสถานศึกษาต่างๆ ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ อบรมสั่งสอน มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ แสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำผิด ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ การมีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

2.3 บทบาทของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษาถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลต่อเนื่องจากครอบครัว หากทั้งสองสถาบันทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลได้เป็นอย่างดีก็จะทำให้สมาชิกในสังคมมีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยสถาบันการศึกษาแต่ละระดับควรดำเนินการดังนี้

2.3.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันการศึกษาในระบบ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ (1)การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ(2)การเป็นแบบอย่างของครูอาจารย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1.1 การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยด้วยการปลูกฝังด้วยแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ค่านิยม 12 ประการ หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวมมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องและมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยการอธิบายให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่ต้องการปลูกฝังอย่างชัดเจนก่อนแล้วจึงให้ลงมือทำกิจกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง ทั้งนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมทำเวรประจำวัน ทำความสะอาดโรงเรียน กิจกรรมเลือกหัวหน้าห้อง กิจกรรมเลือกประธานนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและรักท้องถิ่นของตนเอง กิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมกีฬา เป็นต้น เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปแล้ว ครูอาจารย์ต้องวัดผลการเรียนรู้ด้วยตัวชี้วัดที่มีเกณฑ์การวัดที่ชัดเจนที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ครูอาจารย์ควรให้ผู้เรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง(Reflex) ว่าตนเองได้ทำกิจกรรมอะไร ทำแล้วรู้สึกอย่างไร ทำไมต้องทำแบบนั้น ตนเองได้อะไร และสังคมได้อะไร

“...ควรเลือกมา 1 วิชา ที่จะพัฒนาทางด้านนี้อย่างจริงจัง เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง วิชาศาสนา และควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร และคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ บทบาทของครูคือต้องเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นสตูดิโอจัดการเรียนรู้มากกว่าจัดการเรียนการสอน แล้วครูต้องคิดว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไร จะประเมินผลเขาอย่างไร ควรจะมีการบูรณาการจริยธรรม และสร้างตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น ดัชนีชี้วัดความสุจริต...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“...ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ควรอธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ต้องการจะปลูกฝังก่อน แล้วค่อยให้ทำกิจกรรมที่มีความจริงจัง เช่น จะปลูกฝังความซื่อสัตย์ ควรให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความซื่อสัตย์ก่อน แล้วค่อยให้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์...” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

“...ระดับประถมเป็นจุดเริ่มต้น อาจจะมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกับการเรียนตามปกติ เช่น การเลือกตั้ง เลือกหัวหน้าห้อง เลือกประธานนักเรียน ทำเวร เด็กๆ จะได้เรียนรู้ความเป็นประชาธิปไตย รู้หน้าที่ และฝึกเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยจากกิจกรรมเหล่านี้ ควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับบ้านเกิด ทำกิจกรรมรักบ้านเกิด รักท้องถิ่น ในแต่ละพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และซึมซับเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านเกิดของตนเอง...” (นักวิชาการทางการศึกษา)

“...กิจกรรมของโรงเรียนทางเลือกจะผลานไปกับกิจกรรมวิชาการ เช่น สลับเวรกันทำอาหารกลางวัน ... สำหรับที่อื่นๆ การจัดกิจกรรมก็ควรแทรกไปในหลักสูตร ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีการให้นักเรียนได้ reflex กับตัวเองว่าทำแล้วตัวเองได้อะไร สังคมได้อะไร...” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

“...กิจกรรมของจะช่วยพัฒนาหน้าที่พลเมือง และทำให้เกิดทักษะทางสังคมที่สำคัญ...” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

“...การ reflex มีความสำคัญมาก นักเรียนควรสะท้อนผลในสิ่งที่ตัวเองทำไปว่า 1. ทำอะไรไป 2. ทำอย่างไร รู้สึกอย่างไร 3.ทำไมต้องทำแบบนั้น...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

2.3.1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูอาจารย์ บทบาทของครูอาจารย์ที่นอกเหนือจากการทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแล้ว ก็คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะยึดครูอาจารย์เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของเขา ดังนั้นหากครูอาจารย์เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความ

รับผิดชอบ การทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นต้น และเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมครูอาจารย์ควรชี้แนะให้แก้ไขปรับปรุงตนเอง หรือมีวิธีการลงโทษที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำ และให้ความเกรงกลัวในการกระทำผิด

“...อย่างค่านิยม 12 ประการ เด็กๆ เขาก็จะมองพฤติกรรมของครู เช่น ครูเสียสละ ทุ่มเท รับผิดชอบ พาเขาทำกิจกรรม เขาก็จะรับรู้ถึงพฤติกรรมเหล่านั้น และทำตาม รวมถึงเรื่องการใช้ชีวิต ความพอเพียง ความประหยัด เด็กๆ เมื่อเห็นครูก็จะยึดถือเป็นต้นแบบ ในการสอนเด็กครูไม่ควรหลุดพฤติกรรมที่ไม่ดี ทั้งการกระทำและคำพูด ควรแสดงแบบอย่างของการเป็นครูที่ดี เสียสละ กิจกรรมที่ครูสอนเด็ก ครูก็ควรทำร่วมกับเด็กๆ เมื่อเด็กทำผิด ครูควรชี้แนะ และดึงกลับมาให้ได้ ให้มีพฤติกรรมและความคิดไปในทางที่ถูกต้อง...” (นักวิชาการทางด้านการศึกษา)

“...ครูต้องมีความรู้ในเรื่องที่กำลังสอนหรือกำลังทำกิจกรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถอธิบาย ยกตัวอย่าง ชี้แนะแนวทางให้กับเด็กๆ ได้ เช่น เรื่องความซื่อสัตย์ ครูก็ต้องเข้าใจชัดเจนในเรื่องนั้น จัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กๆ ได้เข้าใจมากขึ้น เพื่อให้เข้าใจประโยชน์และโทษของความซื่อสัตย์...” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

“...ครูอาจจะหากรณีศึกษาที่ใกล้ตัวมาให้วิเคราะห์ เช่น หนังสือ มาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจถึงคุณ โทษ ของเรื่องนั้นๆ...” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

2.3.2 การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันการศึกษานอกระบบ มีแนวทางการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

2.3.2.1 การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษานอกระบบ ควรมีรายวิชาที่เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ค่านิยม 12 ประการ หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเหมือนกับการเรียนในระบบ แต่ควรมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย เช่น กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและรักท้องถิ่นของตนเอง กิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้กับผู้เรียน เป็นต้น

“...สำหรับผู้ที่ยังเรียน กศน. ก็ควรมีการจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนกลุ่มนี้ด้วย เพื่อให้เขาได้เรียนรู้ความเป็นพลเมืองดี เช่น ให้เขาได้รู้จักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง...” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

สรุปได้ว่าสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)สถาบันการศึกษาในระบบ ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูอาจารย์ มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรมีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่เน้นการปลูกฝังในเรื่องค่านิยม 12 ประการ และหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ควรมีการจัดการกิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย (2)สถาบันศึกษานอกระบบ ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรมีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่เน้นการปลูกฝังในเรื่องค่านิยม 12 ประการ และหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และควรมีกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ มีความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

2.4 บทบาทของสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษากับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน มี
แนวทางการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

2.4.1 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการเมืองการปกครอง การบริหารและการพัฒนาองค์กร การกำหนดนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังและพัฒนาจิตใจทางด้านคุณธรรมจริยธรรมมีอยู่ในหลักสูตรน้อยมาก เช่น วิชาสัมมนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนในรายวิชาอาจจะไม่ได้เน้นที่การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการผู้บริหารท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากนัก ในหลักสูตรพิเศษนี้ควรเพิ่มรายวิชาหรือกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นผู้บริหารฯ ที่มีธรรมาภิบาล โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดเพื่อให้ทำงานด้วยความโปร่งใส เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองตามวิถีประชาธิปไตย

“บางหลักสูตรเน้นเฉพาะวิชาหลักๆ ทางการบริหาร กฎหมาย ไม่ได้เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่จะให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ควรเพิ่มเติมเรื่องนี้เข้าไป ให้ทำกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในจิตใจ” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“หลักสูตรสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นควรปลูกฝังในเรื่องใกล้ตัวเพื่อให้มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน...” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

“ควรเพิ่มเรื่องพฤติกรรมมนุษย์เข้าไป ควรเรียนเพื่อให้เกิดความสำนึกผิด ทำผิดส่งผลอย่างไร ให้เข้าไม่กล้าทำผิดเพราะอาย เกรงกลัว...” (นักวิชาการทางการศึกษา)

2.4.2 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรอื่นๆ การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยในระดับที่ลึกซึ้งกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น กำหนดให้ผู้เรียนได้ทำโครงการจิตอาสา โครงการทำความดีเพื่อสังคม โครงการพัฒนาชุมชน เพื่อฝึกให้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ดีเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โครงการชื่นชมคนดี เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนชื่นชมผู้อื่นที่ความดีงามที่มาจากการกระทำมากกว่าที่จะชื่นชมด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเป็นการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีจากการได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง

“ควรเน้นการพัฒนา การสร้างพลเมืองดีแบบเข้มข้น ให้ได้ลงมือทำจริง ปฏิบัติจริงๆ ว่าจะทำอย่างไร ช่วยสังคมได้อย่างไร” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

สรุปได้ว่าสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)หลักสูตรพิเศษสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรเพิ่มเติมเนื้อหาและกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารฯ ที่มีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ การมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ(2)หลักสูตรอื่นๆ ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรมีเนื้อหาและกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

2.5 บทบาทของสถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงในการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการทำงาน ปัจจุบันพบว่า มีหน่วยงานที่เปิดหลักสูตรอบรมระยะสั้นในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้นควรมีการกำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักสูตรควรเน้นเรื่องการปลูกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่ดีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและประสบความสำเร็จ และควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ทดลองฝึกปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้จากการได้เห็นแบบอย่างและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความพร้อมที่จะบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างชัดเจน

“หลักสูตรเฉพาะแบบระยะสั้นก็มีการเปิดสอนอยู่ ควรกำหนดให้ผู้บริหารฯ ทุกคนต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรนี้ และหลักสูตรควรเน้นที่การปลูกจิตสำนึกและทำให้ผู้บริหารฯ มีเจตคติที่ดีในเรื่องความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามารับรู้ มาร่วมทำงาน ควรให้ผู้บริหารได้เห็นตัวอย่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำแล้วสำเร็จ และควรให้มีการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อนำความรู้มาใช้งานได้ทันที” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“ควรมีการบังคับว่าหากจะดำรงตำแหน่งต้องผ่านการอบรมหลักสูตรอะไรบ้าง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส คุณธรรม จริยธรรม ในการทำงาน” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

“หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เรื่องการมีส่วนร่วม เน้นการฝึกปฏิบัติให้เกิดประสบการณ์ สามารถนำไปใช้งานได้จริง ส่วนเรื่องความโปร่งใสความต้องเน้นจากภายในจิตใจของเขาให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ยึดถือความถูกต้องในการทำงาน” (นักวิชาการทางการศึกษา)

สรุปได้ว่าสถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการทำงาน ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ จัดอบรม ที่ได้มีการลงมือปฏิบัติจริง และได้ศึกษาดูงานจากองค์กรฯ ที่ประสบความสำเร็จ มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ควรเน้นเรื่องหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.6 บทบาทของสื่อมวลชนกับการในการปลูกฝังเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สื่อมวลชนนับว่าเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคลและมีบทบาทไปตลอดช่วงชีวิต แนวทางการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.6.1.1 นำเสนอเนื้อหาที่แสดงถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าต้องมีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในด้านความโปร่งใสคือต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น

“สื่อมวลชนควรทำสื่อออกมาที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องความโปร่งใส เรื่องการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ดี ทุกคนในสังคมต้องทำ โดยเฉพาะนักการเมืองทุกคนต้องทำ และต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้น” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“สื่อควรให้ความสำคัญ และช่วยทำให้นักการเมืองและสังคมรู้ว่าความโปร่งใส เป็นเรื่องที่สำคัญต้องการ” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

2.6.1.2 นำเสนอแบบอย่างของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำเสนอแนวทางการทำงานที่เป็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

“ควรนำผู้บริหารที่ดีที่มีธรรมาภิบาลมาเป็นต้นแบบ นำเสนอวิธีการทำงานของเขา” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

“สื่อควรทำข่าวและยกย่องเชิดชูคนได้รับรางวัลด้านธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นต้นแบบให้กับคนอื่น ๆ ต่อไป” (นักวิชาการทางการศึกษา)

2.6.1.3 หากตัวละครดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับภาพลักษณ์ของตัวละครที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนักการเมืองในระดับอื่นๆ ให้มีพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมในการ

ทำงานและการดำเนินชีวิต เช่น ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เป็นต้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“ตัวละครที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นควรเป็นคนดี มีพฤติกรรมการแสดงออกที่ดี ไม่ทุจริต ไม่โกง” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

2.6.1.4 ทำหน้าที่เป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ถ้าพบความผิดปกติในการปฏิบัติงานต้องเข้าไปตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำผิด

“สื่อควรทำหน้าที่เฝ้าระวังจับตาการทำงานของนักการเมือง ถ้าพบสิ่งที่ไม่ชอบมาพากลต้องเข้าไปตรวจสอบ เพื่อให้ นักการเมืองเกรงกลัวว่าจะถูกตรวจสอบถ้าทำไม่ดี” (นักวิชาการทางการศึกษา)

2.6.1.5 ควรมีรายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องเรียนพฤติกรรมการทำงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรายงานผลที่เกิดขึ้นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อเข้าไปสอบสวนและดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

“ควรมีรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมผู้ฟังร้องเรียนการกระทำผิดของนักการเมือง แล้วสื่อช่วยตรวจสอบ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าไปตรวจสอบต่อไป” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

2.6.1.6 ควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคิดของประชาชนว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและจะไม่ยอมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ประชาชนจะยอมให้เกิดขึ้นไม่ได้ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง ไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตคอร์รัปชันช่วยกันตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าพบว่ามีเบาะแสของการทุจริตต้องทำหน้าที่ในการร้องเรียนไปยังสื่อมวลชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อเข้าสู่กระบวนการสอบสวนและดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

“สื่อมวลชนควรทำสื่อออกมาที่แสดงให้เห็นว่าการทุจริต คอร์รัปชันเป็นเรื่องผิดปกติ ไม่ควรทำ และประชาชนไม่ควรยอมให้เกิดขึ้นไม่ว่าเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น การทุจริตเป็นเรื่องที่ยอมไม่ได้ สังคมจะไม่ยอมรับกับเรื่องนี้ สื่อมวลชนควรทำหน้าที่ในการช่วยติดตาม ตรวจสอบอย่างใกล้ชิด” (นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์)

“ในต่างประเทศจะมีสื่อพลเมือง ติดตามผลงานทำงานของนักการเมือง นำเสนอทั้งเรื่องการทำงานในส่วนที่ดี และส่วนที่เป็นปัญหา แล้วช่วยกันแก้ไข ทำเป็นกระบวนการ คนป้องกันก็คอยดูว่าไม่ให้มีปัญหานั้นๆ เกิดขึ้นซ้ำอีก” (นักวิชาการทางด้านการศึกษา)

“สังคมปัจจุบันบางทีคนทำดี กลับถูกมองว่าเป็นคนไม่ปกติ ต้องช่วยกันทำให้เห็นว่าเรื่องการตรวจสอบนักการเมืองเป็นเรื่องปกติที่ประชาชนสามารถทำได้ และควรให้ความรู้ว่าต้องทำอะไร” (นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์)

2.6.2 ปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้มีเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.6.2.1 ควรมีการผลิตรายการที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย พฤติกรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวตั้งแต่เด็กและเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป เช่น รายการการ์ตูน ละครสำหรับเด็ก เป็นต้น

“อาจจะออกมาเป็นสื่อโฆษณาที่ให้ข้อคิด เหมือนโฆษณาไทยประกันชีวิต แล้วแสดงพลังด้านดีออกมา เป็นแบบ Positive Psychology สังคม และสื่อต้องช่วยกันสร้างในทุกมิติร่วมกันเพื่อให้เกิดแนวทางที่สังคมคาดหวัง คือ มีนักการเมืองที่ดีมีความโปร่งใสในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองได้” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

2.6.2.2 ควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคิดให้กับเด็กและเยาวชนในรูปแบบของสื่อโฆษณาว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและสังคมไม่ยอมรับ” จะต้องไม่ปฏิบัติทั้งในปัจจุบันและอนาคต และให้รับรู้ที่สังคมคาดหวังให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

“ต้องมีสื่อที่แสดงออกให้เห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องไม่ดี สังคมจะไม่ยอมรับพฤติกรรมแบบนี้ ทำให้เขารู้ว่าสังคมคาดหวังให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี ซื่อสัตย์ ไม่โกง ไม่เอารัดเอาเปรียบ คนอื่น ต้องให้เขาได้รับรู้ตั้งแต่เด็กๆ” (นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา)

สรุปได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ ผลิตสื่อที่ดี เช่น รายการโทรทัศน์ ละคร โฆษณา อื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง การทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ความความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารฯ นำเสนอแบบอย่างของผู้บริหารฯ ที่มีธรรมาภิบาล กำหนดให้มีตัวละครที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรมีพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาล ควรมีรายการที่เปิดให้ร้องเรียนพฤติกรรมของผู้บริหารฯ และปลูกฝังความคิดของประชาชนว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและจะไม่ยอมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

2.7 บทบาทของสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.7.1 สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมกันทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินการในโครงการต่างๆ โดยละเอียด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ

“...สมาชิกต้องมีความเข้มแข็งและตรงทำหน้าที่ในการตรวจสอบอย่างแท้จริง ต้องคอยเป็นหูเป็นตา ไม่ปล่อยให้มีการกระทำที่ผิด การทุจริต การเอื้อประโยชน์โดยไม่ถูกต้อง...”

2.7.2 ประชาชนในท้องถิ่นต้องเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีธรรมาภิบาล มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรม ไม่มีประวัติในเรื่องของการทุจริต คดโกง เอาเปรียบ และหลังการเลือกตั้งประชาชนต้องร่วมมือกันในการติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หากพบประเด็นที่มีความน่าสงสัย ควรดำเนินการร้องเรียนตามกระบวนการที่ถูกต้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

“...ประชาชนในพื้นที่ก็ควรเลือกผู้แทนที่ดี ไม่คดโกง เข้าไปทำหน้าที่ และต้องร่วมมือในการตรวจสอบ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ดูไม่ชอบมาพากลก็ต้องร้องเรียนตามกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้น หากทุกคนเพิกเฉยไม่กล้าทำ เกรงกลัวอำนาจ การทุจริตการทำผิดก็ไม่มีทางจะหมดไป ก็ยังคงจะเกิดขึ้นแบบนี้ต่อไป เพราะเขาก็จะรู้แล้วว่าทำได้ ทำแล้วไม่โดนลงโทษอะไร ทำแล้วไม่มีใครรู้

ถึงรู้ก็ไม่กล้าทำอะไร เขาก็จะยังคงทำต่อไป ดังนั้นประชาชนต้องเข้มแข็ง สภาต้องเข้มแข็ง ต้องกล้าที่จะตรวจสอบ กล้าที่จะร้องเรียน ถ้าทำอย่างจริงจังเข้มแข็ง เขาก็จะไม่กล้าทำ เขาจะกลัว...” (นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์)

สรุปได้ว่าสมาชิกสภาขององค์กรปกครองท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีวิธีการในการถ่ายทอดฯ ที่สำคัญ คือ ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง การทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ การบริหารงานตามกรอบของคุณธรรมจริยธรรม และ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี
ความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความ
โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการ
ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทน(Agents) ที่มี
ความเกี่ยวข้องในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา
กลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองที่สังกัด และตัวแทนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ โดยในการวิจัย
ครั้งนี้แบ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 คือ การถ่ายทอดทาง
สังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วงที่ 2 คือ
การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
(2) เพื่อศึกษาแนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีใน
ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม
ของประชาชน คือ นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 ทำการเลือก
กรณีศึกษาที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นการวิจัยมากกว่าปกติ(Intensity Sampling) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่
สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากที่สุด โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลการมอบรางวัล “พระปกเกล้า
ทองคำ” ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ.
2550 – 2555

ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในเรื่องการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม
ของประชาชน จะต้องไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
มีการดำเนินการตามภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน โดยต้องมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่โดดเด่นสะท้อนให้เห็นมิติของความโปร่งใสในการบริหารงานหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน และโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง ซึ่งส่งเสริมหรือให้บทบาทประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการรับประโยชน์เท่านั้น (รายละเอียดของเกณฑ์ในการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงรายละเอียดในบทที่ 2 หน้าที่ 12) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษากับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ราย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง เป็นกลุ่มที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำสนับสนุนการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา รวมถึงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา

1.1 ประวัติย่อของกรณีศึกษา

กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย เป็นเพศชาย 3 ราย และเพศหญิง 1 ราย นับถือศาสนาพุทธ 3 ราย และนับถือศาสนาอิสลาม 1 ราย ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาแล้วมากกว่า 3 สมัย และไม่เคยแพ้การเลือกตั้ง

1.2 การตัดสินใจทำงานการเมือง

ในการตัดสินใจทำงานการเมืองนั้น กรณีศึกษาทั้ง 4 ราย เริ่มคิดไตร่ตรองและตัดสินใจทำงานการเมืองเพราะได้รับการเชิญชวนจากผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ โดยปัจจัยหลักที่เชิญชวนมาจากลักษณะนิสัยอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของนักการเมืองที่ดี คือ มีความเสียสละ มีน้ำใจ ชอบการช่วยเหลือผู้อื่น ชอบทำงานเพื่อสังคม และงานบริการ เนื่องผู้ที่ทำงานการเมืองต้องมีความเสียสละ พร้อมทั้งจะมอบเวลาส่วนตัวเพื่ออุทิศให้กับการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น เพราะงานการเมืองเป็นงานที่ไม่มีวันหยุดและไม่มี

เวลาการทำงานที่แน่นอน ต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ตลอด 24 ชั่วโมงของทุกวัน

เมื่อได้รับการชักชวนแล้วกรณีศึกษาได้ตัดสินใจทำงานการเมืองเพราะมีเหตุผลสำคัญคือ (1)มีความมุ่งมั่นที่จะนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาบ้านเกิด (2)นโยบายของกลุ่มการเมืองที่สังกัดมีความมุ่งมั่นในการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจและมีความเด็ดขาดในการทำงาน โดยมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน (3)นโยบายของกลุ่มการเมืองที่สังกัดต้องการทำประโยชน์เพื่อท้องถิ่นโดยไม่หวังผลประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ส่วนที่ 2 กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มต้นตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในวัยเด็ก และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงที่เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา อาชีพก่อนดำรงตำแหน่งฯ บุคคลต้นแบบ สื่อมวลชน ทั้งนี้พบว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงสำคัญ คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง และการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานหลักเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดที่เกิดขึ้นดังนี้

ช่วงที่ 1 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ (1.1)การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก และ (1.2)การถ่ายทอดล่วงหน้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว เป็นการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในวัยเยาว์และดำเนินต่อเนื่องมาเรื่อยๆ จนเติบโต ในระยะแรกนี้ ครอบครัวถือว่าเป็นบทบาทสำคัญอย่างมากในการเสริมสร้าง ปูทางฝังแนวคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตและการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ บิดามารดา และญาติสนิท ที่จะมีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ปูทางฝังหล่อหลอมและพัฒนาลักษณะนิสัยให้กับบุตรหลานเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวของกรณีศึกษาเกิดขึ้นจาก 2 วิธีการสำคัญคือ (1)การอบรมเลี้ยงดู และ(2)การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นกระบวนการที่ครอบครัวใช้ในการพัฒนาบุตรหลาน ในกระบวนการนี้จะมีการสื่อสารพูดคุย แสดงความคิดเห็น มีการแสดงความรู้สึก การชื่นชม การให้รางวัล ตลอดจนการว่ากล่าวตักเตือน และการลงโทษ สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการนี้เป็นการปลูกฝัง อบรม บ่มนิสัย ฝึกหัด ให้บุตรหลานมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ซึ่งจะสามารถพัฒนาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคต (Neundorf & Smets, 2017 ; กมลวรรณ ธรรมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557 ; จรรยา สุวรรณทัต, 2535) จากการศึกษาพบว่าครอบครัวของกรณีศึกษาเป็นครอบครัวขยายมีบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ภายในครอบครัวเป็นไปด้วยความใกล้ชิดสนิทสนม มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีความผูกพันกันเป็นอย่างดี รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบใด มีลักษณะที่ปรากฏชัดเจน ดังนี้

1.1.1 การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้าน และช่วยงานในอาชีพของครอบครัว โดยบิดามารดามอบหมายหน้าที่ เช่น หุงข้าว ทำอาหาร จ่ายตลาด ทำความสะอาด ซักผ้า ดูแลน้องๆ หาบน้ำ ช่วยทำงานในสวน เลี้ยงสัตว์ ช่วยขายของ เป็นต้น ซึ่งการที่ครอบครัวได้มอบหมายหน้าที่ดังกล่าว จะทำให้กรณีศึกษาได้ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และเป็นการฝึกวินัยในการดำเนินชีวิต เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้กรณีศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่และมีวินัยในการทำงาน มีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้

1.1.2 การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม โดยบิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่มีการกำหนดกฎข้อบังคับต่างๆ ภายในครอบครัวให้สมาชิกทุกคนต้องถือปฏิบัติ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกทำโทษ เช่น ต้องตื่นนอนแต่เช้า หลังเลิกเรียนต้องกลับบ้านตรงเวลาเพื่อมาช่วยงานที่บ้าน ต้องทำละหมาดให้ตรงเวลา เป็นต้น ซึ่งการที่ครอบครัวมีการกำหนดข้อบังคับจะช่วยให้กรณีศึกษาได้เรียนรู้ว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และมีกฎหมายบังคับ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะมีบทลงโทษตามระดับของความผิด เป็นการช่วยส่งเสริมให้กรณีศึกษา มีความเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะทำในสิ่งผิด มีวินัยในการดำเนินชีวิต และมีความประพฤติตามกฎระเบียบของสังคม นอกจากนี้ครอบครัวจะลงโทษเมื่อทำผิดศีลธรรม เช่น นายก 4 เคยถูกมารดาลงโทษด้วยการดูและตีทัณฑ์เมื่อ นายก 4 ไปขโมยผลไม้ของเพื่อนบ้านมากิน เป็นต้น ซึ่งการที่ครอบครัวมีการลงโทษเมื่อทำความผิดในเรื่องต่างๆ จะทำให้กรณีศึกษาได้เรียนรู้ว่าการทำสิ่งใดเป็นสิ่งที่ผิดและไม่สมควรทำ เป็นการช่วยส่งเสริมให้กรณีศึกษา ไม่กล้าทำผิดซ้ำในเรื่องเดิม และทำให้มีความประพฤติในทางที่ถูกต้องตามกฎระเบียบของสังคม กฎหมาย และไม่ผิดหลักศีลธรรม เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้กรณีศึกษาเป็นผู้ที่ศึกษาเรียนรู้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงาน

เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีความเกรงกลัวต่อการกระทำ ความผิด

1.1.3 การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน โดยบิดามารดาสอนให้ภริยามีความรักใคร่ผูกพันและมีความสามัคคีต่อพี่น้อง ตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก บิดามารดาได้มอบหมายให้พี่คอยดูแลน้องๆ สอนให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มอบหมายหน้าที่ให้ต้องทำร่วมกัน ทำให้ภริยามีความรักใคร่ สามัคคี และผูกพันกับพี่น้อง และยังคงดูแลช่วยเหลือกันจนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันพี่น้องของภริยามีความหมาย ยังคงให้สนับสนุนการทำงานการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีความรักใคร่ผูกพันกับพี่น้องเป็นจุดเริ่มต้น สำคัญที่จะทำให้ภริยามีความรู้ในเรื่องการมีความรัก ความเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น เมื่อดำรง ตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ภริยามีความรัก ความเมตตา และ ปรารถนาดีต่อประชาชนในท้องถิ่น สามารถทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้

1.1.4 การสนับสนุนทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยบิดา มารดา ได้ส่งเสริมให้ภริยามีการศึกษาได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดย ครอบครัวของนายก 2 และ 3 ได้ส่งเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ดี มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับใน ระดับประเทศ การที่ครอบครัวให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว จะทำให้ภริยามีโอกาสในการ พัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะที่จำเป็นในการทำงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต ส่วนครอบครัวของนายก 1 สนับสนุนให้เรียนทางสายอาชีพ เพื่อให้มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ ส่วน ครอบครัวของ นายก 4 สนับสนุนทางการประกอบอาชีพเป็นหลัก เนื่องจากนายก 4 สนใจการศึกษา เรียนรู้จากทำงานในอาชีพมากกว่าการศึกษาในระบบ อย่างไรก็ตามทุกครอบครัวมีความมุ่งหวังที่จะให้ บุตรหลานของตนมีอาชีพที่มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ และเป็นอาชีพที่สุจริต เมื่อดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ภริยามีการสนับสนุนประชาชนในท้องถิ่นให้มีการ ศึกษาและการประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคงเพื่อให้ประชาชนสามารถเลี้ยงดูและพึ่งพาตนเองได้

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่ภริยามีได้รับจากครอบครัวแสดงให้เห็นว่ามีส่วนสำคัญใน การเสริมสร้างจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญใน การดำเนินชีวิตให้กับภริยามี โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบ ความมีวินัย การไม่ผิดกฎหมายหรือ ศีลธรรม มีความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดี และความสามัคคีกับพี่น้อง รวมถึงให้การสนับสนุน เรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีอาชีพที่สุจริตและมั่นคงสามารถ เลี้ยงดูและพึ่งพาตนเองได้ (Hoskins, 2014 ; Dekker,1991 ; กมลวรรณ คารมปราณย์ คล้ายแก้ว, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับจากครอบครัว ส่งผลให้มีความสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และมีความรู้สึกมี ประสิทธิภาพทางการเมือง(กมลวรรณ คารมปราณย์, 2554)

1.2 การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของ บิดา มารดาและญาติผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการที่มีต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู เกี่ยวข้องกับการ แสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ หากบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่มีการ แสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมที่เหมาะสมก็มีแนวโน้มว่าบุตรหลานจะแสดงออกทางความคิดและ พฤติกรรมที่เหมาะสมตามไปด้วย เพราะบุตรหลานจะปฏิบัติตามแบบอย่างที่ได้พบเห็นจากผู้ให้ การ อบรมเลี้ยงดูหรือผู้ที่มีความใกล้ชิด (Neundorf & Smets, 2017 ; กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557 ; ดวงเดือน พันธุนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนิหนานนท์, 2528) ดังนั้นการเป็นต้นแบบใน การดำเนินชีวิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความคิด จิตลักษณะ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต และการทำงานให้กับบุคคล จากการศึกษาพบว่าบิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษาเป็นต้นแบบ ในการดำเนินชีวิตใน 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.2.1 การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่น่าหลัก จริยธรรมมาเป็นพื้นฐานในการคิด การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรม จากการศึกษาวิเคราะห์ประวัติชีวิต พบว่า บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษา เป็นผู้ที่มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยบิดามารดา และญาติผู้ใหญ่ต้นแบบพฤติกรรมจริยธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต และความ ขยันหมั่นเพียร การที่บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต อย่างมีจริยธรรมทำให้กรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดีทั้งในรูปแบบของความคิด จิตลักษณะ และการแสดง พฤติกรรมจริยธรรมที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้านออกมาเป็นประจำ กรณีศึกษาจะค่อยๆ เรียนรู้ ซึมซับ จดจำสิ่งที่ได้เห็น จนกระทั่งก่อรูปเป็นความคิด จิตลักษณะ และพฤติกรรมจริยธรรมของตนเองตั้งแต่วัย เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองการมีจริยธรรมจะส่งผลให้กรณีศึกษา ทำงานอย่างมีจริยธรรม(กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557; กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554; ดวงเดือน พันธุนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนิหนานนท์, 2528) โดยพฤติกรรมจริยธรรมที่บิดา มารดาและญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษาได้แสดงเป็นแบบอย่างและมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานในตำแหน่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (1)ความเสียสละ บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษา เป็นต้นแบบที่แสดงให้เห็นถึงการแบ่งปันทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของ กำลังกาย กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เช่น บริจาคที่ดินให้โรงเรียนและชาวบ้าน สร้างบ้านให้ผู้ยากไร้ ยกหนี้ให้ ช่วย ทำอาหารในงานบุญ เป็นต้น เมื่อกรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างเหล่านี้ทำให้มีความเสียสละเช่นเดียวกับบิดา มารดาและญาติผู้ใหญ่ คือ มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น ชอบทำงานเพื่อส่วนรวม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ จะทำให้กรณีศึกษา มีความสมัครใจเข้าไปทำงานการเมือง เนื่องจากการทำงานการเมืองเป็นงานที่ไม่มี ช่วงเวลาการทำงานที่แน่นอน และไม่มีวันหยุด ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง เสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อทำหน้าที่ในการดูแล ช่วยเหลือ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุข มั่นคง และปลอดภัย (2)ความซื่อสัตย์สุจริต บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของ

กรณีศึกษาเป็นต้นแบบที่แสดงให้เห็นถึงการตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา มีความจริงใจ ไม่ทุจริต คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความเต็มใจ และไม่เลือกปฏิบัติ เช่น ทำหน้าที่เป็นกำนันที่มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ช่วยเหลือทุกคนอย่างเสมอภาคกัน ไม่ลำเอียงหรือเลือกที่รักมักที่ชัง เป็นต้น เมื่อกรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างเหล่านี้ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเช่นเดียวกับบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ คือ มีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้กรณีศึกษาทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลในเรื่องของความโปร่งใส คือ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่างๆ เป็นไปโดยง่าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) (3)ความขยันหมั่นเพียร บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษาเป็นต้นแบบที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการประกอบอาชีพ มีความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในงาน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใดๆ เช่น ขยันประกอบอาชีพ คิดวางแผนทำการค้าเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวและสร้างฐานะให้มั่นคง โดยไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่ย่อท้อ และไม่มัววันหยุด เป็นต้น เมื่อกรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างเหล่านี้ทำให้มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ คือ ตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีการลงพื้นที่พบประชาชนในท้องถิ่นทุกวัน และทำงานอย่างมีความสุข ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ เป็นคุณลักษณะที่จะส่งเสริมให้กรณีศึกษาเป็นผู้ที่มุ่งมั่นทำงานอย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และพัฒนางาน พัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้กรณีศึกษาทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลในเรื่องของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีมุ่งเน้นกระบวนการทำงานที่ทำให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการให้บริการอย่างมีคุณภาพ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

1.2.2 การปฏิบัติศาสนากิจ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ก็จะสวดมนต์ ไหว้พระ ทำบุญ ตักบาตร ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามก็จะทำละหมาด ถือศีลอด ไปแสวงบุญที่นครเมกะ เป็นต้น บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ของกรณีศึกษาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติศาสนากิจตามศาสนาที่ตนเองนับถือ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่า กรณีศึกษา 3 ราย นับถือศาสนาพุทธ และกรณีศึกษาอีก 1 ราย นับถือศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่าจะมีการนับถือศาสนาต่างกัน แต่ทุกครอบครัวก็เป็นต้นแบบในการปฏิบัติศาสนากิจให้กับกรณีศึกษา ครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้บุตรหลานได้เข้าวัด ทำบุญ ตักบาตร ไหว้พระ ฟังเทศน์ และไปร่วมงานบุญตามประเพณีของชาวพุทธ เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา งานทอดกฐิน ทำบุญวันสงกรานต์ งานประจำปี งานบวช เป็นต้น นอกจากไปทำบุญดังกล่าวแล้ว ครอบครัวของนายก 3 เคยเป็นเจ้าภาพในการทอดกฐิน ส่วนบิดาของนายก 1 และนายก 3 มักจะไปช่วยทำหน้าที่เป็นพ่อครัวในงานบุญต่างๆ เป็นประจำ สำหรับครอบครัวที่นับถือศาสนา

อิสลาม คือ ครอบครัวนายก 2 และกล่าวได้ว่าเป็นครอบครัวที่เคร่งศาสนามีความเข้มงวดในการปฏิบัติศาสนกิจ มีการกำหนดให้นายก 2 ตั้งตื่นแต่เช้าเพื่อมาทำละหมาด และเวลาอื่นๆ ก็เน้นย้ำให้ต้องทำตามกำหนดเวลา และให้ไปทำละหมาดที่มัสยิดทุกครั้งที่มีโอกาส รวมถึงให้มีการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และส่งให้นายก 2 เข้าเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีการปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำจะทำให้กรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดีไปพร้อมๆ กับได้รับการอบรมกล่อมเกลาจิตใจด้วยแนวคิดและความเชื่อทางศาสนาที่มุ่งส่งเสริมในเรื่องของการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จนทำให้เป็นผู้มีความคิดและพฤติกรรมอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม อีกทั้งยังทำให้เป็นผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องการกฎแห่งกรรม “การทำดีจะได้รับผลดี การทำชั่วจะได้รับผลชั่ว” มีความเกรงกลัวและละอายต่อการกระทำผิด การทำบาป ได้แก่ การคดโกง การทุจริต การทำในเรื่องที่ผิดกฎหมายหรือผิดหลักศีลธรรม (ลิขิต ชีรเวคิน, 2553 ; ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543) กล่าวได้ว่า การได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยให้กรณีศึกษาได้รับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงช่วงวัยผู้ใหญ่ และการทำงานการเมืองที่การมีความคิดและความเชื่อตามหลักศาสนาจะช่วยส่งเสริมให้กรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ทำงานการเมืองด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความโปร่งใสในการทำงาน มีความเกรงกลัวและละอายที่จะกระทำผิดหรือทุจริตคอร์รัปชัน (ชลากร เทียนส่องใจ, 2550) สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่า การเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติศาสนกิจของบิดามารดา และบรรพบุรุษส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเชื่อและวิถีชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา มีความเมตตา กรุณาต่อประชาชน และมีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม (กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554)

1.2.3 การทำงานการเมือง จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา พบว่ากรณีศึกษา 2 ราย คือ นายก 1 นายก 2 และนายก 4 เป็นสมาชิกของครอบครัวที่ทำงานการเมืองท้องถิ่นคือดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสุขาภิบาล กำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งการได้เห็นแบบอย่างการทำงานในตำแหน่งดังกล่าวดังกล่าว ทำให้นายก 1 นายก 2 และนายก 4 ได้เห็นแบบอย่างการทำงานการเมืองท้องถิ่นและเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้แทนของประชาชน ซึ่งการทำงานในตำแหน่งดังกล่าวจะต้องคอยรับเรื่องราวร้องทุกข์ ดูแล ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ป้องกันภัยพิบัติต่างๆ และพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญก้าวหน้า อันจะทำให้กรณีศึกษาได้รับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานการเมืองท้องถิ่นตั้งแต่วัยเด็ก และมีโอกาสได้ช่วยงานเล็กๆ น้อยๆ ตามวัย เช่น ช่วยรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่ในขณะที่บิดาไปปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เป็นต้น (กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554)

ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนั้นนอกจากการอบรมสั่งสอนโดยตรงแล้ว จิตลักษณะและพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่สามารถเป็นแบบอย่างแก่บุตรหลานได้ บุตรหลานจะเรียนรู้และจดจำการแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ที่อบรมเลี้ยงดูตนเอง

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการมีจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงาน ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรณีศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตที่พบว่าบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต 3 ประเด็น คือ การมีความเชื่อ และวิถีชีวิตตามแนวพุทธศาสนา การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม และการสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งมีผลต่อการทำงานการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554)

2. การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาที่มีบทบาทในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ สถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีการศึกษา 2 รายที่ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือ นายก 2 และ นายก 3 ส่วนอีก 2 ราย คือ นายก 1 และ นายก 4 ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือ กศน. ในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้า ซึ่งสถาบันการศึกษามีบทบาทในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ดังนี้

2.1 การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีความมุ่งหมายเพื่อวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถพื้นฐานให้อ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ มีคุณธรรม เพื่อให้มีชีวิตที่มีคุณภาพ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้เป็นการฝึกและเสริมสร้างจิตลักษณะและพฤติกรรมที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบและความมีวินัยในการเรียน และหากมีการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างการเรียนด้วยก็จะเป็นการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น เมื่อกรณีศึกษาได้ผ่านการเรียนในระดับประถมศึกษา ก็ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถพื้นฐาน จิตลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้หากได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพก็จะทำให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม และเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนใน 2 ระดับ คือ (1)ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะทางคุณธรรมต่อเนื่องเพิ่มเติมจากการศึกษาระดับประถมศึกษา และเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ทั้งในวิชาการและวิชาชีพ เพื่อการศึกษาต่อ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบอาชีพการงานตามสมควรแก่วัย และ (2)ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ รวมถึงมีคุณธรรม

จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และเป็นการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อเนื่องจากการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้กรณีศึกษา 2 รายที่ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรกนี้ได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกีฬาสีและหัวหน้าวงดนตรีอีกด้วย ถือเป็นการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งเพราะทักษะเหล่านี้มีความสำคัญในการทำงาน โดยเฉพาะการทำงานในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประกอบ ประพันธ์วิทยา, 2542)

ทั้งนี้การศึกษาในระดับพื้นฐานคือการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัศึกษานั้นเป็นการวางรากฐานอย่างสมดุลขององค์ความรู้ให้มีทักษะความสามารถในการทำงาน การคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคม เสริมสร้างจิตลักษณะ มีความใฝ่รู้ ใฝ่พัฒนา มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม ได้แก่ มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) เมื่อกรณีศึกษาได้ผ่านการศึกษาในระดับนี้ก็จะทำให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับกรณีศึกษาประกอบด้วย ครอบครัวและสถาบันการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)ครอบครัว บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูซึ่งไม่สามารถรูปแบบได้ชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบใด แต่มีลักษณะที่สำคัญคือ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน มีกฎข้อบังคับและการลงโทษ มีการสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน และมีการสนับสนุนทางด้านการศึกษา และในระหว่างกระบวนการอบรมเลี้ยงดูนั้นบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ได้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับกรณีศึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง กล่าวได้ว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบโดยทำให้เข้าใจว่าหากมีหน้าที่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ความมีระเบียบวินัยโดยทำให้เข้าใจว่าในสังคมมีกฎเกณฑ์ที่ต้องถือปฏิบัติหากฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษตามระดับของความผิดที่กระทำ ความรักใคร่ผูกพันกับพี่น้องโดยทำให้เข้าใจถึงความสำคัญของความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเสียสละโดยทำให้เข้าใจว่าควรให้การช่วยเหลือผู้อื่นหรือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากตามกำลังความสามารถทุกครั้งมีโอกาส การปฏิบัติศาสนกิจซึ่งมีส่วนสำคัญในการขัดเกลาจิตใจให้ยึดถือในเรื่องศีลธรรมและการประกอบคุณงามความดีและทำให้มีความประพฤติอยู่ในกรอบศีลธรรม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และได้เห็น

แบบอย่างการทำงานการเมืองระดับท้องถิ่นจากบิดาและญาติผู้ใหญ่ทำให้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นนักการเมือง และได้เห็นแบบอย่างการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ไม่คดโกง เสียสละช่วยเหลือชาวบ้าน บางครั้งมีชาวบ้านมาขอความช่วยเหลือในยามจำเป็นซึ่งเป็นเวลาพักผ่อนแต่ก็ไปช่วยด้วยความเต็มใจ (2)สถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูอาจารย์ได้อบรมสั่งสอนและให้พัฒนาความรู้ ทักษะ และลักษณะนิสัยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อวางรากฐานอย่างสมดุลขององค์ความรู้ ให้มีทักษะความสามารถในการทำงาน การคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม ได้แก่ มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.ครอบครัว	1.1การอบรมเลี้ยงดู 1.2การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต	1.1.1การมอบหมายหน้าที่ 1.1.2การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ 1.1.3การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน 1.1.4การสนับสนุนทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ 1.2.1การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม 1.2.2การปฏิบัติศาสนกิจ 1.2.3การทำงานการเมือง	- มีความรับผิดชอบ - มีวินัยในการทำงาน - มีความเกรงกลัวและไม่กล้าทำผิดศีลธรรม หรือ กฎระเบียบของสังคม - มีอาชีพที่มั่นคง และสุจริต - มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร - มีความประพฤติอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ละอายต่อการทำผิด/ทำบาป - รับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานการเมืองท้องถิ่น

ตาราง 5 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
2.สถาบันการศึกษา			
2.1ระดับประถมศึกษา	- การเรียนการสอน	- การเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา	- ทักษะการคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะทางสังคม สร้างลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่พัฒนา - มีคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
2.2ระดับมัธยมศึกษา	- การเรียนการสอน - กิจกรรมเสริมหลักสูตร	- การเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา - ทำหน้าที่ประธานกีฬาและหัวหน้าวงดนตรี	- ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น - ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม

ช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่วงหน้า เป็นช่วงของการถ่ายทอดและฝึกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่จะเข้าสู่บทบาทผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มตัว ในช่วงนี้จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย พบว่า ในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้า มีตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ สถาบันการศึกษา และอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดของกระบวนการถ่ายทอดล่วงหน้าที่ดังนี้

1. สถาบันการศึกษา จากการศึกษาพบว่าในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้าสถาบันการศึกษาที่เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดล่วงหน้าให้กับกรณีศึกษา คือ สถาบันการศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันการศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนให้มีความรู้เทียบเท่าการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของการศึกษาในระบบ

โรงเรียน เนื้อหาในการเรียนจะเป็นหลักสูตรเดียวกัน ซึ่งทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่วิธีการจัดการเรียนการสอนจะมีความแตกต่างกัน โดยการศึกษาในระบบโรงเรียนจะเน้นการศึกษาด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบ และมีวินัยอย่างสูงจึงจะสามารถเรียนจบหลักสูตรได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

1.2 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่ามี ความสำคัญต่อการถ่ายทอดล่วงหน้า โดยการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความเจริญ อกงามทางสติปัญญา ความคิด เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การสร้างสรรค์ และการเผยแพร่ความรู้ มีความสามารถในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศชาติทั้งทางด้านสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การศึกษาในระดับนี้เป็นการเสริมสร้าง ปลุกฝังแนวคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ อันเป็นพื้นฐาน สำคัญของการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่ง กรณศึกษาได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มที่สอง จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มที่สาม ไม่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้า นี้ จะกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มแรกที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายก 2 และ นายก 3 ศึกษาและจบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งการศึกษาในสาขาดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อขัดเกลาและฝึกฝน มนุษย์ทั้งทางด้านความคิด จิตใจ และพฤติกรรม ให้มีมุมมองที่หลากหลาย เข้าใจตนเอง และพยายามที่จะ เข้าใจผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาให้เป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย (วิมลฉัตร หอมเนียม จุฑารัตน์ แก้วกลัด นภสรพี มานพ นิราวรรณ ลักษณะนุรักษ์ และเทวตล อ่อนสัมฤทธิ์, 2561) โดยกรณีศึกษาได้ ศึกษาใน 2 สาขาวิชา คือ (1)สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวมีเนื้อหาที่เน้นหนักไปใน เรื่องการให้ความรู้ด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ การพัฒนา ความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และทักษะทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่เชื่อมโยงการ ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ การพัฒนาวิธีการทำงานใหม่ๆ และประยุกต์เครื่องมือการทำงาน ทางวิชาชีพในการทำงานกับคน องค์กร ท้องถิ่น ชุมชน สังคม ทั้งในระดับชาติและระดับสากล รวมถึง มุ่งเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม สำนักทางสังคม จิตสาธารณะ สามารถเป็นผู้นำการ ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้จากการ เรียนในสาขาดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้นายก 2 มีความรู้และทักษะการทำงานด้านสังคม สงเคราะห์ สามารถนำไปใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยตรง และ (2)สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวมีเนื้อหาที่เน้นหนักไปที่การเรียนรู้

เกี่ยวกับทฤษฎีทางสังคมวิทยา ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ระบบโครงสร้างและสถาบันทางสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ ปรากฏการณ์ทางสังคม และสามารถศึกษาวิจัยปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงมุ่งเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้จากการเรียนในสาขาวิชาดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้นายก 3 มีความรู้และทักษะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพัฒนาชุมชนสามารถนำไปใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง

นอกจากนี้ระหว่างเรียนกรณีศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใน 2 กิจกรรมสำคัญ คือ (1)การทำกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท ระหว่างที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี นายก 2 เข้าร่วมกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทและกิจกรรมช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คณะจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาออกไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่างๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมจะทำให้นายก 3 ได้รับรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ต้องใช้ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา และคิดหาวิธีการในการปรับปรุงแก้ไขหรือวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้นๆ รวมถึงเป็นการปลูกฝังให้เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสนใจปัญหาของผู้อื่นและส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม(ทิตนา แคมณี, 2557 ;ประกอบ ประพันธ์ วิทยา, 2542) สอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีความผูกพันต่อหน้าที่พลเมืองและความสำนึกทางการเมืองมากขึ้น (Riedel, 2002) และ (2)การเป็นสมาชิกและเป็นประธานชมรมกีฬา ระหว่างที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี นายก 3 เป็นสมาชิกของชมรมรักบี้ และได้รับเลือกเป็นประธานชมรมในขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 การเล่นกีฬารักบี้ผู้เล่นต้องเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและสติปัญญา การทำงานร่วมกันเป็นทีม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การตัดสินใจ รวมถึงการมีน้ำใจนักกีฬา การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการไม่เอาเปรียบคู่แข่ง (วุฒินันท์ ศรีแสง และรัชณี ขวัญบุญจัน, 2558) นอกจากนี้การเป็นประธานชมรม ต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำ บริหาร วางแผน พัฒนา และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชมรม การได้เล่นกีฬารักบี้และการเป็นประธานชมรมรักบี้ทำให้นายก 3 ได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริหาร และการมีน้ำใจนักกีฬา(สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2540) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง

2. อาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย พบว่า กรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ประกอบอาชีพอื่นๆ มาก่อนมาทำงานการเมือง ได้แก่ กรรมการสุขาภิบาล นักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว ช่างเสริมสวย เป็นต้น ซึ่งการทำงานในอาชีพอื่นๆ มาก่อนนั้นจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนา

ทักษะการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(Dekker, 1991 ; Peterson, 1990) เช่น ทักษะการบริหารงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหาทักษะการสื่อสาร เป็นต้น โดยประสบการณ์การทำงานในอาชีพต่างๆ ของกรณีศึกษาก่อนเข้าทำงานเป็นสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย (1)การเป็นกรรมการสุขาภิบาล เมื่ออายุประมาณ 25 ปี นายก 4 ได้รับการชักชวนจากผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาล เพราะมีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ซึ่งการทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาลนั้นเกี่ยวข้องกับการดูแลประชาชนและสาธารณสมบัติในพื้นที่ความรับผิดชอบของสุขาภิบาลเพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุขร่มเย็น และปลอดภัย (พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.2495, ม.ป.ป.) ซึ่งประสบการณ์ในการทำงานเป็นสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลประชาชนและสาธารณสมบัตินั้นสามารถนำมาใช้ในการทำงานการเมืองในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง นอกจากนี้ลักษณะนิสัยขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นตั้งใจในการประกอบอาชีพการงานถือเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การทำงานในทุกๆ อาชีพประสบความสำเร็จได้ (2)การทำงานเป็นนักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นายก 2 เริ่มต้นทำงานเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ประสานงานในค่ายอพยพลี้ภัยในค่ายอพยพของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งต่อผู้อพยพไปยังประเทศที่สาม ต่อจากนั้นได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน จนกระทั่งตัดสินใจเข้าสู่การทำงานการเมือง ซึ่งเมื่อเข้าทำงานการเมือง นายก 2 ได้นำประสบการณ์จากการเป็นนักพัฒนาในองค์กรต่างๆ ไปใช้ในการทำงานได้โดยตรง เนื่องจากการทำงานการเมืองในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาและทำความเข้าใจกับชุมชน เพื่อหาแนวทางในการช่วยแก้ไขและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน และการดำเนินการพัฒนาในทุกขั้นตอน ซึ่งนายก 2 ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน(คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) (3)การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นายก 3 เริ่มต้นทำงานในธุรกิจของครอบครัว โดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงเรีอย บริหารงานตลาดสด และทำธุรกิจบ้านจัดสรร รวมระยะเวลาประมาณ 5 ปี จากนั้นจึงเริ่มต้นทำงานการเมือง ส่วนนายก 4 ช่วยทำงานในกิจการของครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก และทำมาโดยตลอด จนกระทั่งอายุได้ 25 ปี จึงเริ่มต้นรับจ้างขับรถขนส่งสินค้าต่างๆ และสินค้าทางการเกษตรจนสามารถซื้อรถบรรทุกของตนเองเพื่อมารับจ้างขนส่งสินค้า ซึ่งประสบการณ์ในการทำงานและการบริหารธุรกิจของครอบครัวทำให้เกิดทักษะการทำงานและการบริหารงานสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการงานต่างๆ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรงเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(Dekker, 1991 ; Peterson, 1990) (4)การทำงานเป็นช่างเสริมสวย ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นายก 1 ทำงานเป็นช่างเสริมสวยที่มีความเชี่ยวชาญจนได้รับรางวัล

รองแชมป์โลกทางด้านการตัดผมชาย ทำให้มีชื่อเสียงในการให้บริการทำผมมากพอสมควรในจังหวัดบ้านเกิด จนปัจจุบันแม้ว่าจะดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วก็ยังคงมีลูกค้าประจำคนสำคัญมาใช้บริการอยู่เสมอ การทำงานเป็นช่างเสริมสวยทำให้ นายก 1 มีโอกาสได้พบปะผู้คนที่หลากหลาย ประกอบกับเป็นคนมีอัธยาศัยดี ช่างพูด ช่างคุย ทำให้เป็นที่พอใจกับลูกค้าทุกระดับ ซึ่งการทำงานเป็นช่างเสริมสวยนี้แม้จะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่กล่าวได้ว่า การที่นายก 1 ได้รับรางวัลระดับโลกนั้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานสูง มุ่งหวังผลที่เป็นเลิศในการทำงาน(ดุจเดือน พันธมนาวิน, 2551 ; ดุจเดือน พันธมนาวิน, 2544) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการทำงานในทุกๆ อาชีพ อย่างไรก็ตามการที่นายก 1 เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้า ก็ถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กร เนื่องจากต้องใช้ทักษะการสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนมาก การมีวาทะศิลป์ที่ดี ทำให้มีความสามารถในการพูดคุยกะจรจา การพูดจาโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ซึ่งเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมบัติ บุญเลี้ยง อารีย์ นัยพินิจ และ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร(2555) ที่พบว่าผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีจะส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ในองค์การดีขึ้น เพราะการสื่อสารในองค์การที่ดี จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหว แลกเปลี่ยนของข้อมูลข่าวสารในองค์การ ทั้งจากเพื่อนร่วมงานสู่เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาสู่ผู้บริหาร และทักษะการสื่อสารที่ดีของผู้บริหารทำให้เกิดความไว้วางใจกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ลดความกังวล และทำให้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานมีความกระจ่างชัด

ในช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่องหน้า เป็นช่วงของการถ่ายทอดและฝึกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในวัยผู้ใหญ่ก่อนที่จะเข้าสู่บทบาทผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มตัว มีตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ สถาบันการศึกษา และอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดของการถ่ายทอดล่องหน้าดังนี้ (1)สถาบันการศึกษา มีตัวแทนสำคัญคือ (1.1)สถาบันการศึกษานอกระบบโรงเรียนทำหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นโดยเน้นการศึกษาด้วยตนเองเป็นหลักซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความรับผิดชอบและความมีวินัย และ (1.2)สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติได้ กรณีศึกษาศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งการศึกษาในสาขาดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อขัดเกลาและฝึกฝนมนุษย์ทั้งทางด้านความคิด จิตใจ และพฤติกรรม ให้มีมุมมองที่หลากหลาย เข้าใจตนเอง และพยายามที่จะเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาให้เป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย โดยศึกษาใน

2 สาขาวิชา คือ สาขาสังคมสงเคราะห์ และสาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการศึกษา พัฒนา และแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น และนอกจากการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวแล้ว กรณีศึกษายังได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างเรียนคือ การทำกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท และการเล่นกีฬาและเป็นประธานชมรมกีฬาของมหาวิทยาลัย การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้กรณีศึกษาได้ฝึกประสบการณ์จริงในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ภาวะผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นตัวแทนที่มีความสำคัญอย่างในการพัฒนาบุคคลในช่วงของการถ่ายทอดล่องหน้าความรู้และทักษะที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง (2) อาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาประกอบอาชีพเป็นกรรมการสุขาภิบาล นักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว และช่างเสริมสวยซึ่งสามารถนำทักษะและประสบการณ์การทำงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ถึงแม้ว่าการเป็นช่างเสริมสวยจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานการเมือง แต่การทำงานของกรณีศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานสูงมีฝีมือการทำงานที่ดีจนได้รับรางวัลระดับโลกซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจิตลักษณะที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานทุกอาชีพ และการทำงานเป็นช่างเสริมสวยทำให้ได้พบกับลูกค้าที่หลากหลายทำให้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะการสื่อสารซึ่งมีความสำคัญสำหรับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่องหน้าได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่องหน้า

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.สถาบันการศึกษา 1.1 สถาบันการศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนการสอน (การศึกษาด้วยตนเอง)	การเรียนรู้ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา	- ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง - มีความรับผิดชอบ - มีวินัยในการทำงาน - ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

ตาราง 6 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1.2 การถ่ายทอดล่องหน้า (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.2 สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	- การเรียนการสอน (การฟังบรรยาย การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การลงพื้นที่ศึกษาชุมชน) - กิจกรรมเสริมหลักสูตร	- การเรียนรู้ตามหลักสูตร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (สังคมสงเคราะห์ และสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) - กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน - เล่นกีฬาและเป็นประธานชมรมกีฬา	- ทักษะทางวิชาชีพและสามารถเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม - แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา การวิจัยทางสังคมศาสตร์ - การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม แนวทางการจัดการปัญหาและพัฒนาสังคม - จิตสำนึกสาธารณะ มีความสนใจปัญหาของผู้อื่นและส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม - การมีน้ำใจนักกีฬา ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. อาชีพก่อนทำงาน การเมือง	การทำงานในตำแหน่ง/ บทบาทหน้าที่	- การทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาล - การทำงานเป็นนักพัฒนาชุมชนและพัฒนาชุมชน - การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว - การทำงานเป็นช่างเสริมสวยที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลระดับโลก	- การดูแลประชาชนในท้องถิ่น ดูแลสาธารณสมบัติในพื้นที่ - การศึกษา การทำความเข้าใจชุมชน การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน - ทักษะการทำงาน และการบริหารธุรกิจ - ทักษะการสื่อสาร - แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ช่วงที่ 2 คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ช่วงย่อย คือ (2.1)การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง (2.2)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว (2.3)การพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศ และ (2.4)ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าสู่บทบาทของการทำงานในดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เริ่มต้นทำความเข้าใจกับบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ใหม่ที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับงานสำคัญ 2 ส่วน คือ การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดูแลประชาชนในเขตพื้นที่ ซึ่งจากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 รายพบว่า เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งแล้วกรณีศึกษาได้รับการถ่ายทอดทางสังคม 2 วิธีการหลัก คือ (1)การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และ(2)การศึกษาด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย พบว่า เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรกได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากตัวแทนต่างๆ ประกอบด้วย

1.1 สถาบันการศึกษา เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งแล้วกรณีศึกษาเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน เนื้อหาที่ได้รับเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารงานภาครัฐ การวางแผน การพัฒนาและแก้ปัญหาของท้องถิ่น ข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กมลวรรณคารมปราษฎ์, 2554 ; Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker, 1991) ซึ่งกรณีศึกษาได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งระดับปริญญาตรีทางด้านการพัฒนาชุมชน ศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านการพัฒนาสังคม ปริญญาโททางด้านการเมืองการปกครอง ปริญญาโททางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และศึกษาต่อระดับปริญญาเอกทางด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา การเลือกเรียนทางด้านดังกล่าวมาจากความสนใจของตนเองประกอบกับได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งระหว่างที่ศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวได้รับความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานได้โดยตรง มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ความคิด เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การสร้างสรรค์และการเผยแพร่ความรู้ มีความสามารถในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศชาติทั้งทางด้านสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จากการศึกษาพบว่ามีกรณีศึกษา 1 ราย คือ นายก 1 ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในช่วงการถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง โดยศึกษาต่อทางด้านการพัฒนาชุมชน เนื่องจากมีความเห็นว่าสาขาวิชาดังกล่าวมีเนื้อที่เรียนสอดคล้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การวางแผนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาวะผู้นำ ปัญหาสังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยา การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เป็นต้น วิธีการเรียนการสอนในสาขาการพัฒนาชุมชนนั้นมีการฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ทำงานทางด้านการพัฒนาชุมชนและทำงานการเมืองทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง

1.1.1.2 การศึกษาต่อระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก การศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จากการศึกษาพบว่ามีกรณีศึกษา 3 รายศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในช่วงการถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)นายก 1 ศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านการพัฒนาสังคม ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนและการพัฒนาสังคม การจัดทำนโยบาย การพัฒนาองค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และการบริหารองค์กร (2)นายก 2 ศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น ภาวะผู้นำ การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ธรรมาภิบาล แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (3)นายก 3 ศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านการเมืองการปกครอง ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น ภาวะผู้นำ การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ธรรมาภิบาล แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และศึกษาต่อระดับปริญญาเอกทางด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ

แนวคิด ทฤษฎี หลักการต่างๆ สำหรับการพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกส่วนใหญ่เน้นการศึกษาด้วยตนเอง การฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนและวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การทำรายงาน การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสัมมนา การศึกษาดูงาน รวมถึงการค้นคว้าอิสระ และการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี ซึ่งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกมีความสอดคล้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้สามารถนำแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษามาปรับใช้ในการทำงานได้โดยตรง

1.2 สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาได้สมัครเข้าอบรมในสถาบันการศึกษาหรือสถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ เช่น หลักสูตรการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงานภาครัฐ ข้อกฎหมายของการบริหารงานราชการ ระเบียบ กพร. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แนวคิดทฤษฎีทางด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักสูตรเกี่ยวกับวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารโครงการ หลักสูตรทางด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น ซึ่งความรู้ที่ได้รับจากการอบรมในแต่ละหลักสูตรสามารถนำมาใช้พัฒนาการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน จากการศึกษาพบว่า กรณีศึกษาจะเลือกไปศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานและได้รับรางวัลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาดูงานมาเป็นต้นแบบในเรื่องแนวทาง วิธีการ และเทคนิคการบริหารรวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนวยให้เกิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การไปศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน เป็นการเปิดประสบการณ์ที่ทำให้ได้เห็นแบบอย่างการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(best practice) เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ไม่เคยพบมาก่อน ซึ่งสามารถนำมาหมั่นมองที่ได้รับมาปรับใช้ในองค์กรได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดมุมมองใหม่ๆ เป็นการเสริมสร้างแนวคิดหรือวิสัยทัศน์ในการทำงาน ทำให้กรณีศึกษามีแนวคิดใหม่ๆ จากการปฏิบัติงานขององค์กรอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้เห็นรูปแบบการทำงานใหม่ๆ อันนำไปสู่การจุดประกายให้กรณีศึกษาเกิดการเปรียบเทียบรูปแบบหรือขั้นตอนการทำงานของตนเองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน (ศราวุธ ทาคำ, 2557)

1.4 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนสำคัญในการให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น นอกจากนี้ในบางกรณีอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง ซึ่งกรณีศึกษาได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากองค์กรส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นที่ปรึกษาในการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย หรือขอคำปรึกษาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เป็นต้น เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

1.4.2 การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงแรกของการเข้าสู่ตำแหน่ง กรณีศึกษาได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับทราบแนวนโยบาย และแนวทางปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้รับระหว่างการประชุมนั้นสามารถนำไปใช้ในการทำงาน การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม อันจะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การติดต่อประสานงานและสามารถร่วมกันทำงานต่างๆ ให้ผ่านไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.5 บุคคลต้นแบบในการทำงาน ผู้ที่เป็นต้นแบบในการทำงานเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานที่ดี มีคุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและการดำเนินชีวิต รวมถึงมีแนวทางในการดำเนินชีวิต และบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ ทั้งนี้กรณีศึกษามีบุคคลต้นแบบในการทำงานที่สำคัญดังนี้

1.5.1 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 จากการศึกษาพบว่า นายก 2 ได้น้อมนำแนวคิดในการปฏิบัติงานและการบริหาร โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดเรื่องการพัฒนาชนบทมาปรับใช้ในการพัฒนาและบริหารงานต่างๆ ในทุกมิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.5.2 พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ จากการศึกษาพบว่า นายก 2 ได้ยึดถือเป็นต้นแบบในเรื่องความซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ เป็นสุภาพบุรุษ ไม่โลภ ไม่ลู่แก่อำนาจ รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจที่ต้องการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นอิสระ

1.5.3 ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่า นายก 2 ได้ยึดถือเป็นต้นแบบในเรื่องการทำงาน การพูด การนำเสนอผลงานที่มีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนผู้อื่น

1.5.4 นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี จากการศึกษาพบว่า นายก 3 ได้ยึดถือเป็นต้นแบบในเรื่องบุคลิกภาพ การวางตัว ศิลปะการพูด

1.5.5 อดีตนักการเมืองของจังหวัดบ้านเกิดของนายก 3 จากการศึกษาพบว่า นายก 3 ได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในเรื่องการทำงาน เพราะเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ปัญหา และมีความถนัดในเรื่องการบริหารงานบุคคล

1.5.6 อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบ้านเกิดของนายก 4 จากการศึกษาพบว่า นายก 4 ได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการทำงาน เพราะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ยึดถือความถูกต้อง และไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทน

บุคคลสำคัญที่กรณีศึกษาได้ยึดถือเป็นต้นแบบในการทำงานนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรมและมีพฤติกรรมการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ผู้ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนาที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีอดีตนายกรัฐมนตรี ประธานองคมนตรี รัฐบุรุษ อดีตนายกรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรี อดีตนักการเมือง และอดีตผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เมื่อกรณีศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานทำให้ศึกษาแนวทางการทำงานอย่างละเอียดแล้วประยุกต์สิ่งที่ได้ศึกษาเรียนรู้ขึ้นมาเป็นแนวทางในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554 ; Bandura, 1989)

1.6 สื่อมวลชน เป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงข่าวสารทางการเมือง ทั้งในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดิน ข้อกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล ระเบียบปฏิบัติต่างๆ รวมถึงนำเสนอความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งภายหลังจากที่กรณีศึกษาได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจากสื่อมวลชน(กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2554 ; Dekker, 1991) โดยใช้วิธีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ**การเมือง** จากสื่อมวลชนแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ภายหลังจากดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วกรณีศึกษาได้มีให้ความสนใจและติดตามข่าวสารการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นช่องทางที่จะทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง นโยบายการทำงานของรัฐบาล การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การทำงานของนักการเมืองระดับชาติที่มีการพัฒนาท้องถิ่นได้เจริญก้าวหน้า เช่น นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี ที่บริหารจังหวัดสุพรรณบุรีให้มีความเจริญอย่างมาก เป็นต้น เพื่อนำแนวทางการบริหารงานมาปรับใช้ในการทำงานและการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า (กาญจนา แก้วเทพ, 2552 ; Bandura, 2001)

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง กรณีศึกษาใช้วิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม เมื่อต้องการค้นหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำงานบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองระดับชาติและระดับท้องถิ่น เรื่องการบริหารงานในท้องถิ่น เรื่องกฎหมาย เรื่องนโยบายและแผนการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น โดยแหล่งข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง คือ หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Brookfield, 1984) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีความรอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัย เพราะการมีข้อมูลที่ช่วยให้การตัดสินใจถูกแม่นยำขึ้น จึงต้องรู้จัก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล กระตือรือร้นอยู่เสมอ เป็นนักอ่าน ขยันใฝ่หาความรู้ ช่างสังเกต รู้จักฟัง (พิชญธิดา พรหมศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558) ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง เป็นช่วงที่เกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ได้รับการถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง 2 วิธีการหลัก คือ การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ และการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ ดังนี้ (1.1)สถาบันการศึกษา โดยเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในช่วงนี้กรณีศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางด้านการพัฒนาชุมชน ศึกษาต่อปริญญาโททางด้านการพัฒนาสังคม ปริญญาโททางด้านการเมืองการปกครอง ปริญญาโททางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และศึกษาต่อระดับปริญญาเอกทางด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา การเลือกเรียนทางด้านดังกล่าวมาจากความสนใจของตนเองประกอบกับได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งระหว่างที่ศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวได้รับความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานได้โดยตรง (1.2)สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง กรณีศึกษาสมัครเข้าเรียนในหลักสูตรเกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งฯ โดยเฉพาะ เช่น หลักสูตรการทำงานในตำแหน่งฯ การบริหารงานภาครัฐ ข้อกฎหมายของการบริหารงานราชการ ระเบียบ กพร. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แนวคิดทางด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักสูตรเกี่ยวกับการวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารโครงการ หลักสูตรทางด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น ซึ่งความรู้ที่ได้รับจากการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการทำงานได้โดยตรง (1.3)องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน โดยกรณีศึกษาเลือกไปศึกษาดูงานจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานและได้รับรางวัลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อนำข้อมูลมาเป็นต้นแบบในเรื่องแนวทาง วิธีการ และเทคนิคการบริหารงานรวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนวยให้

เกิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารงานในองค์กร (1.4)บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นที่ปรึกษาในการทำงาน หรือไปขอคำปรึกษาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์โดยตรง และเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับทราบ แนวนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ (1.5)บุคคลต้นแบบในการทำงาน กรณีศึกษามีต้นแบบในการทำงานซึ่งเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติและระดับชาติในด้านต่างๆ เช่น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ อดีตเลขาธิการอาเซียนและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ อดีต นายกรัฐมนตรี อดีตนักการเมือง และอดีตผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น โดยยึดถือบุคคลดังกล่าวเป็นต้นแบบในการทำงานด้วยศึกษาศึกษาแนวทางการทำงานที่ประสบความสำเร็จแล้วนำมาใช้ในการบริหารงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (1.6)สื่อมวลชน เป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทั้งในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดิน ข้อกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล ระเบียบปฏิบัติต่างๆ รวมถึงเสนอความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกรณีศึกษาสามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเมืองในเรื่องดังกล่าวและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ รวมถึงนำแบบอย่างการทำงานของนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จไปใช้ในการบริหารภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (2)การเรียนรู้ด้วยตนเอง กรณีศึกษาใช้วิธีการหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม เพื่อศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากแหล่งข้อมูลสำคัญ คือ หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง ได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.สถาบันการศึกษา 1.1 สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา 1.1.1 การศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรี	- การเรียนการสอน (การฟังบรรยาย การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การศึกษาคูงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียน	- การเรียนรู้ตามหลักสูตร (การพัฒนาชุมชน)	- การวางแผนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาวะผู้นำ ปัญหาสังคม

ตาราง 7 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.1.2 การศึกษาต่อระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก	- การเรียนการสอน (การฟังบรรยายจากอาจารย์และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ การทำงาน รายงาน การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าอิสระ และการทำวิทยานิพนธ์)	- การเรียนรู้ตามหลักสูตร (การพัฒนาสังคม การปกครองท้องถิ่น การเมืองการปกครอง และยุทธศาสตร์การพัฒนา)	- การวางแผนพัฒนาสังคม การจัดทำนโยบาย การพัฒนาองค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเมืองการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น ภาวะผู้นำ ธรรมชาติสากล การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
2. สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง	การฝึกอบรม	- การบริหารงานภาครัฐ - ข้อกฎหมายของการบริหารงานราชการ - ระเบียบ กพร. - การเมืองการปกครอง - การวางแผนเชิงวัตถุประสงค์	- ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน	การศึกษาดูงาน	- แนวทาง วิธีการ และเทคนิคการบริหารงาน - วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนวยให้เกิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	- มุมมองใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดแนวคิดหรือวิสัยทัศน์ในการทำงาน - แรงจูงใจในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- การให้คำปรึกษา - การเข้าร่วมประชุม	- แนวทางการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - นโยบาย แนวทางปฏิบัติงานในด้านต่างๆ	- แนวทางทางการบริหารท้องถิ่น - แนวทางการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาท้องถิ่น - เครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน

ตาราง 7 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2.1 การถ่ายทอดแนวทางการทำงานในตำแหน่ง (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
5. บุคคลต้นแบบในการทำงาน	- เป็นต้นแบบในการทำงาน	- จิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานที่ดี - ความเป็นผู้นำ - คุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและการดำเนินชีวิต - บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่	- ศึกษาเรียนรู้จากต้นแบบ และนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน
6. สื่อมวลชน	- การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร	- ข้อมูลข่าวสารการเมือง - การบริหารราชการแผ่นดิน - ข้อกฎหมาย - นโยบายของรัฐบาล - ระเบียบปฏิบัติต่างๆ - การปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรี - คณะรัฐมนตรี - การทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- แนวทางการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่น
7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง	ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และแหล่งข้อมูลต่างๆ	- ความรู้ด้านการเมืองการปกครองระดับชาติและระดับท้องถิ่น - การบริหารงานในท้องถิ่น - นโยบายและแผนการพัฒนาท้องถิ่น	- แนวทางการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่น

ช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำงานไประยะหนึ่งจนเริ่มคุ้นเคยกับการทำงานในตำแหน่ง และมีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงานเพื่อให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น (2) การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร (3) การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น และ (4) การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น

หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งไประยะหนึ่งแล้ว กรณีศึกษาได้เปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวใช้แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการทำงาน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) ดังนี้

1.1 ใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาพบว่ากรณีศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยใช้ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส กรณีศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดเผยข้อมูลงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ประชาชนทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อมาขอรับการจัดสรรงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ ซึ่งความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการปกครองและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เนื่องจากความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และยังก่อให้เกิดการเสริมสร้างสำนึกรับผิดชอบแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารงานสาธารณะ(สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2561) ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความโปร่งใสก็สามารถสร้างไว้วางใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป(พิชญ์นิษฐา พรณศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558)

1.1.2 วิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการดำเนินกิจกรรมการบริหารหรือการทำโครงการต่างๆ ภายในท้องถิ่น กรณีศึกษาจะมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นทุกฝ่าย และเปิดโอกาสให้มาเข้าร่วมประชุม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในเทศบาล เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในเรื่องการทำงาน นอกจากนี้ยังจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้

สามารถเขียนและดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ ซึ่งการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง(สมศักดิ์ สามีศรีธรรม,2561 ; Callahan, 2007) ซึ่งการปฏิรูปปรับเปลี่ยนทางการเมือง การบริหารงานภาครัฐ ระบบราชการ ต้องมีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มคนต่างๆรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน มีสิทธิและความเสมอภาคกันทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นความต้องการ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาสังคม และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง(พิชญ์นิษฐา พรหมศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558)

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นการลดความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจที่มีต่อการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจกระบวนการทำงานมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

1.2 ใช้วิธีการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค จากการศึกษาพบว่าเมื่อกรณีศึกษาเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วได้ใช้หลักความเสมอภาคในการให้บริการประชาชนในท้องถิ่น คือ ให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นพิเศษ แม้ว่าจะได้มีการคัดค้านจากกลุ่มผู้สนับสนุนอยู่บ้าง แต่กรณีศึกษาก็ยังคงยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการประชาชนในท้องถิ่น และพยายามปรับทัศนคติของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้เข้าใจถึงหลักการบริหารงานที่กรณีศึกษาถือปฏิบัติ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

1.3 ใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชน จากการศึกษาพบว่ากรณีศึกษาให้ความสนใจในการให้บริการด้านสาธารณสุข และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีความมุ่งหวังให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีพื้นที่สีเขียวเพียงพอเพื่อให้ประชาชนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

2. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร

ภายหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งไประยะหนึ่งแล้ว กรณีศึกษาได้เปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยใช้หลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ที่มีมุ่งเน้นในเรื่องของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด โดยกรณีศึกษาใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรทั้งบุคลากรที่เคยปฏิบัติงานมานานแล้วและบุคลากรใหม่ที่เข้ามา

ทำงานได้ไม่นานนักเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

2.1 พัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานให้กับข้าราชการอย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษาได้พัฒนาข้าราชการที่บรรจุใหม่และข้าราชการที่ปฏิบัติงานมานานอย่างต่อเนื่อง เพราะมีความเห็นว่าการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะข้าราชการใหม่จะทำให้มีความเข้าใจในกระบวนการทำงานได้ชัดเจนและรวดเร็วยิ่งขึ้น ส่วนข้าราชการที่เคยปฏิบัติงานมาก่อนแล้วหากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลากรโดยมีทั้งการจัดอบรมภายในและส่งบุคลากรไปอบรมที่หน่วยงานภายนอก

2.2 สนับสนุนให้ข้าราชการได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น โดยกรณีศึกษาให้ความสำคัญกับการนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ในการทำงาน จึงสนับสนุนให้ข้าราชการระดับผู้อำนวยการกองไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทเพื่อให้สามารถนำความรู้มาใช้ในการทำงานและพัฒนาองค์กร

2.3 สนับสนุนให้ข้าราชการใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติงาน การมอบหมายให้ข้าราชการในเทศบาลช่วยกันในการค้นหาความรู้ที่จำเป็นในการทำงาน แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้อื่นฟัง ทำให้เกิดการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร จากนั้นกรณีศึกษาจะนำความรู้เหล่านั้นมาวิเคราะห์แล้วนำมาใช้ในการทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2.4 มุ่งสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในองค์กร เมื่อกรณีศึกษาพบว่าบางครั้งเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องหรือเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก กรณีศึกษาจึงจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องระเบียบการคลังและระเบียบพัสดุอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) เข้ามาตรวจสอบเป็นประจำ เพื่อให้การทำงานในองค์กรมีความโปร่งใส

2.5 กระตุ้นให้ข้าราชการทำงานกันแบบกระตือรือร้นจนพัฒนาเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร โดยกรณีศึกษาได้จัดให้มีการกำหนดเกณฑ์การทำงาน และเข้าร่วมประกวดเพื่อขอรับรางวัลพระปกเกล้า เพื่อให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและองค์กรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสนับสนุนให้ข้าราชการที่มีผลงานโดดเด่นได้มีความเจริญก้าวหน้าและเติบโตในสายงานของตนเอง

2.6 การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ภายในองค์กร กรณีศึกษาได้นำเทคโนโลยีการสื่อสารในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้การร้องเรียนทำได้สะดวกและรวดเร็วกว่าเดิม โดยประชาชนสามารถติดต่อหรือร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook LINE เป็นต้น โดยไม่ต้องมากรอกข้อมูลที่เว็บไซต์ หรือเข้ามาติดต่อร้องเรียนที่เทศบาล

2.7 การลดความขัดแย้งในการทำงานด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกัน เมื่อพบว่าข้าราชการในเทศบาลมีความขัดแย้งในการทำงาน กรณีศึกษาจะเชิญฝ่ายที่มีความขัดแย้งมาพูดคุยปรึกษาหารือกันด้วยเหตุผลและหาทางออกร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจกันและกันและทำงานร่วมกันต่อไปได้

ทั้งนี้กรณีศึกษามีความมุ่งหวังว่าแนวทางการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวดังกล่าว ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้ของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

3. การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น

กรณีศึกษาได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจในการทำงาน โดยมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ทั้งในการทำงานและระหว่างที่มีการประชุมร่วมกัน โดยไม่ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เพียงผู้เดียวสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ได้กล่าวถึงเรื่องการกระจายอำนาจไว้ว่าการปฏิบัติราชการควรมอบหมายอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

4. การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง ภายหลังจากเข้าดำรง

ตำแหน่งไประยะหนึ่งแล้ว กรณีศึกษาได้เปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงานของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (การเมืองระดับชาติ) โดยการไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองได้ทุกพรรค ทุกฝ่าย ที่เข้ามาบริหารประเทศ เพื่อให้การทำงานสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น มีความต่อเนื่อง ไม่ติดขัด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย

4.2 การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษามีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารองค์กรและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างต่อเนื่อง การศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องถือว่ามีความสำคัญอย่างมากสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งตามแนวคิดเรื่องผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 คือ บทบาทในเชิงวิชาการ โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องมีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการที่เป็นวิชาชีพของตนเองอย่างลุ่มลึก จนสามารถใช้ในการให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ความรู้ในสาขาของตนเพื่อการอธิบายเหตุการณ์ และจัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดผลดีต่อภารกิจขององค์กรเพื่อ

ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดถึงสามารถให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ให้สำเร็จได้ รวมทั้งมีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนานวัตกรรมเชิงวิชาชีพ(พิชญ์ณัฐา พรรณศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558)

ในช่วงที่ 2.2 การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว เป็นช่วงที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำงานไประยะหนึ่งจนเริ่มคุ้นเคยกับการทำงานในตำแหน่ง และมีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการทำงานเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น มีการดำเนินการ คือ (1.1)ใช้วิธีการทำงานโดยส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานให้ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของการบริหารงานในท้องถิ่น (1.2)ใช้วิธีการดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค ด้วยการให้บริการประชาชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ และ (1.3)ใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มุ่งเน้นในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชน (2)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้ (2.1) พัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานให้กับข้าราชการอย่างต่อเนื่อง (2.2) สนับสนุนให้ข้าราชการได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (2.3) สนับสนุนให้ข้าราชการใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติงาน (2.4)มุ่งสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในองค์กร (2.5) กระตุ้นให้ข้าราชการทำงานกันแบบกระตือรือร้นจนพัฒนาเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร (2.6) การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ภายในองค์กร (2.7)การลดความขัดแย้งในการทำงานด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกัน ซึ่งกรณีศึกษามีความมุ่งหวังว่าแนวทางการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวดังกล่าวช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้ของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (3)การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น กรณีศึกษาได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจในการทำงาน โดยมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทในการทำงาน และเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ทั้งในการทำงานและระหว่างที่มีการประชุมร่วมกัน โดยไม่ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เพียงผู้เดียว และ(4)การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการทำงานของตนเองมีการ

ดำเนินการ คือ (4.1) การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (การเมืองระดับชาติ) โดยการไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองและพรรคการเมืองได้ทุกพรรค ทุกฝ่าย ที่เข้ามาบริหารประเทศ (4.2) การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษามีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารองค์กรและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ทั้งนี้สามารถสรุปวิธีการและผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 วิธีการและผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว

การเปลี่ยนแปลง และกระบวนการปรับตัว	วิธีการ	ผลลัพธ์
1. การบริหารจัดการภายในท้องถิ่น		
1.1 ส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน	1. แนวทางการส่งเสริมความโปร่งใสประกอบด้วย - เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร - เปิดเผยข้อมูลงบประมาณ - เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำแผนพัฒนาชุมชน 2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน - รับฟังความคิดเห็นของประชาชน - เปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ - อบรมให้ความรู้เพื่อให้สามารถเขียนโครงการ และดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ - เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใส - ประชาชนมีความไว้วางใจ - การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน - การตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ ตรงกับความต้องการของประชาชน
1.2 การดูแลประชาชนในท้องถิ่นด้วยความเสมอภาค	- ดูแล และให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความเสมอภาค
1.3 ใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	- ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชน	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตาราง 8 วิธีการและผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลง และกระบวนการปรับตัว	วิธีการ	ผลลัพธ์
		- ประชาชนมีสุขภาพที่ดี อยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่ดี
2. การบริหารจัดการภายในองค์กร		
ใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่	- พัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานให้กับข้าราชการ - สนับสนุนให้ข้าราชการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น - สนับสนุนให้ข้าราชการใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติงาน - มุ่งสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในองค์กร - กระตุ้นให้ข้าราชการทำงานแบบกระตือรือร้น - นำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในองค์กร - ลดความขัดแย้งด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกัน	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ - ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้กับประชาชน
3. การทำงานร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น		
ใช้หลักการกระจายอำนาจ	เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีบทบาทในการทำงาน และให้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านการกระจายอำนาจ - มีความเป็นประชาธิปไตย
4. การทำงานของตนเอง		
4.1 การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง	- ไม่แสดงออกว่าให้การสนับสนุนนักการเมืองคนใด หรือพรรคการเมืองใด - สามารถทำงานร่วมกับนักการเมืองทุกคน ทุกพรรคการเมือง	- การทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่น มีความต่อเนื่อง ไม่ติดขัด - สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย
4.2 การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	ศึกษาเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างต่อเนื่อง	- นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาท้องถิ่น และแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ เป็นผลของการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาตั้งแต่ช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานมาระยะเวลาหนึ่งจนสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้ว่าแนวทางการทำงานแบบใดที่ประสบความสำเร็จสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จนกระทั่งสามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส โดยกรณีศึกษาใช้วิธีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงาน ทำให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดการทำงานและการบริหารงบประมาณ จนทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในการทำงาน และนำข้อมูลไปถ่ายทอดเรื่องการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ได้กล่าวถึงเรื่องความโปร่งใสไว้ว่าเป็นการปฏิบัติราชการด้วยความสุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) ซึ่งความโปร่งใสตามแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดีมีเป้าหมายสำคัญคือการขจัดปัญหาทุจริตประพฤติดมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อความสงบสุขของประชาชน เพื่อสร้างเสถียรภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลเท่าทันโลกอันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้(จารุวรรณ เมณฑกา, 2546)

2. การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาใช้วิธีดำเนินการ คือ (2.1) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในการกำหนดแผนงาน และในขั้นตอนต่างๆ โดยมีการเปิดเผยงบประมาณให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เขียนโครงการพัฒนาชุมชนมาเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป (2.2) เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน กรณีศึกษาได้เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล(ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ตั้งแต่การกำหนดแผนงานและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ทุกขั้นตอนการทำงานโดยละเอียด ไม่กุ่มอำนาจทุกอย่างไว้ที่นายกฯ เพียงคนเดียว โดยทำทุกอย่างให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลทั้งฝ่ายเดียวกันและฝ่ายตรงข้ามสามารถซักถาม แสดงความคิดเห็น ได้อย่างเต็มที่โดยไม่ปิดกั้น และ (2.3) เปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือบุคลากรของเทศบาลสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยได้ใช้วิธีการกระจายอำนาจในการทำงานให้ข้าราชการได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่ให้แต่ละส่วนเป็นคนจัดซื้อจัดจ้างเอง

ไม่รวมอยู่ที่นายกฯ ทั้งหมด เป็นต้น โดยมีหลักการว่าทุกฝ่ายต้องเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด และเมื่อตัดสินใจเลือกแล้วต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้เลือกสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ได้กล่าวถึงเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่าการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของชุมชนและท้องถิ่น เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน เนื่องจากได้มีส่วนร่วมลงมือในการทำงานเพื่อท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ทำให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำงาน ทำให้เกิดชุมชนที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ลดปัญหาสังคม ทำให้ชุมชนมีความสงบสุขร่มเย็นเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป(โกวิทย์ พวงงาม, 2555) ทั้งนี้กรณีศึกษาได้ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการพัฒนาในเรื่องความสะอาดและทัศนียภาพของชุมชน โครงการจัดการขยะของชุมชน โครงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชน โครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ทดแทน โครงการอาสาสมัครดูแลสุขภาพ โครงการอาสาสมัครดูแลคนพิการ โครงการเกษตรปลอดภัย โครงการจัดการขยะ โครงการพัฒนาและดูแลเด็กเล็กและผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการดูแลคัดลอกให้สะอาด โครงการพัฒนาบุคลากรให้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการส่งเสริมประวัติของชุมชน เป็นต้น

ในช่วงที่ 2.3 การพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ เป็นผลของการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาตั้งแต่ช่วงก่อนดำรงตำแหน่งฯ และหลังดำรงตำแหน่งฯ จนกระทั่งสามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ คือ การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส และการพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1)การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส โดยกรณีศึกษาใช้วิธีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงาน ทำให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดการทำงานและการบริหารงบประมาณ จนทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในการทำงาน และนำข้อมูลไปถ่ายทอดเรื่องการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป และ (2)การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษามีวิธีดำเนินการ คือ (2.1) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในการกำหนด

แผนงาน และในขั้นตอนต่างๆ (2.2) เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน กรณีศึกษาได้เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาล(ส.ท.) ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน และ (2.3) เปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือบุคลากรของเทศบาลสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยได้ใช้วิธีการกระจายอำนาจในการทำงานให้ข้าราชการได้เข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้สามารถสรุปวิธีการและผลลัพธ์ของการพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 วิธีการและผลลัพธ์ของการพัฒนาวิธีการทำงานที่มีความเป็นเลิศ

การทำงานที่มีความเป็นเลิศ	วิธีการ	ผลลัพธ์
1. การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส	- เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร - เปิดเผยข้อมูลงบประมาณ - เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำแผนพัฒนาชุมชน	- การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใส - ประชาชนมีความไว้วางใจ
2. การพัฒนาวิธีการทำงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	- เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น - เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน - เปิดโอกาสให้ข้าราชการสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน	- เกิดนวัตกรรมและโครงการต่างๆ เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายโครงการด้วยกัน ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งฯ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่กรณีศึกษาได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ สามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศและได้รับการยอมรับในระดับชาติ คือ ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” และมีผลงานที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นจนได้รับการเลือกตั้งมาติดต่อกันมากกว่า 3 สมัย ซึ่งความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งฯ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว จนสามารถสร้างผลงานที่มีความเป็นเลิศจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นทำให้ได้รับการเลือกตั้งมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3 สมัยติดต่อกัน และเป็นที่ยอมรับใน

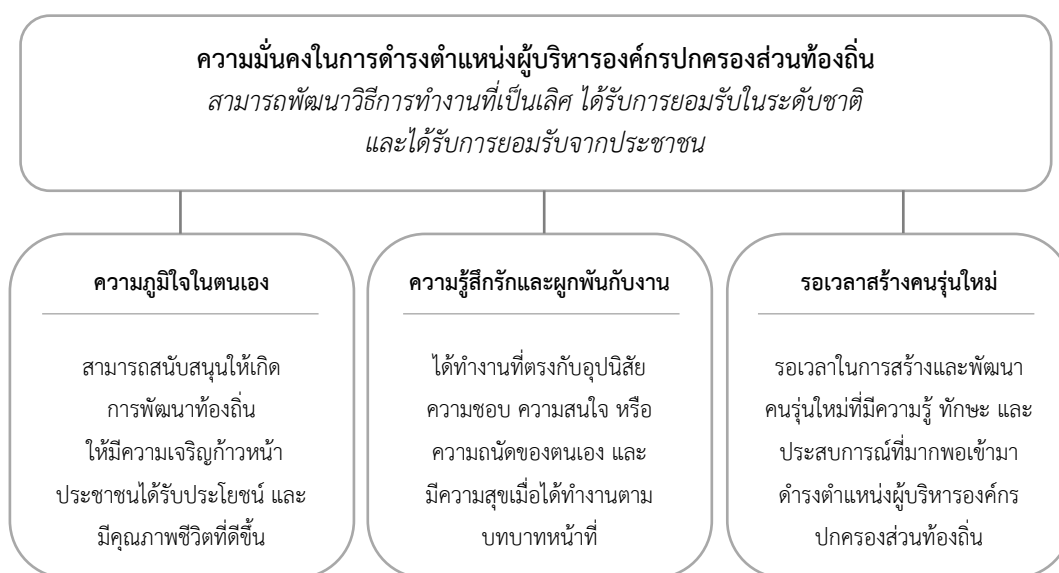
ระดับชาติจนได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเกิดขึ้นเพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าตนเองสามารถเป็นผู้นำขององค์กรที่สามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ได้พบว่าท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนได้รับประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตัวอย่างผลงานที่เกิดความภาคภูมิใจ เช่น เรื่องการสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น การทำงานแบบโปร่งใส การสร้างเครือข่าย การจัดโครงการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาให้กับเด็กในชุมชน การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนที่สะดวกและรวดเร็ว เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานให้ประสบความสำเร็จมีผลงานที่มีความเป็นเลิศและทำให้ผู้ที่มีความรู้สึกนี้ทำงานอย่างมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี(Ahmed M Abdel-Khalek, 2016 ; Madsen, 2014)

2. ความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นหลังจากกรณีศึกษาได้ดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งได้เรียนรู้บทบาทการทำงานต่างๆ อย่างลึกซึ้งจนเกิดเป็นความรักและผูกพันกับงานที่ทำ ซึ่งเป็นเพราะกรณีศึกษาได้ทำงานที่ตรงกับอุปนิสัย ความชอบ ความสนใจ หรือความถนัดของตนเอง เมื่อได้ทำงานไประยะหนึ่งจึงเกิดเป็นความรักและผูกพันกับงานที่ทำเป็นอย่างมาก ทำให้มีความสุขที่ได้ทำงานในบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งความรู้สึกรักและผูกพันในงานนี้ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการทำงานของเป็นอย่างมาก เช่น ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร สุขภาพกายที่ดี พฤติกรรมการทำงานเชิงรุก ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจที่จะเรียนรู้ การคงอยู่ในงาน หรือความตั้งใจที่จะไม่ออกจากงาน (อรพินทร์ ชูชม, 2557 ; Schaufeli & Salanova, 2008)

3. รอเวลาสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง การดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้กรณีศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำมาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและยังคงมีความตั้งใจที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดีที่สุด เพื่อรอเวลาในการสร้างและพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมเข้ามาบริหารงานต่อไป อย่างไรก็ตามการสร้างและพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อทำหน้าที่ที่ต้องใช้เวลาฝึกฝนจนกว่าที่จะพัฒนาบุคคลเพื่อที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากต้องผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่มากเพียงพอเพื่อมาปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ในช่วงที่ 2.4 ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งฯ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่กรณีศึกษาได้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งช่วงก่อนและหลังดำรงตำแหน่งฯ สามารถพัฒนาวิธีการทำงานที่เป็นเลิศและได้รับการยอมรับในระดับชาติ และมีผลงานที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นจนได้รับ

การเลือกตั้งมาติดต่อกันมากกว่า 3 สมัย ซึ่งความรู้สึกมั่นคงในการดำรงตำแหน่งฯ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1)ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเกิดขึ้นเพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าตนเองสามารถเป็นผู้นำขององค์กรที่สามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ได้พบว่าท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนได้รับประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (2) ความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ทำ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นหลังจากการศึกษาได้ดำรงตำแหน่งมาระยะหนึ่งได้เรียนรู้บทบาทการทำงานต่างๆ อย่างลึกซึ้งจนเกิดเป็นความรักและผูกพันกับงานที่ทำ ซึ่งเป็นเพราะการศึกษาได้ทำงานที่ตรงกับอุปนิสัย ความชอบ ความสนใจ หรือความถนัดของตนเอง เมื่อได้ทำงานไประยะหนึ่งจึงเกิดเป็นความรักและผูกพันกับงานที่ทำเป็นอย่างมาก และ (3)เวลาสร้างและพัฒนาคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานแทนตนเอง ซึ่งการสร้างและพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อทำหน้าที่ที่ต้องใช้เวลามากพอสมควรจนกว่าที่จะพัฒนาบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่มากเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ทั้งนี้สามารถสรุปความมั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 มั่นคงในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

กลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่มในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

กลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และนิเทศศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคล จำนวน 5 ราย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ 2 ประการสำคัญ คือ (1) คุณลักษณะสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (2)แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1 มีสมรรถนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะเรื่องความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้ที่ดำรงตำแหน่งควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้ในเชิงปฏิบัติ(พิชญ์นิฐา พรรณศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558) เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

1.2 เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีจิตใจใฝ่คุณธรรม จริยธรรม และมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ เพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รู้ผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด การทุจริต คอรัปชั่น โดยคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่ควรมีคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความเสียสละ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตา กรุณา และควรรักษาศีลหรือหลักปฏิบัติเบื้องต้นของทุกศาสนาเป็นได้อย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมบัติ บุญเลี้ยง อารีย์ นัยพินิจ และ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร(2555) ที่พบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมได้แก่ พรหมวิหาร 4 คือ มีความเมตตา รักใคร่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความชื่นชมยินดี และวางตนให้เหมาะสม นอกจากนั้นควรยึดมั่นในหิริโอตตปปะ คือธรรมคุ้มครองโลกในการปฏิบัติงาน และผลงานวิจัยของกมลวรรณ คารมปราชญ์(2554) ที่พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีจิตใจใฝ่คุณธรรมจริยธรรมและมีศีลธรรมจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมมีความเมตตา กรุณา เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและประพฤติดมิชอบ

1.3 เป็นผู้มีจิตลักษณะที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมการทำงานอาชีพที่ประสบความสำเร็จเป็นผลมาจากจิตลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติที่ดีในการทำงานอาชีพ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2551 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544)

1.4 เป็นผู้มีการตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการตระหนักรู้ทางสังคม มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตระหนักรู้ถึงความคาดหวังของสังคม และมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามที่ประชาชนคาดหวังว่าเป็นอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้ เนื่องจากการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นความรู้สึกเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสังคม และสามารถสร้างความพันธ์ที่ดีและจัดการกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล(Black & Rojewski, 1998)

1.5 เป็นผู้มีกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) มีความเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีความเข้าใจในเรื่องกรอบความคิดเติบโต แล้วพัฒนาตนเองให้มีกรอบความคิดแบบนี้ เพื่อให้มีความเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่สามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้หากมีการพัฒนาและใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ซึ่งตามแนวคิดเรื่องกรอบความคิด(Mindset) ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เป็นอย่างดี สามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้จนนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความกล้าคิดและกล้าทำในเรื่องที่ท้าทาย สามารถการจัดการกับปัญหา อุปสรรค ปรับตัวได้ และเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เคยเกิดขึ้นแล้วหาวิธีการในการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทุกอาชีพ รวมถึงการดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(Dweck, 2012 ; Dweck, 2006)

1.6 เป็นผู้มีการสะท้อนให้เห็นตัวเอง(Self Reflection) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสะท้อนให้เห็นตัวเอง และมีการขัดเกลาตนเอง (Self Socialization) เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเองให้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน โดยเฉพาะในคุณลักษณะที่คาดหวังคือการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการสะท้อนให้เห็นตนเองมีความสำคัญกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากจะทำให้สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ในการทำงานได้อย่าง

ละเอียดยิ่งมากขึ้น นำไปสู่วิธีการในการจัดการที่เหมาะสมที่สุด และเมื่อสามารถแก้ไขปัญหาให้ผ่านไป ได้ก็สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา (เทิดศักดิ์ ผลจันทร์, 2559) เป็นการขัดเกลาตนเองให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย (1) มีสมรรถนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2) มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมในการดำเนินชีวิต (3) มีจิตลักษณะที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง ได้แก่ มีเหตุผล เชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อการดำรงตำแหน่งฯ (4) มีการตระหนักรู้ทางสังคม (5) มีการรอบความคิดเติบโต (6) มีการสะท้อนให้เห็นตนเองและมีการขัดเกลาตนเอง

2. แนวทางในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสำหรับพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ (1) ครอบครัว (2) สถาบันศาสนา (3) สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา (5) สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (6) สื่อมวลชน (7) สมาชิกรัฐสภาท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.1 บทบาทของครอบครัวกับการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานนั้นครอบครัวมีบทบาทสำคัญในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างภาพตนเองเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (Katz & Kahn, 1978) ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีคุณลักษณะสำคัญเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็น “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” สามารถแบ่งครอบครัวออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) ครอบครัวที่กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเป็นนักการเมืองอย่างชัดเจน และ (2) ครอบครัวที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนักการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.1.1 บทบาทของครอบครัวที่กำหนดเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีบิดามารดาหรือสมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีการวางแผนให้บุตรหลานดำรงตำแหน่งทางการเมืองสืบต่อไป ครอบครัวที่มีเป้าหมายเช่นนี้ควรมีการสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่ง

ทางการเมือง เช่น รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การบริหารหรือการพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้โดยตรง และควรอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีความเข้มงวดมากกว่าครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยการอบรมเลี้ยงดูและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลานในการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับควรเน้นที่จะปลูกฝังบุตรหลานให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะสำคัญของการมีธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปพร้อมกันด้วย(กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2557 ; จรรยา สุวรรณทัต, 2535 ; Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker, 1991) ซึ่งมีแนวทางการปลูกฝังดังนี้

2.1.1.1 แนวทางการปลูกฝังเพื่อให้บุตรหลานมีธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสในอนาคต ครอบครัวควรปลูกฝังให้บุตรหลานเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ถูกต้องของสังคม โดยในครอบครัวควรมีกฎระเบียบและวิธีการลงโทษที่ชัดเจน ก่อนการลงโทษควรมีการอธิบายถึงเหตุผลก่อนเสมอ เพื่อให้บุตรหลานรับรู้และเข้าใจว่าควรทำในสิ่งที่ถูกต้องและหากทำผิดจะถูกลงโทษเสมอ และจะไม่กล้าทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.1.1.2 แนวทางการปลูกฝังเพื่อให้บุตรหลานมีธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคต ครอบครัวควรปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบ การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง มีจิตสำนึกสาธารณะ และทำงานโดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยในครอบครัวควรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านให้ชัดเจนว่าแต่ละคนมีหน้าที่อย่างไร และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนให้สมาชิกต้องทำหน้าที่ของตนเองให้เต็มความสามารถที่สุด รวมถึงปลูกฝังความคิดและเป็นแบบอย่างในเรื่องการคิดถึงเรื่องของส่วนรวม เสียสละความสุขส่วนตัวหรืออาจจะเป็นการเสียสละทรัพย์สิน เงินทอง สิ่งของ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้กับผู้อื่นหรือส่วนรวม แสดงให้บุตรหลานเห็นว่าการตัดสินใจทุกๆ เรื่องต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมก่อนผลประโยชน์ส่วนตนเสมอ

2.1.2 บทบาทของครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนักการเมืองอย่างชัดเจน แนวทางการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้บุตรหลานมีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เพราะหากมีคุณลักษณะดังกล่าว เมื่อบุตรหลานเติบโตขึ้นก็เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และหากมีโอกาสเป็นนักการเมืองหรือเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ครอบครัวควรมีวิธีการดังนี้

2.1.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนรู้การใช้ชีวิตตามแบบประชาธิปไตย และปลูกฝังในเรื่องความมีวินัย เสียสละ ความอดทน การรักผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งหากบุตรหลานได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตยตั้งแต่อยู่ในครอบครัวจะเป็นการฝึกดำเนินชีวิตในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยทำให้มีเจตคติและพฤติกรรมประชาธิปไตย (กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557 ; Hoskins, 2014)

2.1.2.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การเป็นต้นแบบในการทำงานเพื่อส่วนรวม การช่วยงานสังคม การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎของสังคม เป็นต้น (กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557 ; Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker, 1991)

กล่าวได้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว (2559) ที่พบว่า อิทธิพลของครอบครัวที่ประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

2.2 บทบาทของสถาบันศาสนากับการในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล
มีแนวทางในการดำเนินการ คือ สถาบันศาสนาทุกศาสนาควรอบรมสั่งสอนให้ศาสนิกชนมีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมอันดีงามตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ศาสนิกชนเป็นคนดี มีแนวปฏิบัติที่ดีงาม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ควรมีการแสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำผิดในเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น หากคดโกง ทุจริตคอร์รัปชันจะได้รับผลกระทบอย่างไร เป็นต้น ด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีจัดอบรมทางศาสนาในวันอาทิตย์ พร้อมทั้งชักชวนให้บิดามารดาประพาศิตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน (จินทนา อุดม หะริน สัจเดช นงนุช ไพบุลย์รัตนานนท์ และไพโรจน์ บุตรชีวิน, 2559)

อย่างไรก็ตามการดำเนินการของสถาบันศาสนา อาจจะต้องมีสถาบันอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่ ครอบครัวต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าไปทำกิจกรรมที่ศาสนาสถาน เช่น วัดในศาสนาพุทธ โบสถ์ในศาสนาคริสต์ มัสยิดในศาสนาอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้สื่อมวลชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อที่จะนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม รวมถึงหลักคำสอนที่จะส่งเสริมให้ศาสนิกชนมีจิตลักษณะและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.3 บทบาทของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษาถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลต่อเนื่องจากครอบครัว หากทั้งสองสถาบันทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลได้เป็นอย่างดีก็จะทำให้สมาชิกในสังคมมีความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ (Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker, 1991) มีความพร้อมที่จะช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยสถาบันการศึกษาแต่ละระดับควรดำเนินการดังนี้

2.3.1 การศึกษาชั้นพื้นฐานของสถาบันการศึกษาในระบบ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ (1)การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ(2)การเป็นแบบอย่างของครูอาจารย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1.1 การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการศึกษาชั้นพื้นฐานควรมีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยด้วยการปลูกฝังด้วยแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ค่านิยม 12 ประการ หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่ และแบ่งปัน เข้าใจเรียนรู้การเป็นพลเมืองของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง และมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยการอธิบายให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่ต้องการปลูกฝังอย่างชัดเจนก่อนแล้วจึงให้ลงมือทำกิจกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง ทั้งนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมทำเวรประจำวัน ทำความสะอาดโรงเรียน กิจกรรมเลือกหัวหน้าห้อง กิจกรรมเลือกประธานนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและรักท้องถิ่นของตนเอง กิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมกีฬา เป็นต้น เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปแล้ว ครูอาจารย์ต้องวัดผลการเรียนรู้ด้วยตัวชี้วัดที่มีเกณฑ์การวัดที่ชัดเจนที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ครูอาจารย์ควรให้ผู้เรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง(Reflex) ว่าตนเองได้ทำกิจกรรมอะไร ทำแล้วรู้สึกอย่างไร ทำไม่ต้องทำแบบนั้น ตนเองได้อะไร และสังคมได้อะไร (จินตนา อุดม หะริน สัจเจย์ นงนุช ไพบูลย์รัตนานนท์ และไพโรจน์ บุตรชีวิน,2559 ; สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2557)

2.3.1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูอาจารย์ บทบาทของครูอาจารย์ที่นอกเหนือจากการทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแล้ว ก็คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะยึดครูอาจารย์เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของเขา ดังนั้นหากครูอาจารย์เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ การทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นต้น และเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมครูอาจารย์ควรชี้แนะให้แก้ไขปรับปรุงตนเอง หรือมีวิธีการลงโทษที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำ และให้มีความเกรงกลัวในการกระทำผิด

2.3.2 การศึกษาชั้นพื้นฐานของสถาบันศึกษานอกระบบ มีแนวทางการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

2.3.2.1 การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษานอกระบบ ควรมีรายวิชาที่เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) เช่น ค่านิยม 12 ประการ หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเหมือนกับการเรียนในระบบ แต่ควรมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย เช่น กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและรักท้องถิ่นของตนเอง กิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้กับผู้เรียน เป็นต้น

2.4 บทบาทของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษากับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน มีแนวทางการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

2.4.1 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการเมืองการปกครอง การบริหารและการพัฒนาองค์กร การกำหนดนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังและพัฒนาจิตใจทางด้านคุณธรรมจริยธรรมมีอยู่ในหลักสูตรน้อยมาก เช่น วิชาสัมมนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนในรายวิชาอาจจะไม่ได้เน้นที่การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการผู้บริหารท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากนัก ในหลักสูตรพิเศษนี้ควรเพิ่มรายวิชาหรือกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นผู้บริหารฯ ที่มีธรรมาภิบาล โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดเพื่อให้ทำงานด้วยความโปร่งใส เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองตามวิถีประชาธิปไตย

2.4.2 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรอื่นๆ การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยในระดับที่ลึกซึ้งกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (จินตนา อุดม หะริน สัจเดช์ นงนุช ไพบุลย์รัตนานนท์ และไพโรจน์ บุตรชีวัน, 2559 ; ปรียญา เทวานฤมิตรกุล, 2557) เช่น กำหนดให้ผู้เรียนได้ทำโครงการจิตอาสา โครงการทำความดีเพื่อสังคม โครงการพัฒนาชุมชน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ดีเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โครงการชื่นชมและยกย่องคนดีหรือความดี เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนชื่นชมผู้อื่นที่ความดีงามที่มาจากการกระทำมากกว่าที่จะชื่นชมด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น การได้มี

ส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเป็นการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองจากการได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง(Riedel, 2002)

2.5 บทบาทของสถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง

ในการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการทำงาน ปัจจุบันพบว่า มีหน่วยงานที่เปิดหลักสูตรอบรมระยะสั้นในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้นควรมีการกำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักสูตรควรเน้นเรื่องการปลูกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่ดีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและประสบความสำเร็จ และควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ทดลองฝึกปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้จากการได้เห็นแบบอย่างและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความพร้อมที่จะบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างชัดเจน เนื่องจากการอบรมที่ถือว่าประสบความสำเร็จก็คือผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ในการลงมือปฏิบัติจริงได้(ชูชัย สมิทธิไกร, 2554)

2.6 บทบาทของสื่อมวลชนกับการในการปลูกฝังเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิ

บาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สื่อมวลชนนับว่าเป็นตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคลและมีบทบาทไปตลอดช่วงชีวิต(เลอภพ โสรรัตน์ สมาน งามสนธิ บุญเรือง ศรีเหรียญ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2554 ; Neundorf & Smets, 2017 ; Dekker,1991) แนวทางการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.6.1.1 นำเสนอเนื้อหาที่แสดงถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าต้องมีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในด้านความโปร่งใสคือ ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น

2.6.1.2 นำเสนอแบบอย่างของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำเสนอแนวทางการทำงานที่เป็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

2.6.1.3 หากตัวละครดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับภาพลักษณ์ของตัวละครที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนักการเมืองในระดับอื่นๆ ให้มีพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและการดำเนินชีวิต เช่น ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เป็นต้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6.1.4 ทำหน้าที่เป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำงานของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ถ้าพบความผิดปกติในการปฏิบัติงานต้องเข้าไปตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำผิด

2.6.1.5 ควรมีรายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องเรียนพฤติกรรมการทำงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรายงานผลที่เกิดขึ้นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อเข้าไปสอบสวนและดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

2.6.1.6 ควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคิดของประชาชนว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและจะไม่ยอมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ประชาชนจะยอมให้เกิดขึ้นไม่ได้ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง ไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตคอร์รัปชันช่วยกันตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าพบว่ามีเบาะแสของการทุจริตต้องทำหน้าที่ในการร้องเรียนไปยังสื่อมวลชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อเข้าสู่กระบวนการสอบสวนและดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

2.6.2 ปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.6.2.1 ควรมีการผลิตรายการที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย พฤติกรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวตั้งแต่เด็กและเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป เช่น รายการการ์ตูน ละครสำหรับเด็ก เป็นต้น

2.6.2.2 ควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคิดให้กับเด็กและเยาวชนในรูปแบบของสื่อโฆษณาว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและสังคมไม่ยอมรับ” จะต้องไม่ปฏิบัติทั้งในปัจจุบันและ

อนาคต และให้รับรู้ว่าจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2.7 บทบาทของสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.7.1 สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมกันทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินการในโครงการต่างๆ โดยละเอียด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ

2.7.2 ประชาชนในท้องถิ่นต้องเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีธรรมาภิบาล มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรม ไม่มีประวัติในเรื่องของการทุจริต คดโกง เอาเปรียบ และหลังการเลือกตั้งประชาชนต้องร่วมมือกันในการติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หากพบประเด็นที่มีความน่าสงสัย ควรดำเนินการร้องเรียนตามกระบวนการที่ถูกต้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ได้แก่ การเลือกตั้ง การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) โดยประชาชนในท้องถิ่นสามารถตรวจสอบ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความถูกต้อง ข้อบังคับงบประมาณรายรับ-รายจ่าย รายชื่อผู้ชำระภาษีรายชื่อผู้ค้างภาษีสัญญาการจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นต้น โดยประชาชนไปติดตามอ่านข่าวสารที่ปิดประกาศหรือขอทราบข้อมูลที่ไม่ได้ปิดประกาศได้(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2557)

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานเพื่อพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และสมาชิกสภาท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปวิธีการและผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ ดังตาราง 10

ตาราง 10 วิธีการและผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์
1. บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล			
1.1 ครอบครัวที่มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- สนับสนุนให้เรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรง - การอบรมเลี้ยงดู - การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่	- ควรมีกฎระเบียบและวิธีการลงโทษที่เหมาะสม - มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน - มีกฎระเบียบและการลงโทษที่เหมาะสม - การคิดถึงประโยชน์ของส่วนรวม การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม - การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย - หลักธรรมาภิบาล	- มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่ง - มีเจตคติและพฤติกรรม - การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย - มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล
1.2 ครอบครัวทั่วไปที่ไม่ได้มีเป้าหมายให้บุตรหลานเป็นนักการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย - การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่	- การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย	- มีเจตคติและพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย - มีความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย
2. บทบาทของสถาบันศาสนาในการปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล			
สถาบันศาสนาทุกศาสนา	อบรมสั่งสอน	แสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำผิด	มีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
3. บทบาทของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย			
3.1 สถาบันการศึกษาในระบบ	- จัดการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร - การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูอาจารย์	- มีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่เน้นการปลูกฝังในเรื่องค่านิยม 12 ประการ และหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย - กิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา - กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น	- มีความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

ตาราง 10 วิธีการและผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์
3.2 สถาบันการศึกษา นอกระบบ	- จัดการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร	- มีอย่างน้อย 1 รายวิชา ที่ เน้นการปลูกฝังในเรื่อง ค่านิยม 12 ประการ และ หน้าที่ของพลเมืองตาม ระบอบประชาธิปไตย - กิจกรรมจิตอาสาพัฒนา ท้องถิ่น	- ความเป็นพลเมืองดีตาม ระบอบประชาธิปไตย
4. บทบาทของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน			
4.1 หลักสูตรพิเศษ สำหรับผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	- จัดการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร	- ควรเพิ่มเนื้อหาและ กิจกรรมที่ปลูกฝัง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารฯ ที่มีธรรมา ภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี	- มีความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี
4.2 หลักสูตรอื่นๆ	- จัดการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร	- ควรมีเนื้อหาและกิจกรรม ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความ เป็นพลเมืองดีตามระบอบ ประชาธิปไตย	- ความเป็นพลเมืองดีตาม ระบอบประชาธิปไตย
5. บทบาทของสถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงในการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการทำงาน			
สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับ ผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	- จัดอบรม ที่ได้มีการลงมือ ปฏิบัติจริง และได้ศึกษาดู งานจากองค์กรฯ ที่ประสบ ความสำเร็จ	- เน้นเรื่องหลักธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีในด้านความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วม ของประชาชน	- มีความรู้ ความเข้าใจ และ มีความตระหนักในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี
6. บทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี			
สื่อมวลชน	- ผลิตสื่อที่ดี เช่น รายการ โทรทัศน์ ละคร โฆษณา อื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น - ติดตาม ตรวจสอบ และ เฝ้าระวัง การทำงานของ	- แสดงความความคาดหวัง ของประชาชนที่มีต่อ ผู้บริหารฯ - นำเสนอแบบอย่างของ ผู้บริหารฯ ที่มีธรรมาภิบาล	- มีความรู้ ความเข้าใจ และ มีความตระหนักในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี

ตาราง 10 วิธีการและผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ได้รับจากตัวแทนต่างๆ (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์
สื่อมวลชน	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- ตัวละครที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรมีพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาล - ควรมีรายการที่เปิดให้ร้องเรียนพฤติกรรมของผู้บริหารฯ - ปลุกฝังความคิดของประชาชนว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและจะไม่ยอมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย”	- ความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย
7. บทบาทของสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่น	ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง การทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การบริหารงานตามกรอบของคุณธรรมจริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	มีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลต้นแบบในการทำงาน และสื่อมวลชน มีความสำคัญอย่างมากในการปลุกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีนั้น องค์กร

ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแลหน่วยงานที่เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานควรกำหนดนโยบาย ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาทุกระดับ ควรมีรายวิชาที่ปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ หน้าที่ของพลเมือง หลักธรรมาภิบาลฯ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามค่านิยม หน้าที่พลเมือง และหลักธรรมาภิบาล ด้วยตนเองอย่างเข้มข้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเมื่ออยู่ในสังคม มิใช่เพียงการท่องได้หรือจดจำได้เท่านั้น

2. สถาบันศาสนา ควรทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลাজิตใจ และปลูกฝังให้ศาสนิกชนผู้นับถือศาสนา มีความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต และมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดและประพฤติมิชอบ โดยแสดงตัวอย่างให้เห็นถึงผลของการกระทำผิดและประพฤติมิชอบในเรื่องต่างๆ ว่ามีความรุนแรงอย่างไร โดยกำหนดช่องทางในการนำเสนอที่หลากหลายและสะดวกต่อการเข้าถึงมากขึ้น เช่น นำเสนอผ่านสื่อมวลชน นำเสนอในรูปแบบแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน เป็นต้น

4. องค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนทุกประเภท มีการนำเสนอข่าวการเมืองด้วยความเป็นกลาง และนำเสนอข่าวสารทั้งในด้านบวกและด้านลบ และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับการให้ความรู้ประชาชนให้ได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่และสิทธิของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมือง

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลต้นแบบในการทำงาน และสื่อมวลชน มีความสำคัญอย่างมากในการปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีนั้น
ตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานควรดำเนินการดังนี้

1. ครอบครัว ควรทำหน้าที่ปลูกฝังและพัฒนาสมาชิกในครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 บิดามารดาหรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู ควรให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเอาใจใส่ ควรมีการปฏิบัติดังนี้

1.1.1 ควรมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน และช่วยงานในอาชีพหรือกิจการของครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อฝึกและพัฒนาความมีวินัยและความรับผิดชอบในหน้าที่

1.1.2 ควรมีการกำหนดกฎข้อบังคับและการลงโทษที่เหมาะสมเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามควรมีการกำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสมตามระดับของความผิด โดยควรมีการอธิบายก่อนการลงโทษ ไม่ควรลงโทษและสร้างความกดดันที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจมากเกินไป

1.1.3 ควรปลูกฝังให้พี่น้องมีความรักใคร่ผูกพันกัน เช่น มอบหมายให้พี่ช่วยดูแลน้อง และสอนให้น้องรัก เคารพและเชื่อฟังพี่ เป็นต้น เนื่องจากความรัก ความสามัคคีในครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมด้วยความรักและสามัคคีต่อกัน

1.1.4 ควรให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ให้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคต

1.2 บิดา มารดาหรือและญาติผู้ใหญ่ ควรเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความโอบอ้อมอารี ความมีน้ำใจ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความประหยัด รวมถึงจริยธรรมด้านอื่นๆ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตและการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในทุกๆ อาชีพรวมถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สถาบันการศึกษา ควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1. สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

2.1.1 ควรมีรายวิชาที่ปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ หน้าที่ของพลเมือง เป็นต้น และควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามค่านิยมหรือหน้าที่พลเมืองด้วยตนเองอย่างเข้มข้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงเมื่ออยู่ในสังคม มิใช่เพียงการท่องได้หรือจดจำได้เท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความสัตย์เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน

ตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถจัดในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม กิจกรรมยกย่องชื่นชมในความดีหรือคนดีกิจกรรมดูแลรักษาความสะอาดใน

โรงเรียนและชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน กิจกรรมดูแลรักษาสาธารณสมบัติภายในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเลือกหัวหน้าห้องและเลือกประธานนักเรียน เป็นต้น

2.2 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

2.2.1 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ ควรมีรายวิชาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังและพัฒนาจิตใจทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความละอายและเกรงกลัวที่จะกระทำผิดทำให้ทำงานด้วยความโปร่งใสและส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองตามวิถีประชาธิปไตย

2.2.2 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรอื่นๆ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยให้ลึกซึ้งกว่าการศึกษาชั้นพื้นฐาน เช่น กำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการจิตอาสา โครงการทำความดีเพื่อสังคม โครงการพัฒนาชุมชน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ดีเพื่อสังคมและพัฒนาชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โครงการชื่นชมและยกย่องการทำคนดีหรือความดี เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนชื่นชมผู้อื่นที่ความดีงามที่มาจาก การกระทำมากกว่าที่จะชื่นชมด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนจะช่วยส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ตลอดจนปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง

3. สถาบันที่ให้ความรู้สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง ควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักสูตรควรเน้นเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่ดีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและประสบความสำเร็จ และควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารฯ ได้ทดลองฝึกปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้จากการได้เห็นแบบอย่างและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความพร้อมที่จะบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างชัดเจน

4. สถาบันศาสนา ควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาศาสนิกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ควรทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลাজิตใจ และปลูกฝังให้ศาสนิกชนผู้นับถือศาสนา มีความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต

4.2 ควรมุ่งเน้นในการปลูกฝังเรื่องกฎแห่งกรรม การทำดีได้ผลดี การทำชั่วได้ผลชั่ว เพื่อให้มีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดและประพฤตินิষอบ พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างให้เห็นถึงผลของการกระทำความผิดและประพฤตินิষอบในเรื่องต่างๆ ว่ามีความรุนแรงอย่างไร โดยเน้นในกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนักการเมืองระดับต่างๆ โดยเฉพาะ

ทั้งนี้ควรนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวผ่านช่องทางที่หลากหลายและสะดวกต่อการเข้าถึงมากขึ้น เช่น นำเสนอผ่านสื่อมวลชน นำเสนอในรูปแบบแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน เป็นต้น

5. สื่อมวลชน ควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 นำเสนอเนื้อหาที่แสดงถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าต้องมีธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในด้านความโปร่งใส คือ ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น

5.2 นำเสนอแบบอย่างของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำเสนอแนวทางการทำงานที่เป็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

5.3 หากตัวละครดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับภาพลักษณ์ของตัวละครที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนักการเมืองในระดับอื่นๆ ให้มีพฤติกรรมบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและการดำเนินชีวิต เช่น ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เป็นต้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.4 ทำหน้าที่เป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ถ้าพบความผิดปกติในการปฏิบัติงานต้องเข้าไปตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด

5.5 ควรมีรายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องเรียนพฤติกรรมการทำงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรายงานผลที่เกิดขึ้นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อเข้าไปสอบสวนและดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

5.6 ควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคิดของประชาชนว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ผิดและจะไม่ยอมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ประชาชนจะยอมให้เกิดขึ้นไม่ได้ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง ไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตคอร์รัปชันช่วยกันตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าพบว่ามีเบาะแสของการทุจริตต้องทำหน้าที่ในการร้องเรียนไปยังสื่อมวลชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อเข้าสู่กระบวนการสอบสวนและดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

5.7 ปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีเจตคติและพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยผลิตรายการที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย พฤติกรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวตั้งแต่เด็กและเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป เช่น รายการการ์ตูนหรือละครส่งเสริมพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้พบข้อจำกัดหลายประการด้วยกัน ดังนั้นมีการทบทวนวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรมีการปฏิบัติดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดให้ประชากรในการศึกษา คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนจากสถาบันพระปกเกล้า ในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งต่อไปควรศึกษากับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ ด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการป้องกันการทุจริต เป็นต้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดลึกซึ้งอย่างมาก ดังนั้นหากมีความต้องการที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวในอนาคต ผู้วิจัยต้องฝึกและพัฒนาทักษะการสัมภาษณ์ให้มีความเชี่ยวชาญ เนื่องจากระหว่างการสัมภาษณ์ต้องใช้ทักษะและความสามารถในการสัมภาษณ์ระดับสูง เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำมาตอบปัญหาการวิจัยให้ครบถ้วน ชัดเจน และมีความละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด

3. ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาด้วยการศึกษาประวัติชีวิต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน และการศึกษาจากเอกสาร ในการศึกษา กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งต่อไป ควรมี การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้มีโอกาสได้เห็นการทำงานของกรณีศึกษามากขึ้นทำให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและเชื่อถือได้เพิ่ม มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2550). การศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ. (การศึกษา ก่อนนำเสนอปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2553). กระบวนการอบรมกล่อมเกลாதทางการเมืองด้านจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. (ปริญญาโทวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2554). กระบวนการอบรมกล่อมเกลาททางการเมืองด้านจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 17(1), 13-54.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 20(1), 1-18.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว. (2557). ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ในครอบครัว สถาบันการศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. *พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 6(1), 159-175.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว. (2559). ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 8(2), 209-231.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท พวงงาม. (2554). รายงานการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2554 (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2554). กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2555). รายงานการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัล พระปกเกล้า ประจำปี 2555 (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2555). กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ค้นจาก https://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/download/article/article_20170426135807.pdf
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2535). พัฒนาการกับการอบรมเลี้ยงดู. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525-2535. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จรัส อุณัฐิวัฒน์. (2548). กลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมขององค์การที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในองค์การสำหรับพนักงานสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ. (ปริญญาณิพนธ์วิทยาศาสตร ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จารุวรรณ เมณฑกา. (2546). ความโปร่งใส (Transparency) ในการดำเนินการของรัฐ. *วารสาร ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา*, 2(1), 39-47.
- จันทนา อุดม, หะริน สัจเจย์, นงนุช ไพบูลย์รัตนานนท์ และไพโรจน์ บุตรชีวิน. (2559). สถาบันหลักของสังคมกับการพัฒนาเยาวชน. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 227-237.
- ชลากร เทียนส่องใจ. (2550). จริยธรรมของผู้บริหารตามหลักศาสนา. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 9 : วัฒนธรรม การเมือง จริยธรรมการเมืองการปกครอง ประจำปี 2550*. กรุงเทพฯ. ค้นจาก https://www.google.com/search?ei=0SXBXJKZOsnaz7sP_l-HgA0&q.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชนันท์ จันทรสืบท และคณะ. (2553). การนำเทคนิค Balanced Scorecard ไปสู่การปฏิบัติในองค์กรภาครัฐ : กรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบองค์กรภาครัฐระดับท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 27(1-2), 19-33.
- ณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสี. (2557). *กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ: กรณีศึกษานักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมืออาชีพเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. (วิทยาสตร ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2551). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน, อรพินธ์ ชูชม, และงามตา วรินทร์านนท์. (2528). *ปัจจัยทางจิตนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. (รายงานการวิจัย ฉบับที่ 32) กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2543). *ประชาธิปไตยไทย. โครงการเอกสารตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า*. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.
- ทศนา แหมณี. (2557). *14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วรรณ มงคลดีกล้ากุล. (2554). *บทบาทของการถ่ายทอดทางสังคมในองค์การและจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทิดศักดิ์ ผลจันทร์. (2559). การเรียนรู้แบบลงลึกและการคิดแบบตรึงตรอง(reflection). ค้นจาก http://www.med.nu.ac.th/dpMed/fileKnowledge/80_2016-12-06.pdf

- ธีรเดช ฉายอรุณ. (2542). *การศึกษาการปรับตัวในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพเข้าใหม่โดยใช้การสำรวจข้อสองช่วงเวลา*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บังอร โสฬส. (2537). บทบาทของการอบรมถ่ายทอดทางสังคมขององค์การในการพัฒนาลักษณะผู้นำทัศนคติและประสิทธิผลในการทำงาน. *วารสารจิตวิทยา*, 1(1), 99-114.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2557). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง : Civic Education*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- ประกอบ ประพันธ์วิทยา. (2542). *ทักษะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏพระนคร.
- ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร. (2551). สภาพแวดล้อมในการทำงานและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของการปรับตัวในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนของกองทัพบกที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่สังกัดเหล่ากำลังรบ : การศึกษา 3 ระยะ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). ธรรมะกับการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระมหาดินย อุพวฒโน (ศรีจันทร์) และ อำนาจ บัวศิริ. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสันติสุข : ศึกษากรณีวัดปัญญานันทาราม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3(1), 17-26.
- พระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2556). การประยุกต์ใช้สัมมาวาจาเพื่อการบริหารงานของผู้เฒ่า. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 1(1), 143-158.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). ค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/planlocal/>
- พระราชบัญญัติสุขภาพบาล พ.ศ. 2495. (ม.ป.ป). ค้นจาก <http://www.thailaws.com/law/thaiacts/code561.pdf>
- พิชญ์นิษฐา พรณศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2558). บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3(2), 146-161.
- พาติมา ไทยเศรษฐ และ ประสงค์ กัลยาณะธรรม. (2560). สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 37(2), 249-268.
- ภาณุภา แจ่มดอน. (2551). *กระบวนการเข้าสู่อาชีพและสภาพการทำงานผู้รับงานไปทำที่บ้าน: กรณีศึกษาผู้รับงานไปทำที่บ้านในกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนจิตภาววรรณ เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- มรุต วันทนาก และดรณี หมั่นสมศรี. (ม.ป.ป.). *โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล*. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?> เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561.
- วิรัตน์ ปานศิลา. (2542). *การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานจิตลักษณะและการรับรู้เกี่ยวกับ บทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลใน ภาคเหนือของประเทศไทย*. (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- วิมลฉัตร หอมเนียม จุฑารัตน์ แก้วกลัด นกัสรพี มานพ นิราวรรณ ลักษณะานุรักษ์ และเทวตล อ่อน
สัมพันธ์. (2561). ผลิตภัณฑ์สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไปทำไม. *วารสารธรรมศาสตร์*,
37(2), 119-143.
- วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *รางวัลพระปกเกล้า'55*. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- วุฒินันท์ ศรีแสง และรัชนี้ ขวัญบุญจัน. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมกีฬา
รักบี้ฟุตบอล เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา*, 10(2), 444-456.
- วีรวรรณ สุทิน. (2551). *อิทธิพลของจิตลักษณะและสถานการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกร
สอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เลอภพ โสรรัตน์ สมาน งามสนิท บุญเรือง ศรีเหรียญ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2554). บทบาท
สื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 5(3), 117-129.
- ศราวุธ ทาคำ. (2557). การศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาองค์กรแห่งความสุข ใน อธิวัฒน์ เจียวิวรรณกุล
(บรรณาธิการ), *สรรสาระองค์กรแห่งความสุข เล่ม 1: กระบวนการสร้างงานเคลื่อนสุข*.
กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนากลไกทางวิชาการเพื่อสนับสนุนงานสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรสถาบัน
แห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว และคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ บุญเลี้ยง อารีย์ นัยพินิจ และ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2555). ลักษณะภาวะของผู้นำที่ดี
ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 29(2), 97-112.
- สมพล มาสุปรีดี. (2548). *“ตัวตลก”: กระบวนการเข้าสู่อาเซียนและการอ้างอาชีฟ*. (ปริญญาณิพนธ์
สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *รางวัลพระปกเกล้า' 55*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2545). *การสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี*.
กรุงเทพฯ: อาทิตยโปรดักส์กรุ๊ป.
- สถาบันส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. (2555). *องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของการ
บริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี*. ค้นจาก
http://www.igpthai.org/knowledge_organization_10-good-governance.html
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2540). *การบริหารกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- สมศักดิ์ สีตกุลฤทธิ์. (2545). ปัจจัยการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์วิชาชีพและ
พฤติกรรมกรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของครูแนะแนว. (ปริญญาณิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎี
บัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2561). *ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุกัญญา เอ็มอัมธรรม. (2546). *การจัดการและการพัฒนาองค์กร*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา. (2546). *การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง*. ปัญหาพิเศษ รม. บุรพา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริพร สลับสี. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 7(3), 379-403.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี*. ค้นจาก https://www2.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=2442
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ. (2551). *แผนการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551*. ค้นจาก <http://www.dloc.opm.go.th/Navigate.aspx?CategoryID=89>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. ค้นจาก http://www.admincourt.go.th/00_web/05_law/document/06L07.pdf เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ. (2557). *ชุดความรู้การเฝ้าระวังการทุจริต ของหน่วยงานภาครัฐ ชุดที่ 1*. ค้นจาก https://www.nacc.go.th/ewt_news.php?nid=13143 เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2562.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2553). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนัก ประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่ พลเมือง. เอกสารประกอบการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- สายทิพย์ สุคติพันธ์. (2534). *อุดมการณ์พัฒนากับการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรพินท์ ชูชม. (2557). *รายงานการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและความยืดหยุ่นผูกพันในงาน ของครู*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. (2560). *หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ค้นจาก <http://www.parliament.go.th>

- อัจฉนา เตมีย. (2554). การถ่ายทอดทางสังคมในองค์กร การ จัดลักษณะ คุณภาพชีวิตการทำงานและ พฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Allen, L. & Bang, H. J. (2015). Ecological Contexts and Youth Civic and Political Engagement in Paris, *Journal of Applied Developmental Psychology*, 39, 34-43.
- Abdel-Khalek, A. M. (2016). Introduction Psychology of Self-esteem. In Holloway F. (Ed.), *Self-esteem Perspectives Influence and Improvement Strategies*. New York: Nova Publishers.
- Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership : Theory, Research, and Anagerial Applications*. (3rd ed.). New York: Free Press.
- Bandura, A. (1989). Social cognitive Theory. In Vasta, R. (Ed.), *Six theories of child Development*. (6th ed.). Greenwich CT: JAI Press.
- Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory of Mass Communications. In J. Bryant, & D. Zillman (Eds.). *Media effects: Advances in Theory and Research*. (2nd ed.).
- Black, R. S, & Rojewski, J. W. (1998). The Role of Social Awareness in the Employment Success of Adolescents with Mild Mental Retardation. *Education and Training in Mental Retardation and Development Disabilities*, 33(2), 144-161. Retrieved from <http://unweb.hwwilsonweb.com>
- Brookfield, S.D. (1984). Self-Directed Adult Learning: A Critical Paradigm. *Adult Education Quarterly*, 35(2), 59-71.
- Boonleang, S., et al. (2011). The Leadership characteristics and efficiency of local administrative organizations: A case study of local administrative organizations in the lower north region of Thailand. *International Business & Economics Research Journal*, 9(12), 119-122.
- Callahan, K. (2007). Citizens Participation: Models and Methods. *International Journal of Public Administration*, 30(11), 1179-1196.
- Deaux, K.; & Wrightsman, L. S. (1988). *Social Psychology*. (5th ed.). California: Brooks/Cole.
- Dekker, H. (1991). *Political Science Theory and Research*. Retrieved from <file:///C:/Users/Kamolwan/Downloads/DekkerPoliticalSocializationTheoryandResearch1991.pdf>
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Dweck, C. S. (2012). *Mindset: How you can fulfill your potential*. Constable & Robinson Limited.
- Hoskins, D. H. (2014). Consequences of Parenting on Adolescent Outcomes. *Societies*, 506-531.

- Feldman, Daniel C.; & Arnold, Hugh J. (1983). *Managing Individual and Group Behavior in Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Garavan, T.N.; & Morley, M. (1997). The Socialization of High-Potential Graduated into The Organization: Initial Expectations, Experiences and Outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 12, 118-137.
- Greenberg, J. ; & Baron, R. A. (2003). *Behavior in Organizations : Understanding and Managing the Human Side of Work*. (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hayden, J. (1995). Professional Socialization and Health Education Preparation. *Journal of Health Education*, 26(5), 271-276.
- Hong, Y., & Lin, T. T. C. (2017). The Impacts of Political Socialization on People's Online and Offline Political Participation-Taking the Youth of Singapore as an Example. *Advances in Journalism and Communication*, 5, 50-70.
- Jewell, L. N. (1998). *Contemporary Industrial/Organizational Psychology*. (3rd ed.) Pacific Grove: Brooks/Cole.
- Johnson, R. A. (1976). *Management, systems, and society : an introduction*. Pacific Palisades, Calif : Goodyear Pub.
- Katz, D., & Kahn, R. L.. (1978). *The Social Psychology of Organization*. (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Kahne, J., Crow, D., & Lee, N. (2013). Different Pedagogy, Different Politics: High School Learning Opportunities and Youth Political Engagement. *Political Psychology*, 34(3), 419-441.
- Knowles, R. T., & McCafferty-Wright, J. (2015). Connecting an Open Classroom Climate to Social Movement Citizenship: A Study of 8th Graders in Erope Using IEA ICCS data. *The Journal of Social Studies Research*, 39(4), 255-269.
- Kiyota, K., & Okazaki, T., (2005). Foreign technology acquisition policy and firm performance in Japan, 1957–1970: Micro-aspects of industrial policy. *International Journal of Industrial Organization*, 23(7-8), 563-586.
- Kreitner, R. & Kinicki, A. (2004). *Organizational Behavior*. (6th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Madsen O.J. (2014). Self-Esteem. In Teo T. (Eds.), *Encyclopedia of Critical Psychology*. New York: Springer.
- Manganelli, S. (2013). *Civic Engagement in Adolescent Students: The Role of Civic Knowledge, Efficacy Belifes, and an Open Classroom Climate*. (Doctoral Dissertation). The Sapienza University, Spain.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed.).Thousand Oaks: Sage.

- Neundorff, A. & Smets, K. (2017). *Political Socialization and the Making of Citizens*. Retrieved from <http://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935307.001.0001/oxfordhb-9780199935307-e-98?print=pdf>
- Njegovan, B. R. & Kostic, B. (2014). Impact of Organizational Socialization towards employees' social adaptation. *Journal of engineering management and competitiveness (JEMC)*, 4(1), 34-40.
- Owen, D. (2008). *Political Socialization in the Twenty-first Century: Recommendations for Researchers*. Paper presented for presentation at "The Future of Civic Education in the 21st Century" conference cosponsored by the Center for Civic Education and the Bundeszentrale.
- Peterson, S. A. (1990). *Political Behavior : Pattern in Everyday Life*. California: Sage.
- Riedel, E. (2002). The Impact of High School Community Service Programs on Students' Feelings of Civic Obligation. *American Political Research*, 30, 499-527.
- Salavati, A., Ahmadi, F., Sheikhesmaeili, S., & Mirzaei, M. (2011). Effects of Organizational Socialization (OS) on Organizational Citizenship Behavior. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 3(5), 395-410.
- Schaufeli, W. B., & Salanova, M. (2008). Enhancing work engagement through the management of human resources, In Naswall, K., Hellgren, J. & Snerks, M. (Eds.), *The Individual in the changing working life* (pp. 380-402). Cambridge: Cambridge University Press.
- Stryker, S. (1978). *Symbolic Interaction: An Approach to Family Research*. In *Symbolic Interaction: A Reader in Social Psychology*. (3rd ed.).
- Yin, R.K. (2003). *Case Study Research: Design and Methods*. (3ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yukl, G. (1999). An evaluation of conceptual weaknesses in transformational and Charismatic leadership theories. *The Leadership Quarterly*, 10(2), 285-305.
- Yung, Hilary Ha-Ping. (1994). Socialization, Role Conception and Ethical Decision-Making: A Literature Review. *AJNS*, 20, 18-25.

ภาคผนวก ก

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา

ตาราง A แนวคำถามในการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
■ แนวคำถามเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวและการดำเนินชีวิตในช่วงวัยเด็ก 1)ขอให้ท่านช่วยเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับครอบครัวของท่านตอนเด็กๆ ตั้งแต่ท่านจำความได้ท่านอยู่กับใคร/ใครเลี้ยงดู/ดูแลในวัยเยาว์ 2)ขอให้ท่านช่วยเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับคุณพ่อ/คุณแม่ การศึกษา, อาชีพ 3)รายละเอียดเกี่ยวกับคุณพ่อ/คุณแม่ ในมุมมองของท่านลักษณะนิสัย 4)คุณพ่อ/คุณแม่ ในมุมมองของคนอื่นๆ ที่ใกล้ชิดเป็นอย่างไร 5)ความสัมพันธ์ระหว่างคุณพ่อกับคุณแม่เป็นอย่างไร 6)ท่านเป็นบุตรคนที่เท่าไรของพ่อกับแม่ 7)ถ้ามีพี่/น้อง ...ความใกล้ชิดระหว่างพี่น้องเป็นอย่างไร 8)ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับคุณพ่อคุณแม่เป็นอย่างไร 9)ถ้าท่านทำผิด...คุณพ่อ/คุณแม่มีวิธีการลงโทษอย่างไร...ส่วนใหญ่ทำผิดเรื่องอะไร 10)ในเรื่องสำคัญของครอบครัว หรือตัวท่านใครเป็นผู้ตัดสินใจบ้าง ตัวท่านมีส่วนร่วมหรือไม่ เช่น เรื่องการเรียนต่อ การทำกิจกรรมที่สนใจ ฯลฯ	■ รายละเอียดครอบครัวและชีวิตในช่วงวัยเด็ก 1)ลักษณะนิสัยทั่วไปของคุณพ่อ คุณแม่ 2)ความสนใจและพฤติกรรมทางการเมืองของคุณพ่อ คุณแม่ 3)ความเชื่อ และ พฤติกรรมทางศาสนา 4)ความสัมพันธ์กับคุณพ่อคุณแม่ 5)บรรยากาศ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และชุมชน 6)วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรายละเอียดของการอบรมเลี้ยงดู 7)ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมทั่วไปของกรณีศึกษาในวัยเด็ก 8)ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมทางการเมืองของกรณีศึกษาในวัยเด็ก 9)ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมทางศาสนาของกรณีศึกษาในวัยเด็ก 10) การตั้งเป้าหมาย และการวางแผนชีวิตของตนเองในอนาคต	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
11)ความสนใจการเมืองของคุณพ่อ/คุณแม่ เป็นอย่างไร 12)การปฏิบัติศาสนกิจของคุณพ่อ/คุณแม่ เป็นอย่างไร 13)คุณพ่อ/คุณแม่ มีบทบาทในชุมชนหรือไม่/อย่างไร 14)คุณพ่อ/คุณแม่ มอบหมายความรับผิดชอบในการทำงานบ้านให้ท่านหรือไม่/อย่างไร ...แต่ละบทบาทเริ่มตั้งแต่เมื่อไหร่/อายุ ...ท่านเต็มใจทำงานนั้นหรือไม่ 15)ท่านเลี้ยงสัตว์หรือไม่ ...มีบทบาทในการดูแลอย่างไร 16)มุมมองของท่าน...ที่มีต่อตนเองในวัยเด็ก เป็นอย่างไร 17)มุมมองของท่าน ...ที่มีต่อครอบครัวในวัยเด็ก เป็นอย่างไร 18)ในช่วงวัยเด็ก ...ท่านเริ่มสนใจการเป็นนักการเมือง/ผู้บริหาร อปท. แล้วหรือยัง 19)ในช่วงวัยเด็ก ...ท่านชอบนักการเมืองคนใด หรือยัง...เพราะเหตุใด 20)ในช่วงวัยเด็ก ...ท่านชอบพรรคการเมืองพรรค/กลุ่มการเมืองใดหรือยัง...เพราะเหตุใด 21)ในช่วงวัยเด็ก ...ท่านมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือยัง...ผ่านช่องทางใดบ้าง...มีเนื้อหาอย่างไร 22)ในช่วงวัยเด็กท่านมีความฝันเกี่ยวกับอาชีพในอนาคตหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด		

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
■ แนวคำถามเกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับชั้น 1) ช่วงอายุที่เรียนในแต่ละระดับชั้น 2) สถาบันการศึกษา/สาขาวิชา/สาเหตุที่เลือกเรียน / ใครเป็นผู้ตัดสินใจ / มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือไม่ 3) บรรยากาศในการเรียนการสอน / มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้หรือไม่อย่างไร 4) คุณลักษณะนิสัย พฤติกรรมการสอนของครู/อาจารย์ ในแต่ละระดับชั้น 5) ความสัมพันธ์/ความใกล้ชิดกับครูอาจารย์ 6) การมีบทบาทในชั้นเรียน/โรงเรียน มีการแสดงความคิดเห็นหรือไม่ เป็นหัวหน้าห้องหรือไม่ เป็นผู้นำของเพื่อนหรือไม่ อย่างไร 7) การเลือกหัวหน้าชั้น/การเลือกประธานนักเรียนมีหรือไม่ อย่างไร 8) มีการสอนคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรมหรือไม่ อย่างไร 9) กิจกรรมที่ทำในระหว่างเรียน/กิจกรรมเสริมหลักสูตรในแต่ละชั้น... มีบทบาทอย่างไร 10) มุมมองที่มีต่อตนเองในระหว่างที่เรียนในแต่ละระดับชั้น เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด 11) ท่านคิดว่าการเรียนในแต่ละระดับชั้นมีผลต่อการทำงานใน	■ รายละเอียดการศึกษา การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร และบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน 1) รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียน และเนื้อหาของหลักสูตรที่เรียน 2) เหตุผลในการเลือกเรียนในแต่ละระดับชั้น 3) บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นแบบใด 4) วิธีการสอนและพฤติกรรมการสอนของครู 5) การเป็นต้นแบบความประพฤติของครูอาจารย์ 6) การมีบทบาทในชั้นเรียน 7) วิธีการสอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม 8) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร และผลของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร 9) ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมการเรียนของกรณีศึกษาในแต่ละระดับชั้น 10) ผลของการเรียนในระดับชั้น/หลักสูตรต่างๆ ที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหาร อปท.	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
บทบาท ผู้บริหาร อปท. ของท่าน มากน้อยเพียงใด 12)การเรียนรู้ในระดับใดมีผลต่อการทำงานในบทบาท ผู้บริหาร อปท. ของท่านมากที่สุด / มีบทบาทอย่างไร		
■ แนวคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันศาสนา 1)การไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ไป/ไปหรือไม่ไป ...เหตุผลที่ไป/ไม่ไป ... 1.1) ช่วงอายุที่เริ่มไปวัด 1.2) ความถี่ในการไปวัด 1.3) โอกาสที่ไปวัด คือ 1.4) ไปกับใคร / ไปทำอะไรบ้าง 1.5)ท่านเคยบวชหรือไม่...ช่วงอายุเท่าไร...เป็นระยะเวลากี่วัน 1.6) ตอนนั้นได้แกงคิดอะไรที่เกี่ยวกับการทำงาน / การดำเนินชีวิตหรือไม่อย่างไร 2)หลักธรรมที่ยึดถือในการดำเนินชีวิตและการทำงานการเมือง	■ รายละเอียดเกี่ยวกับความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนา 1)ความเชื่อทางศาสนา 2)ความผูกพันกับวัด 3)พฤติกรรมทางศาสนา 4)ความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน 5)หลักธรรมในการดำเนินชีวิต และการทำงานการเมือง	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
■ แนวคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชน 1)เริ่มมีการติดตามข่าวสารตั้งแต่อายุเท่าไร / เรียนชั้นไหน 2) ติดตามเรื่องอะไร ...ทำไมถึงติดตามเรื่องนั้นๆ 3) ใครมีบทบาทในการติดตามข่าวสารหรือไม่ / อย่างไร 4) จากการติดตามข่าวฯ ทำให้ท่านได้รับอะไรบ้างในแต่ละช่วงชีวิตที่ผ่านมา	■ รายละเอียดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน 1)การติดตามข่าวสารของกรณีในเรื่องเนื้อหาที่สนใจ ช่องทาง ความถี่ 2)ผลของการติดตามข่าวสารฯ 3)ความรู้สึกและมุมมองต่อการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในอดีต-ปัจจุบัน	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5) ความรู้สึกที่มีต่อการนำเสนอข่าวสารในแต่ละวัย – ปัจจุบัน มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร 6) การติดตามข่าวสาร มีผลต่อการทำการเมืองของท่านหรือไม่อย่างไร		
■ แนวคำถามเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา 1) ท่านทำงานอะไรบ้าง ขอให้เล่ารายละเอียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการประกอบอาชีพนั้นๆ 1.1) เพราะเหตุใดท่านจึงตัดสินใจทำงานดังกล่าว 1.2) การทำงานในแต่ละอาชีพเป็นอย่างไร ชอบหรือไม่ 1.3) หัวหน้า/เพื่อนร่วมงานเป็นอย่างไร 1.4) ท่านมีบทบาทในที่ทำงานหรือไม่ อย่างไร 1.5) สามารถนำประสบการณ์นั้นมาใช้ในการทำการเมืองได้หรือไม่อย่างไร	■ รายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานในอาชีพต่างๆ 1) พฤติกรรมการทำงาน 2) ความรู้สึก/ทัศนคติที่มีต่องาน 3) บรรยากาศในการทำงาน / บรรยากาศในองค์กร 4) ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงาน	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)
■ แนวคำถามเกี่ยวกับชีวิตสมรส 1) ท่านสมรสแล้วหรือยังคะ 2) อาชีพของคู่สมรส 3) จำนวนบุตร 4) มุมมองที่มีต่อคู่สมรส 5) มุมมองที่มีต่อชีวิตสมรสของตนเอง 6) การสนับสนุนของภรรยา และบุตรในการทำการเมือง	■ รายละเอียดเกี่ยวกับคู่สมรส บุตร และการให้การสนับสนุนในการทำการเมือง 1) ชีวิตสมรส 2) การสนับสนุนในการทำการเมืองของภรรยาและบุตร	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
■ แนวคำถามเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นสาเหตุและการตัดสินใจ เข้าทำงานการเมือง 1) ท่านเข้าสู่วงการเมืองได้อย่างไร ... มีใครชักชวนหรือไม่/อย่างไร 2) ท่านมาถึงเลือกสังกัดพรรค.../กลุ่มการเมือง.... 3) ท่านเคยย้ายพรรค/กลุ่มการเมืองหรือไม่ เพราะเหตุใด 4) มุมมองที่มีต่อพรรค... เป็นอย่างไร 5) ท่านมีบทบาทอย่างไรในพรรค.../กลุ่มการเมือง 6) ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญกับพรรค/กลุ่มการเมือง...หรือไม่ มากน้อยเพียงใด	■ รายละเอียดเกี่ยวกับตัดสินใจและเหตุผลในการเข้าทำงานการเมือง 1) เหตุผลในการเข้าสู่การเมือง 2) พรรคการเมืองที่สังกัด เหตุผลที่สังกัด 3) ความรู้สึกที่มีต่อพรรคการเมืองที่สังกัด	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)
■ แนวคำถามเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นสาเหตุและการตัดสินใจ เข้าสังกัดพรรค.../กลุ่มการเมือง...ความรู้สึกและบทบาทในพรรคการเมือง/กลุ่มการเมือง 1) ท่านเริ่มชอบพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองตั้งแต่เมื่อไหร่ (ช่วงอายุ)...พรรคอะไร 2) ท่านชอบพรรค/กลุ่มการเมืองใดบ้าง...เพราะเหตุใด 3) ถ้าเป็นพรรค/กลุ่มการเมืองที่ยังคงชอบอยู่...ทำไมยังคงชอบอยู่ในปัจจุบัน 4) ถ้าเลิกชอบไปแล้ว...ทำไมถึงเลิกชอบพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองนั้นไป 5) ในมุมมองของท่านพรรค... /กลุ่มการเมืองมีวัฒนธรรมองค์กรเป็น	■ รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อพรรคการเมืองที่สังกัด และพฤติกรรมการทำงานในฐานะสมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัด 1) ความรู้สึกที่มีต่อพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัด 2) เหตุผลในการเลือกสังกัดพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน 3) การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัด 4) การรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของสมาชิกพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัด ในเรื่องบุคลิกภาพ นิสัย พฤติกรรม 5) การเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีปฏิบัติต่างๆ ของพรรคการเมือง/กลุ่ม	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
อย่างไรบ้าง 6)ตอนที่ท่านเข้าเป็นสมาชิกของพรรค...ใหม่ๆ ท่านเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ของพรรค/กลุ่มการเมืองอย่างไร ...ใครมีบทบาทบ้างหรือไม่...อย่างไร 7)ในการทำงานการเมือง พรรค... / กลุ่มการเมืองมีผลต่อแนวคิด และ แนวปฏิบัติ(การทำงาน) ทางการเมืองของท่านมากน้อยเพียงใด 8)การเป็นสมาชิกของพรรค... /กลุ่มการเมืองมีสัญลักษณ์/บุคลิกภาพอะไรที่โดดเด่น หรือไม่ ที่จะสามารถบอกได้เลยว่า ผู้บริหารอปท. คนนี้ / นักการเมืองคนนี้เป็นสมาชิกของพรรค... / กลุ่มการเมือง ... 9)ที่ผ่านมา – ปัจจุบัน ท่านมีบทบาท (ตำแหน่ง/การทำงาน)อะไร / อย่างไรในพรรค.../กลุ่มการเมืองบ้าง 10)โดยส่วนตัวแล้วท่านคิดว่า ท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในพรรค.../กลุ่มการเมืองหรือไม่ /อย่างไร (ถ้าคิดว่ามีบทบาทสำคัญนั้น...เป็นเรื่องใดบ้าง...) 11)ตำแหน่งสูงสุดที่ท่านคาดหวังว่าจะได้รับในพรรค.../กลุ่มการเมืองคือตำแหน่งใด เพราะอะไรท่านจึงคาดหวังที่จะได้รับตำแหน่งนั้นๆ 12)ในการทำงานร่วมกับพรรค/กลุ่มการเมืองนี้ ท่านเคยรู้สึกอึดอัด/ไม่สบายใจ/ไม่พอใจ ในเรื่องใดหรือไม่ ...ท่านแก้ปัญหานั้นอย่างไร	การเมืองที่สังกัด 6)พฤติกรรมการทำงานในฐานะสมาชิกของพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัด 7)ความคาดหวังที่มีต่อตำแหน่งในพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่สังกัด	

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
13)ที่ผ่านมามีท่านเคยคิดจะย้ายพรรค/กลุ่มการเมืองหรือไม่...เพราะเหตุใดจึงคิดจะย้ายพรรค... /กลุ่มการเมืองทำไมในที่สุดจึงไม่ย้าย 14)ในอนาคต หากมีโอกาสท่านจะย้ายพรรค/กลุ่มการเมืองหรือไม่ เพราะเหตุใด ...อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านคิดจะย้ายพรรค... /กลุ่มการเมือง		
■แนวคำถามเกี่ยวกับพรรคการเมือง และกลุ่มการเมืองที่สังกัด 1)ในพรรค.... /กลุ่มการเมือง มีการแบ่งเป็นกลุ่มหรือไม่ 2)การแบ่งกลุ่มการเมืองนั้นแบ่งอย่างไร ใช้หลักการอย่างไรในการแบ่ง... 3)กลุ่มต่างๆ นั้นตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด 4)ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองใดในพรรค... /กลุ่มการเมือง 5)กลุ่มการเมืองนั้นๆ มีผลต่อแนวคิด แนวปฏิบัติ(การทำงาน) ทางการเมืองของท่านหรือไม่ มากน้อยเพียงใด	■รายละเอียดเกี่ยวกับพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง 1) ในพรรค... /กลุ่มการเมือง มีการแบ่งเป็นกลุ่มหรือไม่ 2) การแบ่งกลุ่มเป็นไปเพื่อเหตุผลใด 3) กลุ่มนั้นมีอิทธิพลต่อแนวคิด แนวปฏิบัติ หรือการทำงานการเมืองหรือไม่ อย่างไร	■การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
■แนวคำถามเกี่ยวกับพรรคการเมือง และกลุ่มการเมืองที่สังกัด 1) เริ่มชอบ นักการเมือง /ผู้บริหาร อปท. ตั้งแต่เมื่อไหร่ 2) ท่านชอบ นักการเมือง /ผู้บริหาร อปท. คนไหนบ้าง 3) ถ้ายังคงชอบอยู่...ชอบเพราะอะไร และ เพราะเหตุใดยังคงชอบ	■รายละเอียดเกี่ยวกับนักการเมืองที่ชื่นชอบและยึดถือเป็นแบบอย่างในการทำงาน 1) นักการเมืองที่ชื่นชอบและยึดถือเป็นแบบอย่างในการทำงานการเมือง 2) เหตุผลในการชื่นชอบและยึดถือเป็นแบบอย่างในการทำงาน	■การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
อยู่ 4) ถ้าเลิกชอบไปแล้ว...เพราะเหตุใดจึงเลิกชอบ 5) ท่านได้นำ ส่วนใด ของ นักการเมือง/ผู้บริหาร อปท. ท่าน ท่านชื่นชอบนั้น มาเป็นแบบอย่างในการทำงานการเมืองหรือไม่	การเมือง 3) แนวคิด แนวปฏิบัติ ที่ยึดถือเป็นแบบอย่างในการทำงานการเมือง	
■ แนวคำถามเกี่ยวกับการเรียนรู้บทบาทการทำงานการเมือง 1) ตอนที่ท่านเริ่มทำงานการเมืองใหม่ๆ ท่านเรียนรู้บทบาทในการทำงานการเมือง การเป็น ผู้บริหาร อปท. อย่างไร / จากใคร... ท่านเหล่านั้นมีวิธีการสอนงานให้ท่านอย่างไรบ้าง 2) เมื่อเป็น ผู้บริหาร อปท. ท่านได้เรียนรู้บทบาทการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร อปท. อย่างไร / จากใคร อย่างไรบ้าง 3) ในการทำงานการเมืองของท่านนั้น ถ้าเปรียบเทียบระหว่างพรรค... / กลุ่มที่สังกัด(ถ้ามี) / นักการเมืองต้นแบบ / นักการเมืองที่ท่านเคารพนับถือ ท่านคิดว่าสิ่งใดมีอิทธิพลต่อการทำงานการเมืองของท่านมากที่สุด...เพราะเหตุใด (ในแต่ละด้านอาจจะมีความแตกต่างกัน) 3.1) พรรคมีอิทธิพลอย่างไร ในเรื่องใด 3.2) กลุ่มมีอิทธิพลอย่างไร ในเรื่องใด 3.3) ตัวบุคคลมีอิทธิพลอย่างไร ใน	■ รายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการทำงานการเมืองในบทบาทของ ผู้บริหาร อปท. 1) วิธีการเรียนรู้ในการทำงานการเมือง 2) รายละเอียดที่ได้เรียนรู้ในการทำงานการเมือง 3) อิทธิพลในการตัดสินใจในการทำงานการเมือง ระหว่างพรรค กลุ่ม และนักการเมืองที่ยึดถือเป็นต้นแบบ หรือเคารพนับถือ	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรื่องใด		
■ แนวคำถามเกี่ยวกับการทำงานในบทบาทของ ผู้บริหาร อปท. 1) การทำงานใน บทบาท ผู้บริหาร อปท. ของท่าน มีรายละเอียดอย่างไรบ้าง 1.1)ด้านนิติบัญญัติ / บทบาทในสภาฯ เป็นอย่างไร 1.2)ด้านการเป็นผู้แทนของประชาชน/งานพื้นที่ 2)ท่านชอบบทบาทใด มากที่สุด เพราะเหตุใด 2.1)ในแต่ละบทบาทท่านทำงานอะไรบ้าง 2.2)ที่ผ่านมาท่านพึงพอใจกับผลงานด้านใด มากที่สุด / เรื่องใดมากที่สุด 3)การทำงานในบทบาท ผู้บริหาร อปท. นั้นท่านเคยรู้สึกเหนื่อย / ท้อแท้ / ผิดหวัง บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด 4)ปัจจัยใดที่จูงใจให้ท่านทำงานการเมืองต่อมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน 5)ท่านทำอย่างไรให้ท่านได้รับการเลือกตั้งมาตลอด...ท่านคิดว่าอะไรเป็นเหตุผลที่ทำให้ท่านชนะใจประชาชนมาตลอด...อะไรที่ทำให้ประชาชนเลือกท่านเข้ามาเป็นผู้แทนของเขามาโดยตลอด	■ รายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานในบทบาทของ ผู้บริหาร อปท. และความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมการทำงานในบทบาทของ ผู้บริหาร อปท. 1) การรับรู้บทบาทการทำงานของ ผู้บริหาร อปท. 2) พฤติกรรมการทำงานในด้านต่างๆ 3) ความรู้สึกที่มีต่ออาชีพ ผู้บริหาร อปท. 4) แรงจูงใจในการทำงานการเมือง 5) การรับรู้บทบาทการทำงานของ ตนเอง	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ■ ศึกษาจากประวัติของกรณีศึกษา (แหล่งทุติยภูมิ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	เนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
■ แนวคำถามเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายในการทำงาน หลักการในการทำงาน และการวางแผนอนาคตหลังจากออกจากวงการทำงาน 1) เป้าหมายสูงสุดในการทำงาน การเมืองของท่าน คืออะไร 2) หลักธรรม/หลักปฏิบัติ/ข้อคิด/คติที่ใช้ในการทำงานการเมืองของท่าน คือ ... 3) ถ้าหากว่าวันหนึ่ง ท่านมีความจำเป็นต้องออกจากการทำงานการเมืองไป ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ท่านคิดว่าท่านจะทำงานอะไรคะ	■ รายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายในการทำงาน หลักการในการทำงานและการวางแผนอนาคตหลังจากออกจากวงการทำงาน 1)การตั้งเป้าหมายในการทำงานการเมือง 2)หลักธรรม หลักปฏิบัติ ในการทำงาน 3)ความรู้สึกเมื่อผิดหวังในการทำงาน 4)การวางแผนอนาคตหลังออกจากวงการเมือง	■ การสัมภาษณ์ประวัติชีวิตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ : สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ : 081 951 1589
อีเมลล์ : kamolwan@g.swu.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท-ปริญญาเอก : วิทยาศาสตร์ดุซงึ่บัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาตรี : วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา